

การศึกษาวิเคราะห์บทบาทของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
ในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา
AN ANALYTICAL STUDY OF KING RAMA III 'S ROLES
IN FOSTERING BUDDHISM

พระอธิการเกียรติศักดิ์ กิตฺติเมโธ (กุนตี)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๓

การศึกษาวิเคราะห์บทบาทของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
ในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา

พระอธิการเกียรติศักดิ์ กิตฺติเมโธ (คุณดี)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาพระพุทธศาสนา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๓

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**AN ANALYTICAL STUDY OF KING RAMA III'S ROLES
IN FOSTERING BUDDHISM**

Phraaddhikankiattisak kittimato (kundee)

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for The Degree of
Master of Arts
(Buddhist Studies)**

**Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand**

<http://www.word-pdf-converter.com>

ชื่อวิทยานิพนธ์ :

การศึกษาวิเคราะห์บทบาทของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา

ผู้วิจัย :

พระอธิการเกียรติศักดิ์ กิตฺติเมโธ (กุนฺตี)

ปริญญา :

พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระสุธีธรรมานุวัตร, ผศ. ดร. ป.ธ. ๘, M.A.(Pali & Sanskrit), Ph.D. (Pali)

: อาจารย์รังมี สุทนต์ ป.ธ.๘, พธ.ม.

วันสำเร็จการศึกษา : มีนาคม ๒๕๕๔

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ ๓ ข้อ คือ ๑)

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ๒) เพื่อศึกษาบทบาทของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ๓)

เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดจากพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวที่มีต่อสังคมไทยด้านต่างๆ

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวที่

ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้ทรงมีพระราชศรัทธาในพระบวรพุทธศาสนาอย่างยิ่ง

ทั้งในเรื่องความเชื่อเรื่องกรรม คติเรื่องพระโพธิสัตว์สังขารที่ยืนยันความเชื่อในเรื่องนี้ คือ

การที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงโปรดให้ช่างหล่อรูป

พระมาลัยและพระศรีอาริย์เมตไตรไว้ในพระวิหารวัดอรุณราชวราราม คติเรื่องพระพุทธศาสนา

๕,๐๐๐ ปีและ คติเรื่องปัญญาอันตรธาน ได้ทรงบำเพ็ญ

พระราชกรณียกิจหลายประการเพื่อการพระศาสนา เช่น

ทรงสนพระราชหฤทัยอย่างยิ่งในการสร้างพระพุทธรูป

เมื่อสร้างแล้วทรงโปรดให้อัญเชิญไปเป็นพระประธานในวัดที่ทรงสร้างโปรด

คให้มีอาจารย์บอกพระปริยัติธรรมทุกพระอารามหลวง

เมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีการบำเพ็ญกุศล

เนื่องจากการทำบุญพระองค์เชื่อว่าผลของการทำความดีนั้นย่อมมีอานิสงส์เป็นการตอบแทน และพระองค์หวังที่จะเป็นพระโพธิญาณ อีกทั้งในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว บัณฑิตสภาทางสังคม ประเพณีวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองการปกครองที่มีความเอื้ออำนวยให้ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงบูรณปฏิสังขรณ์ พระอารามต่างมากมาย และทรงสนับสนุนให้ขุนนาง ข้าราชการหรือบุคคลทั่วไป ได้ปฏิบัติตามพระองค์ด้วย

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระอัจฉริยภาพในการทำ บำรุงพระพุทธศาสนาทรงอุปถัมภ์บำรุงคณะสงฆ์ทั้งพระสงฆ์สามเณรฝ่ายคามวาสี และอรัญวาสี ทรงถวายนิคมกัณฑ์ บัณฑิตสภาพระภิกษุสงฆ์สามเณรเป็นประจำ รวมถึงพระสงฆ์ที่อาพาธหรือพิการตาบอด ทรงโปรดที่จะจัดบวชนาคหลวง นาคช่วย หรือแม้แต่คนที่ตกทุกข์ได้ยาก เพื่อสร้างศาสนทายาทและก็เป็นที่นิยมในสมัยนั้น ด้านการเผยแพร่พระศาสนาทรงโปรดให้ส่งสมณทูตไปลังกา เขมร เพื่อนำเอาพระไตรปิฎกฉบับลังกามาเปรียบเทียบของไทยมีการปรับปรุงให้ สมบูรณ์มากขึ้นและทรงโปรดให้แปลภาษาบาลีเป็นภาษาไทยโดยเฉพาะพระสูตรเพ ื่อใช้เทศน์สั่งสอน

มีการส่งเสริมให้เรียนพระไตรปิฎกจนมีภิกษุสามเณรเป็นเปรียญเป็นจำนวนมาก บทบาทที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์พระอาราม ทั้งที่สร้างในสมัยรัชกาลที่ ๒ ไม่เสร็จก็ทรงดำเนินการสร้างต่อและสร้างใหม่ บูรณะใหม่เป็นจำนวนมาก วัดที่ทรงก่อสร้างใหม่ เช่น วัดเทพธิดาราม วัดเฉลิมพระเกียรติ วัดราชนัดดาราม ส่วนวัดที่ทรงบูรณปฏิสังขรณ์ที่เป็นวัดเก่าก็มีเป็นจำนวนมาก เช่น วัดราชโอรสาราม วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม วัดอรุณราชวราราม เป็นต้น

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชกรณียกิจในการทำ บำรุงพระพุทธศาสนาก่อให้เกิดศิลปกรรมต่างๆ มากมาย ที่แสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทย ทั้งด้านจิตรกรรม ภาพวาด ประติมากรรม สถาปัตยกรรม วรรณกรรม ต่างๆ มากมาย การสร้างพระพุทธรูปปางต่างๆ อีกทั้งการสร้างรูปเหมือน การสร้างถาวรวัตถุทางพระพุทธศาสนามากมายและที่สำคัญ ทรงมีความนิยมการสร้างวัดที่มีสถาปัตยกรรมแบบจีนเห็นได้จากวัดราชโอรสาราม เป็นต้น อีกทั้งให้มีการจารึกตำราวิชาแขนงต่าง ๆ ตามวัดที่ทรงบูรณปฏิสังขรณ์ ที่เด่นชัดที่สุดคือ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม และยังมีอิทธิพลส่งผลให้ขุนนางข้าราชการ

และบุคคลทั่วไปสร้างวัดตามแบบราชนิยมนั้นด้วย
ทางด้านเศรษฐกิจนั้นพระองค์มีความชำนาญตั้งแต่ยังทรงเป็นกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์
และยังทรงเก็บออมเงินไว้ เรียกว่า เงินถุงแดงและได้ใช้ประโยชน์ในรัชกาลต่อมา
ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจตลอด ๒๗ ปีแห่งการครองราชสมบัติ ทำให้ศาสนวัตถุ ศาสนธรรม
ศาสนบุคคล
ได้รับการอุปถัมภ์ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ส
ุดที่มีอิทธิพลต่อพระองค์จนมีผลสืบเนื่องปรากฏให้เห็นถึงเอกลักษณ์ตามพระราชนิย
มาจนถึงปัจจุบัน
ตลอดจนถึงการที่พระองค์ได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการปกครอง
กฎหมายทำให้ประเทศไทยมีการเจริญสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศต่างๆ
มากขึ้นจึงเป็นผลดีเกิดความเจริญรุ่งเรืองประเทศไทย

Thesis Title : An Analytical Study Of King Rama III's Roles In Fostering
Buddhism

Researcher : Phraaddhikan Kiattisak Kittimato (Kundee)

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committee

: Phra Suthithammanuwat Pali IX, M.A., Ph.D.

: Mr. Rangshi Suthon Pali IX, M.A.

Date of Graduation :/...../.....

Abstract

This research is of 3 objectives, namely: 1.To study the factor effective to supporting Buddhism by King Rama III, 2.To study the roles played by King Rama III in supporting Buddhism, 3. To study the result of His activities effective to the Thai societies.

From the study, it is found that the factor effective to King Rama III caused Him to be of the faith in Buddhism. What confirms King Rama III's belief in Kamma

and Bodhisatta is the construction of the Phra Malaya's and Phra Srī Āriyametteyya's bodies in the Vihāra in Aruna Temple. The idea of thought regarding the belief about the 5,000 years of Buddhism and the five kinds of loss caused Him to build the Buddha's images. After that, He invited Buddha images to be at the temples constructed by Him. He caused the teachers to teach in various temples. When He performed the meritorious actions, He was of the belief that to do the meritorious action was of the benefit as the repayment and He hoped to the Buddha-Would-Be. King Rama III repaired many temples and supported the government's officials and the general people to do as he did.

King Rama III was of the extra ability in supporting Buddhism and supported the Saṅgha Order. He often gave the money and the Four Factors to the monks and the sick monks. He also supported the Saṅgha Ordination in order to build up the Buddhist descendants. Regarding the spread of Buddhism, He sent the monk envoys to Srī Lankā and Cambodia in order to bring the Buddhist Scriptures to Thailand for the purpose of comparing with the Thai Editions. He asked the Thai monks to translate the Three Baskets from Pālī into Thai, especially the translation of the Suttanta Pitaka. The other important role played by Him was the building and the fostering the temples in Thailand.

King Rama III had the beneficial activity in fostering Buddhism which caused to arise the arts, the painting, the sculpture, the architecture and literature. He also constructed the permanent materials according to the valuable types of Chinese architecture found at Raja-Orasāram Temple and at other temples. Moreover, He caused to arise the inscription of the text of various subjects in the temples which He fostered. The most distinguished temple is Phra Jetupon Temple. Moreover, He was influential in constructing the temples. In the point of economy, He had been experienced from his being

Krommamuen Cesadābodin and preserved the money for using usefully which is known as “Nern Thung Daeng”.

On the other hand, He supported the religious matters, Doctrines and people, each of which caused Buddhism to be progressive up to the present day.

กิตติกรรมประกาศ

ขอนอบน้อมแด่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้เป็นพระศาสดาทรงเปี่ยมไปด้วยพระคุณ ๓ ประการ คือ พระปัญญาคุณ พระมหากรุณาธิคุณ และพระบริสุทธิคุณ วิทยานิพนธ์นี้ขอน้อมถวายแด่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และขอถวายเป็นพระราชกุศลแด่ดวงพระวิญญาณของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว องค์เอกอัครศาสนูปถัมภก

ที่ได้ทำนุบำรุงกิจการงานพระพุทธศาสนาให้วัฒนาถาวรสืบมาถึงปัจจุบัน วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงด้วยความอนุเคราะห์เมตตาจากเหล่ากัลยาณมิตรหลายรูปหลายท่าน ที่ได้ช่วยสงเคราะห์ ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัย

ซึ่งถ้าหากไม่มีบุคคลเหล่านี้แล้วงานวิจัยก็ไม่อาจสำเร็จลงได้ ผู้วิจัยจึงขอกล่าวานามท่านเหล่านั้นเพื่อเป็นการแสดงความขอบคุณไว้ ณ ที่นี้

กราบขอบพระคุณ พระสุธีธรรมานุวัตร, ดร. ผศ. (เทียบ สิริญาโณ, มาลัย) ป.ธ. ๙, M.A.(Pali & Sanskrit), Ph.D. (Pali) ซึ่งเป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยมาตั้งแต่เริ่มหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ ท่านอาจารย์ รังษี สุทนต์ ป.ธ.๙, พธ.ม. กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ที่คอยช่วยเหลือแก้ไขและแนะนำผู้วิจัยมาตลอด และกราบขอบพระคุณ ท่านพระครูใบฎีกาสนั่น ทयरุกโข ที่ให้ความรู้และคำแนะนำ ตลอดถึงความเมตตาที่ช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ รวมถึงเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย ห้องสมุด

ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยเสมอมา

กราบขอบพระคุณ พระสุธีวรालังการ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชโอรสารามที่ได้ให้ความช่วยเหลืออุปถัมภ์ปัจจัย และให้การสนับสนุนด้านการศึกษาแก่ผู้วิจัยตลอดการศึกษา

คุณความดีใด ๆ หากจะเกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอให้อานิสงส์เหล่านั้นจงมีแก่ บิดา มารดา ครูอุปัชฌาย์อาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่าน และขอให้ทุกท่านจงเอาแบบอย่างการสร้างกุศลจริยาวัตรปฏิบัติ

ขององค์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว องค์เอกอัครศาสนูปถัมภก ตามฐานะที่จะสร้างได้ เพื่อความสุข ความเจริญ ต่อไป

พระอธิการเกียรติศักดิ์ กิตติเมโธ

๑๐ มกราคม ๒๕๕๔

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฅ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
๑.๓ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๔ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
๑.๕ ขอบเขตและวิธีวิจัย	๘
๑.๖ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๘
๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๘
บทที่ ๒ อิทธิพลที่มีผลต่อการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว	๑๐
๒.๑ อิทธิพลจากคติความเชื่อในทางพระพุทธศาสนา	๑๐
๒.๑.๑ พระราชศรัทธาในพระพุทธศาสนา	๑๒
๒.๑.๒ ความเชื่อเรื่องกรรม	๑๕
๒.๑.๓ คติเรื่องพระโพธิสัตว์	๑๗
๒.๑.๔ คติเรื่องพระพุทธศาสนา ๕,๐๐๐ ปี	๑๘
๒.๑.๕ คติเรื่องปัญจอันตราย	๒๐
๒.๑.๖ คติเรื่องพระศรีอารย	๒๔
๒.๒ อิทธิพลที่เกิดจากบริบททางสังคม	๒๖
๒.๒.๑ ด้านเศรษฐกิจ	๒๗

	๒.๒.๒ ด้านวัฒนธรรมประเพณี	๒๘
	๒.๒.๓ ด้านสังคม	๓๒
	๒.๒.๔ ด้านการปกครอง	๓๓
บทที่ ๓	บทบาทของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา	๓๖
๓.๑	บทบาทในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา	๓๖
๓.๑.๑	ด้านอุปถัมภ์บำรุงคณะสงฆ์	๓๖
๓.๑.๒	ด้านการสร้างศาสนทายาทและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๔๔
๓.๑.๓	ด้านการรักษาพระสัทธรรมคำสอน	๔๘
๓.๑.๔	ด้านการปกครองคณะสงฆ์	๕๓
๓.๑.๕	ด้านการรักษาพิธีกรรมทางพุทธศาสนา	๕๕
๓.๑.๖	ด้านการสร้างพระอาราม	๕๗
๓.๑.๗	ด้านการบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนสถาน	๖๐
๓.๑.๘	ด้านการส่งเสริมแต่งตำราทางพระพุทธศาสนา	๘๖
๓.๒	ด้านการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา	๘๗
๓.๒.๑	กรณีพระภิกษุสามเณรประพฤติดะเมิดพระวินัย	๘๗
๓.๒.๒	การเผยแผ่ของคริสต์ศาสนา	๕๑
๓.๒.๓	การก่อตั้งธรรมยุติกนิกาย	๕๑
บทที่ ๔	ผลที่เกิดจากพระราชกรณียกิจในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาของ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวที่มีต่อสังคมไทย	๕๕
๔.๑	ด้าน ศิลปกรรม	๕๕
๔.๑.๑	ด้านจิตรกรรม	๑๐๑
๔.๑.๒	ด้านประติมากรรม	๑๐๓
๔.๑.๓	ด้านสถาปัตยกรรม	๑๐๘
๔.๑.๔	ด้านวรรณกรรม	๑๑๑
๔.๒	ด้านเศรษฐกิจ	๑๑๓
๔.๓	ด้านการเมืองการปกครอง	๑๑๖
๔.๓.๑	พุทธจักร	๑๑๗
๔.๓.๒	อาณาจักร	๑๒๓

๔.๔	ด้านการส่งเสริมการศึกษา	๑๒๕
๔.๔.๑	ตำราทางพระพุทธศาสนา	๑๒๖
๔.๔.๒	จารึกวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม	๑๓๒
๔.๔.๓	การศึกษาของประชาชน	๑๓๔
บทที่ ๕	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๑๓๖
๕.๑	สรุปผลการวิจัย	๑๓๖
๕.๒	ข้อเสนอแนะ	๑๔๒
บรรณานุกรม		๑๔๓
ประวัติผู้วิจัย		๑๕๗

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

อักษรย่อที่ใช้ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ได้กล่าวถึงแหล่งที่มา กล่าวคือ ได้อ้างอิงจากคัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๕ โดยระบุชื่อย่อคัมภีร์ เล่ม/ชื่อ/หน้า เลขตัวหน้าเป็นเลขเล่ม เลขตัวกลางเป็นเลขข้อ เลขตัวหลังเป็นเลขหน้า เช่น ที.สี.(ไทย) ๘/๒๗๖/๕๘ หมายถึงทีฆนิกาย สีลขันธวรรค ภาษาไทย เล่ม ๘ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๕๘ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๕ อรรถกถาแปล ใช้ครบรอบ ๒๐๐ ปี ฯ โดยมหามกุฏราชวิทยาลัย, พุทธศักราช ๒๕๒๕ โดยจะอ้างอิง ชื่อ/เล่ม/หน้า/ภาค/ เช่น ม.ม. (ไทย) ๕/๑๗/๑๐/๑ หมายถึง มัชฌิมนิกาย มูลปิ่นดาสก์ ภาษาไทย ข้อ ๕ เล่มที่ ๑๗ หน้า ๑๐ ภาค ๑ ตามฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระวินัยปิฎก

วิ.มหา.	(บาลี)	=	วินัยปิฎก	มหาวิภังคปาติ	(ภาษาบาลี)
วิ.มหา.	(ไทย)	=	วินัยปิฎก	มหาวิภังค์	(ภาษาไทย)
วิ.ม.	(บาลี)	=	วินัยปิฎก	มหาวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
วิ.ม.	(ไทย)	=	วินัยปิฎก	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
วิ.จ.	(บาลี)	=	วินัยปิฎก	จูฬคคปาติ	(ภาษาบาลี)
วิ.จ.	(ไทย)	=	วินัยปิฎก	จูฬวรรค	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.ปา.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฎีกวรรค	(ภาษาไทย)
ม.อุ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	อุทานวรรค	(ภาษาไทย)
ม.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มูลปิ่นดาสก์	(ภาษาไทย)
สั.ส.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
สั.สพา	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สพายนวรรค	(ภาษาไทย)
สั.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
อง.เอกก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	เอกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ติก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ติกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.จตุกก.	(บาลี)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต	(ภาษาบาลี)
อง.จตุกก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)

อง.ปญจก.	(บาลี)	=	สุตตนต์ปิฎก	องคุตตรนิกาย	ปญจกนิบาต	(ภาษาบาลี)
อง.ปญจก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ปญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.สตุตก.	(บาลี)	=	สุตตนต์ปิฎก	องคุตตรนิกาย	สตุตกนิบาต	(ภาษาบาลี)
อง.สตุตก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	สตุตกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.อฏฐก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	อฏฐกนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.ขุ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ขุททกปาฐะ	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ.	(บาลี)	=	สุตตนต์ปิฎก	ขุททกนิกาย	ธมฺมปทฏฐกถา	(ภาษาบาลี)
ขุ.ธ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)
ขุ.สุ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	สุตตนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.อิติ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อิติวุตตกะ	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ชาดก	(ภาษาไทย)

อรรถกถาพระสุตตันตปิฎก

ที.สี.อ.	(ไทย)	=	ทีฆนิกาย	สุมังคลวิลาสินี	สีลขันธวรรคอรรถกถา
	(ภาษาไทย)				
ที.ปา.อ.	(ไทย)	=	ทีฆนิกาย	ปาฎีกวรรค	อรรถกถา
	(ภาษาไทย)				
อง.ติก.อ.	(ไทย)	=	อังคุตตรนิกาย	มโนรทปุรณี	ติกนิบาตอรรถกถา
	(ภาษาไทย)				
ขุ.ธ.อ.	(บาลี)	=	ขุททกนิกาย	ธมฺมปทฏฐกถา	
	(ภาษาบาลี)				
ขุ.ธ.อ.	(ไทย)	=	ขุททกนิกาย	ธรรมบทอรรถกถา	
	(ภาษาไทย)				
ขุ.เถร.อ.	(ไทย)	=	ขุททกนิกาย	ปรมัตถทีปนี	เถรคาถาอรรถกถา
	(ภาษาไทย)				
ขุ.เถรี.อ.	(ไทย)	=	ขุททกนิกาย	ปรมัตถทีปนี	เถรีคาถาอรรถกถา
	(ภาษาไทย)				
ขุ.ม.อ.	(ไทย)	=	ขุททกนิกาย	สัทธมฺมปฺปชฺโชติกา	มหานิทเทศอรรถกถา
	(ภาษาไทย)				

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

พระพุทธศาสนา เป็นสถาบันที่อยู่กับพุทธศาสนิกชนมาช้านาน ตั้งแต่สมัยพุทธกาลตอนท้องคัมภีร์สัมมาสัมพุทธเจ้ายังดำรงพระชนม์ชีพอยู่ พระองค์ทรงประกาศเผยแผ่พระสัทธรรมของพระองค์ให้กว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันกษัตริย์ถือว่าเป็นเป้าหมายสำคัญในการให้เข้ามาเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนาเป็นพุทธมามกะ และพระมหากษัตริย์ก็ทรงอุปถัมภ์ค้ำชูพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา มาโดยตลอด เช่น พระเจ้าพิมพิสาร พระเจ้าอโศกมหาราช เป็นต้น จนพระพุทธศาสนาได้เผยแผ่เข้าสู่บริเวณพื้นที่ประเทศไทย แต่ละยุคแต่ละสมัยของอาณาจักรที่ตั้งอยู่บนพื้นแผ่นดินไทยในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็น สมัยล้านนา สุโขทัย อยุธยา จนถึงสมัยปัจจุบัน พระมหากษัตริย์แต่ละพระองค์ก็ทรงอุปถัมภ์ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี ถึงแม้บางครั้งจะมีสงครามที่ทำให้ศาสนสถานถูกทำลายเกิดความเสียหาย แต่พระมหากษัตริย์องค์ต่อมาก็จัดให้สร้างบูรณปฏิสังขรณ์พระอารามในพระพุทธศาสนาให้งดงามและบำรุงพระภิกษุมารบเท่าทุกวันนี้

พระพุทธศาสนา เป็น สถาบันที่คู่กับชนชาติที่อาศัยอยู่บนพื้นแผ่นดินไทย นับมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังจะเห็นได้ว่าพระพุทธศาสนาได้อยู่คู่กับสถาบันชาติ และสถาบันพระมหากษัตริย์ อย่างสง่างามเปรียบเสมือน พระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ จะขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งมิได้ ต้องเกื้อกูลซึ่งกันและกัน พระมหากษัตริย์ของไทยทุกยุคทุกสมัย ทุกพระองค์ ต่างให้ความเคารพนับถือยอมรับในพระพุทธศาสนาเสมอมาเท่าที่ได้ศึกษามาในประวัติศาสตร์ชาติไทย ไม่เคยปรากฏว่าเคยมีพระมหากษัตริย์ไทยพระองค์ใดที่ไปนับถือศาสนา

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

อื่นเลย ดังมีปรากฏในพระราชนิพนธ์นิราศท่าดินแดง ในรัชกาลที่ ๑ พระองค์ได้ทรงประกาศ
พระราชปณิธานในวันเสด็จขึ้นครองราชย์ ว่า

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

“ตั้งใจจะอุปถัมภ์

ขอยกพระพุทธศาสนา

ป้องกันขอบขัณฑสีมา

รักษาประชาชนและมนตรี”

จากพระราชนิพนธ์แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนทีเดียวว่า
พระมหากษัตริย์องค์ปฐมแห่งราชวงศ์จักรีได้ตั้งพระราชหฤทัยอย่างแน่ว
แน่ว่าจะนำเอาพระพุทธศาสนามาเป็นศาสนาประจำชาติไทยและทรงมีพระราชศรั
ทธาอย่างแน่นแฟ้น และพระมหากษัตริย์ไทยองค์ต่อๆ
มาก็ทรงตั้งพระองค์อยู่ในพุทธมามกะตั้งแต่ต้นจนถึงรัชกาลปัจจุบัน
แม้แต่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกๆ ฉบับ จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้ระบุไว้ในมาตราที่
๘ ว่า “พระมหากษัตริย์ทรงเป็น

พุทธมามกะ และ ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก”

พระพุทธศาสนาจึงเป็นศาสนาที่สะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ สภาพสังคม วัฒนธรรม ประเพณี
วิถีชีวิต ระบอบการปกครอง

พระมหากษัตริราชเจ้าและบรรพบุรุษนักรบไทยในครั้งอดีตไทยสละชีพ
และเลือดเนื้อสู้ชาติคู่แผ่นดินรักษาแผ่นดินนี้ไว้เพื่อไพร่ฟ้าและพระพุทธศาสนา
และทรงนำเอาหลักธรรมทางพุทธศาสนาเป็นหลักในการปกครองประชาราษฎร์
ทำให้ชาติไทยมีเอกราชจนถึงทุกวันนี้

อาจจะกล่าวได้ว่าความเป็นพุทธกับความเป็นไทยนั้นคือสิ่งเดียวกัน

ในปัจจุบันประเทศมีความเจริญทางด้านวัตถุ และอยู่ในยุคที่เรียกว่าโลกาภิวัตน์
ปัญหาสังคม การเมือง ศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ที่พระพุทธศาสนาถูกคุกคาม
ทั้งทางตรงและทางอ้อม ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติและพระพุทธศาสนา
เราในฐานะที่เป็นนักศึกษาทางด้านพระพุทธศาสนาจึงควรที่จะได้ศึกษาบท
บาทของพระมหากษัตริย์ไทยในอดีตที่ได้ทรงใช้พระอัจฉริยภาพรักษาประเทศ
ชาติและพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่มาจนถึงปัจจุบันนั้น
ว่าพระองค์ทรงมีแนวทางอย่างไร

พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๓)
เป็นผลงานที่โดดเด่น ในเรื่องของการที่พระองค์ทรงมีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา
และเอา

พระราชหฤทัยใส่ในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก
การบูรณปฏิสังขรณ์พระอารามที่มีอยู่แล้วในอดีต และทรงสร้างพระอารามใหม่อีกเป็นจำนวนมาก

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

รวมทั้งได้ส่งเสริมในเรื่องการศึกษาของพระสงฆ์สามเณร ตำราทางพระพุทธศาสนา
อีกทั้งในรัชสมัยของพระองค์ยังมีการเคลื่อนไหวทางศาสนาที่สำคัญ ๒ เรื่อง คือ
มีคณะบาทหลวงและมิชชันนารีเข้ามาเผยแพร่คริสต์ศาสนา ทั้งลัทธิโรมันคาทอลิก
และโปรเตสแตนต์ในเมืองไทยเรื่องหนึ่ง กับกรณีที่เจ้าฟ้ามงกุฎได้ทรงตั้งธรรมเนียมปฏิบัติในอีกเรื่องหนึ่ง
อีกทั้งในขณะนั้นพระภิกษุสงฆ์สามเณรมีความห่อหุ้มในเรื่องวินัย
รวมทั้งการสำรวมในสมณสาธูป เป็นจำนวนมาก
ในรัชสมัยของพระองค์ยังได้ชำระตำราทางพระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมากตำราที่สำคัญๆ ได้แก่
พระปฐมสมโพธิกถา ร่ายยาว
มหาเวสสันดรชาดก เป็นต้น

อีกอย่างหนึ่งพระองค์ทรงให้ความสำคัญกับพระไตรปิฎกเป็นอย่างมาก
ดังทรงมีพระราชดำริว่า
ศาสนาจะเจริญรุ่งเรืองได้ก็ต่อเมื่อมีพระสงฆ์ซึ่งรู้พระไตรปิฎกเป็นอย่างดีเป็น
ผู้เผยแผ่ศาสนา จึงโปรดเกล้าฯ
ให้พระสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่ช่วยกันสังสอนกุลบุตรให้รู้พระปริยัติถึงเปรียญ เอก โท ตรี จัตวา
เพื่อจะได้เป็นธรรมทายาท ให้มีความรอบรู้ธรรมเพื่อที่จะนำไปใช้ในการเผยแผ่
ซึ่งเป็นการวางรากฐานทางพระพุทธศาสนาในด้านวิชาการให้มีความถูกต้องตาม
พระพุทธพจน์ไม่ให้ผิดเพี้ยน

รวมถึงการรวบรวมธรรมเทศนาและการปริวัตน์จากภาษามคธเป็นภาษาไทย

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชหฤทัยใฝ่ศรัทธาในพร
พุทธศาสนาตั้งแต่ครั้งยังทรงเป็นกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์อยู่แล้ว

ครั้นได้ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ก็ยิ่งทรงเอาพระราชหฤทัยใส่งานด้านพระ
พุทธศาสนาเป็นอย่างมาก

ก่อให้เกิดการปฏิรูปและพัฒนาพระพุทธศาสนาที่ไม่มีสมัยใดเสมอเหมือน

จึงปรากฏผลงานด้านการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา

ที่โดดเด่น และเป็นการวางรากฐานของคณะสงฆ์ให้มีความเจริญมั่นคงสืบมาเท่าทุกวันนี้

พระราชกรณียกิจที่สำคัญปรากฏชัดเจนมีดังต่อไปนี้

๑. ด้านการอุปถัมภ์พระภิกษุสามเณร

ทรงโปรดให้จัดถวายเงินเดือนแก่ภิกษุและสามเณร ผู้สอนหนังสือ โดยพระราชทานเดือนละ ๖
บาท จัดหาอาจารย์ที่มีความรู้มาประจำ

พระอารามหลวง ทรงรับอุปการะพระภิกษุและสามเณรที่แปลพระไตรปิฎกได้ ๒

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ประโยคแล้วแต่ยังไม่ได้เปรียบ เพื่อที่จะให้มีกำลังใจแปลประโยค ๓ เพราะมีผู้ที่ได้แปลได้ ๒
ประโยคแล้ว เลิกสอบเป็นเปรียญมีมาก

ทั้งยังทรงอุปถัมภ์โยมบิดามารดาของภิกษุสามเณรเหล่านั้นด้วย

๒. ด้านการสร้างศาสนทายาท

ทรงมีราชประเพณีบวชนาคข้าราชการและนาช่วยเป็นการส่งเสริมให้มีการจัด

บวชข้าราชการในกรมของแต่ละกรมทั้งในกรุงและหัวเมือง

และการส่งเสริมการศึกษาที่เน้นพระปริยัติธรรม

๓. ด้านการรักษาพระลัทธิธรรม ทรงให้มีการชำระพระปฐมสมโพธิกถา และร่ายยาว
มหาเวสสันดรชาดก และทรงให้พระภิกษุแปลพระสูตร เพื่อนำมาเทศนา การส่งเสริมการเรีย
นพระปริยัติธรรมบาลีเพื่อศึกษาพระพุทธรพจน์ให้ดำรงอยู่สืบไป

๔. ด้านการรักษาพิธีกรรม โปรดเกล้าฯ ให้มีพระราชพิธีสิบสองเดือน
กล่าวถึงพระราชพิธีเดือน ๘ ว่าจะมีการจัดบวชนาคของพระมหากษัตริย์ แสดงว่า
การจัดบวชภายใต้

การอุปถัมภ์ของพระมหากษัตริย์ เป็นพระราชประเพณีแต่โบราณ

๕. ด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

ทรงสนับสนุนวรรณคดีของแผ่นดินทางพระพุทธศาสนาไว้หลายเล่ม เช่น
หนังสือที่แปลจากภาษามคธบาลีเป็นภาษาไทยอันเนื่องมาจากการที่พระองค์
ได้ทรงฟังพระธรรมเทศนาเป็นประจำ

แล้วโปรดอาราธนาพระผู้ถวายเทศน์แปลพระไตรปิฎกและหนังสือเรื่องต่างๆ
ที่เป็นภาษามคธเพื่อใช้เป็นแบบอย่างในการเทศนาสั่งสอนและเผยแพร่พระธรรม
ของพระพุทธศาสนาและโปรดให้เก็บไว้ที่หอหลวง เช่น ปัญญาสาชดก มลินทปัญญา
นอกจากนี้ยังทรงให้นำเอาชาดกมาแต่งเป็นกลอนสวดหรือกลอนวัด

๖. ด้านการสนับสนุนการจัดสร้างพระไตรปิฎก

ทรงสนับสนุนให้แปลพระไตรปิฎกจากภาษามคธบาลีออกเป็นภาษาไทย
และที่สำคัญคือการสรรหาพระไตรปิฎกจากประเทศใกล้เคียงมาเพิ่มเติม
และทรงสร้างพระไตรปิฎกไว้หลายฉบับ

๗. ด้านการสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนสถาน

พระองค์ทรงมีความโดดเด่นในเรื่องการสร้างวัดและบูรณปฏิสังขรณ์วัดกว่ารัชกาลอื่น
วัดที่ทรงสร้างขึ้นใหม่และบูรณปฏิสังขรณ์เป็นศิลปะแบบราชนิยม ทั้งในส่วนกลางและหัวเมือง

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

เช่น วัดราชโอรสาราม วัดนางนอง

วัดยานนาวา เป็นต้น

ผลงานของพระองค์ท่านก่อคุณประโยชน์ต่อชาติอย่างมหาศาล

อีกทั้งยังนำพระพุทธศาสนาฝ่าวิกฤตทางศาสนาให้ดำรงเท่าทุกวันนี้

นับว่าพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีพระราชศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างเหนียวแน่น

จึงเป็นเรื่องสำคัญที่เราควรได้ศึกษาวิเคราะห์บทบาทของพระองค์ในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา

และนำมาเปิดเผยให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบ ซึ่งจะก่อให้เกิดความมั่นคง

และตั้งมั่นของสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ให้ดำรงอยู่ตลอดไป

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑

เพื่อศึกษาอิทธิพลที่มีผลต่อการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาบทบาทของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา

๑.๒.๓

เพื่อศึกษาผลที่เกิดจากพระราชกรณียกิจทางด้านพระพุทธศาสนาของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวที่มีต่อสังคมไทยด้านต่างๆ

๑.๓ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

๑.๓.๑ บทบาท หมายถึง บทบาทของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่

๓

๑.๓.๒ ทำนุบำรุง หมายถึง

การส่งเสริมอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวในด้านต่างๆ

๑.๓.๓ รัตนโกสินทร์ตอนต้น หมายถึง ช่วงรัชกาลที่ ๑ ถึง รัชกาลที่ ๓

๑.๓.๔ ผลกระทบ หมายถึง

ผลที่เกิดจากพระราชกรณียกิจในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาในสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

๑.๓.๕ พระองค์ หมายถึง พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

๑.๔ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๔.๑ กรมศิลปากร

ได้รวบรวมพระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวในหนังสือ

พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ฉบับหอสมุดแห่งชาติ รัชกาลที่ ๓

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และรัชกาลที่ ๔ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

มีรายละเอียดโดยย่อดังนี้

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ฉบับหอสมุดแห่งชาติ รัชกาลที่ ๑ และรัชกาลที่ ๔ แบ่งเป็น ๒ ส่วนคือ ส่วนที่ ๑ เริ่มต้นตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จขึ้นครองราชย์ ได้มีการบันทึกพระราชกรณียกิจทั้งด้านการปกครอง การศาสนา เศรษฐกิจ และด้านต่างๆ ไว้ตลอดจนเสด็จสวรรคตในปี พ.ศ. ๒๓๕๔ ในส่วนที่ ๒ เป็นการกล่าวถึงพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ตั้งแต่อัญเชิญพระอนุชาธิราช เจ้าฟ้ามงกุฎฯ ได้จับลงที่สรงน้ำพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในปี พ.ศ. ๒๔๑๑ ซึ่งทางหอสมุดแห่งชาติได้รวบรวมจากเอกสารที่เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ บันทึกเหตุการณ์ ซึ่งมีส่วนรู้เห็นและปฏิบัติหน้าที่อยู่ จึงได้รับความวางใจในความเที่ยงตรงถูกต้อง

๑.๔.๒ กรมศิลปากร

ได้รวบรวมพระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวในหนังสือ ประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑ - รัชกาลที่ ๓ พ.ศ. ๒๓๒๕ - พ.ศ. ๒๓๕๔ เล่มที่ ๑ มีรายละเอียดโดยย่อดังนี้

ประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑-รัชกาลที่ ๓ พ.ศ. ๒๓๒๕ - พ.ศ. ๒๓๕๔ เล่มที่ ๑ ที่จัดพิมพ์ในงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี ได้กล่าวถึงพระราชประวัติ ของรัชกาลที่ ๑ - รัชกาลที่ ๓ การทำนุบำรุงประเทศ ศิลปะวรรณคดี การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา เป็นต้น

๑.๔.๓ จอร์จ ฮาวส์ เฟลตส์ กล่าวว่า มิชชันนารีอเมริกันกายโปแตสแตนท์ ได้เข้าเผยแพร่พร้อมกับวิทยาการสมัยใหม่ เช่น วิทยาศาสตร์ การแพทย์ การศึกษา เป็นต้น ซึ่ง สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ของชาวไทยโดยตรง มิชชันนารีอเมริกาเหล่านี้พยายามใช้ความก้าวหน้าทางวิทยาการ เป็นเครื่องมือ ในการชักนำคนไทยและคนจีนให้เข้ารับพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงตระหนักดีว่าผู้ที่สนใจคริสต์ศาสนามีแต่คนจีน จึงทรงอนุญาตให้พวกศาสนทูตทำงานอย่างเต็มที่ไม่ว่าจะขัดขวาง

๑.๔.๔ กรมศิลปากร ในเอกสารคำพูดของคนเก่าๆ ตอนหนึ่งกล่าวว่า นโยบาย การฟื้นฟูพระพุทธศาสนาของรัชกาลที่ ๑ ได้สืบทอดต่อมาถึงรัชกาลที่ ๒ และรัชกาลที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงจัดการอุปถัมภ์พระพุทธ ศาสนาโดยเฉพาะในด้านศาสนวัตถุ เช่นการสร้างและปฏิสังขรณ์วัด การก่อสร้างปูชนียวัตถุต่าง ๆ นอกเหนือไปจากการบำรุงศาสนบุคคล และการสร้างศาสนธรรมซึ่งปฏิบัติอยู่แล้ว อาจกล่าวได้ว่าในสมัยรัชกาลที่ ๑ ทรงอุดหนุนพระพุทธศาสนามากกว่า ๒ รัชกาลแรก

 [Buy Now](#) **\$29.95** (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ทรงให้ความสำคัญแก่พระพุทธศาสนาจนได้รับการกล่าวขวัญว่า
เป็นผู้เคร่งครัดในพระพุทธศาสนา

๑.๔.๕ ประทุม ขุมเพ็งพันธุ์

ได้กล่าวถึงความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
ไว้ว่าทรงเป็นกษัตริย์ที่เลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างแรงกล้าพระองค์หนึ่ง
ความศรัทธาเลื่อมใสนี้มีมาก่อนตั้งแต่ครั้งยังเป็นพระยุพราช
ยังมีได้ผ่านพิภพเสด็จขึ้นเถลิงสิริราชสมบัติแล้ว ดังจะเห็นพระองค์ทรงตั้งโรงงาน
จัดให้มีพระธรรมเทศนา เลี้ยงยากฉนิก ปล่อยสัตว์
ช่วยเหลือคนชราและคนยากจนเสมอเป็นนิตย์ เดือนละ ๘ ครั้ง

๑.๔.๖ บัณฑิต ลิวชัยชาญ

ได้กล่าวถึงการส่งเสริมการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
ในวิทยานิพนธ์เรื่อง บทบาทของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
ในการวางรากฐานทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมไทยในยุคเปลี่ยนผ่านไว้ว่า
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงส่งเสริมการเรียนพระปริยัติธรรม โดยทรงกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้จ้างอาจารย์บอกพระปริยัติธรรม ทุกพระอารามหลวง และยังทรงโปรดเกล้าฯ
ให้สร้างเก๋งจีนขึ้นที่ข้างหอพระปริตรในบริเวณพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย
เพื่อเป็นที่ศึกษาพระปริยัติธรรม

๑.๔.๗ อัจฉรา กาญจนมัย

ได้กล่าวถึงการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ในวิทยานิพนธ์เรื่อง
การฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (๒๓๒๕ - ๒๓๙๔) ไว้ว่า
การฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น
มีรัฐเป็นผู้นำถึงแม้ว่าประชาชนจะมีพื้นฐานค่านิยมในการสร้างบุญกุ
ศลในทางพระพุทธศาสนาอยู่แล้วก็ตาม แต่การที่รัฐเป็นแกนนำในการกระทำได้กล่าว
ทำให้พระพุทธศาสนาได้รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันจะเห็นได้ว่าในช่วงเวลาเพียง
๓๐ ปี หลังจากตั้งกรุงรัตนโกสินทร์ พระพุทธศาสนาได้รับการฟื้นฟูด้วยการสร้างวัดวาอาราม
ฟื้นฟูวัตรปฏิบัติของพระสงฆ์และการสร้างตำราทางพระพุทธศาสนา เช่นพระไตรปิฎก
ซึ่งถ้าหากผู้ปกครองประเทศไม่มีส่วนในการจัดการดังกล่าวแล้ว
พระพุทธศาสนาคงไม่มีแบบแผนอย่างเช่นทุกวันนี้

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

๑.๔.๘ พระมานะ ธรรมกุลโกล (ศรีสุทธี)

ได้กล่าวถึงบทบาทการดำเนินงานบูรณะพระพุทธรูปในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ในวิทยานิพนธ์เรื่อง

การศึกษาวิเคราะห์บทบาทของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในการทำ
บูรณะพระพุทธรูป ไว้ว่า

บทบาทของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในการดำเนินงานบูรณะพระพุทธรูป
มีลักษณะเด่น อยู่ ๒ ประการคือ ๑. บทบาทในฐานะพระภิกษุ มี ๒ ด้าน คือ ๑).
ด้านการรักษาพระสัทธรรมและศาสนาธรรม ๒).ด้านการเผยแผ่พระพุทธรูป
๒.บทบาทในฐานะพระมหากษัตริย์ มี ๕ ด้านคือ ๑). ด้านอุปถัมภ์บำรุงคณะสงฆ์ ๒).
ด้านการสร้างศาสนทายาทและการเผยแผ่พระพุทธรูป ๓). ด้านการรักษาพระสัทธรรมคำสอน
๔).ด้านการรักษาพิธีกรรมทางพุทธศาสนา
๕).ด้านสร้างพระอารามและบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนสถาน

๑.๕ ขอบเขตและวิธีวิจัย

๑.๕.๑ ขอบเขตการวิจัยในด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research)
มีลักษณะอิงประวัติศาสตร์
เพื่อการศึกษาวิเคราะห์บทบาทของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวใน
เรื่องการทำบูรณะพระพุทธรูป
ซึ่งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีผลงานด้านอุปถัมภ์บำรุง การสร้างศาสนทายาท
การรักษาพระสัทธรรม การรักษาพิธีกรรม การเผยแผ่พระพุทธรูป
การสนับสนุนการจัดสร้างพระไตรปิฎก
รวมถึงการสร้างพระอารามและบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนสถานในพระพุทธรูป

๑.๕.๒ ขอบเขตการวิจัยในด้านข้อมูล

ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากพระราชพงศาวดารฉบับราชทัณฑ์
พระราชพงศาวดารฉบับหอสมุดแห่งชาติ
พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ฉบับหอสมุดแห่งชาติ ห้องสมุดวชิรญาณ จดหมายเหตุ
วิทยานิพนธ์ งานวิจัย เอกสารตำราวิชาการต่างๆ และวรรณกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงรัชสมัยของ

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเพื่อช่วยสะท้อนให้เห็นความสัม
พันธ์สถาบันพระพุทธศาสนากับประชาชน
มาเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์บทบาทของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้า
อยู่หัวในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

๑.๕.๓ ขั้นตอนการวิจัย

- ก. ศึกษาข้อมูลเอกสารต่างๆและขอคำปรึกษา
- ข. เขียนโครงร่างเพื่อเสนอทำการวิจัย
- ค. รวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- ง. วิเคราะห์ข้อมูล
- จ. สรุปและเขียนรายงานการวิจัย

๑.๖ ปัญหาที่ต้องการทราบ

จากการศึกษาพระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จะพบว่าพระองค์ทรงมีพระปรีชาในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาในด้านต่างๆ ท่ามกลางกระแสของเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา สงคราม แต่พระองค์ก็นำพาพระพุทธศาสนาผ่านมาได้และประชาชนในปัจจุบันจำนวนมากที่ไม่ทราบว่ายุคที่เราอาจกล่าวได้ว่าเป็นยุคเปลี่ยนผ่านนั้น พระอัจฉริยภาพทางพระพุทธศาสนาของพระองค์ปรากฏมาในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาอย่างไร ผลงานด้านอุปถัมภ์บำรุง การสร้างศาสนทายาท การรักษาพระสัทธรรม การรักษาพิธีกรรม การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสนับสนุนการจัดสร้างพระไตรปิฎก การสร้างพระอารามและบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนสถานในพระพุทธศาสนาทรงมีวิธีการอย่างไร รวมถึงผลกระทบของพระพุทธศาสนาว่าส่งผลให้สังคมไทยเป็นอย่างไร

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๗.๑

ทำให้ทราบถึงอิทธิพลที่มีผลต่อการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

๑.๗.๒

ทำให้ทราบพระราชประวัติและบทบาทของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาได้ดียิ่งขึ้น

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

๑.๗.๓

ทำให้ทราบถึงผลกระทบที่เกิดจากพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระน
งเกล้าเจ้าอยู่หัวที่มีต่อสังคมไทย

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

บทที่ ๒

อิทธิพลที่มีผลต่อการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาของ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ปัจจัยในการจัดจำแนกสิ่งมีชีวิตนั้น แม้มนุษย์จะถูกจัดอยู่ในอาณาจักรของสัตว์
แต่มนุษย์มีคุณสมบัติทางชีวภาพที่มีประสิทธิภาพ ในการทำงานสูงกว่า สัตว์อื่น ๆ
ทำให้สามารถปรับตนเองให้ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ได้โดยอาศัย พฤติกรรม
หรือการกระทำของตัวเอง ปัจจัยด้านชีวภาพที่สำคัญของมนุษย์ประกอบด้วยพันธุกรรม และ
ระบบการทำงาน ของร่างกายปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมนุษย์ ได้แก่
ปัจจัยทางจิตวิทยา ซึ่งมีปัจจัยย่อยอยู่หลายปัจจัย ปัจจัยทางจิตวิทยา จะทำหน้าที่
เป็นสื่อกลางในการรับรู้พื้นฐานทางชีววิทยาหรือทางประสาทวิทยา
เน้นที่พฤติกรรมของเอกัตบุคคล คือ พฤติกรรม ของคนคนหนึ่ง ที่ไม่สัมพันธ์กับผู้อื่น แต่มนุษย์เป็น
สัตว์สังคม มีความต้องการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และบางกรณีก็จำเป็น ต้องอยู่รวมกัน เป็นกลุ่ม เป็นชุมชน
เป็นสังคม กระบวนการของกลุ่ม กระบวนการ ทางสังคม และสิ่งแวดล้อม หรือวัฒนธรรม
จึงมีส่วนสำคัญใน การกำหนดลักษณะ พฤติกรรมของมนุษย์
ให้เป็นไปตามสภาพของสังคมได้และตีความสิ่งเร้าก่อนที่ร่างกายจะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ
ปัจจัยทางจิตวิทยาที่สำคัญ ประกอบด้วย แรงจูงใจและ การเรียนรู้

อิทธิพลจากปัจจัยเหล่านี้จะมีผลต่อการปฏิบัติพระราชกรณียกิจของพ
ระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา
ทั้งที่เกิดจากอิทธิพลของพระพุทธศาสนาเองและอิทธิพลจากบริบทของสังคม
จะเป็นอย่างไรนั้นผู้วิจัยจะได้ศึกษาดังต่อไปนี้

๒.๑ อิทธิพลจากคติความเชื่อในทางพระพุทธศาสนา

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงมีพระราชศรัทธาในพระบรมพุทธศาสนาอย่างยิ่ง
ได้ทรงบำเพ็ญพระกรณียกิจหลายประการเพื่อการพระศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง
ตลอดรัชกาลของพระองค์ทั้งนี้พระองค์ได้รับอิทธิพลความคิดนี้จากกา

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

รที่ใดเห็นแบบอย่างจากรัชกาลที่ ๑

และรัชกาลที่ ๒ ที่ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจและทรงเอาแบบอย่างปฏิบัติตามจนเคยชินติดตรึง
ในพระราชหฤทัยของพระองค์พอที่จะกล่าวถึงต่อไป

ทรงสนพระราชหฤทัยอย่างยิ่งในการสร้างพระพุทธรูป
เมื่อสร้างแล้วทรงโปรดให้อัญเชิญไปเป็นพระประธานในวัดที่ทรงสร้าง
พระพุทธรูปสำคัญที่ทรงสร้างเป็นพระพุทธรูปยืนขนาดใหญ่ทรงเครื่องงดงาม
ทรงทำนุบำรุงพระธรรมคำสั่งสอนในพุทธศาสนา โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้สร้างพระไตรปิฎกเป็นภาษาไทย โดยเฉพาะในส่วนพระสูตร
ทรงส่งเสริมการศึกษาสงฆ์ขยายการบอกพระปริยัติธรรมทุกพระอารามหลวง
พระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์แก่พระภิกษุสามเณรซึ่งสอบนักธรรมได้
ตลอดจนทรงอุปถัมภ์โยมบิดาของพระภิกษุเหล่านั้น

โดยปกติแล้วพระองค์มีพระราชศรัทธาทรงบาตรทุกวัน
และทรงประกอบพระราชกุศลในพระราชพิธีต่างๆ เป็นประจำ เช่น การถวายผ้ากฐินพระราชทาน
ฟังเทศน์ ประกอบพระราชพิธีตามประเพณีต่าง ๆ เป็นต้น

ในรัชกาลนี้ เจ้าฟ้ามงกุฎทรงตั้งธรรมยุติกนิกายขึ้น
เพื่อปรับปรุงวัตรปฏิบัติของสงฆ์ให้เคร่งครัดยิ่งขึ้นเรื่องที่พร
ะสงฆ์นิกายธรรมยุตกระทำเป็นผลดีแก่พระพุทธศาสนาในประเทศไทย คือ
การสังคายนาพระคัมภีร์ฝ่ายหินยานให้ถูกต้องตามพระคัมภีร์เดิม โดยมีการสอบทานกับต้นฉบับ
แต่โดยที่การสอบทานต้นฉบับจำเป็นจะต้องศึกษาบาลีให้ถ่องแท้ด้วย
จึงได้มีการสอนภาษาบาลีขึ้นที่วัดบวรนิเวศวิหารอย่างจริงจัง

ความเจริญรุ่งเรืองทางพระพุทธศาสนาที่มีมากอย่างเด่นชัดในรัชกาลนี้ ได้แก่
การสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์วัดวาอาราม เนื่องจากวัดมีความผูกพันกับชีวิตจิตใจของคนไทยมาก
การศึกษาศีลธรรมจรรยาและศิลปะวิทยาการต่างๆ ล้วนอยู่ในวัด

วัดจึงเป็นโรงเรียนและพระสงฆ์เป็นครูบาอาจารย์ การสร้างและบำรุงวัดจึงเป็น
การสร้างโรงเรียนและบำรุงการศึกษาของประชาชนโดยตรง
วัดยังเป็นศูนย์กลางแห่งสังคมของชาวบ้านด้วย
นอกจากจะทรงสนับสนุนให้พระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการสร้างวัดและพระองค์
เองได้โปรดให้สร้างวัดใหญ่ๆ ขึ้นอีกมากมาย

พระราชกิจข้อหนึ่งที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงใฝ่พระราชหฤทัยยิ่งคือ
เรื่องการบำรุงพระศาสนาและการศึกษาของแผ่นดิน

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ด้วยเหตุสำคัญคือพระราชศรัทธาที่มีอยู่อย่างมั่นคงในพระบรมพุทธานุภาพเป็นปฐม
จนเป็นที่กล่าวขานกันทั่วไปในชั้นหลังนี้ว่าในรัชกาลที่ ๑ นั้นใครเป็นทหาร ก็โปรด ในรัชกาลที่ ๒
ใครเป็นกวีก็โปรดส่วนในรัชกาลที่ ๓
ใครสร้างวัดก็โปรดและใช้แต่จะทรงทำนุบำรุงแต่เพียงพระอารามอันเป็นศาสนวัตถุเท่านั้น
ทรงสนพระราชหฤทัยในเรื่องการศึกษาพระปริยัติธรรม การจัดระเบียบคณะสงฆ์
ตลอดจนกระทั่งการเบ็ดเตล็ดอื่นในพระพุทธศาสนา
รวมตลอดไปจนถึงเรื่องของการศึกษาซึ่งในครั้งกระนั้นยังไม่มีโรงเรียน
สอนวิชาหนังสืออย่างเป็นระบบอย่างในปัจจุบัน แต่ฝากการศึกษาไว้ในวัดวาอารามต่าง ๆ
การทำนุบำรุง
พระศาสนา จงเกี่ยวพันไปถึงเรื่องส่งเสริมการศึกษาโดยปริยายด้วย
ปัจจัยนี้ก่อเกิดขึ้นในจิตใจของพระองค์ตั้งแต่ทรงพระเยาว์
ทรงได้รับอิทธิพลจากการได้ศึกษาและทอดพระเนตรเห็นความเป็นไปของสังคมในแนวทาง
ของพระพุทธศาสนาจึงทำให้เกิดความคิดและสำนึกระลึกถึงจนเข้าไปสู่จิตใจของพระองค์
จนกระทั่งถึงคราครองสิริราชสมบัติ
จะได้กล่าวต่อไปว่าปัจจัยที่เกิดขึ้นในจิตใจของพระองค์ทำให้ความคิ
ดแนวคิดในทางพุทธศาสนาเกิดขึ้นและส่งผลในทางที่ดีต่อพระพุทธศาสนาพร
องค์ทรงเลื่อมใสในพระพุทธ ศาสนามาก
น้อยเพียงใดเพื่อที่จะให้รู้ถึงว่าปัจจัยที่อยู่ภายในจิตใจของพระบาท
สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวที่มีผลต่อการทำนุบำรุงพระพุทธศาส
นาสำคัญอย่างไรจำต้องที่จะศึกษาค้นคว้าในเรื่องดังต่อไปนี้

๒.๑.๑ พระราชศรัทธาในพระพุทธศาสนา

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชศรัทธาในพระบรมพุทธานุภาพอย่างยิ่ง
ได้ทรงบำเพ็ญ พระราชกรณียกิจหลายประการเพื่อการพระศาสนา เช่น
ทรงสนพระราชหฤทัยอย่างยิ่งในการสร้างพระพุทธรูป
เมื่อสร้างแล้วทรง โปรดให้อัญเชิญไปเป็นพระประธานในวัดที่ทรงสร้าง
พระพุทธรูปสำคัญที่ทรงสร้างเป็นพระพุทธรูปยืนขนาดใหญ่ทรงเครื่องงดงาม
คือพระพุทธรูปพญาคูหาโลกและพระพุทธรูปเลิศล้ำนภากาศ

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ประดิษฐานไว้ในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
เหตุที่สร้างพระพุทธรูปสององค์นี้ก็โดยทรงพระราชดำริที่จะถวายพระนามแผ่นดินที่ ๑
และสมเด็จพระบรมชนกนาถ แผ่นดินที่ ๒ ทรงทำนุบำรุงพระธรรมคำสั่งสอนในพุทธศาสนา
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระไตรปิฎกเป็นภาษาไทย
โดยเฉพาะในส่วนพระสูตรทรงส่งเสริมสงฆ์
ขยายการบอกพระปริยัติธรรมในพระบรมมหาราชวังให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
โปรดให้มีอาจารย์บอกพระปริยัติธรรมทุกพระอารามหลวง พระราชทาน
พระบรมราชูปถัมภ์แก่พระภิกษุสามเณรซึ่งสอบธรรมได้
ตลอดจนทรงอุปถัมภ์โยมบิดามารดาของพระภิกษุเหล่านั้นด้วย
ในส่วนพระองค์นั้น
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเปี่ยมด้วยเมตตากรุณาแก่พสกนิกร
โปรดให้ตั้งโรงงานเลี้ยงคนยากจนขึ้นริมกำแพงพระราชวังด้านแม่น้ำ ทรงบริจาคแก่
คนยากจนเป็นประจำ เมื่อถึงฤดูสำเภาเพื่อไปให้ทานแก่คนยากจนในประเทศจีน
โปรดให้ยกเลิกอากร
ค่าน้ำ จากชาวประมงและภาษีฟองตุนจากผู้เก็บใบจะละเมิด
เพราะไม่ทรงประสงค์ให้ประเทศมีรายได้มาจากการทำลายล้างชีวิตสัตว์
เมื่อเกิดข้าวยากหมากแพงก็ทรงแจกจ่ายข้าวราดแกงแก่ราษฎร
คราวหนึ่งทรงบริจาคพระราชทรัพย์ถึงพันชั่งสัสดกมหาทาน
เมื่อมีเหตุการณ์ไม่ปกติก็ยิ่งทรงบำเพ็ญทานมากยิ่งขึ้นและประกาศให้ราษฎรทำบุญให้ทานด้วย
ปรากฏในพงศาวดารว่า

“เมื่อเดือน ๗ แรม ๑ ค่ำ เกิดความไข้ปวงทั้งแผ่นดิน ใช้นั้นมาแต่ประเทศฝ่ายทะเล
เป็นมาแต่เมืองฝายตะวันตกมาก่อน
ใช้นั้นเป็นขึ้นมาถึงกรุงเทพมหานครเป็นขึ้นไปจนถึงเมืองฝายเหนือ เสียพระเจ้าลูกยาเธอ
พระองค์ ๑ พระองค์เจ้าจินดาองค์ ๑ พระราชธิดาพระองค์เจ้าพวงแก้วองค์ ๑
เสนาบดีเจ้าพระยาบดินทร์เดชา ๑ จึงบำเพ็ญพระราชกุศลทรงศีล
แล้วให้เจ้าพนักงานซื้อสัตว์ที่ต้องถึงมรณภัยแล้วปล่อยให้รอดชีวิตทุกวัน
สิ้นพระราชทรัพย์เป็นอันมาก
จึงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ป่าวร้องราษฎรทำบุญให้ทาน
ปล่อยสัตว์ที่อยู่ในกักขังรอดจากความตาย แล้วให้เป็นอยู่ในความเมตตากรุณาต่อกัน”

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

โดยปกติแล้วพระองค์ทรงบาตรทุกวัน

และทรงประกอบพระราชกุศลในพระราชพิธีต่าง ๆ เป็นประจำ เช่น การถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน ในรัชกาลนี้มีการปฏิรูปพระศาสนา ด้วยคณะสงฆ์แบ่งออกเป็น ๒ นิกาย คือมหานิกาย ซึ่ง เป็นนิกายดั้งเดิมของพระสงฆ์ไทย กับธรรมยุติกนิกาย ซึ่งเจ้าฟ้ามงกุฎทรงตั้งขึ้นใหม่

การที่เจ้าฟ้ามงกุฎทรงตั้งนิกายธรรมยุติกก็เนื่องจากทรงเห็นว่า ขณะนั้นพระสงฆ์ปฏิบัติพระวินัยย่อหย่อน ละเลยบทบัญญัติต่าง ๆ จึงได้ทรงศึกษาพระวินัยบัญญัติและทรงยกเลิกข้อวัตรปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องตามพระวินัยบัญญัติ ทั้งได้ทรงรับเอาข้อวัตรปฏิบัติแบบพระสงฆ์มอญซึ่งรักษาพระวินัยอย่างเคร่งครัดมาใช้ รวมถึงการครองผ้า การอุ้มบาตร และพิธีการขออุปสมบท พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงแต่งตั้งเจ้าฟ้ามงกุฎเป็นเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร ซึ่งเจ้าฟ้ามงกุฎก็ได้ทรงดำรงตำแหน่งนี้ตลอดรัชกาลที่ ๓

เรื่องที่พระสงฆ์นิกายธรรมยุตกระทำเป็นผลดีแก่พระพุทธศาสนาในประเทศไทย คือ การสังคายนาพระคัมภีร์ฝ่ายหินยานให้ถูกต้องตามพระคัมภีร์เดิม โดยมีการสอบทานกับต้นฉบับ แต่โดยที่การสอบทานต้นฉบับจำเป็นจะต้องศึกษาภาษาบาลีให้ต้องแท้ด้วย จึงได้มีการสอนภาษาขึ้นที่วัดบวรนิเวศวิหาร อย่างจริงจัง

การติดต่อระหว่างพระสงฆ์ไทย กับพระสงฆ์ลังกา ได้มีขึ้นด้วย เนื่องจากใน พ.ศ. ๒๓๔๘ ได้มีพระสงฆ์ลังกา ๕ รูป เข้ามาดูกิจการพระศาสนาในประเทศไทยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเห็นว่าพระสงฆ์ลังกานั้น มีพระวินัยเคร่งครัดแบบพระธรรมยุต จึงโปรดให้พำนักที่วัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อพระสงฆ์ลังกาเดินทางกลับใน พ.ศ. ๒๓๘๕ ทรงเห็นชอบด้วยกับเจ้าฟ้ามงกุฎในการส่งพระสงฆ์ธรรมยุต ๕ รูปเดินทางไปลังกา และได้ขอยืมหนังสือพระไตรปิฎกฉบับที่ยังขาดอยู่จากลังกากลับมาเพื่อคัดลอกไว้สำหรับแผ่นดิน เดินทางไปกับกำปั่นหลวงชื่อ จินดาดวงแก้ว ซึ่งไปจำหน่ายสินค้า พระสมณทูตคณะนั้นกลับมาในปีรุ่งขึ้นพระสมณทูตไทยอีกคณะหนึ่งได้ เดินทางนำพระไตรปิฎกที่ยืม ไปส่งคืนที่ลังกา จากลับพระสงฆ์และสามเณรลังกาติดตามมาด้วยและนำพระไตรปิฎกที่เหลืออีก ๓๐ เล่ม มาให้ยืมต่อ การศึกษาพระพุทธศาสนาในรัชกาลนี้

 [Buy Now](#) **\$29.95** (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

จึงมีการค้นคว้าเปรียบเทียบหลักฐานและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างพระสงฆ์ไทยกับพระสงฆ์ลังกา

ความเจริญรุ่งเรืองทางพระพุทธศาสนาที่มีมากอย่างเด่นชัดในรัชกาลนี้ได้แก่ การสร้างและบูรณะปฏิสังขรณ์วัดวาอาราม เนื่องจากวัดมีความผูกพันกับชีวิตจิตใจของชาวไทยมาก การศึกษาศิลปธรรมจรยาและศิลปวิทยาการต่าง ๆ ล้วนอยู่ในวัด วัดจึงเป็นโรงเรียนและพระสงฆ์เป็นครูบาอาจารย์ การสร้างและบำรุงวัดจึงเป็นการสร้างศูนย์กลางแห่งสังคมของชาวบ้านด้วย ตามคำที่พระสงฆ์ราชาคณะในสมัยนั้นได้กล่าวคำปฏิญาณเกี่ยวกับการศึกษาพระศาสนา และ พระปริยัติธรรมไว้ว่า

อาตมาภาพพระราชอาณัติทั้งปวงพร้อมกัน... ขอพระราชทานถวายปฏิญาณไว้ว่า จำเดิมแต่นี้สืบไปภายหน้าอาตมาภาพทั้งปวงจักพร้อมกันบอกกล่าวสั่งสอนกุลบุตร และตักเตือนให้มีเพียรเล่าเรียนภิญโญภาพมากขึ้นกว่าแต่ก่อน จักกระทำพระพุทธศาสนาให้บริบูรณ์ด้วยภิกษุสงฆ์และสามเณรอัน ทรงพระปริยัติธรรมตามแต่อุปนิสัยวาสนาแห่งบุคคลอันคู่ควรแก่ พระไตรปิฎกโดยอย่างยิ่งอย่างหย่อน เป็นลำดับ ๆ กัน... บำรุงพระราชศรัทธาให้เสมอ ทุก ๆ ปี มิได้ขาด ตามแต่จะทำได้โดยมากและน้อย สมด้วยพระราชประสงค์ทุกประการ ควรมิควรขอพระราชทานอภัย ขอถวายพระพร...

นี่เป็นส่วนหนึ่งที่เกิดจากความมีพระราชศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาจึงทำให้พระองค์ มีความคิดที่จะให้พระพุทธศาสนามีความเจริญรุ่งเรืองและรักษาสัจธรรมค้ำสอนของพระพุทธศาสนาให้สืบตลอดยาวนานต่อไป

๒.๑.๒ ความเชื่อเรื่องกรรม

ในทางพระพุทธศาสนานั้นพระผู้มีพระภาคได้ตรัส ถึงเหตุที่ทำให้เกิดกรรม (ชั่ว) ไว้ ๓ ประการคือ โลกะ (ความอยากได้) โทสะ (ความคิดประทุษร้าย) โมหะ (ความหลง) กรรม(ชั่ว) นี้มีผลทำให้เกิดสิ่งที่ไม่ดีเกิดขึ้นกับตนเอง ทำให้เกิดความทุกข์ และเป็นผลทำให้เกิดภพเกิดชาติการจองเวรจองกรรมไม่สามารถที่จะหยุดการเวร ขยายในวัฏสงสารได้ และ พระผู้มีพระภาคได้ตรัสต่อไปอีกว่า เหตุทำให้เกิดกรรมดี มีอยู่ ๓ ประการ คือ อโลภะ (ความไม่อยากได้) อโทสะ (ความไม่คิดประทุษร้าย) อโมหะ (ความไม่หลง) กรรม(ดี)

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

นี้มีผลทำให้เกิดสิ่งที่ดีเกิดขึ้นกับตนเอง ทำให้เกิดความสุข
และเป็นผลทำให้ไม่เกิดภพเกิดชาติการจ้องเวรจ้องกรรมสามารถที่จะหยุดการเว
ียนวายในวัฏสงสารได้

หลักสำคัญของพระพุทธศาสนามุ่งให้ผู้ปฏิบัติถึงที่สุดแห่ง
'งความทุกข์หรือความหลุดพ้นดังได้เปรียบจุดมุ่งหมายของพระพุทธศาสนากับน้ำทะเลว่า
น้ำทะเลมีรสเดียวคือรสเค็มฉ่ำใจ ธรรมวินัยก็มีรสเดียวคือความหลุดพ้นนั้น
เรื่องของการกรรมก็เป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนี้ หลักปฏิบัติในเรื่องกรรม
มุ่งให้คนทำความดี ละเว้นความชั่ว
แต่ด้วยเหตุที่ความเชื่อในเรื่องกรรมสัมพันธ์กับเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดหรือการอยู่ในวัฏสงสาร
อย่างใกล้ชิด
ทำให้บุคคลบางกลุ่มในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้ให้ความสนใจในเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด
และ

การทำบุญเพื่อหวังประโยชน์ในชาติหน้ามากกว่าที่จะมุ่งให้ถึงความห
ลุดพ้นอันเป็นจุดมุ่งหมายหลักในศาสนา
สำหรับผู้ที่มีความเชื่อดังกล่าวจะมุ่งแต่จะทำให้ชีวิตในชาติ
หน้ามีความสุขทุกข์น้อยลงกว่าชาติที่เป็นอยู่ และเพิ่มพูนด้วยความสุขสบายนานาประการ
การยอมรับคติความเชื่ออันนี้สะท้อนออกมาในความเชื่อในเรื่องไตรภูมิและภาพจิตรกรรมต่าง ๆ
ความเชื่อเรื่อง การบรรลุถึงความหลุดพ้น

จำเป็นต้องบำเพ็ญบุญโดยใช้เวลานานมาก เนื่องจากในประวัติของพระพุทธเจ้ากล่าวไว้ว่า
พระพุทธเจ้าต้องเวียนว่ายตายเกิดบำเพ็ญบุญบุญมาถึงสี่แสน อสงไขยจึงตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า
ทำให้ชาวไทยไม่เชื่อว่าตนจะหลุดพ้นได้ในชาตินี้
หากแต่ได้หันมาบำเพ็ญบุญบุญเพื่อเป็นพยานนำไปสู่ภพใหม่ชาติใหม่ที่ดียิ่งกว่าตัวอย่าง
ความเชื่อในเรื่องผลของกรรมของชาวไทยเห็นได้ชัดจากกฎหมายห้ามไม่ให้ซื้อฝิ่น สูบฝิ่น ปิยะแม
จ.ศ. ๑๑๗๓ (พ.ศ. ๒๓๕๔) และพระราชบัญญัติห้ามสูบฝิ่น จ.ศ. ๑๑๘๑ (พ.ศ. ๒๓๖๒)
ได้แสดงโทษของการสูฝิ่นว่า เมื่อสิ้นชีวิตไปแล้วจะต้องตกอเวจีนรกอันเป็นขุมนรกที่ทุกข์ทรมาน
และผู้สูบฝิ่นจะต้องใช้กรรมอยู่นานมาก
เท่านั้นยังไม่พอเมื่อพ้นจากนรกแล้วยังต้องมาเกิดเป็นเปรตอีกครั้งหนึ่ง อาจกล่าวได้ว่า
เรื่องของการกรรมเป็นแนวทางในการปกครอง
ย่อมแสดงว่าคำขู่เรื่องกรรมเป็นกฎหมายทางใจใช้ในการลงโทษที่เป็นนามธรรมที่รุนแรง
การที่ผู้ออกกฎหมายใช้เรื่องกรรมเป็นแนวทางในการหลักเสียดกฎหมายได้

 Buy Now **\$29.95** (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

นกรณิที่ผู้ปกครองบ้านเมืองไม่รู้
แต่การทำผิดโดยการทำบาปย่อมเป็นสิ่งที่ผู้กระทำหลีกเลี่ยงไม่ได้
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงเป็นบุคคลที่มีความเห็นเรื่องเวรกรรมวิบากกรรมเป็นอันมาก
แม้แต่ในคราวที่พระองค์ท่านทรงประชวร
ทรงมีความกังวลพระทัยต่อการกระทำต่อพระภิกษุสงฆ์พระราชาคณะ
ถึงขั้นมีพระกระแสรับสั่งให้อาหารนาสมเด็จพระเจ้าฟ้ามงกุฎขณะนั้นทรงผนวช
วชอยู่ช่วยเป็นธุระรับกระแสพระราชโองการไปขอขมาแก่พระราชาคณะและพระฐานุกรม
พระสงฆ์ทั้งหลายมีข้อความปรากฏดังนี้

“ขณะทรงประชวรมีความรำจวนพระราชหฤทัยถึงพระราชกรณียกิจ ซึ่งได้ทรงกระทำ
ทรงประพฤติปฏิบัติสันถารปราศรัย แลมีพระราชดำรัสกับพระสงฆ์ พระราชาคณะฐานานุกรม
เปรียญ และภิกษุอนุจร องค์ใด ๆ
ก็ตั้งแต่จำความได้ถึงบัดนี้ทรงปริวิตกระแวงอยู่ว่ากลัวจะมีความ
พลั้งพลาดประมาทในโวหาร เป็น อะการวะไม่สมควร...”
ขอให้พระผู้เป็นเจ้าทุกองค์จงปลงอภัยโทษ
อ่อนอดโทษถวายอภัยด้วยน้ำใจอันเต็มไปด้วยเมตตากรุณา
เป็นนุรจาริกอย่าให้เป็นกรรมเป็นเวรต่อไป...”

พระราชดำรัสแสดงให้เห็นถึงความเชื่อและความกลัวบาปของพระองค์ท่านที่จะเกิดมีในอนาคต
และทำขมาภัยรับสั่งนี้ยังมีพระดำรัสว่า “เพื่อเป็นพุทธการะกะบารมีเพื่อ

พระโพธิญาณ

สมควรแก่กาลที่ได้ประสบพระพุทธศาสนาทำให้เห็นได้ว่าพระองค์มีความ

กลัวและความเชื่อว่าเวรกรรมจะทำให้สิ่งที่พระองค์หวังไม่เป็นผลสำเร็จในอนาคตคือความเป็น

พระโพธิญาณ

สรุปได้ว่า คติในเรื่องกรรมเป็นผลทำให้สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวมีการบำเพ็ญกุศล

เนื่องจากการทำบุญย่อมมีอานิสงส์เป็นการตอบแทนคือพระองค์หวังที่จะเป็นพระโพธิญาณ

ในสังคีตยวงค์พงศาวดาร

เรื่องสังคายนาพระธรรมวินัยของสมเด็จพระวันรัตน์วันพระเชตุพนในรัชกาลที่ ๑

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ได้แสดงถึงอันิสงค์ของการทำบุญทำทานในพระพุทธศาสนาด้านการสร้างพระไตรปิฎก การอุทิศที่ดินให้แก่วัด การบูชาพระเจดีย์ ย่อมไม่เสียเวลาเปล่า จะได้รับผลตอบแทนมากมายเกินกว่าที่ทำลงไป และทวีผลให้ในการทำบุญที่ยิ่งใหญ่ อย่างเช่น การอุทิศที่ดินถวายวัดโดยเฉพาะอุทิศที่สำหรับเป็นสีมา เป็นต้น อย่างไรก็ตามเรื่องผลของบุญที่จะได้รับมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับการกระทำเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก ดังนี้ คือ

1. ทำสังฆทาน
2. สร้างโรงธรรมศาลา
3. รักษาพระไตรสรณาคมน์
4. รักษาศีล
5. เจริญเมตตาภาวนา
6. เห็นพระไตรลักษณ์
7. สำหรับปวงชนผู้ที่ทำบุญในศาสนาโดยการสร้างพระพุทธรูป สถูป เจดีย์ วิหาร ธรรมศาลา อุโบสถ ตลอดจนอุปถัมภ์พระภิกษุสามเณรได้เล่าเรียนพระปริยัติธรรม สมถะ วิปัสสนา พระไตรปิฎกและการถวายจตุปัจจัย ๔ เป็นอันานิสงส์ที่เป็นประเสริฐมาก

๒.๑.๓ คติเรื่องพระโพธิสัตว์

จากชาดกในพระไตรปิฎกกล่าวถึงพระชาติต่างๆ ของพระพุทธเจ้าเมื่อทรงเป็นพระโพธิสัตว์ที่เสวยพระชาติมา เพื่อบำเพ็ญบารมีก่อนจะตรัสรู้ พระมหากษัตริย์ทรงถือว่า การที่ได้เกิดมาเป็นพระมหากษัตริย์ก็เพื่อที่จะบำเพ็ญบุญบารมีให้เกิดมียิ่ง ๆ ขึ้นไป เช่นเดียวกับองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรากฏในคำจารึกการปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนในรัชกาลที่ ๑ ว่า พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงปฏิสังขรณ์ วัดพระเชตุพน ก็เพื่อให้มนุษย์หลุดพ้นจากสังสารวัฏ เรื่องนี้ส่งผลทำให้รัชกาลที่ ๓ ได้รับอิทธิพลของความเชื่อในเรื่องพระโพธิสัตว์ ทำให้ พระบาทสมเด็จพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นผู้ที่แสดงออกถึงคติเรื่องพระโพธิสัตว์อย่างชัดเจน ตั้งแต่ก่อนขึ้นครองราชสมบัติ พระองค์ได้บำเพ็ญอย่างเคร่งครัดในพระพุทธศาสนา ได้ก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ เช่น สร้างพระไตรปิฎก สร้างและปฏิสังขรณ์วัดบวรพระภิกษุ ถวายจตุปัจจัยแก่พระภิกษุสามเณร จัดให้มีเทศน์ในวันพระและวันพิเศษในทางศาสนา ทรงปลดปล่อยนักโทษที่ถึงแก่ความตาย

ปล่อยสัตว์ต่าง ๆ แจกทานแก่ราษฎร สงเคราะห์บุตรภรรยาญาติพี่น้องบ่าวไพร่
และบางครั้งได้ส่งข้าวไปช่วยเหลือคนอดโซในเมืองจีน
จากบันทึกความทรงจำของกรมหลวงนรินทรเทวี ฯ ทำให้พบว่า
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงปฏิบัติพระองค์เป็นพระโพธิสัตว์ โดยเฉพาะการที่ทรงพระราชทานกรมหมื่นอัปสรสุดาเทพ
และพระองค์เจ้าลักขณานุคุณ แก่พระสงฆ์ที่มาขอ เพื่อแสดงว่าพระองค์สามารถสละลูกได้
ในทำนองเดียวกันกับพระเวสสันดรสละกัณหา ซาลิ ให้แก่ชุก
พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงวิจารณ์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า
เพราะทรงฟังเรื่องราวในโบราณนิทานชาดกมาก
จึงทรงพระราชดำริที่จะปฏิบัติให้เหมือนพระโพธิสัตว์ที่พระราชทานอภัยให้แก่สัตว์ในป่า
นกบินอยู่บนฟ้า และปลาในน้ำ ทั้งสิ้น ไม่ให้ใครทำอันตรายเลย
หลักฐานที่ประกอบคำกล่าวข้างต้น คือ
การประกาศยกเลิกภาษีอากรค่าน้ำและอากรฟองตุนในสมัยรัชกาลที่ ๓ เป็นต้น
ในคดีเรื่องของพระโพธิสัตว์นี้พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงมีพระราชดำริที่จะสร้างบุญบารมีเพื่อที่จะให้ถึงโพธิญาณจะเห็น
ได้จากการที่พระองค์ทรงกระทำบุญกุศลแล้วจะทรงตั้งจิตอธิษฐานให้ถึง
โพธิญาณซึ่งทรงพระราชสัทธาทั้งนี้จะได้ปรารถนาโลกียสมบัติบรมจักรเป็นต้น
นั้นหามิได้ตั้งพระทัยหวังเอาโพธิญาณอย่างเดียวโดยแท้
ถ้ายังมีพระชนม์อยู่ตราบใดก็จะทรงสร้างบำเพ็ญพระราชกุศลไปกว่าจะสิ้นพระชนม์
นี่ก็แสดงให้เห็นว่าแนวคิดเรื่องพระโพธิสัตว์เป็นปัจจัยที่สำคัญ
ที่ทำให้พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชกรณียกิจใ
นการบำรู้งพระศาสนาในด้านต่างๆ

๒.๑.๔ คติเรื่องพระพุทธศาสนา ๕,๐๐๐ ปี

คติเรื่องพระพุทธศาสนา ๕,๐๐๐ ปีนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องปัญญาอันตรธาน
เพราะคติปัญญาอันตรธานสนับสนุนความเชื่อเรื่องพระพุทธศาสนา ๕,๐๐๐ ปี
ในประปฐมสมโพธิกถาพระนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส มี
มีความตอนสุดท้ายปริจเฉทที่ ๒๕ ตอนอันตรธานปริวัตต์

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ด้วยเหตุนี้ชาวไทยจึงเชื่อว่า พระพุทธศาสนามีแต่จะ “เรียวลง” เสื่อมลงไปทุกทีจนครบ ๕,๐๐๐ ปีเมื่อใด พระพุทธศาสนาก็จะหมดสิ้นไปตามคำทำนาย ประกอบกับสภาพพระพุทธศาสนาในสมัยหลังเสียกรุงศรีอยุธยามีส่วนสนับสนุนความเชื่อในเรื่องศาสนาต้องเสื่อมลง ยิ่งเป็นแรงกระตุ้นให้มีการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาด้วยเหตุที่การสูญเสียที่ชาวไทยเห็นอยู่ คือการย่อยยับทางด้านวัตถุทำให้มีการชดเชยในสิ่งเหล่านี้เป็นอัตราส่วนพอ ๆ กับการสูญเสียสิ่งเหล่านี้ไปในคราวเสียกรุง โดยมุ่งหมายให้พระพุทธศาสนางดงามและเหมือนครั้งบ้านเมืองดี

แต่ถ้าหากพระพุทธศาสนาจะจบลงในระยะเวลา ๕,๐๐๐ ปี โดยที่ไม่ได้สร้างความหวังให้แก่พระพุทธศาสนา ก็เชื่อได้ว่าชาวไทยคงจะหมดหวังและรอวันสูญสิ้นศาสนาโดยที่ไม่ได้ทำการทำนุบำรุงอย่างใด แต่สิ่งที่ทำให้ชาวพุทธมีความหวัง คือ เรื่องราวของพระศรีอารีย์ ปรากฏอยู่ในคัมภีร์ฎีกาพระมัลลทินิยมสร้างกันไว้ตามวัด ซึ่งให้เห็นถึงเรื่องของพระศรีอารีย์ที่จะมาตรัสรู้เป็นพระสัมมาพระพุทธเจ้าเป็นองค์สุดท้ายในภัทรกัปป์ ความเชื่อเรื่องนี้มีผลทำให้ชาวไทยทำบุญทำทานเพื่อให้ส่งผลทันยุคพระศรีอารีย์ ซึ่งมีค่ากว่ายุคนี้เป็นยุคที่นำอยู่ที่สุด สิ่งที่ยืนยันความเชื่อในเรื่องนี้ในสมัยรัตนโกสินทร์ คือ การที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงโปรดให้ช่างหล่อรูปพระมัลลทินิยมและพระศรีอารียเมตไตรไว้ที่พระวิหารวัดอรุณราชวราราม และกฎพระสงฆ์ที่ออกในสมัยรัชกาลที่ ๑ พ.ศ. ๒๓๒๕ มีใจความสำคัญว่า ชาวไทยควรตั้งใจทำกุศลผลบุญ โดยการฟังเทศน์มหาชาติเพื่อจะได้ไปพบสมเด็จพระศรีอารียเมตไตร อาจสรุปได้ว่ายุคพระศรีอารีย์เป็นทีกล่าวขวัญของคนไทยที่เชื่อเรื่องพระพุทธศาสนา ๕,๐๐๐ ปี และเป็นความหวังอันสุดท้ายที่ทำให้ผู้ถือคตินี้กระตือรือร้นในการจะสร้างกุศล

๒.๑.๕ คติเรื่องปัญญาอันตรธาน

คติเรื่องความเสื่อมสูญหรืออันตรธานนี้ ได้ปรากฏชัดเจนที่สุด ในสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จะเห็นได้จากพระนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

กรมปรมาณูชาติชินโรส เรื่องพระปฐมสมโพธิกถา ที่เนื้อความกล่าวถึงพุทธประวัติ และเรื่องทีกล่าวถึงความเสื่อมสูญ ๕ ประการได้ปรากฏในปริเฉทที่ ๒๕ ซึ่งต่อมื่อทิพพลต่อสังคมในยุคนั้นเป็นอย่างมาก อีกทั้งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดให้มีการเทศน์พระปฐมสมโพธิกถา ณ พระราชวังและ ที่โรงทานหน้าพระบรมหาราชวังเป็นประจำ ทำให้ประชาชนได้รับความรู้และความเชื่อในเรื่องนี้ไปโดยปริยาย พอจะสรุปความเรื่อง ปัญจอันตรายาน ดังนี้

๑. ปริยัติอันตรายาน

พระปริยัติ ได้แก่พระไตรปิฎกทั้ง ๓ คือ พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก คราบใดที่พระไตรปิฎกยังดำรงอยู่ พระพุทธศาสนาที่ชื่อว่าดำรงอยู่ตรงนั้น เพราะบุคคลจะบรรลุมรรคผลนิพพานได้ ก็ด้วยอาศัยการศึกษาเล่าเรียนพระไตรปิฎก เมื่อพระปริยัติเสื่อมถอยหาบุคคลที่จะศึกษาเล่าเรียนน้อย ศาสนาก็เสื่อมถอยตามไปด้วย การเสื่อมถอยแห่งพระปริยัตินั้นจะมีสิ่งบอกเหตุให้ทราบเป็นลำดับคือ เมื่อถึงกสิยุกสมัย พระราชามหากษัตริย์มิได้ตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรมประเพณี อีกทั้งหมู่อำมาตย์ราชเสนาบดี รวมทั้งอาณาประชาราษฎร์ทั้งในเมืองและชนบท ต่างพากันงดเว้นจากการประพฤติธรรม พากันหาความสุขสำราญตามอัธยาศัย ข่มเหงเบียดเบียนผู้ที่อ่อนแอกว่าให้เดือดร้อน เมื่อเป็นเช่นนี้ ดินฟ้าอากาศก็วิปริต ผิดปกติฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล พืชพันธุ์ธัญญาภาก็หายาก หม่อมมนุษย์และสัตว์พากันลำบากเดือดร้อนขาดแคลนอาหารทั้งทรัพย์สินเงินทอง เมื่อมนุษย์ทั้งหลายต่างพากันอดอยากยากเข็ญแล้ว จตุบัจจัยไทยทานที่จะถวายแก่พระภิกษุสงฆ์ให้อยู่ดีมีสุขก็หายาก ภิกษุสงฆ์ที่พลอยได้รับความลำบากไปด้วย เมื่อสถานการณ์บ้านเมืองเป็นเช่นนี้ ก็ไม่สามารถสงเคราะห์กุลบุตรให้ศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติได้ ครั้นเมื่อพระปริยัติขาดผู้เล่าเรียนแล้วก็เสื่อมทรุดลงตามลำดับ ภิกษุทั้งหลายจะไม่วู้ความหมายแห่งพระปริยัติ จะเหลือแต่บาลีอย่างเดียวแต่ขาดผู้รู้ความหมาย ในการเสื่อมสูญแห่งพระไตรปิฎกนั้น พระอภิธรรมปิฎกจะเสื่อมก่อน พระอภิธรรมนั้นมี ๗ คัมภีร์ ได้แก่

1. พระสังคีติ
2. พระวิภังค์
3. พระชาตุกถา
4. พระปกคตบัญญัติ

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

5. พระกถาวัตถุ
6. พระขมก
7. พระมหาปฏฐาน

ในพระอภิธรรมทั้ง ๗ คัมภีร์นี้ เมื่อจะเสียมก็เสียมลงจากยอด คือคัมภีร์มหาปฏฐานก่อน ลำดับต่อไปก็เป็นคัมภีร์ขมก กถาวัตถุ จนถึงสังคีติ โดยลำดับเมื่อพระอภิธรรมปิฎกเสียมไปแล้ว ถ้าพระสูตรตันตปิฎกและพระวินัยปิฎกยังดำรงอยู่ ก็ชื่อว่าพระพุทธานุศาสนายังดำรงอยู่เช่นกันพระสูตรตันตปิฎกนั้น เมื่อจะเสียมก็เสียมมาจากยอดคือ อังคุตตรนิกายเสียมก่อน จากนั้นก็ถึง สังยุตตนิกาย มัชฌิมนิกาย และทีฆนิกายเป็นสุดท้าย เมื่อทีฆนิกายเสียมแล้ว พระสูตรตันตปิฎกจึงได้ชื่อว่าเสียมสูญ จากนั้นภิกษุทั้งหลายไม่สามารถจะทรงจำซึ่งชาดกต่างๆ ได้ และชาดกที่จะเสียมเป็นชาดกแรกก็คือ เวสสันดรชาดกต่อจากนั้น ภิกษุทั้งหลายก็จะทรงจำไว้ซึ่งพระวินัยปิฎกเพียงอย่างเดียว ครั้นเวลาล่วงไป พระวินัยปิฎกก็เสียมลงเป็นปิฎกสุดท้าย และเมื่อเสียมคัมภีร์บริวารจะเสียมเป็นคัมภีร์แรก ต่อจากนั้นก็จะเป็นคัมภีร์ขันธกะ คือ จุลวรรค คัมภีร์ภิกขุวิภังค์ ภิกขุณีวิภังค์ เสียมลงตามลำดับ จึงได้ชื่อว่าพระวินัยปิฎกเสียมสูญแม้กระนั้น พระปริยัติก็ชื่อว่าไม่เสียม ถ้าตราบใดที่ยังมีบุคคลสามารถจำคาถาแม้ไม่มากเพียง ๔ บาทเท่านั้น พระปริยัติก็ชื่อว่าไม่อันตราย แต่ถ้าเมื่อใด หาผู้รู้คาถาเพียง ๔ บาทนั้น ไม่ได้แล้ว เมื่อนั้น พระปริยัติ ชื่อว่าอันตรายสูญสิ้น แสดงให้เห็นว่าพระไตรปิฎกซึ่งเป็นเอกสารที่สำคัญของพระพุทธศาสนาได้สูญสุดลง ไม่มีเหลือ

๒. ปฏิบัติอันตราย

กาลเวลาผ่านไป ภิกษุทั้งหลายไม่สามารถจะบำเพ็ญเพียรปฏิบัติให้เกิดฉาน วิปัสสนาและ มรรคผลได้ จะยังคงรักษาอยู่แต่ปาริสุทธิศีล ๔ เท่านั้น แต่เมื่อเวลาผ่านไปนานไปภิกษุทั้งหลายพากันเบื่อบริวารที่จะรักษาให้บริสุทธิ์ เพราะมองไม่เห็นประโยชน์ในการรักษาพากันเลิกละความเพียร มีแต่ความเกียจคร้านล่องละเมิดอาบัติน้อยใหญ่ หมดสิ้นความละอาย แม้กระนั้นถ้าหากยังมีภิกษุทรงไว้ ซึ่งปาราชิกสิกขาบทอยู่แล้วปฏิบัติ ก็ชื่อว่ายังไม่อันตราย ต่อเมื่อไม่มีภิกษุสำรวมรักษาปาราชิกสิกขาบทแล้ว จึงได้ชื่อว่าปฏิบัติอันตรายปฏิเวธอันตราย

๓. ปฏิเวธอันตราย

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

พระอรธกถาจารย์กล่าวไว้ว่า ถ้ายังมีบุคคลสำเร็จเป็นพระโสดาบันแม้เพียงผู้เดียว ก็ยังชื่อว่าปฏิเวธยังดำรงอยู่ แต่ถ้าโลกนี้หาผู้สำเร็จเป็นพระโสดาบันบุคคลไม่มีเลยนั้น ปฏิเวธ ก็ได้ชื่อว่าถึงกาลอันตรธาน

๔. ลิงอันตรธาน

ต่อไปภายภาคหน้า ภิกษุทั้งหลายมีปฏิบัติที่ไม่นำมาซึ่งความเสื่อมใส จะอยู่ในอิริยาบถใดก็ไม่สำรวจเหมือนพวกเดียรถีย์ไม่มีความสำรวจ ประพฤติตนอกริธนาจารต่างๆ ผิดเพศภิกษุซึ่งเป็นพุทธสาวก แม้กระนั้นก็ยังชื่อว่าเพศสมณะ ยังไม่ถึงกับอันตรธานแต่เมื่อเวลาล่วงเลยไป ภิกษุทั้งหลายไม่ใช่ผ้าไตรจีวรมีสีอันควรแก่สมณเพศ เห็นว่าสีฟ้ากาสาวพัศตร์ไม่มีความสำคัญ จากนั้นก็พากันละทิ้งบริจารแม้กระทั่ง ไตรจีวร พากันประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัวทั้งบุตรและภรรยา จะมีก็แต่เศษผ้าเหลืองชิ้นน้อยๆ ห้อยอยู่ที่คอหรือผูกไว้ที่ข้อมือเท่านั้น เพื่อเป็นสัญลักษณ์แห่งการเป็นพระภิกษุ สมดังพระดำรัสทีครั้งหนึ่งพระบรมศาสดาตรัสแก่พระอนานนท์ว่า “ คุณก่อนอนานนท์ ในอนาคตกาล จะหาภิกษุผู้ทรงไว้ซึ่งจีวรมิได้ จะมีก็แต่โคตรภูสงฆ์ คือ พระสงฆ์รุ่นสุดท้ายในพระพุทธศาสนา ผู้มีผ้ากาสาวพัศตร์ผูกที่ข้อมือหรือห้อยอยู่ที่คอ หากลาจาว์ตรมิได้ แม้กระนั้นถ้าหากจะมีทายกมีจิตศรัทธาปรารถนาจะทำบุญ ก็จงตั้งจิตอุทิศถวายเพื่อสงฆ์ แล้ววัดตุจตุบัจจถวายแก่ภิกษุผู้มีผ้ากาสาวพัศตร์ผูกที่ข้อมือหรือห้อยที่คอกัน ก็จะเกิดผลานิสงส์มหาศาลเช่นกัน”

ถึงแม้ภิกษุทั้งหลายจะมีความเป็นอยู่ย่อหย่อนถึงเพียงนั้น ก็ชื่อว่าเพศภิกษุยังคงอยู่ไม่อันตรธาน แต่เมื่อกาลเวลาล่วงไป ภิกษุเหล่านั้นพากันละทิ้งผ้าเหลืองชิ้นน้อย ๆ ทีติดตัวอยู่นั้นเสีย จึงได้ชื่อว่า ลิงอันตรธาน คือเพศภิกษุสูญสิ้นไม่เหลือเศษอีกต่อไป

๕. ธาตุอันตรธาน

ธาตุอันตรธานเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ พระบรมธาตุนิพพาน “ และค่านิพพานนั้นมี ๓ ประการ คือ

๑. กิเลสนิพพาน คือการตรัสรู้ที่โคณฑันศริมหาโพธิ์
๒. ชั้นธนิพพาน คือการดับเบญจขันธ์ ที่สาลวโนทยาน เมืองกุสินารา

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

๑. ชาตุนิพพาน คือพระบรมสารีริกธาตุสูญสิ้นไปจากโลก ซึ่งจักเกิดขึ้นในอนาคต
การนิพพานแห่งพระบรมสารีริกธาตุแห่งพระบรมศาสดาที่ประดิษฐานอยู่ในที่ต่าง ๆ
เมื่อไม่มีผู้สักการบูชาพระบรมธาตุก็จะเสด็จไปยังถิ่นประเทศที่มีคนเคารพสักการบูชา
จวบจนวาระสุดท้ายมาถึง ทั่วทุกถิ่นประเทศหาผู้สักการบูชาไม่มีเลย
พระบรมธาตุทั้งหลายจาก โลกมนุษย์ เทวโลกและนาคพิภพ
จะเสด็จมาสู่ต้นพระศรีมหาโพธิ์สถานที่ตรัสรู้ทั้งหมด แล้วรวมกันเป็นรูปของพระพุทธรองค์
ทรงประดิษฐาน ณ โคนต้นศรีมหาโพธิ์นั้น ประหนึ่งว่าพระองค์ยังทรงพระชนม์อยู่
จะทรงกระทำมกปาฏิหาริย์ในที่นั้น
แต่ในครั้งนั้นมนุษย์และสัตว์โลกทั้งหลายจะมีผู้ใดได้เห็นพระองค์
โดยฝ่ายเทพยดาทั้งหลายในหมื่นจักรวาล จะพากันมาประชุม ณ ที่นั้น
ต่างก็กระแสงไสกอาศูรเหมือนเมื่อครั้งที่พระพุทธรองค์ปรินิพพานที่เมืองกุสินารา ลำดับนั้น
เดโชธาตุก็เกิดขึ้นที่พระสรีรธาตุเผาผลาญพระบรมธาตุจนหมดสิ้นหาเศษมิได้
เข้าถึงซึ่งความสูญหายไปจากโลก ได้ชื่อว่า “ พระบรมชาตุนิพพาน “
อายุกาลแห่งพระพุทธรศาสนาที่สิ้นสุดลง ในบัดนั้น เมื่อพระบรมชาตุนิพพานแล้ว
เหล่าเทพยดาพากันทำสักการบูชาแล้ว ทำประทักษิณสิ้น ๓
รอบเสร็จสิ้นต่างก็พากันกลับสู่วิมานของตน ๆ ในเทวโลก

ความเสื่อมสูญทั้ง ๕

ประการนี้ถ้าเกิดขึ้นพระพุทธรศาสนาของเราที่ไม่สามารถที่จะสืบทอดต่อไปได้
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงมีความวิตกในเรื่องนี้พระ
องค์ท่านจึงโปรดที่จะจัดการศึกษาให้แก่พระภิกษุสามเณรให้ได้ เรียนพระปริยัติธรรม
การเทศนาทุกวันพระการสร้างพระไตรปิฎกการส่งเสริมให้ข้าราชการบริพารบวช
รวมถึงการสร้างศาสนสถาน วัฒนาอารามต่าง ๆ ขึ้นทั้งนอกและในกรุง
ทรงมีพระกระแสรับสั่งถึงพระราชอาคันตุกะว่า ด้วยพระพุทธรศาสนาเป็นแก้วอันหาได้ยากในโลก
พระสงฆ์ สามเณรที่รู้พระไตรปิฎกก็เป็นแก้วอันหาได้ยากในโลกนี้เหมือนกัน
เพื่อเป็นการรักษาพระสังฆธรรมคำสอนของพุทธรศาสนาเอาไว้พระบาทสมเด็จพระ
นั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงให้มีการจัดการเรียนการสอนและสอบไล่พระไตรปิฎก
มิให้หายไปและคิดเขียนไปจากเดิม เพื่อมิให้เสื่อมสูญไปจากสังคมไทย

๒.๑.๖ คติเรื่องพระศรีอารย์

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

พระศรีอารย์ (BuddhaMaitreya) ในภัทรกัปนี้จะมี พระพุทธเจ้าองค์ที่ ๕ มาตรัสรู้ ชื่อว่า พระศรีอารย์ หรือ พระศรีอารยเมตไตรย ซึ่งเป็นพระพุทธเจ้าองค์ที่ ๕ ที่เชื่อกันว่าจะเสด็จมาโปรดเวไนยสัตว์ คือ

๑. พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระนามว่า กกุสันธะทรงมีพระวรกายสูงสี่สิบสอง พระรัศมีจากพระวรกายแผ่ซ่านไปสิบสองโยชน์ ทรงมีพระชนมายุสี่หมื่นปี

๒. พระโกนาคมนะสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงมีพระวรกายสูงสามสิบสอง ทรงมีพระชนมายุสามหมื่นปี

๓. พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระนามว่า กัสสปะ ทรงมีพระรัศมี ทรงมีพระวรกายสูงสี่สิบสอง ทรงมีพระชนมายุสองหมื่นปี

๔. พระพุทธเจ้า ของเรา พระโคตมะ พระสมณ โคดม (เจ้าชายสิทธัตถะ) ทรงมี พระวรกายสูงสิบแปดศอก (ในพุทธวงศ์บาลีทรงแสดงไว้ว่า ทรงมีพระวรกายสูง ๑๖ ศอก)

๕. พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระนามว่า เมตเตยยะ ทรงมีฤทธิ์มาก

พระศรีอารยเมตไตรยสัมมาสัมพุทธเจ้า

สันนิษฐานว่าเป็นพระพุทธเจ้าองค์แรกในอนาคตที่จะมาประสูติเพื่อประกาศพระ ธรรม กล่าวกันว่าขณะนี้พระศรีอารยเมตไตรยได้บำเพ็ญพระโพธิญาณอยู่บนสวรรค์ชั้นดุสิตาภภูมิเพื่อรอการประสูติเป็นพระพุทธเจ้า เมื่อย้อนไปในยุค

ของพระสิริมัตตะพุทธเจ้า พระศรีอารยเมตไตรยทรงเป็นกษัตริย์พระนามว่า พระเจ้าสังข์จักร

จอมจักรพรรดิแห่งนครอินทปัตต์

วันหนึ่งทรงทราบว่าพระพุทธเจ้าเสด็จมาใกล้ๆเมืองอินทปัตต์ทรงดีพระทัยยิ่ง

จึงรีบเสด็จไปด้วยพระบาทเพียงหนึ่งวันพระบาททั้งสองก็แตกชำ

วันที่สามพระขงฆ์ก็แตกยับพระโลหิตนอง

วันที่สี่ไม่สามารถเสด็จต่อไปได้แต่ด้วยพระวิริยะและจิตมุ่งมั่น

จะเข้าเฝ้าจึงกระเียบไปด้วยพระอุระ

พระพุทธเจ้าทรงทราบด้วยญาณทิพย์จึงแปลงเป็นมาณพหนุ่มขับเกวียนพาไปถ

ึงที่พำนักของพระพุทธเจ้า พระอินทร์และมเหสีทั้งสี่ได้แปลงเป็นหญิงชาย

นำห่อข้าวทิพย์และน้ำทิพย์มาให้เสวย เมื่อพระองค์หายบอบช้ำจึงเสด็จ ไปในพระวิหาร

เพียงแรกพบพระพุทธเจ้าก็ทรงสลบลงด้วยความปลื้มปิติ เมื่อฟื้นพระวรกายจึงตรัสว่า

“ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า และมีได้ตรัสอะไรได้อีกด้วยความยินดีพระทัย

พระองค์ขอสดับธรรมของพระพุทธเจ้าเพียงบทเดียวเพราะไม่มีสิ่งใดถวายบูชาพระ ธรรมเทศนา

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

จึงทรงตัดพระเศียร (ศีรษะ) ด้วยพระนขา (เล็บ) ถวายเป็นพุทธบูชา

และในยุคของพระโคตมพุทธเจ้า

พระศรีอาริยเมตไตรยทรงเป็นพระสงฆ์สาวกของพระโคตมพุทธเจ้า พระนามว่า พระอชิตเถระ
ครั้งหนึ่งทรงได้รับพุทธพยากรณ์ว่าจะได้เป็นพระพุทธรูปในอนาคต

กล่าวกันว่าพระศรีอาริยเมตไตรยสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น จะทรงตรัสรู้ที่ไม้กาะทิง มีพระชนม์
๘หมื่นพรรษา พระวรกายสูง ๘๐ ศอก

พุทธพยากรณ์เกี่ยวกับพระศรีอาริยเมตไตรยพบในงานเขียนทางศาสนาของทุกนิก

ายของศาสนาพุทธ ดังเช่น หลักฐานจากพระไตรปิฎก จักรกวัตติสูตร

ซึ่งเป็นพระไตรปิฎกของพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท

โดยถือกันว่ารักษาเนื้อหาได้สมบูรณ์ที่สุดในบรรดาทุกนิกายดังนี้

"ภิกษุทั้งหลาย ในเมื่อมนุษย์มีอายุ ๘๐,๐๐๐ ปี พระผู้มีพระภาคทรงพระนามว่าเมตไตรย์
จักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก พระองค์เป็นอรหันต์ ตรัสรู้เองโดยชอบ

ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เสด็จไปดีแล้ว ทรงรู้แจ้งโลก

เป็นสารถิฝีกบรูษที่ควรฝีกไม่มีผู้อื่นยิ่งกว่า เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย

เป็นผู้เบิกบานแล้ว เป็นผู้จำแนกพระธรรม

เหมือนตถาคตอุบัติขึ้นแล้วในโลกในบัดนี้เป็นอรหันต์ ตรัสรู้เองโดยชอบ

ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ ไปดีแล้ว รู้แจ้งโลก

เป็นสารถิฝีกบรูษที่ควรฝีกไม่มีผู้อื่นยิ่งกว่า เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย

เป็นผู้เบิกบานแล้ว เป็นผู้จำแนก พระธรรม

พระผู้มีพระภาคพระนามว่าเมตไตรย์พระองค์นั้น จักทรงทำโลกนี้พร้อมทั้งเทวโลก

มารโลก พรหมโลก ให้แจ้งชัดด้วยพระปัญญาอันยิ่งด้วยพระองค์เองแล้ว

ทรงสอนหมู่สัตว์พร้อมทั้งสมณพราหมณ์เทวดาและมนุษย์ให้รู้ตาม เหมือนตถาคตในบัดนี้

ทำโลกนี้พร้อมทั้งเทวโลกมารโลก พรหมโลก

ให้แจ้งชัดด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตถาคตเองแล้ว สอนหมู่สัตว์

พร้อมทั้งสมณพราหมณ์เทวดาและมนุษย์ให้รู้ตามอยู่

พระผู้มีพระภาคพระนามว่าเมตไตรย์พระองค์นั้นจักทรงแสดงธรรม งามในเบื้องต้น

งามในท่ามกลาง งามในที่สุด ทรงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะ

บริสุทธบริบูรณ์สิ้นเชิงเหมือนตถาคตในบัดนี้ แสดงธรรมงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง

งามในที่สุด ประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะ

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

บริสุทธิบริบูรณ์สิ้นเชิง พระผู้มีพระภาคพระนามว่าเมตไตรย์พระองค์นั้น
จักทรงบริหารภิกขุสงฆ์หลายพัน เหมือนตถาคตบริหารภิกขุสงฆ์หลายร้อย ในบัดนี้ละนั้น
ฯ"

๒.๒ อิทธิพลที่เกิดจากบริบททางสังคม

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีบทบาทสำคัญในการบริหารป
ระเทศท่ามกลางกระแสธารแห่งความเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะในทางเศรษฐกิจ
มาตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเมื่อครั้งยังทรง
งพระอิสริยยศเป็นพระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ ทรงกำกับราชการกรมท่า กรม
พระคลังมหาสมบัติ และกรมพระตำรวจว่าความฎีกา
ซึ่งกรมท่าและกรมพระคลังมหาสมบัติมีบทบาทสำคัญยิ่งทางเศรษฐกิจ
ทั้งยังทรงมีกิจการค้าสำเภากับนานาประเทศ โดยเฉพาะจีนเป็นการส่วนพระองค์อีกด้วย
ทรงได้กำไรจากการค้าสำเภากันจำนวนมาก และในยามแผ่นดินขาดแคลนเงิน
พระองค์ได้นำเงินส่วนพระองค์ที่ได้จากการค้าสำเภาขึ้นน้อมเกล้าฯ
ถวายสมเด็จพระบรมชนกนาถเพื่อใช้จ่ายในราชการแผ่นดิน พอบรรเทา
ความเดือดร้อนแก่ราชการแผ่นดินไปได้มาก สมเด็จพระบรมชนกนาถถึงกับ “ตรัสประกาศออก
พระนามว่า เจ้าสัวเสมอมา...”
ส่งผลให้พระองค์ทรงรอบรู้และเชี่ยวชาญการเศรษฐกิจอันได้ยังประโยชน์แ
ก่พระองค์เมื่อทรงขึ้นครองสิริราชสมบัติ
พระองค์จึงทรงสั่งตัดจัดเงินในการบริหารงานด้านเศรษฐกิจ
และทรงตระหนักถึงกระแสความเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจโลกที่ส่งผลกระทบต่อไทย
โดยเฉพาะการค้าเสรี

การวางรากฐานทางเศรษฐกิจที่สำคัญของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่
หัวเพื่อรองรับการเติบโตทางการค้ามี ๓ วิธี คือการวางรากฐานทางการค้า
การวางรากฐานทางภาษีอากรและส่งเสริมเศรษฐกิจโดยการตั้งเมืองใหม่ การขุดและลอกคูคลอง
อิทธิพลที่เกิดจากบริบททางสังคมที่จะส่งผลต่อการทำนุบำรุงและส
่งเสริมกิจการงานด้านพระพุทธศาสนา
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงได้รับอิทธิพลจากเรื่อง ประเพณีวัฒนธรรม

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

สภาพของสังคมในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น การปกครอง และเศรษฐกิจ มีผลกระทบต่อพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมากทีเดียว และเป็นแรงส่งเสริมให้พระองค์ และข้าราชการ ได้ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาทุก ๆ ด้านมีผลสำเร็จอย่างมากมาย ให้นำมากล่าวไว้ดังต่อไปนี้

๒.๒.๑ ด้านเศรษฐกิจ

เนื่องจากเศรษฐกิจของประเทศมีเสถียรภาพมั่นคงและรัฐมีรายได้มากขึ้น รายได้ของแผ่นดินในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวนี้จึงสูงขึ้นมาก โดยบางปีมีจำนวนมากถึง ๒๕ ล้านบาททีเดียว เมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคต เงินในท้องพระคลังหลวงซึ่งรวมถึงเงินค่าสำเนาที่เหลือจากการจับจ่ายของแผ่นดินมี ๔๐,๐๐๐ ชั่ง และด้วยความที่พระองค์มีพระราชหฤทัยห่วงใยในด้านการสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์วัดวาอารามต่างๆ ก่อนที่จะเสด็จสวรรคต จึงทรงมีพระราชปรารภให้แบ่งเงินส่วนนี้ไปทำนุบำรุงรักษาวัดที่ชำรุดเสียหาย และวัดที่สร้างค้างอยู่ ๑๐,๐๐๐ ชั่ง ส่วนที่เหลืออีก ๓๐,๐๐๐ ชั่ง ทรงโปรดเกล้าฯ ให้รักษาไว้เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับแผ่นดินต่อไป

เงินจำนวนนี้ กล่าวกันว่าพระองค์ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ใส่ถุงแดงเอาไว้ ซึ่งต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงนำมาใช้จ่ายเป็นค่าปรับในกรณีพิพาทระหว่างประเทศ ร.ศ. ๑๑๒ (พ.ศ. ๒๔๓๖) จะเห็นได้ว่าแม้พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจะเสด็จสวรรคตไปแล้ว พระองค์ก็ยังทรงมีส่วนช่วยเหลือประเทศให้รอดพ้นวิกฤตการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศที่เกิดขึ้น ด้วยเงินถุงแดงที่พระองค์ทรงเก็บสะสมไว้

ผลจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายตัวของภาคส่งออก (Export Sector) ซึ่งก็คือการค้าต่างประเทศนั่นเอง ทำให้รัฐต้องวางรากฐานด้านการค้า ซึ่งมี ๒ ประการสำคัญ คือการส่งเสริมการค้าสำเภากิน และส่งเสริมการค้ากับตะวันตก โดยมีการทำสนธิสัญญาเบอร์นีกับอังกฤษในพ.ศ. ๒๓๖๕ และทรงส่งเสริมการผลิตเพื่อส่งออกมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ๔ ชนิดคือ ฝ้าย พริกไทย ยาสูบ และอ้อย ทั้งยังส่งเสริมการปลูกข้าวซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในสมัยต่อมาอีกด้วย

เมื่อแรกสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี จำนวนเงินช่วยสาอากรไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายในราชการแผ่นดิน

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ทางราชสำนักต้องแต่งสำเภาไปค้าขายกาถ้าไรเพิ่มเติม และเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของแผ่นดิน
ในสมัยรัชกาลที่ ๒ มีเรือกำปั่นหลวง ๒ ลำ สำหรับไปค้าขายยังเมืองต่าง ๆ เช่น อินเดีย เกาะหมาก
(ปีนัง) สิงคโปร์ มาเก๊า เป็นต้น นอกจากนี้

เจ้านายและข้าราชการที่มีทุนทรัพย์ต่างก็แต่งสำเภาไปค้าขายด้วยเช่นกัน

จากประสบการณ์และความชำนาญในการค้าสำเภาของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า
เจ้าอยู่หัวมาตั้งแต่ครั้งดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์
ในรัชกาลที่ ๒ จนสมเด็จพระราชบิดาตรัสเรียนว่า “เจ้าสัว”

จึงทรงรู้ดีว่าการค้าขายทางเรือกับจีนเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของประเทศ

เมื่อขึ้นครองราชสมบัติจึงส่งเสริมการค้าสำเภาจีน

และรายได้จากการค้าสำเภาเป็นรายได้หลักที่สำคัญอย่างหนึ่งของแผ่นดิน

รูปแบบการค้าสำเภาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
ยังคงดำเนินตามแบบเดิมที่เคยปฏิบัติต่อเนื่องกันมาตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเจ้าตากสิน
กล่าวคือเป็นการค้าแสวงหาผลประโยชน์ภายใต้ระบบการทูตบรรณาการ
ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ไทยได้ส่งคณะทูตไปจีนอย่างสม่ำเสมอ คือ รัชกาลที่ ๑ รัชกาลที่ ๒
รัชกาลที่ ๓ ตลอด ๒๗ ปี แห่งรัชสมัยส่งคณะทูตไป ๑๗ ชุด

ในการส่งเสริมการค้าสำเภาจีนนั้น

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์และ
นวัตกรรมเทคโนโลยีแบบใหม่เข้ามา ในสมัยรัชกาลที่ ๑ ได้นำกำปั่นแบบตะวันตกเข้ามา
เรือสินค้าไทยก็ได้เปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน เพราะเรือกำปั่นเดินทางได้เร็วกว่าเรือสำเภา

๒.๒.๒ ด้านวัฒนธรรมประเพณี

วัฒนธรรม หมายถึง “แบบอย่างการดำรงชีวิตของกลุ่ม (หรือสังคม)
หนึ่งที่กำหนดขึ้นและยึดถือร่วมกัน ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ เครื่องใช้ วัสดุ
ระเบียบกฎเกณฑ์ แบบแผนวิธีการ ความคิดความเชื่อความหมาย
และคุณค่าที่คนในกลุ่ม(หรือสังคม)

นั้นร่วมรับและร่วมใช้เพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มที่มีลักษณะเฉพาะแยกออกได้จากกลุ่มอื่น”

จากทำเลที่ตั้งของประเทศไทยซึ่งอยู่กึ่งกลางผืนแผ่นดินใหญ่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ด้านตะวันออกเปิดสู่ทะเลจีนใต้ ด้านตะวันตกออกสู่มหาสมุทรอินเดีย
จึงอยู่ท่ามกลางเส้นทางการค้าระหว่างอินเดียบกับจีนมาตั้งแต่สมัยโบราณ

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

เป็นดินแดนที่เปิดกว้างต่อการติดต่อและ

รับอารยธรรมของชาติต่างๆ ก่อให้เกิดความหลากหลายของผู้คนวัฒนธรรม

แต่ได้มีการหลอมรวมตัววัฒนธรรมอันหลากหลายนั้นให้ผสมผสานความแตกต่าง

งเกิดเป็นการบูรณาการทางวัฒนธรรม จนกระทั่งกลายเป็นวัฒนธรรมที่เรียกว่า “ไทย” หรือ

“สยาม”

ประเพณี หมายถึง

ความประพฤติที่ชนหมู่หนึ่งอยู่ในที่แห่งหนึ่งถือเป็นแบบแผนกันมาอย่างเดียวกัน

และสืบต่อกันมานาน ถ้าใครในหมู่ประพฤติออกนอกแบบก็ผิดประเพณี หรือผิดจารีตประเพณี

คำว่าประเพณี ตามพจนานุกรมภาษาไทยฉบับบัณฑิตยสถาน ได้กำหนดความหมายประเพณีไว้ว่า

ขนบธรรมเนียมแบบแผน ซึ่งสามารถแยกคำต่างๆ ออกได้เป็น ขนบ มีความหมายว่า

ระเบียบแบบอย่าง ธรรมเนียมมีความหมายว่า ที่นิยมใช้กันมา

และเมื่อนำมารวมกันแล้วก็มีความหมายว่า ความประพฤติที่คนส่วนใหญ่ ยึดถือเป็นแบบแผน

และได้ทำการปฏิบัติสืบต่อกันมา

จนเป็นต้นแบบที่จะให้คนรุ่นต่อไปได้ประพฤติปฏิบัติตามกันต่อไป

ปัจจัยด้านวัฒนธรรมประเพณีที่มีผลต่อการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาอีกอย่างหนึ่งก็คือพระราชพิธี

ที่พระมหากษัตริย์ทุก ๆ พระองค์ถือปฏิบัติสืบต่อกันมาสถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยนั้น

อยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ เป็นหลักสำคัญของชาติ

และทรงไว้ซึ่งพระราชภาระทำนุบำรุงบ้านเมือง

กิจหนึ่งซึ่งมีความสำคัญที่องค์พระมหากษัตริย์ทรงปฏิบัติในแต่ละเดือน คือพระราชพิธีทรงปาง

หรือที่เรียกกันว่า พระราชพิธีสิบสองเดือน

พระราชพิธีที่ปฏิบัติประจำในแต่ละเดือนที่ทุกรัฐกาลถือเป็นพระราชกรณียกิจ

เป็นมูลเหตุให้สังคมไทยที่ยึดมั่นในพระมหากษัตริย์ และเป็นสังคมที่มีพุทธศาสนาเป็นแนวทาง

การดำเนินชีวิต รับพิธีกรรมเหล่านี้ไว้เป็นประเพณี และวิถีทางการดำเนินชีวิตที่เกี่ยวข้องกับ

พุทธศาสนา บางพระราชพิธีเป็นประเพณีมาแต่ดึกดำบรรพ์ บางพิธีอิงกับศาสนาพราหมณ์

พิธีกรรมและพระราชพิธีสิบสองเดือนนี้แตกย่อยไปอีกมากมาย

ปะปนกับชีวิตของชาวบ้านจนบางครั้ง บางประเพณีจัดและปฏิบัติกันจนเป็นปกติวิสัย

ทั้งนี้ความมุ่งหมายและความสำคัญของการปฏิบัติพระราชพิธีสิบสองเดือนในสมัยโบราณนั้น

ก็เพื่อแผ่พระเดชานุภาพของพระมหากษัตริย์ให้เป็นที่ประจักษ์ และเพื่อเป็นสิริมงคลแก่พระนคร

และอาณาประชาราษฎร์ รวมทั้งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นทางจิตใจให้กับสังคมในยุคนั้นด้วย

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

แต่เดิมแต่เดิมนั้น การพระราชพิธีสิบสองเดือน

มีหลักฐานปรากฏอยู่ในพระราชกำหนดกฎมณเฑียรบาล

ซึ่งตราไว้ตั้งแต่แรกสร้างกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี นอกจากนี้ยังได้มีบันทึกในโคลงทวาทศมาส

ซึ่งกรมพระยาบำราบปรปักษ์ฯ ทรงนิพนธ์ไว้ ต่อมาสมเด็จพระ

พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕

ได้ทรงพระราชนิพนธ์ความเรียงอธิบายเรื่องพระราชพิธีสิบสองเดือน

และนิยมใช้เป็นเนื้อเรื่องวาดเขียนลงบน ฝาผนังตามวัดต่างๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์

พระราชพิธีตรียัมปวาย

เป็นพิธีทางศาสนาพราหมณ์ในช่วงปีใหม่ มีการทำบุญตรุษเปลี่ยนปี ซึ่งถือกันว่า

พระอิศวรและพระนารายณ์ลงมาเยี่ยมโลก พิธีนี้จะเริ่มกระทำตั้งแต่แรม ๑ ค่ำ เดือนยี่ ที่เทวสถาน

ประกอบด้วย การโล้ชิงช้า โดยพระยายืนชิงช้าซึ่งสมมุติว่าเป็นองค์พระอิศวร และพระนารายณ์

ทั้งยังมีการบำเพ็ญพระราชกุศลในพุทธศาสนาด้วย

การพระราชกุศลเลี้ยงพระตรุษจีน

พระราชพิธีนี้เกิดขึ้นในรัชกาลที่ ๑ เหตุเพราะชาวจีนที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร

ได้นำสิ่งของมาถวาย จึงทรงคิดการพระราชกุศลขึ้น

มีการถวายสิ่งของแด่พระสงฆ์และทรงถวายเลี้ยงพระสงฆ์ที่พระที่นั่งราชกิจวินิจฉัยเป็นเวลา ๓ วัน

แต่ไม่ได้มีการสวดมนต์

พระสงฆ์ที่ทรงให้นิมนต์มานั้นจะเปลี่ยนกันมาตามเขตการปกครองคณะสงฆ์ โดยถวายวันละ ๓๐

รูป ทั้งเครื่องเช่นอย่างเงิน ถวายพระพุทธรูป และถวายภัตตาหารเป็นขนมจีน เป็นอาทิ

พระราชพิธีเทศกาลันต์หรือการโกนจุก

เป็นการมงคลแก่เด็กซึ่งนิยมไว้จุก เปีย แกละ ก่อนเข้าสู่วัยผู้ใหญ่

กระทำในช่วงตรุษหรือสัปดาห์ฉินท์ ในช่วงตั้งแต่แรม ๑๑ ค่ำ เดือน ๔ ไปจนแรม ๑๔ ค่ำ

มีเขาไกรลาสทำด้วยศิลาเป็นปริมณฑลพิธี ทั้งยังมีการพระราชกุศล ทางพุทธศาสนาด้วย

พระราชพิธีสงกรานต์

แต่เดิมกรุงสยามถือเอาเดือน ๕ เป็นเดือนขึ้นศักราชใหม่ในช่วงเทศกาลสงกรานต์

และถือเป็นพระราชพิธีใหญ่ มีการตั้งเครื่องบูชาพระพุทธรูปด้วยการถวายข้าวบิณฑ์

มีการก่อพระเจดีย์ทราย การขนทรายเข้าวัด ซึ่งเดิมถือเป็นการบูชาพระพุทธรูปเจ้า

แต่ก็เป็นการทำบุญพระพุทธรูปด้วย ที่การพระราชกุศล เช่น

มีการสงฆ์พระในพระบรมมหาราชวัง เป็นต้น

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

พระราชพิธีพืชมงคลและจรดพระนังคัล

เป็นพระราชพิธีซึ่งควบคู่กัน และผสมผสานทั้งพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์ ถือเป็นกรรมมงคลก่อนการเพาะปลูก และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่เกษตรกร โดยพระมหากษัตริย์จะเสด็จมาทรงเป็นองค์ประธาน มีการแรกนาโดยพระยาแรกนา และให้พระ โคเสียงทวย เพื่อทำนายถึงความบริบูรณ์ของพืชพันธุ์ธัญญาหาร

การพระราชกุศลสถาบกัถ

ในสยามนั้น ช่วงเดือนนี้เป็นช่วงที่พืชพันธุ์ธัญญาหารบริบูรณ์ จึงมีการบำเพ็ญกุศล ด้วยการนำภัตตาหารไปถวายพระ โดยการให้มีผู้จับสลากรายนามของพระสงฆ์ เมื่อจับได้ชื่อพระสงฆ์รูปใด ก็นำภัตตาหารไปถวายพระสงฆ์รูปนั้น พระราชพิธีนี้มีที่มาจากคัมภีร์จุลวรรค เมื่อครั้งพุทธกาล

พระราชพิธีเข้าพรรษา

ในสมัยพุทธกาล สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงบัญญัติห้ามพระภิกษุสงฆ์จาริกไปในที่ต่างๆ ในช่วงเข้าพรรษา เพราะอาจเหยียบข้าวกล้าในไร่นาให้เสียหายได้ ซึ่งจะมีการบำเพ็ญพระราชกุศล ถวายเครื่องอัฐบริขารแด่พระสงฆ์ มีพิธีบวงสรวงหลวงในระหว่างวันขึ้น ๕ ค่ำ ถึง ๑๒ ค่ำ ก่อนการเข้าพรรษา และให้นาคหลวงโปรยทานในพิธีทรงผนวชด้วย

การพระราชกุศลเสด็จถวายพุ่ม

ในเทศกาลเข้าพรรษา จะมีการเสด็จพระราชดำเนินถวายพุ่มอันหมายถึง เครื่องสักการะสำหรับเข้าพรรษาแด่พระสงฆ์ รวมทั้งสักการะพระพุทธรูป และพระบรมอัฐิของบูรพกษัตริย์ในพระบรมมหาราชวัง บางคราวเจ้านายฝ่ายใน จะเป็นผู้ประดิษฐ์เครื่องสักการะ และเป็นผู้นำไปถวาย

พระราชพิธีสารท

ในพระราชพิธีสารท จะมีขึ้นราวๆ ปลายเดือน ๑๐ เดิมนั้นเป็นพิธีในศาสนาพราหมณ์ ซึ่งในสมัยต่อมาก็มีธรรมเนียมการกวนข้าวทิพย์ หรือข้าวมธุปายาส โดยพระเจ้าลูกเธอฝ่ายในทรงเป็นผู้กวน ธรรมเนียมการกวนข้าวทิพย์นี้มีมาตั้งแต่ครั้งพุทธกาล และถือปฏิบัติกันมาในประเพณีทางพุทธศาสนาด้วย

พระราชพิธีถวายผ้าพระกฐิน

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

ในวันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๑๑ พระเจ้าแผ่นดินจะเสด็จไปถวายผ้าพระกฐิน ซึ่งหมายถึง
ผ้าที่สำเร็จขึ้นได้เพราะอาศัยกฐิน คือกรอบไม้สำหรับจึงผ้าเย็บจีวรของพระภิกษุ จะมีการเสด็จ
พระราชดำเนินทั้งทางสถลมารค และชลมารค ไปถวายผ้าพระกฐินยังอารามหลวงต่างๆ

พระราชพิธีจองเปรียง ลอยพระประทีป

ในช่วงเดือน ๑๒ โยสยามเป็นช่วงน้ำหลาก

พระเจ้าแผ่นดินจะเสด็จลงประพาสลำน้ำในเวลาค่ำ เพื่อลอยพระประทีป หรือกระทงหลวง
ซึ่งประดิษฐ์เป็นรูปสัตว์ต่างๆ อย่างงดงาม

มีพระราชกุศลต่างๆ ในเวลากลางวัน ในวันขึ้น ๑๔-๑๕ ค่ำ และแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๒

การพระราชกุศลเลี้ยงขนมเบ็อง

ในช่วงเดือนอ้าย ซึ่งเป็นช่วงที่กุ้งในแม่น้ำนั้นบริบูรณ์

จึงมีการปรุงขนมเบ็อง โดยเกณฑ์ฝ่ายใน ท้าวนางและเจ้าจอมทั้งหลายเป็นผู้ปรุง

โดยขนมเบ็องนั้นจะนำไปถวายพระสงฆ์ผู้ใหญ่ เช่น พระบรมศานุวงศ์ที่ทรงผนวช

และพระราชอาคัน พระราชพิธีนี้ไม่มีกำหนดวันแน่นอน

โดยสรุปแล้ว ประเพณี หมายถึง

ระเบียบแบบแผนที่กำหนดพฤติกรรมในสถานการณ์ต่างๆ ที่คนในสังคมยึดถือปฏิบัติสืบกันมา

ถ้าคนใดในสังคมนั้นๆฝ่าฝืนมักถูกตำหนิจากสังคม ลักษณะประเพณีในสังคมระดับประเทศชาติ

มีทั้งประสมกลมกลืนเป็นอย่างเดียวกัน และมีผิดแผกกันไปบ้างตามความนิยมเฉพาะท้องถิ่น

แต่โดยมากย่อมมีจุดประสงค์ และวิธีการปฏิบัติเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

มีเฉพาะส่วนปลีกย่อยที่เสริมเติมแต่งหรือตัดทอนไปในแต่ละท้องถิ่น

สำหรับประเพณีไทยมักมีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อในคติพระพุทธศาสนา

และพราหมณ์มาแต่โบราณ

๒.๒.๓ ด้านสังคม

ลักษณะสังคมไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็น

สังคมจารีตมีพื้นฐานอยู่ระบบเจ้าขุนมูลนาย – ไพร่ และ “ระบบศักดินา”

โดยจัดระเบียบความสัมพันธ์ทางสังคมตาม

“พระไอยการตำแหน่งนายพลเรือนและนายทหารหัวเมือง”

ซึ่งบัญญัติขึ้นมาตั้งแต่สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถแห่งกรุงศรีอยุธยา

ซึ่งสอดคล้องกับระบบการเมืองการปกครอง

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

สังคมจารีตแบบไทยมีพระพุทธศาสนาเป็นปัจจัยสำคัญที่จรร โลงสังคมให้ได้อย่างสงบสุข
มีเอกภาพโดยผ่านหลักธรรมคำสอนและพิธีกรรมต่างๆ ทางศาสนา
พระสงฆ์เป็นแกนกลางสำคัญในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในสังคม
สังคมสงฆ์เป็นสังคมที่เปิดกว้างต่อทุกชนชั้น
จึงเป็นที่รวมของชนทุกระดับและเป็นหนทางหนึ่งในการเลื่อนระดับชนชั้นในสังคม
คือไพร่สามารถเข้ามาบวชเป็นพระ เรียนหนังสือ ลาสิกขาบท
แล้วค้อยหาหนทางเข้าสู่ระบบราชการ

โครงสร้างทางชนชั้นประกอบด้วยกลุ่มคน ๒ ระดับ คือระดับมูลนายซึ่งเป็นผู้ปกครอง
และระดับสามัญชนซึ่งเป็นผู้ได้ปกครอง โดยความสัมพันธ์ของมูลนาย -
ไพร่ดำเนินไปภายใต้ระบบอุปถัมภ์มูลนายในฐานะผู้อุปถัมภ์
และไพร่ในฐานะผู้อยู่ใต้อุปถัมภ์จะมีความผูกพันกันเป็นส่วนตัว
มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน คือมูลนายในรูปของความจงรักภักดี แรงงาน
และของกำนัล

๒.๒.๔ ด้านการปกครอง

ลักษณะการปกครองในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น
ยังคงเป็นแบบอย่างที่ยึดถือมาจากสมัยอยุธยาและกรุงธนบุรีการ คือ
การปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์
พระมหากษัตริย์ทรงอยู่ในตำแหน่งสูงสุดของการปกครองประเทศ
ทรงเป็นประมุขผู้พระราชทานความพิทักษ์รักษาบ้านเมืองให้ปลอดภัยตำแหน่งรองลงมา
คือพระมหาอุปราช ซึ่งดำรงตำแหน่งกรมพระราชวังบวรสถานมงคล
เช่นเดียวกับในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย
ตำแหน่งบังคับบัญชาในด้านการปกครองแยกต่อมาคืออัครมหาเสนาบดีฝ่ายทหาร คือ
พระสมุหพระกลาโหม และฝ่ายพลเรือนคือ สมุหนายก ตำแหน่งรองลงมา เรียก เสนาบดีจตุสดมภ์
คือ เสนาบดีเมืองหรือเวียง กรมวัง กรมพระคลัง
และกรมนา ในรัชสมัยของพระพุทธเลิศหล้านภาลัย โปรดเกล้าฯ
ให้เลือกสรรเจ้านายที่ทรงวางพระราชหฤทัยเป็นผู้กำกับราชการ
ควบคุมดูแลและเป็นทีปรักราชการแผ่นดิน ในหน้าที่ต่าง ๆ กัน เหนืออัครเสนาบดี

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

และเสนาบดีทั้ง ๔ ตำแหน่ง เช่น พระเจ้าลูกเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์
ทรงกำกับราชการกรมพระคลังหรือกรมท่า ส่วนการบริหารราชการแผ่นดิน
ยังคงจัดแบ่งออกเป็นหัวเมืองชั้นนอก หัวเมืองชั้นใน และหัวเมืองประเทศราช
ดังที่เคยปกครองกันมาตั้งแต่ในสมัย

กรุงศรีอยุธยา

ซึ่งการแบ่งการปกครองในลักษณะนี้ก่อให้เกิดปัญหาในการปกครองหัวเมืองประเทศราช เช่น ลาว
เขมร และมลายู เพราะหัวเมืองเหล่านี้พยายามหาทางเป็นเอกราช หลุดจากอำนาจของอาณาจักรไทย

การจัดการปกครองส่วนกลางหรือการปกครองในราชธานี ในสมัยรัชกาลที่ ๑

ยังคงใช้รูปแบบเดิมเหมือนสมัยรัชกาลที่ ๒ กล่าวคือโปรดให้

สมเด็จพระราชวังบรมมหาศักดิพลเสพ (พระปิตุลา)

ดำรงตำแหน่งกรมพระราชวังบวรสถานมงคล(วังหน้า) ส่วนตำแหน่ง

อัครมหาเสนาบดีทั้งฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนยังคงเป็นขุนนางที่ดำรงตำแหน่งในสมัยรัชกาลที่ ๒

ในระยะแรกยังไม่ได้แต่งตั้งผู้ใดเลย จนกระทั่ง ในปี พ.ศ. ๒๓๑๓ รัชกาลที่ ๑ ได้โปรดฯ

ให้เจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนีย์) ดำรงตำแหน่งสมุหนายก เจ้าพระยามหาเสนา

ดำรงตำแหน่งสมุหกลาโหม แต่ดำรงอยู่ในตำแหน่งได้ไม่นานก็ถึงแก่อนิจกรรม จึงโปรดให้

เจ้าพระยาพระคลัง(พระยาสุรียวงษมนตรี ผู้ดำรงตำแหน่งกรมพระคลังมาตั้งแต่ในสมัยรัชกาลที่ ๒)

รับผิดชอบราชการในตำแหน่งสมุหกลาโหมอีกตำแหน่งหนึ่งด้วยโปรดฯ

ให้เจ้าพระยามรราชดำรงตำแหน่งเสนาบดีกรมพระนครบาลเจ้าพระยาธรรมมา

ดำรงตำแหน่งเสนาบดีกรมพระธรรมาธิกรณ์

เจ้าพระยาพระคลังดำรงตำแหน่งเสนาบดีกรมพระคลังเจ้าพระยาพลเทพ ดำรงตำแหน่ง

เสนาบดีกรมพระเกษตราธิการ

การปกครองส่วนภูมิภาค หรือ การปกครองหัวเมือง

ก็ยังคงใช้รูปแบบเดิมเหมือนในสมัยรัชกาลที่ ๒ แบ่งออกเป็น การปกครองหัวเมืองชั้นใน

หัวเมืองชั้นนอก หัวเมืองประเทศราช

ประเทศราชหรือเมืองชั้นในสมัยรัชกาลที่ ๑ ได้แก่ ล้านนา (เชียงใหม่) ลาว (ล้านช้าง) กัมพูชา

(เขมร) และหัวเมืองมลายู

สรุป

ปัจจัยที่มีผลต่อการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

นั้นเป็นผลมาจากการที่พระองค์มีพระราชศรัทธาที่จะจัดตั้งสถาบันพระ

พุทธศาสนาให้มีความเข้มแข็ง ประกอบกับอิทธิพลปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม ประเพณีราชนิยม

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

การปกครอง ที่พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์จะต้องทรงมีธรรมในการปกครองบริหารตนเอง และบริหารประเทศชาติ และแรงผลักดันของคริสต์ศาสนิกายโปแตสแตนท์และโรมันคาทอลิก ที่ได้เข้ามาเผยแผ่ในขณะนั้น มีส่วนในการเร่งปรับปรุงพระพุทธศาสนาอย่างมาก นอกเหนือไปจากแนวคิดและคติความเชื่อที่ได้รับการถ่ายทอดมาแต่เดิม เช่น ความเชื่อเรื่องกรรม ผลของกรรม พระโพธิสัตว์ พระพุทธศาสนา ๕,๐๐๐ ปี ปัญจอินทรธาน และเรื่องพระศรีอารย์

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าการทำงานบำรุงอุปถัมภ์พระพุทธศาสนานั้น พระมหากษัตริย์จะเป็นผู้ริเริ่มและเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงทั้งนี้ก็เกิดจากคติความเชื่อในพระพุทธศาสนา มีอิทธิพลต่อพระมหากษัตริย์

และความจำเป็นที่พระองค์จะต้องแสดงให้ประชาชนเห็นว่าพระองค์เป็นผู้ที่ได้ปฏิบัติตามหลักธรรม และความเชื่อของพระพุทธศาสนา

ซึ่งเชื่อกันว่าจะมีผลต่อสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน ส่วนในเรื่องเศรษฐกิจ

ในยุคของพระองค์ถือว่าเป็นยุคที่เปิดประเทศสู่โลกภายนอกทำให้สภาพเศรษฐกิจดีขึ้น

ส่วนในเรื่องประเพณีวัฒนธรรมก็เป็นปัจจัยอีกอย่างหนึ่งที่มีผลต่อความเชื่อของพระองค์

ด้านสังคมและการปกครองนั้นถือว่าได้มีการปรับปรุงมาตลอดตั้งแต่รัชสมัยรัชกาลที่ ๑

มาจนถึงรัชสมัยพระองค์สภาพบ้านเมืองสังคม และการปกครองจึงมีความมั่นคงขึ้น

ทำให้ปัจจัยเหล่านี้มิได้ปัญหาให้เกิดขึ้นต่อพระองค์เท่าใดนัก

จึงทำให้พระองค์สามารถที่จะพัฒนาประเทศรวมถึงการทำงานบำรุงพระพุทธศาสนาได้อย่างเต็มที่

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

บทที่ ๓

บทบาทของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา

๓.๑ บทบาทในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเลื่อมใสศรัทธาและเอาพระราชหฤทัยใส่ในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก ทางพระราชดำริว่าศาสนาจะเจริญรุ่งเรืองได้ก็ต่อเมื่อมีพระสงฆ์ซึ่งรู้พระไตรปิฎกเป็นอย่างดีเป็นผู้เผยแผ่ศาสนาจึงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้พระสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่ช่วยกันอบรมสั่งสอนกุลบุตรให้รู้พระปริยัติถึงเปรียญ เอก โท ตรี จัตุวาเพื่อจะได้เป็นธรรมทายาทช่วยเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป

พระราชดำรินี้ชี้ให้เห็นถึงพระปรีชาญาณในการเผยแผ่พุทธให้วัฒนาถาวรสืบไปด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้พระธรรมคำสั่งสอน

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชกรณียกิจมากมายที่เกี่ยวข้องกับงานด้านพระพุทธศาสนาในการทำนุบำรุงและรักษาไว้ให้พระพุทธศาสนาทั้งด้านอุปถัมภ์บำรุงคณะสงฆ์ด้านการสร้างศาสนทายาทและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการรักษาพระสัทธรรมคำสอนด้านการปกครองคณะสงฆ์ด้านการรักษาพิธีกรรมทางพุทธศาสนา ด้านการสร้างพระอาราม ด้านการบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนสถาน ด้านการส่งเสริมแต่งตำราทางพระพุทธศาสนา

๓.๑.๑ ด้านอุปถัมภ์บำรุงคณะสงฆ์

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นองค์เอกอัครอุปถัมภ์ได้ทรงอุปถัมภ์พระภิกษุ สามเณร และอาจารย์ผู้สอนหนังสือโดยพระราชทานเงินเดือนให้อาจารย์ที่บอกพระไตรปิฎกทั้งพระและฆราวาสเดือนละ ๖ บาท จัดหาอาจารย์ที่มีความรู้ในพระไตรปิฎกมาประจำวัดหลวง

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีหมายรับสั่งไปถึงเจ้าของวัดต่าง ๆ ให้ดูแลเอาใจใส่พระภิกษุ สามเณรที่เล่าเรียนพระปริยัติธรรมในเรื่องปัจจัย ๔ อย่าให้พระสงฆ์สามเณรมีความลำบากได้จะได้มีกำลังใจเล่าเรียน พร้อมกันนี้

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

เพื่อจะให้มีความเจริญมากขึ้น จึงได้ทรงออกระเบียบให้มีการจัดการสอบปริยัติธรรม ๓ ปี ครั้งหนึ่ง ซึ่งได้ทำมาจนตลอดรัชกาล ซึ่งผิดกับการสอบก่อนหน้านี้นี้ที่ไม่มีกำหนดแน่นอน

ในสมัยรัชกาลที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ได้โปรดให้รวมวัดหลวงและวัดราษฎร์ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเคยขึ้นอยู่กับคณะเหนือและคณะใต้ จัดเป็นคณะหนึ่งต่างหาก เรียกว่า

คณะกลางขึ้นอยู่กับสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส

แต่ครั้งเป็นกรมหมื่นนุชิตชิโนรส อธิบดีสงฆ์วัดพระเชตุพน จึงแบ่งคณะสงฆ์เป็น ๔ คณะใหญ่ คือ

คณะเหนือ คณะใต้ คณะกลาง และอรัญวาสี (ซึ่งยังคงมีแต่ตำแหน่งเจ้าคณะ)

การที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงตั้งสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรสให้อำนาจว่ากล่าว

วัดหลวงและวัดราษฎร์ในกรุงเทพฯ นี้

อาจมองได้ว่าเป็นนโยบายของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ในการให้อำนาจสมเด็จพระมหาสมณเจ้าในการปกครอง เช่น

เดียวกับการที่ทรงให้อำนาจพระวชิรญาณในการจัดการเกี่ยวกับพระไตรปิฎก

และการสอบพระปริยัติธรรม

เนื่องจากในสมัยรัชกาลที่ ๓ ได้มีคณะสงฆ์ธรรมยุตเกิดขึ้นเป็นคณะเล็ก ๆ ในกรุงเทพฯ เรียกว่า บวรนิวาสาทิคณะ จึงขึ้นอยู่กับคณะกลางของสมเด็จพระมหาสมณเจ้าฯ ด้วย

तिकล่าวมานี้เป็นระบบการปกครองคณะสงฆ์ระดับชาติอย่างกว้าง ๆ

ซึ่งเป็นแกนหลักของการปกครองของคณะสงฆ์ในส่วนย่อย คือ วัด

สำหรับในแต่ละวัดยังมีการปกครองแบ่งแยกออกไปอีกคือ

เจ้าธิการหรือเจ้าอาวาสวัดมีหน้าที่ดูแลวัด โดยเฉพาะวัดหลวง พระมหากษัตริย์จึงแต่งตั้งเจ้าอาวาส

เพราะถือว่าวัดหลวงเป็นของพระมหากษัตริย์

การบำรุงหรือแต่งตั้งให้ผู้ใดครองวัดจะต้องกระทำโดยพระมหากษัตริย์

การแต่งตั้งเจ้าอาวาสของวัดหลวง จะพิจารณาตามชั้นของวัด

เมื่อพระสงฆ์องค์ใดได้รับพระราชทานสมณศักดิ์สูงขึ้นก็จะทรงโปรดเกล้าฯ

ให้ไปปกครองวัดชั้นสูงขึ้นไปดังจะเห็นได้ว่า

พระสังฆราชในสมัยรัตนโกสินทร์จะมาจากพระอารามไหนก็ตาม แต่เมื่อเป็นสมเด็จพระสังฆราช

จะต้องมาสถิตที่วัดมหาธาตุ สำหรับพระราชกณะอื่น ๆ ก็เช่นเดียวกัน

เมื่อได้รับเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นก็เท่ากับเป็นการเปลี่ยนวัดใหม่ไปด้วย

การแต่งตั้งตำแหน่งพระสงฆ์ประจำวัดหลวงเช่นนี้ คาดว่าพิจารณาจาก

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

๑. จำนวนพระภิกษุสามเณรในวัด
๒. จำนวนพระเปรียญและพระสมณศักดิ์
๓. ลักษณะพระอารามหลวงว่าต้องการความดูแลเพียงใด

เพื่อจะได้เลือกพระสงฆ์ที่เหมาะสมมาครองวัดแล้วจะทำให้การปกครอง

ครองภายในวัดเป็นไปด้วยดี การแต่งตั้งพระสงฆ์ไปครองพระอารามต่างๆ ต้องมีพิธีมกดังจะพบว่าในการย้ายไปอยู่วัดมหาธาตุของสมเด็จพระสังฆราช ต้องมีการหาฤกษ์ยามจัดกระบวนแห่ สวดพระพุทธรูปมนต์กู่

นอกจากนี้ พระมหากษัตริย์จะเสด็จไปถวายข้าวตอก ดอกไม้ รูปเทียน ยาแก่สมเด็จพระสังฆราชหรือพระราชาคณะอื่นๆ ด้วย ดูเหมือนว่าประเพณีที่สำคัญคือการแห่แหนไปยังวัดที่ครอง เพราะถ้าไปทางน้ำ พระมหากษัตริย์จะพระราชทานเรือให้ ถ้าไปทางบกจะพระราชทานอ

เกี่ยวกับการให้สมณศักดิ์แก่พระสงฆ์

พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีอำนาจที่จะแต่งตั้งหรือถอดสมณศักดิ์โดยตรง

ส่วนสาเหตุที่มีการจัดตั้งสมณศักดิ์นั้นเป็นความต้องการของอาณาจักร

ที่ต้องการให้พระสงฆ์ได้รับยศเช่นเดียวกับฆราวาส คือ ขุนนาง ข้าราชการ

เกณฑ์การตั้งและเลื่อนสมณศักดิ์ พิจารณาจากคุณสมบัติของพระสงฆ์ ดังนี้

๑. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางด้านบริหารคณะสงฆ์
๒. เป็นผู้เล่าเรียนและแตกฉานในพระปริยัติธรรม
๓. เป็นผู้มั่นคงในพระธรรมวินัย หรือทรงคุณในทางวิปัสสนากรรมฐาน
๔. พระสงฆ์ผู้ที่ทรงคุณคุณเคยเป็นส่วนพระองค์หรือเป็นพระบรมวงศานุวงศ์
๕. พระสงฆ์ผู้มีความสามารถ เช่น เป็นช่างก่อสร้าง ช่างเขียน เป็นต้น สำหรับพาหนะที่ใช้ในการเดินทางของพระภิกษุสงฆ์นั้น

พระราชาคณะผู้ใหญ่จะได้รับการถวายอในการเดินทางทางบก

และพระราชทานเรือในการเดินทางทางน้ำ

ถ้าพระสงฆ์องค์ใดมีความสามารถพิเศษก็จะได้รับพระราชทานพาหนะในการเดินทางเช่นกัน ทั้งนี้พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังทรงถวายอาหารเพลแก่พระภิกษุฉันเวยรในทุกวัน พระสงฆ์ที่ได้รับประโยชน์ เช่น พระที่เป็นช่างก่อสร้างวัด พระสงฆ์ที่เรียนปริยัติธรรม และพระสงฆ์ที่สวดพระปาติโมกข์

จะได้รับการอุดหนุนจากรัฐด้วยเช่นกันอย่างเช่นวัดที่สวดพระปาติโมกข์ ทั้ง ๑๑๗ วัด

ในสมัยรัชกาลที่ ๓ จะได้รับข้าวสารทุกวัด วัดละ ๑๔ ทะนานและรองเท้า

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ในแต่ละครั้งที่ประกอบอุโบสถสังฆกรรม สำหรับการถวายกัมปียมูลนั้น จะเห็นได้จากการถวายกัมปียมูลแก่พระสงฆ์อาพาธที่บวชจำพรรษาอยู่วัดขณะสงคราม ๖ องค์ องค์ละ ๕ ตำลึง ของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชาคณะหัวเมืองจะได้รับการรักษาพยาบาลจากรัฐด้วยเช่นกัน ถ้าหากเหลือความสามารถของเจ้าเมืองในการรักษา อาจขอพระราชทาน “หมอลหลวง หมอนวด” จากในกรุงขึ้นไปรักษาได้ ในกรณีที่พระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์มรณภาพลง ถ้าเป็นพระราชาคณะผู้ใหญ่ พระมหากษัตริย์จะเสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานเพลิงศพด้วยพระองค์เอง ส่วนพระราชาคณะผู้ใหญ่ที่อยู่ตามหัวเมืองจะได้รับพระราชทานสิ่งของที่ใช้ในงานศพ ดังเช่นในงานศพพระสังฆราชาเมืองนครราชสีมา ได้รับพระราชทานศิลาหน้าเพลิง ๑ ตำรับ คือผ้าขาว ร่ม รองเท้า เพียงแต่พระมหากษัตริย์ไม่ได้เสด็จไปในงานพิธีด้วยเท่านั้น เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องใช้ เป็นหน้าที่ของพระมหากษัตริย์ในการบำเพ็ญพระราชกุศลด้านนี้แก่พระสงฆ์ สิ่งที่จะขาดไม่ได้ในการบำเพ็ญพระราชกุศลประจำปี คือ การอุปสมบทนาคหลวง พระราชกุศลผ้าพระกฐิน สิ่งที่พระราชทานแก่พระสงฆ์มีเครื่องนุ่งห่ม ประกอบด้วย ไตรจีวร สบง กราบพระ รัตอก อังสะ รัตเวว สะไบ ชุบสงฆ์ ถลกบาตร ย่าม รองเท้า ร่ม เสื้อ สำหรับผ้าที่ใช้ถวายพระสงฆ์นั้นเป็นผ้าขาวที่เกณฑ์ให้หัวเมืองทำ โดยใช้เงินเบี้ยหวัดซื้อ ดูเหมือนว่าเป็นสิ่งเดียวที่ทางรัฐไม่ได้เกณฑ์บังคับจากหัวเมือง นอกจากนี้ พระมหากษัตริย์จะบำเพ็ญกุศล “ถวายไตรปิฎก” แก่พระสงฆ์ที่ได้รับยศเป็นพระราชาคณะ จุฬานุกรม เปรียญ พระพิธีธรรม พระสงฆ์ที่พระมหากษัตริย์ทรงรู้จักคุ้นเคยพระบรมวงศานุวงศ์ที่ทรงผนวช และพระช่าง พระที่อยู่ในขอบข่ายดังกล่าวจะได้รับพระราชทานผ้าไตรปีทั้งสี่ นอกจากการถวายไตรปิฎกแล้วยังมีการถวายวัสดุที่ให้แสงสว่างด้วย ดังจะเห็นได้จากการพระราชกุศลฉลองเทียนพรรษาในเดือน ๘ ทุกปีประการหนึ่ง นอกจากนี้มีการถวายเทียนแก่พระสงฆ์ที่เป็นพระราชาคณะ พระจุฬานุกรม พระเปรียญ พระเทศน์มหาชาติ พระคู่สวด เจ้าอธิการ เจ้านายที่ผนวช และพระสงฆ์ที่ปฏิบัติกรรมฐานทั้งในกรุงและหัวเมือง ซึ่งจะได้รับพระราชทาน น้ำมันมะพร้าว เทียน พร้อมทั้งอุปกรณ์ คือไส้เทียน สีผึ้ง ผันเทียนด้วย เมื่อวัดหลวงวัดใดขาดแคลนน้ำมัน ก็สามารถขอน้ำมันจากรัฐได้ ตัวอย่างเช่น พระธรรมราชา วัดศาลาปูนกรุงเก่าถวายพระพรของน้ำมันมะพร้าว

 \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

เพื่อตามตะเกียงบูชาพระพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว มีรับสั่งให้ถวายเดือนละ ๖
 ทะนาน เป็นต้น

อัตราเงินเดือนที่ถวายพระสงฆ์สามเณร ต่างกันตามลำดับความสำคัญดังนี้

อันดับ	ระดับ	เดือน	ปี
๑	พระราชาคณะผู้ใหญ่	๒๐.๐๐	๒๔๐.๐๐
๒	พระราชาคณะชั้นธรรม	๑๕.๐๐	๒๒๐.๐๐
๓	พระราชาคณะชั้นเทพ	๑๘.๐๐	๒๑๖.๐๐
๔	พระราชาคณะชั้นสามัญ	๑๖.๐๐	๑๙๒.๐๐
๕	พระปลัดตำแหน่งใหญ่	๑๒.๐๐	๑๔๔.๐๐
๖	พระครูบางองค์และเปรียญ ๗ ประโยค	๑๐.๐๐	๑๒๐.๐๐
๗	เปรียญ ๕ - ๖ ประโยค พระครูปลัด และพระครูอธิการ	๘.๐๐	๙๖.๐๐
๘	เปรียญ ๔ ประโยค และพระครูมีนิตยภัตบางรูป	๖.๐๐	๗๒.๐๐
๙	เปรียญ ๓ ประโยค และพระฐานานุกรมสามัญ และพระสงฆ์อนุจรในพระอารามหลวง	.๕๐	๖.๐๐

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ มีหลักฐานระบุว่า
 ได้ถวายนิตยภัตเป็นพิเศษแก่พระลังกา และพระภิกษุตาบอด ทั้ง ๒ ข้าง
 แต่สามารถสวดพระปาติโมกข์ได้ด้วย

สำหรับเจ้านายที่ผนวชนั้น นอกจากจะได้รับนิตยภัตแล้ว
 ยังได้รับเบี้ยหวัดประจำปีเหมือนกับสมัยที่ยังไม่ได้ผนวชด้วย อย่างไรก็ตามในสมัยรัชกาลที่ ๓
 ได้มีพระสงฆ์ทำการรวบรวมจำนวนพระสงฆ์จากบัญชีพระภิกษุวัดต่าง ๆ ได้สรุพออกมาว่า
 มีพระมหานิกาย ๒๘,๐๐๐ รูป และพระรามัญ ๒,๐๐๐ รูป

จะพบว่าจำนวนพระสงฆ์สถิติหลังต่างกับสถิติของพระสงฆ์ที่สังฆราชपालเลกัวซ์ประเมินไว้มาก

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงได้มีพระราชกรณียกิจถวายผ้า
 พระกฐินสำหรับพระอารามหลวงเป็นประจำทุกปีและทรงถวายพระภิกษุสงฆ์ที่จำพรรษาทุกวัด
 เพื่อเป็นกำลังใจแก่พระสงฆ์ที่เข้ามาถวายเทศนา และนิมนต์มาฉันเช้า
 ก็จะจัดให้มีการถวายผ้าไตรจีวร โดยที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจะทรงถวายเองทุกวัน

ในการถวายผ้าพระกฐินไม่ใช่แต่ถวายในราชอาณาจักรเพียงอย่างเดียว
แต่ยังทรงถวายไปถึงหัวเมืองเขมร
เพื่อให้พระสงฆ์ได้รับอานิสงส์และได้ช่วยดูแลและสืบทอดหลักธรรมคำสอนสืบต่อไป

ในบางครั้งเมื่อมีพระราชพิธีใหญ่ ๆ

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวก็จะทรงนิมนต์พระเถระที่ทรง เปรียญ เป็นพระราชอาคันตุกะ บ้าง
ฐานานุกรมบ้าง มารับภัตตาหาร ไทยธรรม ยารักษาโรค เป็นต้น เช่นพิธีถวายอารามแก่พระสงฆ์
ในการนี้จะทรงนิมนต์ ทั้งพระสงฆ์ที่เป็นคณฤชระ และพระสงฆ์ที่ทรงวิปัสสนา

ทั้งในกรุงและนอกกรุง จะได้รับการอุปถัมภ์ พระตามหัวเมืองต่าง ๆ จะต้องเดินเข้ากรุงเอง
จึงปรากฏว่าพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจะทรงพระราชทานถวายเลี้ยง ได้รับไทยทาน
พร้อมทั้งผ้าไตรจีวร และเครื่องอัฐฐบริวารอย่างดี

ในคราวที่ได้มีการจัดงานฉลองวัดพระเชตุพนในสมัยรัชการที่ ๓ พ.ศ. ๒๓๕๑ ได้นิมนต์พระภิกษุ
ในเมืองกรุง และ นอกหัวเมือง ๕,๐๐๐ รูป

นอกจากนี้พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงอุปถัมภ์พระภิกษุ สามเณร
และอาจารย์ผู้สอนหนังสือ

โดยพระราชทานเงินเดือนให้อาจารย์ที่บอกพระไตรปิฎกทั้งที่เป็นพระสงฆ์ และ ขมารวาส เดือนละ
๖ บาท ทรงจัดหาอาจารย์ที่มีความรู้ในพระไตรปิฎกเข้ามาประจำในพระอารามหลวง

ถ้าอาจารย์รูปใด หรือท่านใด มีลูกศิษย์เป็นเปรียญมากจะได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้น

แต่ในทางตรงข้ามกันถ้าอาจารย์รูปใด หรือท่านใด

มีลูกศิษย์เป็นเปรียญน้อยลงผู้สอนจะถูกลดเงินเดือน

เป็นการให้ผู้สอนเป็นกำลังใจในการสอนและลงโทษอาจารย์ที่ไม่เอาใจใส่ในการสอนไปในตัว

ในฝ่ายของผู้เรียนพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรง พระราชทานเลี้ยงอาหารคาวหวาน
หมากพลู และบางครั้งก็จะทรงพระราชทานไทยทานและของพิเศษแก่พระเปรียญด้วย

การอุปถัมภ์บำรุงพระภิกษุสงฆ์ สามเณรในสมัยรัชกาลที่ ๓

นี้มีหลักฐานแน่ชัดเฉพาะวัดที่เป็นพระอารามหลวง เท่านั้นที่พระองค์พระราชทานในเรื่องปัจจัยสี่
พอที่จะนำมากล่าวไว้ดังนี้

ที่อยู่อาศัยและยานพาหนะ

ในรัชสมัยรัชกาลก่อนก็มีการสร้างและบูรณวัดเป็นจำนวนมากทำให้

องที่อยู่อาศัยของพระภิกษุสามเณรคงจะไม่มี ความขัดสน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ด้วยแล้ว

มีการสร้างวัดไว้ใหญ่โตหลายวัดจนบางวัดก็มีคนอนาถาทุกข์ยากมาอาศัยอยู่

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

และมีผู้ไม่ได้นับถือพระพุทธศาสนาจริง ๆ เข้ามาอาศัยอยู่
แสดงให้เห็นว่าในเรื่องที่อยู่อาศัยจึงหมดปัญหาไป มาปรากฏหลักฐาน ในระยะ ๘
ปีสุดท้ายก่อนที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจะสิ้นพระชนม์ ระหว่าง พ.ศ. ๒๓๒๖ – พ.ศ.
๒๓๔๓ ได้มีหลักฐานว่ามีการซ่อมแซม และสร้างกุฏิถวายพระสงฆ์วัดต่าง ๆ ทุกปี
กุฏิที่สร้างถวายจะมีรูปแบบเป็นตึก และตกแต่งเครื่องใช้ในกุฏิพร้อม
สำหรับยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางขอพระพระภิกษุสงฆ์
พระราชกณะผู้ใหญ่จะได้รับพระราชทานถวายวอนในการใช้เดินทางทางบก
และพระราชทานเรือในการใช้เดินทางทางน้ำ

ภัตตาหารและเครื่องบริโภคน้ำ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ได้ทรงมีพระบรมราชโองการเกี่ยวกับการทำบุญของพระมหากษัตริย์ในสมัย
ต้นรัตนโกสินทร์โดยแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

1. การบำเพ็ญพระราชกุศลประจำ มีรายละเอียดดังนี้

- ถวายภัตตาหารแก่พระภิกษุ ประมาณ ๑๐๐ รูป ทุกเช้า

สำหรับพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจะทรงเสด็จลงบาตรเวลา ๐๕.๐๐น.

-

ถวายภัตตาหารแก่พระภิกษุที่มาฉันในเวลาเพลทุกวันสำหรับพระบาทสมเด็จพระ

นั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจะทรงเสด็จเสวยเพลในเวลา ๑๐.๐๐ น. ทุกวัน

- พระราชทานถวายของขบฉันแก่พระภิกษุสามเณรที่มาเรียนพระปริยัติธรรม
- พระราชทานถวายเสบียงแก่พระภิกษุที่ร่วมกันประกอบสังฆกรรม พระสงฆ์

ผู้ทรงพระปาติโมกข์ รวมถึงข้าราชการที่เป็นอาจารย์สอนพระปริยัติธรรม

- พระราชทานถวายอาหารเสวยพระสงฆ์ที่ได้รับนิตยภัต พระสงฆ์ที่สวดพระปริต

และพระภิกษุผู้อาพาธ

๒. การบำเพ็ญพระราชกุศลเนื่องในโอกาสพิเศษ

ในการประกอบพระราชพิธีในเทศกาลทั้งที่เป็นศาสนพิธีทางพระพุทธศาสนา และพิธีพราหมณ์พระภิกษุสงฆ์จะได้รับพระราชทานจตุปัจจัยไทยทาน และอาหารคาวหวาน ดังที่ได้ปรากฏแล้วในพระราชพิธี ๑๒ เดือน

พระภิกษุสงฆ์ที่ได้คำนวณประโยชน์แก่งานพระศาสนา เช่น พระภิกษุที่ช่วยงานด้านการช่างก่อสร้างวัด วิหาร กุฏิ งานช่างก่อสร้างอื่น ๆ พระภิกษุสงฆ์ที่เรียนพระปริยัติธรรม และพระสงฆ์ที่สวดพระปาติโมกข์จะได้รับพระราชทานถวายของอุปถัมภ์เช่นกัน อย่างเช่นวัดที่สวดพระปาติโมกข์ได้ ๑๑๗ วัด พระสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จะพระราชทานถวายข้าวสารทุกวัดวัดละ ๑๕ ทะนาน พร้อมกับถวายรองเท้ายั่ว ในแต่ละครั้งที่ประกอบอุโบสถสังฆกรรม ตลอดพระชนม์ชีพ

๓.๑.๒ ด้านการสร้างศาสนาทายาทและการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชศรัทธาในพระพุทธศาสนาตั้งแต่ทรงพระเยาว์ก่อนที่จะได้ศึกษาบทบาทของพระองค์ ในด้านการส่งเสริมในด้านศาสนาทายาทนั้น ควรที่ได้ศึกษาถึงการที่พระองค์ได้ทำตนเองให้เป็นศาสนาทายาทคือ ได้บรรพชาอุปสมบทในพระบวรพุทธศาสนาว่าครั้นถึงปี พุทธศักราช ๒๓๕๑ ก่อนเทศกาลเข้าพรรษาเล็กน้อย พระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าชายทับ (พระนามเดิมของรัชกาลที่ ๓) ขณะพระชนมายุ ๒๑ พรรษา ก็ได้ทรงเป็นนาคหลวง และทรงผนวชตามราชประเพณีภายในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ต่อพระพักตร์สมเด็จพระบรมอัยกาธิราช พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ โดยมีพระญาณสังวร วัดราชสิทธาราม หรือวัดพลับ เป็นพระราชอุปัชฌาย์ (ต่อมา ในรัชสมัยราชการที่ ๒ พระญาณสังวรได้รับการสถาปนาขึ้นเป็น สมเด็จพระญาณสังวรฯ สมเด็จพระสังฆราช องค์ที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ : สมเด็จพระสังฆราช สุก ใก่เถื่อน) พระราชปัญญาวิสาร์ วัดราชาธิวาสวิหาร หรือวัดสมอรายเป็นพระราชกรรมวาจารย์ และพระเทพโมลี(ขุน)วัดโมลีโลกยารามหรือวัดท่าตลาด เป็น พระราชอนุสาวนาจารย์ (ต่อมา ในรัชสมัยรัชกาลที่ ๓ ได้รับการเลื่อนสมณศักดิ์ขึ้นเป็นสมเด็จพระราชาคณะที่ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์)

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

หลังเสร็จพิธีการผนวชแล้ว พระภิกษุพระองค์เจ้าทับ
ได้เสด็จไปประทับจำพรรษาที่วัดราชสิทธิาราม เพื่อทรงอุปฐาก
และทรงศึกษาพระกรรมฐานมัชฌิมาแบบลำดับ (ของพระราहुล) กับพระญาณสังวร
ซึ่งนอกจากท่านจะเป็นพระราชาอุปฌาย์แล้ว ท่านยังเป็นพระมหาเถระ
พระอาจารย์ใหญ่ผู้ทรงเกียรติคุณทางด้านวิปัสสนาธุระ ทรงความเมตตาบารมีสูง
พรหมวิหารแก่กล้ามาก แม้ไก่อปาซึ่งสวยงามยิ่ง แต่ไม่เชื่องกับผู้คนง่าย ๆ
ท่านก็สามารถเรียกให้ไก่อปาทุกพื้นที่ เข้าหาท่านได้ครั้งละจำนวนมาก ด้วยความเชื่อ
อย่างน่าอัศจรรย์ ขณะพระภิกษุพระองค์เจ้าทับประทับจำพรรษาอยู่ที่วัดราชสิทธิารามนั้น
พระองค์ทรงปฏิบัติพระกิจวัตรสงฆ์โดยเคร่งครัด เช่น
เสด็จทรงบิณฑบาตเป็นประจำทุกวันมิได้ขาด

ส่วนการปฏิบัติธรรมบำเพ็ญพระกรรมฐานนั้น พระองค์เริ่มต้นในวันพฤหัสบดีแรก
ภายหลังจากอธิษฐานเข้าพรรษาแล้ว โดยพระองค์ทรงขึ้นพระกรรมฐาน กับพระญาณสังวร จากนั้น
พระองค์ก็ทรงเจริญพระกรรมฐานใกล้ชิดพระญาณสังวรจนครบพรรษา
ทรงปฏิบัติได้ผลสำเร็จถึงสามห้องพระกรรมฐาน คือ พระปิติ ๕ ,พระยุกถธรรม ๖
และพระสุขสมาธิ ๒ ทรงเข้าสับ เข้าคืบ เข้าวัด ออกวัด เข้าสะกด จบทั้งสามห้องแล้ว
พระญาณสังวรเห็นว่า พระภิกษุพระองค์เจ้าทับทรงพระบารมีมาก
เรียนรู้ได้เร็วจึงถวายลูกสะกดกรรมฐาน ๑ ลูก และเมื่อพระองค์ทรงลาผนวชแล้ว
พระญาณสังวรก็ได้ถวายพระสมเด็จจอร์หัง อีก ๑ องค์

การบวชเป็นพระภิกษุสามเณรในสมัยรัตนโกสินทร์ เป็นประเพณีนิยมที่สืบเนื่องมา
ตั้งแต่สมัยอยุธยา

อาจจะสันนิษฐานได้ว่าในสมัยรัตนโกสินทร์อันยังเป็นสมัยที่ยังมีบุ
คคลที่เคียดแค้นสภาพขนบธรรมเนียมประเพณีในสมัยกรุงเก่า
ค่านิยมดังกล่าวย่อมที่จะส่งผลมาถึงสมัยรัชกาลที่ ๓
และมหากษัตริย์ย่อมที่จะได้รับอิทธิพลในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก

ในพระราชพิธีสิบสองเดือน กล่าวถึงเทศกาลเดือน ๘
ว่าจะมีการจัดบวชของพระมหากษัตริย์แสดงว่า การจัดบวชภายใต้การอุปถัมภ์ของพระมหากษัตริย์
เป็นพระราชพิธีของกษัตริย์แต่โบราณ ในสมัยรัชกาลที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
จะทรงบวชนาคข้าราชการ และนาคช่วย ทุกปี สำหรับนาคช่วย คือ
นาคที่ถ่ายออกมาจากความเป็นทาส ดังปรากฏความตอนหนึ่งว่า ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า
ทรงพระราชศรัทธาบำเพ็ญพระราชกุศลให้ช่วยคนที่ตกทุกข์ได้ยากเป็นทาสอายุ

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

'กับผู้มีชื่อที่มีได้สักกรักรั และชื่อมือมาบวชเป็นนาคหลวง

ให้ชาวพนักงานพระคลังวิเศษไปเบิกเงินต่อพระคลังมหาสมบัติ ๑๐ ชั่ง ไปส่งให้ผู้รับสั่ง

พระคลังศุภรัต แต่ ณ วัน ๒ ๑^๑ ๘ คำ จะได้วางค่าตัวเหมือนอย่างทุกปี

จึงทำให้พระภิกษุและสามเณรมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก

การที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระเพณีบวชนาคข้าราชการ และนาคช่วยเช่นนี้

เป็นการส่งเสริมให้มีการจัดบวชข้าราชการในกรมของแต่ละกรมทั้งในกรุงและหัวเมือง และสันนิษฐานว่า บรรดา ขุนนาง เจ้านาย และสามัญชน ได้มีการบวชทาษของตนด้วย

ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้นพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงวางฐานและกระบวนกรเผยแผ่โดยในสมัยนั้น ภิกษุและสามเณร ขาดความรู้ในธรรมวินัย และตำราทางพระพุทธศาสนาก็มีไม่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

พระไตรปิฎกที่มีการดำเนินการสังคายนามาแล้วสมัยพระบรมมัยกาและได้ปรับปรุงในรัชกาลที่ ๒ มาจนถึงรัชกาลที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงได้ปรับปรุงพระไตรปิฎกให้ดียิ่งขึ้น เพราะทรงสนับสนุนให้แปลพระไตรปิฎกจากภาษาบาลี มาเป็นภาษาไทย

โดยส่วนมาพระองค์นิยมที่จะให้แปลพระสูตรเป็นส่วนมาก

ในข้อนี้ น่าจะสันนิษฐานได้ว่าการที่ทรงให้แปลพระสูตรนั้นก็เพื่อ

ที่จะได้นำไปใช้ในการสั่งสอนได้ง่ายๆ และสิ่งที่สำคัญ คือ

ได้มีการสรรหาพระไตรปิฎกจากประเทศใกล้เคียงมาเพิ่มเติมและสอบทานกับฉบับ

เล่มที่มีอยู่ภายใต้การดำเนินงานของ วัชรญาณภิกษุ นอกจากนี้ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ

ได้สร้างพระไตรปิฎกเป็นอันมาก ได้ปรากฏพระไตรปิฎกฉบับที่สำคัญ คือ ๑. ฉบับรดน้ำเอก

๒. ฉบับรดน้ำโท ๓. ฉบับทองน้อย ๔. ฉบับหุบย่อ ๕. ฉบับอักษรรามัญ ๖. ฉบับเทพขุมนุ

สำหรับวัดพระเชตุพน และ ๗. ฉบับก้ามระล่อ สำหรับวัดราชโอรส ๘. ฉบับรดน้ำแดง

มีข้อสังเกตว่า พระไตรปิฎกได้ปรับปรุงตลอดมาตั้งแต่รัชกาลที่ ๑ จนถึงรัชกาลที่ ๓ ได้ใช้เป็นหลักในการเรียนการสอนพระภิกษุสามเณรในประเทศ และปรากฏว่า

หัวเมืองประเทศราช เช่น

ประเทศเขมรก็ได้ขอพระไตรปิฎกไปไว้สำหรับเป็นตำราของพระภิกษุสามเณรด้วย

แสดงให้เห็นว่าพระไตรปิฎกฉบับที่ได้รับการสังคายนาใน พ.ศ. ๒๓๓๑

และได้รับการปรับปรุงเพิ่มเติมในสมัยรัชกาลที่ ๓

ได้เป็นบรรทัดฐานของพระพุทธศาสนาในสมัยนั้น

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

การส่งเสริมการศึกษาและการสร้างพระไตรปิฎก

เพื่อใช้ในการศึกษาเล่าเรียนสำหรับพระภิกษุสงฆ์และสามเณรจนมีภิกษุสงฆ์สามเณรเป็นเปรียญจำนวนมากขึ้น

อีกทั้งการส่งเสริมให้มีการบวชของข้าราชการที่ตกทุกข์ได้ยากและทาส ได้จรรโลงพระศาสนาจนถือได้ว่าสิ่งที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชกรณียกิจในการเผยแผ่ให้พระพุทธรศาสนาจนได้ขยายตัว ไปสู่หัวเมืองต่าง ๆ

อีกทั้งพระธรรมคำสอนก็เข้าถึงตัวของประชาชนได้โดยง่ายอีกทั้งภาษาบาลีก็ได้แปลเป็นภาษาไทยทำให้เข้าใจพระธรรมคำสอนได้ง่ายเพราะพระสงฆ์สามเณรมีความรู้ในพระปริยัติธรรมและอีกอย่างหนึ่งที่สามารถถือได้ว่าเป็นการเผยแผ่พระศาสนานั้นก็คือการที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชกรณียกิจในการสร้างศาสนสถานถาวรวัตถุบูรณะวัดและอารามทั้งอารามหลวงและมิใช่อารามหลวง บางวัดที่ไม่ใช่อารามหลวงครั้งบูรณปฏิสังขรณ์เสร็จเรียบร้อยแล้วก็ยกขึ้นเป็นพระอารามหลวง

การก่อสร้างถาวรวัตถุในพระพุทธรศาสนา นั้น ทำให้เกิดความเคารพศรัทธาของประชาชนมากยิ่งขึ้น ทำให้มีการสร้างค่านิยมเรียนแบบของข้าราชการทั้งในกรุงและหัวเมืองต่าง ๆ

เห็นได้จากการที่พระองค์ได้ส่งเงิน และสิ่งของไปช่วยในการก่อสร้างพระอารามตามหัวเมืองต่าง ๆ เมื่อครั้งเสร็จข้าราชการและเจ้าเมืองก็จะทูลเกล้าถวายเป็นพระราชกุศล

๓.๑.๓ ด้านการรักษาพระสัทธรรมคำสอน

การรักษาไว้ซึ่งพระสัทธรรมคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ดำรงอยู่ได้ตลอดอายุกาลของพระศาสนานี้เป็นเรื่องสำคัญเพราะความเสื่อมไปของพระสัทธรรมนี้จะทำให้พระพุทธรศาสนาเสื่อมสูญตามไปด้วยตามคติเรื่องปัญจอันตรธาน

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น พระองค์ท่านจะทรงเน้นในเรื่องของการให้ความรู้ คือ การสอนหนังสือหรือการเรียนพระปริยัติธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การแปลพระไตรปิฎก

สันนิษฐานว่าพระองค์ท่านน่าจะเห็นสภาพของพระสงฆ์และสามเณรในขณะนั้นว่าขาดความรู้รวมทั้งขาดอาจารย์สอน สาเหตุ อาจเนื่องมาจากก่อนหน้านี้บ้านเมืองอยู่ในภาวะสงคราม พระสงฆ์เองก็มีจำนวนลดลง จะเห็นได้จากการที่พระองค์ส่งเสริมให้มีการบวชนาคหลวง บางรูปเพียงบวชจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดการศึกษาเพื่อให้พระสงฆ์สามเณรได้มีความรู้และได้ศึกษาพระสัทธรรมของพระพุทธเจ้าโดย

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ให้เรียนจากพระไตรปิฎกและคัมภีร์อื่น ๆ

เพื่อที่จะได้นำความรู้ที่ได้ไปสั่งสอนพุทธศาสนิกชนได้อย่างถูกต้อง

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวนี้ได้มีพระบรมวงศานุวงศ์ที่ทรงผนวชเป็นพระภิกษุอยู่ในพระพุทธศาสนาและได้เป็นกำลังช่วยเหลือสนองงานพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา คือ พระภิกษุวิชิตญาณ ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้ง ธรรมยุติกนิกาย และยังเป็นผู้ที่รับผิดชอบในการตรวจทานพระไตรปิฎกฉบับของไทยกับฉบับที่ได้นำเข้ามาตั้งแต่ครั้งกรุงเก่า และยังมีของพิมพ์ เชมรเพื่อให้ถูกต้องตามพระพุทธรูป อีกรูปหนึ่งคือ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรสได้ทรงนิพนธ์ พระปฐมสมโพธิกถาขึ้น พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อได้ตรวจทานพระไตรปิฎกสำเร็จ ก็โปรดเกล้าฯ ให้สร้างไว้สำหรับพระสงฆ์สามเณรได้ใช้ในการศึกษาเล่าเรียน ตามพระอารามหลวงหลายฉบับ

พระราชกรณียกิจทางการรักษาพระสัทธรรมที่สำคัญมากอีกหนึ่งคือการสังคายนาพระไตรปิฎก ซึ่งเท่ากับเป็นการปรับปรุงตำราเรียนปริยัติธรรม เหตุจำเป็นที่ต้องมีการสังคายนาพระไตรปิฎกตั้งแต่แผ่นดินรัชกาลที่ ๑ เพราะคัมภีร์ที่พิมพ์ถูกเพลิงเผาสูญหายเป็นจำนวนมาก พระภิกษุสามเณรที่ทรงภูมิธรรมก็กระจัดกระจายหรือถึงแก่ชีวิตไปก็มาก สิ่งที่สำคัญในรัชกาลนี้คือได้มีการสรรหาพระไตรปิฎกจากประเทศใกล้เคียงมาเพิ่มเติม และสอบทานกับฉบับเดิมที่มีอยู่ภายใต้การดำเนินงานของวิชิตญาณภิกษุ (รัชกาลที่ ๔ ที่ทรงผนวชอยู่ตลอดรัชกาล) ที่ทรงเอาเป็นพระราชธุระสอบสวนคัมภีร์พระไตรปิฎกเป็นอันมาก ทรงทราบว่าพระไตรปิฎกที่มีอยู่ในเมืองไทยเรายังไม่ครบสมบูรณ์ จึงทูลแต่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวว่าควรจะแสวงหาพระไตรปิฎกฉบับประเทศอื่นมาเพิ่มเติม เพื่อใช้สอบทานกับฉบับที่มีอยู่แล้ว พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นชอบด้วย จึงโปรดให้สมณทูตออกไปยังลังการวม ๒ ครั้ง เมื่อ พ.ศ.๒๓๘๕ กับ พ.ศ.๒๓๘๖ จึงได้พระไตรปิฎกฉบับลังกาเข้ามามาก และคัมภีร์ใดที่ลังกาไม่มี ก็จัดพระราชทานไปแลกเปลี่ยนกันลอก พร้อมกันนั้นก็โปรดให้พระมอญช่วยกันเสาะหาพระไตรปิฎกมาจากทางรามัญประเทศด้วยอีกทางหนึ่ง

พระไตรปิฎกที่ได้มาในรอบแรกจากลังกามีจำนวน ๔๐ เล่ม ส่วนรอบที่สองได้มา ๓๐ เล่มทำให้วิชิตญาณภิกษุและสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติกนิกายได้รับความรู้ทางพระพุทธศาสนาองอกเงยยิ่งขึ้น

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

จนสามารถฟื้นฟูหลักธรรมที่ถูกต้องตามแบบฉบับดั้งเดิมได้

และในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดฯ ให้สำรวจบัญชีหนังสือในหอหลวง พบว่าหนังสือหายไปเป็นจำนวนมาก ได้โปรดฯ ให้สร้างคัมภีร์พระไตรปิฎกสำหรับหอหลวง ๔ ฉบับ และไว้ที่อื่นอีก ๔ ฉบับรวม ๘ ฉบับ คือ

๑. ฉบับรดน้ำเอก สร้างเสร็จแล้วโปรดฯ ให้เก็บไว้ในหอพระเจ้า

ภายในพระบรมมหาราชวัง ต่อมาถูกฝนและปลวกกินชำรุดเสียหายมาก ในรัชกาลต่อมาจึงโปรดฯ ให้ย้ายมาเก็บรักษาไว้ในหอมนเฑียรธรรม

๒. ฉบับรดน้ำโท สร้างสำหรับหอหลวง เพื่อใช้ในการสอบไล่พระปริยัติธรรม

๓. ฉบับทองน้อย พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดฯ

ให้ช่างที่เป็นผู้หญิงศึกษา นับเป็นคัมภีร์พระไตรปิฎกของหลวงชุดแรกแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ที่จารโดยฝีมือช่างที่เป็นผู้หญิง

๔. ฉบับเทพ ชุมนุช มี ๒ ชุด ชุดหอหลวง ๑

และทรงสร้างถวายสำหรับวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ๑ พระไตรปิฎกชุดนี้

มีการสร้างเพิ่มเติมอีกในรัชกาลที่ ๔ ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๕ โปรดฯ

ให้ย้ายมาเก็บรักษาไว้ในหอมนเฑียรธรรม พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดฯ

ให้สร้างคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับอื่นอีก ได้แก่ ฉบับชัชวาล สร้างเพิ่มเติมจากรัชกาลที่ ๑

ฉบับอักษรรามัญ ฉบับรดน้ำแดง สร้างเพิ่มเติมจากรัชกาลที่ ๒ และ ฉบับกำมะลอ โปรดฯ

ให้สร้างเพื่อถวายวัดราชโอรสาราม

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงมีพระราชประเพณีที่จะต้องทรงสดับพระธรรมเทศนาเป็นประจำทุกวัน

และทรงมีพระราชนิยมสดับพระไตรปิฎก

จึงโปรดให้พระราชอาคันตุคนานุกรมแปลพระไตรปิฎกมาถวายพระธรรมเทศนาเป็นตอนๆ

นับเป็นครั้งแรกที่มีการแปล พระพุทธวจนะออกเป็นภาษาไทยตามลำดับคัมภีร์

(แต่ยังไม่ทันจบก็เสด็จสวรรคตก่อน) พระองค์โปรดให้พระเถระและราชบัณฑิตแปลพระไตรปิฎก

และปกรณ์พิเศษออกเป็นภาษาไทยเพื่อเผยแพร่จึงเกิดหนังสือพระไตรปิฎกแปล

ลร้อยในรัชกาลนี้หลายเรื่อง ด้วยพระราชนิยมดังนี้

พระสงฆ์ทั่วทั้งราชอาณาจักรจึงได้รู้พระไตรปิฎกไพศาลสมบูรณ์ขึ้นกว่าแต่ก่อนเป็นอันมาก

อีกทั้งยังได้โปรดให้แปลเรื่องต่างๆที่ปราชญ์แต่โบราณ ได้แต่งไว้เป็นภาษาบาลีอีกเป็นอันมาก เช่น

มิลินทปัญหา และชาดกต่างๆ เป็นต้น

ครั้นเมื่อถวายเทศน์เสร็จแล้วก็โปรดให้คัดเก็บรักษาไว้ในหอหลวงสืบมา

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

จึงได้เกิดมีหนังสือแปลจากภาษาบาลีมาเป็นเทศนาภาษาไทยในสมัยรัชกาลที่ ๑ เป็นอันมาก
นอกจากนี้ยังโปรดให้มีการชำระตำราทางพระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก
ตำราสำคัญที่ชำระในสมัยนี้ได้แก่ พระปฐมสมโพธิกถา ร่ายยาวมหาเวสสันดรชาดก กล่าวคือ
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ ได้ทรงสดับเรื่องปฐมสมโพธิที่พระสงฆ์ถวายเทศน์ในวันออกพรรษา
ทรงมีพระราชดำริว่า เหตุการณ์บางตอนสับสน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้กรมหมื่นไกรสรวิชิตทรงอาราธนาสมเด็จพระมหาสมณเจ้า
กรมพระปรมาภิไธยชิโนรสแต่เมื่อครั้งทรงดำรงพระยศกรมหมื่นนุชิตชิโนรส พระสมณญา
สุวณฺณรังสีวัดพระเชตุพนฯ ให้ทรงชำระ และถอดข้อความภาษาบาลีมาเป็นภาษาไทย
ได้ทรงชำระตั้งแต่เดือนยี่ พ.ศ.๒๓๘๖ สำเร็จบริบูรณ์ในวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๗ ปีมะเส็ง
พ.ศ.๒๓๘๘

ในส่วนพระองค์นั้นพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯเจ้าอยู่หัวทรงเป
ี่ยมไปด้วยพระเมตตากรุณาแก่พสกนิกร
นอกจากพระองค์จะทรงบาตรทุกวันแล้วยังโปรดให้ตั้งโรงทานเลี้ยงคนยากจนข
นที่ริมกำแพงพระราชวังด้านแม่น้ำเจ้าพระยา ทรงบริจาคทานแก่คนยากจนเป็นประจำ
เมื่อถึงฤดูกาลสำเภาออกก็พระราชทานข้าวกล่องไปกับเรือสำเภาเพื่อไปใ
้ทานแก่คนยากจนในประเทศจีน โปรดเกล้าฯให้ยกเลิกอากรค่าน้ำจากชาวประมง
และภาษีฟองตุนจากผู้เก็บไข่จะละเม็ด
เพราะไม่มีพระราชประสงค์ให้ประเทศมีรายไ้ได้มาจากการทำลายล้างชีวิตสัตว์
เมื่อเกิดข้าวยากมากแพงก็ทรงแจกจ่ายและจำหน่ายข้าวราคาถูกแก่ราษฎร
คราวหนึ่งทรงบริจาคพระราชทรัพย์ถึงพันชั่งทำสัตสดมหายาน
เมื่อมีเหตุการณ์ไม่ปกติจะทรงบำเพ็ญทานมากยิ่งขึ้น
และประกาศให้ราษฎรทำบุญให้ทานด้วยปรากฏในพงศาวดารว่า “เมื่อเดือน ๗ แรม ๑ ค่ำ
เกิดความไข้ปวงทั้งแผ่นดิน ใช้นั้นมาแต่ประเทศฝ่ายทะเลเป็นมาแต่เมืองฝายตะวันตกมาก่อน
ใช้นั้นเป็นขึ้นมาถึงกรุงเทพมหานคร เป็นขึ้นไปจนถึงเมืองฝายเหนือ
เสียดพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์เจ้าเฉลิมวงศ์ ๑ พระองค์เจ้าจินดาองค์ ๑
พระราชธิดาพระองค์เจ้าพวงแก้วองค์ ๑ เสนาบดีเจ้าพระยาบดินทรเดชา ๑
จึงบำเพ็ญพระราชกุศลทรงศีล
ให้เจ้าพนักงานซื้อสัตว์ที่จะต้องถึงมรณภยแล้วปล่อยให้รอดชีวิตทุกวัน
สิ้นพระราชทรัพย์เป็นอันมาก

ทรงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ปวาร้องราษฎรทำบุญให้ทานปล่อยสัตว์ที่

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

'อยู่ในกักขังให้รอดจากความตาย แล้วให้เป็นอยู่ในความเมตตากรุณาต่อกัน
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ ทรงพระเมตตาต่ออาณาราษฎรทั่วทั้งแผ่นดิน
ทรงส่งเสริมศีลธรรมแก่ราษฎรที่ลุ่มหลงอยู่ในทางอบาย อันไม่เป็นทางไปสู่ความสุขความเจริญ
ตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา
จึงทรงพระราชอุทิศสาหัสส่งเสริมศีลและธรรมให้เกิดมีขึ้นในข้าแผ่นดินทั้งปวง
พระบรมราชกุศโลบายข้อนี้ ทรงบำเพ็ญพระองค์เป็นแบบอย่าง
เริ่มตั้งแต่ทรงตั้งกฎหมายในเรื่องของการพนัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องปลากัด และไก่ชน
ด้วยทรงเห็นว่าเป็นการพนันที่มีแต่โทษสถานเดียว
เป็นเหตุให้มีการตีชิงวิ่งราวหรือทะเลาะวิวาทตามมาไม่ขาด
โรงงานที่ทรงตั้งมาตั้งแต่ก่อนเสด็จขึ้นเสวยราชย์ก็ โปรดให้มีอยู่ตลอดทั้งรัชกาล
ทุกเช้าและเพล โปรดให้นิมนต์พระภิกษุสามเณรมาฉันภัตตาหารที่โรงงานด้วย
ฉันเช้าแล้วโปรดให้อาหารนาพระกรรมกถิกขึ้นเทศน์ทุกวันเสมอไป
เป็นอุบายให้ผู้คนที่ทั้งปวงได้เกิดศรัทธาในพระพุทธศาสนา
ผู้คนต่างพากันมาฟังพระธรรมเป็นจำนวนมากมิได้ขาด
ต่างคนต่างหาข้าวของมาบูชาธรรมตามกำลังสติปัญญาคราใดเป็นวันพระก็ไป
รดน้ำให้จัดของมาถวายพระเป็นกรณีพิเศษ ทรงห่วงไปตลอดจนถึงแม่แต่นกกาและสิ่งสารพัดอื่น ๆ
ที่กำแพงพระราชวังทุกเช้าโปรดให้พนักงานเอาข้าวพระราชทานกา วันหนึ่งสิ้นข้าวกว่าสามหาบ
ข้าวส่วนเหลือตกจากกำแพง บรรดาแพะแกะตลอดจนสัตว์ชนิดอื่น ๆ
ก็ได้อาศัยรับพระราชทานเลี้ยงชีวิตอยู่เป็นนิตย์

พระราชกรณียกิจที่สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงการรักษาพระสัทธรรมอีก
ประการหนึ่งคือการที่พระองค์ทรงตั้งโรงงานและโปรดให้มีการแสดงพระธรรมเทศนา ทุกวัน
ทำให้พระภิกษุสงฆ์ที่มาแสดงพระธรรมเทศนาต้องศึกษาพระคัมภีร์และหล
กัธรรมก่อนที่จะมาแสดงพระธรรมเทศนาและเมื่อนำมาแสดงประชาชนที่ได้สดับ
รับฟังพระธรรมเทศนา
ก็จะได้รับเอาพระทำคำสอนจากเนื้อหาของเรื่องนั้นไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน
ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการอธิบายความจากภาษาบาลี
ส่วนมากแล้วประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่จะมักนิยมชอบฟังเรื่องราวในพระสูตรมาก
สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดให้พระสงฆ์แปลพระสูตร
เห็นได้จากการนิยมนำเทศน์มหาชาติ เช่นมหาชาติกลองเทศน์ คาถาพัน เนื่องเป็นความเชื่อที่ว่า
การที่ได้ฟังมหาเวสสันดรชาดกอันประกอบด้วย ๑,๐๐๐

 Buy Now **\$29.95** (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

พระคาถาจะเป็นผลให้ได้เกิดในสมัยพระศรีอารย์

เมื่อเทศน์มหาชาติชาดกเป็นที่นิยมทำให้สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

โปรดให้จัดเป็นงานใหญ่ประจำปี

หากเป็นงานหลวงจะต้องมีการเตรียมการจัดหาดอกไม้จากหัวเมืองต่าง ๆ มาประดับในการเทศน์ จะเห็นได้จากประเพณีการขึ้นไปรับดอกบัวที่เมืองปทุมธานี การเทศน์มหาชาตินิยมจัดขึ้นในเดือน ๑๑ และ ๑๒ โดยที่จะมีการจัดทั้งพระอารามในพระนคร และ หัวเมือง ทั้งวัดหลวง และวัดราษฎร์ ตลอดจนถึงในวังเจ้านาย บ้านข้าราชการ หากวัดใดไม่ได้มีการจัดเทศน์มหาชาติ

จะจัดให้มีพระปฐมสมโพธิกถา อันเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับพระพุทธประวัติ

ในบรมมหาราชวังได้จัดให้มีการเทศน์เป็นบางปี นอกจากจะมีเทศน์ ในเรื่องพระสูตร

มหาชาติชาดก พระปฐมสมโพธิกถา แล้ว ยังมีการนิยมนำมีเทศน์แจจ คือ

เทศน์เกี่ยวกับเรื่องราวเกี่ยวกับการสังคายนาพระธรรมวินัยด้วย

การที่พระสงฆ์มุ่งสอนพระสูตรให้ประชาชนฟังกันเป็นส่วนใหญ่

ทำให้ชาวไทยมีความเชื่อในเรื่อง นรก สวรรค์ การเวียนว่ายตายเกิด การปฏิบัติธรรมกัมมัฏฐาน

การทำบุญเพื่อหวังผลให้ไปเกิดในสมัยที่พระศรีอริยเมตไตรยเป็นต้น

จะเห็นได้ว่าการที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีการส่งเสริม

ริมการเทศนาทำให้พระสงฆ์ที่มีความรู้ได้เผยแผ่พระสัทธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา

จนบางวัดต้องจัดให้มีการแสดงธรรมเทศนาประจำ จนทำให้ความเชื่อเหล่านี้

มีผลทำให้สังคมเกิดความเรียบร้อยในแง่ของความสงบ ความเอื้อเฟื้อ ความมีเมตตากรุณา

ปราศจากอาชญากรรมที่ร้ายแรง เพราะ จุดสำคัญของพระพุทธศาสนาคือความไม่เบียดกันในสังคม

อีกเรื่องหนึ่งที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓

ทรงเห็นอันตรายจากการเผยแพร่คริสเตียน โรมันคาทอลิก เนื่องจากได้มีคณะบาทหลวง

ได้นำเอาเครื่องพิมพ์หนังสือ เข้ามาในประเทศไทย และทำการพิมพ์คัมภีร์ไบเบิล

และคำสั่งสอนของคริสเตียน ออกเผยแพร่ในประเทศไทยเป็นครั้งแรก พระองค์จึงทรงเห็นว่า

พระธรรมวินัย ที่ต้องใช้เป็นหลักของพระภิกษุสงฆ์ ในพระพุทธศาสนา

ยังมีได้มีการพิมพ์เช่นเดียวกับของคริสเตียน หากเป็นเช่นนี้แล้ว

ไม่นานพระพุทธศาสนาจะถูกกลืน โดยศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิก เป็นแน่แท้

พระองค์จึงทรงให้ภิกษุเจ้าฟ้ามงกุฎ ตั้งเครื่องพิมพ์แบบเดียวกับฝรั่งขึ้น ที่วัดบวรนิเวศฯ

และจัดพิมพ์พระปาฏิโมกข์ บทสวดมนต์ ฯลฯ แทนหนังสือไบเบิล โดยให้พระภิกษุ

เป็นผู้จัดพิมพ์และตรวจทาน และพระราชทานให้กับ ทุกมณฑลหัวเมือง

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

๓.๑.๔ การปกครองคณะสงฆ์

การปกครองคณะสงฆ์ในสมัยรัชกาลที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จขึ้นครองราชเมื่อ พ.ศ.๒๓๖๗ พระองค์ทรงมีพระราชศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า ทรงมีความเคารพในองค์พระภิกษุสามเณรอย่างยิ่ง แม้พระภิกษุจะประพฤติชั่วอย่างไรไม่ค่อยสนพระทัยนักจนเป็นที่มาของคำว่า “ชั่วชั่งชี ดีชั่งสงฆ์” ในด้านการปกครองคณะสงฆ์

ทรงโปรดให้ทรงสร้างวัดพระอารามหลวงและวัดราษฎร์ในกรุงเทพมหานครเข้าด้วยกัน โดยจัดรูปแบบการปกครองคณะสงฆ์เพิ่มอีก ๑ คณะ จากรูปแบบเดิม คือ

๑) คณะคามวาสีฝ่ายชาย	ปกครองคณะสงฆ์หัวเมืองภาคเหนือ
๒) คณะอรัญญวาสี	ปกครองพระนักปฏิบัติที่วราชอาณาจักร
๓) พระคามวาสีฝ่ายขวา	ปกครองคณะสงฆ์หัวเมืองภาคใต้
๔) คณะกลาง	ปกครองพระอารามหลวงกับวัดราษฎร์ใน กรุงเทพมหานคร

จึงสรุปได้ว่าการปกครองในยุคนั้นปกครองตามภาค คือ

๑) คณะกลาง	กรุงเทพมหานคร
๒) คณะเหนือ	ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๓) คณะใต้	ภาคใต้
๔) คณะอรัญวาสี	วัดป่าทั้งหมด

การปกครอง ๔ คณะอย่างว่านี้ มีเจ้าคณะใหญ่ที่เป็นผู้บังคับบัญชาดูแล กิจการ คณะสงฆ์ ในเขตปกครองของตน แต่เจ้าคณะใหญ่ทั้ง ๔ ต้องขึ้นอยู่กับสมเด็จพระสังฆราช

ในสมัยรัชกาลที่ ๓ โปรดให้รวมพระอารามหลวงและวัดราษฎร์ในจังหวัดกรุงเทพฯ โดยมากเข้าเป็นคณะหนึ่งต่างหาก เรียกว่าคณะกลาง ขึ้นในกรมสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส แต่ยังคงทรงเป็นกรมหมื่นนุชิตชิโนรส อธิบดีสงฆ์วัดพระเชตุพน คณะใหญ่จึงเป็น ๔ คณะมาแต่นั้น คือคณะเหนือ คณะใต้ คณะกลาง และคณะอรัญวาสี ในรัชกาลนี้มีวัดหลวงวัดราษฎร์ สร้างขึ้นใหม่มาก โปรดให้ปฏิสังขรณ์วัดเก่าแก่ก็มาก การศึกษาพระปริยัติธรรม ทรงบำรุงขึ้นมาก และทรงมอบหมายให้เป็นพระราชธุระของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขณะที่ทรงผนวชอยู่ การเล่าเรียนจึงเจริญมาก

การปกครองคณะสงฆ์ในสมัยรัชกาลที่ ๓

ยังยึดถือการปกครองจากรัชกาลก่อน โดยมีพระราชาเสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง นั่นก็คือ กรมสังฆการี

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ซึ่งมีอำนาจที่จะดำเนินการจับกุมพระที่กระทำความผิดไปดำเนินการขึ้นศาล
จะปลดผ้าเหลืองออกแล้วโบยด้วยหวายแล้วส่งไปคุมขังหรือทำงานหนักตาม
โทษานุโทษเนื่องจากกรมสังฆการีเป็นหน่วยงานที่สำคัญดังกล่าว
พระองค์จึงทรงแต่งตั้งบุคคลที่ทรงไว้วางพระทัยให้คอยควบคุม เจ้ากรมสังฆการี และกรรมการ
จึงมักเป็นพระเจ้าน้องยาเธอหรือพระราชวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ เช่น กรมหลวงรักษมณเฑียร
หรือพระองค์เจ้าไกรสร ได้มีอำนาจกำกับกรมวัง และ สังฆการี ในรัชสมัยพระองค์

อย่างไรก็ตามการปกครองคณะสงฆ์ ในสมัยรัชกาลที่ ๓

ถึงแม้จะมีการบังคับบัญชาเป็นลำดับชั้นโดยมีสมเด็จพระสังฆราชเป็นผู้นำสูงสุดก็ตาม
แต่ก็ยังทรงมีอำนาจในการชี้ขาดในเรื่องพระธรรมวินัย เท่านั้น
เพื่อให้พระสงฆ์ทั้งปวงได้ยึดถือปฏิบัติเสมอกัน แต่ในทางด้านการปกครองสังฆมณฑลแล้ว
สมเด็จพระสังฆราชทรงไม่มีอำนาจเด็ดขาด เพียงแต่มีส่วนร่วมร่วมกับฝ่ายอาณาจักร คือ กรมสังฆการี
กรมกรรมการ ในการปกครองคณะสงฆ์
ยิ่งในเรื่องการออกกฎระเบียบแบบแผนด้วยแล้วคณะสงฆ์ต้องอาศัยกำลังขอ
ฝ่ายอาณาจักรเป็นผู้ออกให้ อาจกล่าวได้ว่าการปกครองคณะสงฆ์ในลักษณะนี้มีอยู่ในระบบ
“ฆราวาสปกครองสงฆ์”

มีคณะใหม่เกิดขึ้นในรัชกาลนี้คือ คณะธรรมยุติ
ครั้งแรกจำนวนน้อยอาศัยอยู่กับคณะกลางคณะธรรมยุติได้เริ่มขึ้นในรัชกาลนี้
โดยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวซึ่งได้ทรงผนวชมาตั้งแต่ในรัชกาลที่ ๒
และได้ทรงผนวชอยู่ตลอดรัชกาลที่ ๓ มีพระนามฉายาว่า วชิรญาณโณ แต่ยังขึ้นอยู่ในคณะกลาง
ซึ่งมีกรมสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส ทรงเป็นเจ้าคณะ เดิมเรียกว่า บวรนิเวศาทิคณะ
จะได้มีการศึกษาเป็นเฉพาะสำหรับเรื่องนี้ต่อไป

๓.๑.๕ ด้านการรักษาพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชศรัทธาแรงกล้าในพระบวรพุทธศาสนา
พระองค์ทรงประกอบพระราษฏรกุศลอยู่เป็นนิจ
โดยจะเห็นได้จากหมายรับสั่งในเรื่องเกี่ยวกับพระราชพิธีทางพระพุทธศาสนาต่างๆ เช่น
พิธีการเทศนา พิธีการใส่บาตร พิธีการถวายเทียนพรรษา พิธีเสด็จถวายผ้าพระกฐิน

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

พิธีวิสาขบูชากำหนดงานฉลองวัดราชโอรส และ

พระอารามหลวงอีก ๕ พระอาราม เป็นต้น ดังตัวอย่างหมายรับสั่งรัชกาลที่ ๑ เกี่ยวกับพิธี วิสาขบูชา

หลวงเสพสุนทร ๑

หลวงจำเนียรภักดี ๑

หลวงยี่สารสรเดช ๑

วัดสระเกศ

กำแพงแก้ว

๒๓๔ กระทง

ล้อมวัง

๒๔

ศาสลาชุ่มประตุ

หลวงภา ๖

หลวงวิวัฒน์ ๖

หลวงพรหม ๖

หลวงวิเศษ

แลให้ผู้ซึ่งต้องเกณฑ์ทั้งนี้ ให้มีสาแหรกคานจงทุกคน

ให้มีนายหมวดคุมไพร่ไปรับข้าวกระทงต่อเสมียนตรากรมวัง ณ ทิมดาบชาววัง แต่ ณ วันขึ้น
๑๕ ค่ำ เดือน ๖ เพลาเช้า ให้ครบตามเกณฑ์

ตามรับสั่งนอกจากนี้พระองค์ยังทรงสนับสนุนให้บวชภิกษุสามเณรตามโบราณราชประเพณี
ซึ่งเป็นที่นิยมสืบมาตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา

พระมหากษัตริย์ในสมัยรัตนโกสินทร์จะต้องทรงผนวชทุกพระองค์ รวมทั้งพระบรมวงศานุวงศ์
เจ้านายในราชสำนัก แม้ขุนนางข้าราชการก็จะสนับสนุนให้ลูกหลานและผู้ใกล้ชิดได้บวชเรียนด้วย
โดยจะมีพระราชพิธีการจับบวชภายใต้การอุปถัมภ์ของพระมหากษัตริย์

ซึ่งเป็นพระราชพิธีของกษัตริย์แต่โบราณ ในเทศกาลเดือน ๘

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ จะทรงบวชนาค “ข้าราชการ” และ “นาคช่วย”
ทุกปี(นาคช่วย คือ นาคที่ถ่ายออกมาจากความเป็นทาส)

ดังปรากฏความตอนหนึ่งจากหมายรับสั่งรัชกาลที่ ๑, ว่า

... ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า

ทรงพระราชศรัทธาบำเพ็ญพระราชกุศลให้ช่วยคนที่ตกทุกข์ได้ยากเป็นท
าสอยู่กับผู้มีชื่อที่มีได้สักกรั๊กแ้ และซื้อมือมาบวชเป็นนาคหลวง

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ให้ชาวพนักงานพระคลังวิเศษไปเบิกเงินต่อพระคลังมหาสมบัติ ๑๐ ชั่ง
ไปส่งให้ผู้รับสั่งพระคลังสุกรัต แต่ ณ วัน ๒ ๓ ๔ คำ จะได้อ่างคำตัวเหมือนอย่างทุกปี...

การที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ

ทรงมีประเพณีในการบวชนาคข้าราชการและนาช่วย เช่นนี้
เท่ากับเป็นการส่งเสริมให้มีการจัดบวชข้าราชการในกรมของแต่ละกรมทั้งในกรุงและหัวเมือง
จึงสันนิษฐานว่า บรรดาขุนนาง เจ้านาย และสามัญชน ได้มีการบวชทาษของตนด้วย
จึงทำให้การจัดงานบวชได้แพร่หลายออกไปจนเป็นที่นิยมกระทั่งข้าราชการ ตลอดถึงพ่อค้า
จนทำให้ระเบียบแบบแผนของการบวชที่เรียกว่าสังฆกรรมถูกต้องและผิดพลาด
จะเห็นได้ชัดเจนจากการที่พระภิกษุชริญาณ ได้ก่อตั้งคณะธรรมยุติ
ทำให้พิธีกรรมของพระพุทธศาสนาได้ปรับปรุงให้ถูกต้อง

ศาสนพิธีอีกหนึ่งอย่างที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงริเริ่มไว้ คือ
ประเพณีมีกระเจดีย์ใหญ่ถวาย ในเวลาสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอทรงผนวชแล้วถวายเทศน์มหาชาติ
ดังที่กล่าวไว้ในพระราชประวัติพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระนิพนธ์ของพระวรวงศ์เธอ
พระองค์เจ้าอรุณนิภาคุณากร ได้ทรงกล่าวถึงเหตุการณ์ในครั้งนั้นไว้ตอนหนึ่งว่า

“ได้ทรงคิดทำกระเจดีย์ใหญ่เจ็ดชั้น

ประดับด้วยเครื่องอุปโภคบริโภคเป็นอันมากวิจิตรงดงาม เดือน ๑๒ ขึ้น ๘ ค่ำ (วันที่ ๑๖
พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๓๖๐) เชิญเสด็จพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
แต่เมื่อยังทรงผนวชเป็นสามเณรอยู่นั้น มาถวายพระธรรมเทศนากัณฑ์มัทธิ
ครั้งนั้นเป็นการเอิกเกริกเป็นการอศจรรย ข้าราชการ ราษฎรพากันมาดู
อนุโมทนาในพระราชกุศลนั้นเป็นอันมากด้วยยังไม่มีใครทำขึ้นเป็นแบบอย่าง
จนพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงทราบ
ตรัสยกย่องสรรเสริญเป็นอนุเคราะห์ประการ”

๓.๑.๖ ด้านการสร้างพระอาราม

เกี่ยวกับการสร้างวัดของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
ว่าได้สร้างไว้อย่างใหญ่โตหลายวัดจนเป็นที่อยู่ของคนอนาถา และผู้ไม่นับถือศาสนาจริง ๆ
เข้ามาอาศัยอยู่ แสดงปัญหาเรื่องพระไม่มีที่อยู่จึงหมดไป นอกจากนี้แล้ว ระหว่าง พ.ศ.
๒๓๘๖ - พ.ศ. ๒๓๘๓ อันเป็นระยะ ๘

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ปีสุดท้ายก่อนที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจะสิ้นพระชนม์
ได้มีหลักฐานว่ามีการซ่อมสร้างกุฏิถวายพระสงฆ์วัดต่าง ๆ ทุกปี
กุฏิที่ถวายนี้จะสร้างเป็นตึกและตกแต่งเครื่องใช้ในกุฏิพร้อมเพื่อ
เป็นการถวายความสะดวกแก่พระภิกษุสงฆ์ไม่ให้เกิดความลำบาก

พระราชปรารภเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๕๓

ซึ่งเป็นปีสุดท้ายที่ทรงครองราชย์ทรงมีความเป็นห่วงเกี่ยวกับวัดที่ยังสร้างไม่เสร็จว่า
“ทุกวันนี้คิดสละห่วงใดได้หมด อาลัยแต่วัดที่สร้างไว้ใหญ่โตหลายวัด ที่ยังค้างอยู่ก็มี
ถ้าชำรุดทรุดโทรมไปจะไม่มีผู้ช่วยทำนุบำรุง”

ในสมัยรัชกาลที่ ๓

เป็นยุคที่รุ่งเรืองที่สุดของงานศิลปะในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นเลยทีเดียว ทั้งรัชกาลที่ ๓
เองก็ทรงโปรดการสร้างวัดมาก ก็เลยมีวัดที่ทรงสร้างขึ้นใหม่และวัดที่ทรงบูรณปฏิสังขรณ์
รวมไปถึงวัดที่เจ้าขุนมูลนาย

หรือบุคคลทั่วไปสร้างถวายในรัชสมัยนี้มากมาย โดยวัดที่ทรงสร้างใหม่ทั้งอาราม มีจำนวน ๓ วัด

วัดที่ทรงสร้างใหม่ทั้งพระอาราม

๑. วัดราชนัคดาราม วรวิหาร

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ทรงสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๕
บนสวนผลไม้เก่าเนื้อที่ประมาณ ๒๕ ไร่ พระราชทานเป็นเกียรติแก่พระราชนัดดา คือ
พระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าหญิงโสมนัสวัฒนาวดี

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างโลหะปราสาท
แทนการสร้างเจดีย์ นับเป็นโลหะปราสาทแห่งที่ ๓ ของโลก โดยสร้างเป็นอาคาร ๑ ชั้น
มียอดปราสาท ๓๑ ยอด หมายถึง โพธิปักขิยธรรมในพระพุทธศาสนา ๓๑ประการ ยอดปราสาทชั้น
๑ เป็นที่ประดิษฐาน พระบรมสารีริกธาตุ กลางปราสาทเป็นช่องกลวง มีบันไดเวียน ๑๑ ชั้น
ให้เดินขึ้นไปดูทิวทัศน์ข้างบนได้

สำหรับสถาปัตยกรรมส่วนใหญ่ในวัดราชนัคดารามนี้ก็ยังเป็นแบบไทย
พระอุโบสถเป็นมีช่อฟ้า ใบระกา หน้าบันลงรักปิดทอง ประดับด้วยกระจงงดงาม
ภายในประดิษฐาน
พระประธานพระนามว่า "พระเสถียรธรรมณี" ส่วนพระวิหารก็เป็นศิลปะแบบไทยเช่นกัน
ภายในมีพระพุทธรูปปางห้ามสมุทรเป็นประธาน พระนามว่า "พระพุทธรุติธรรมนราสพ"

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

แต่เดิมโลหะปราสาทไม่ได้ตั้งเด่นเป็นสง่าเมื่อผ่านมาทางถนนราชดำเนินเหมือนในปัจจุบัน เพราะมีการก่อสร้างโรงพยาบาลนครราชสีมาไทย หัวมุมถนนราชดำเนิน ในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นโรงพยาบาลแห่งแรกของประเทศไทย ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๑๒ จึงได้มีการรื้อศาลาเฉลิมไทย เพื่อเปิดมุมมองทางเข้าเกาะรัตนโกสินทร์จากสะพานผ่านฟ้าลีลาศ ก่อสร้างเป็น

ลานพลับพลา มหาเจษฎาบดินทร์ พื้นที่โดยรอบเป็นลานกว้าง จัดสร้างพลับพลาที่ประทับ เพื่อที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงออกมารับแขกบ้านแขกเมือง เป็นสถานที่ประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ ซึ่งต่อมาก็คือ รัชกาลที่ ๑

๒. วัดเทพธิดารามวรวิหาร

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้สร้างวัดเทพธิดาราม เมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๕ และสร้างเสร็จ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๒ คำว่า เทพธิดา หมายถึง กรมหมื่นอัปสรสุดาเทพ หรือ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอพระองค์เจ้าวิลาส พระราชธิดาองค์ใหญ่ในรัชกาลที่ ๑ ซึ่งมีพระสิริโฉมงดงาม ทรงได้รับใช้เป็นที่โปรดปรานอย่างยิ่งของพระราชบิดา กรมหมื่นอัปสรสุดาเทพทรงบริจาคทุนทรัพย์ส่วนพระองค์เพื่อร่วมในการ ก่อสร้างวัดเทพธิดารามด้วยสุนทรภู่เคยมาจำพรรษาที่นี้ระหว่างพ.ศ.๒๓๒๘ - ๒๓๘๕ และได้เขียนบทกลอนเรื่องรำพันพิลาปขึ้น มีบทพรรณนาลักษณะ ปุชนิยสถานปุชณียวัตถุของวัดอย่างละเอียด บรรยายถึงความงามของพระอารามไว้ และเรียกว่า "กุฎิสุนทรภู่" มีการจัดกิจกรรมรำลึกถึงกวีเอกผู้นี้ในวันที่ ๒๖ มิถุนายน เป็นประจำทุกปี

๓. วัดเฉลิมพระเกียรติวรวิหาร

รัชกาลที่ ๑ ทรงสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๕๐ เพื่อถวายพระอัยกา พระอัยกีและสมเด็จพระราชชนนี มาสร้างแล้วเสร็จในสมัยรัชกาลที่ ๔ ภายในเขตพระอารามมีความสงบ สะอาด ร่มรื่น ศิลปะสถาปัตยกรรมอนุรักษ์รูปแบบเดิมไว้ แม้สิ่งก่อสร้างต่างๆ ก็มีความกลมกลืนกับสถาปัตยกรรมเดิม

วัดนี้ได้รับรางวัลอาคารอนุรักษ์ดีเด่นประจำปีพ.ศ. ๒๕๓๖ จากสมาคมสถาปนิกสยาม

พระอุโบสถ เป็นศิลปะแบบพระราชนิยมในรัชกาลที่ ๑ (คือ ศิลปะที่ได้รับอิทธิพลจากจีนมาผสม) หลังคามุงด้วยกระเบื้องรางดินเผาชนิดกาบกล้วยไม้เคลือบสี ถือบุนทับแนวทำเป็นลอนลูกฟูกแบบแก่งจัน หน้าบันประดับด้วยกระเบื้องเคลือบสี สลักลวดลายใบดอกพุดตาน กระจังฐานพระ ซ่อฟ้าใบระกา

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

ประดับด้วยกระเบื้องเคลือบสีสลับลายจากประเทศจีน

ผนังด้านในเขียนสีลายพุ่มข้าวบิณฑ์ก้านแย่ง มีช่อดอกพุดตานภายใน เพดานลายฉลุปิดทอง ฐานประดับด้วยกระเบื้องเคลือบสีสลับลายจากประเทศจีน พื้นประดับกระจก

ผนังภายในพระอุโบสถเขียนสีลายดอกไม้ร่วง บานประตูหน้าต่างเขียนลายทองรดน้ำ กรอบประตูหน้าต่างประดับปูนปั้นยกดอกพุดตาน

พื้นประดับกระจกส่วนด้านในของบานประตูหน้าต่างเขียนรูปกอบัว ดอกบัว นก และสัตว์น้ำ

พระประธานในพระอุโบสถวัดเฉลิมพระเกียรติเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย

หล่อด้วยทองแดงทั้งองค์ มีตำนานเล่าว่า ในสมัยรัชกาลที่ ๓

โปรดเกล้าฯ ให้ขุดแร่ทองแดงที่อำเภอจันทิก จังหวัดนครราชสีมา ได้แร่ดลึงเป็นเนื้อทองแดงมาก

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์จะใช้ทองแดงนั้น

ให้เป็นประโยชน์แก่อุทิศแก่พระพุทธรูปก่อน จึงโปรดเกล้าฯ

ให้หล่อพระพุทธรูปซึ่งประดิษฐานเป็นพระประธานในพระอาราม ซึ่งทรงสร้างใหม่ ๒ พระอาราม

คือ วัดราชนาคกับวัดเฉลิมพระเกียรติ และยังได้โปรดเกล้าฯ ให้หล่อพระพุทธรูปปางอื่นอีก ๓๔

ปางด้วย พระประธานนี้หล่อเสร็จเรียบร้อยเมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๕

เฉพาะที่อัญเชิญไปประดิษฐานที่วัดราชนาคนั้น เวลาชักเคลื่อนองค์พระไปวัดเกิดอาเพศ ตะเฆ่

(เครื่องลากเส้นของหนัก รูปเตี้ยๆ มีล้อ) ประดิษฐานพระไปทับเอาเจ้าพระยามรราช (บุญนาถ)

กับทนายอีก ๒ คน ตาย เมื่อถึงสมัยรัชกาลที่ ๔ พระองค์ถวายพระนามพระประธานว่า

"พระพุทธรูปมหาโลกาภินันท์ปฏิมา" ภายในพระวิหารหลวง หรือเรียกกันว่า วิหารพระศิลาขาว

อยู่ด้านทิศใต้ของพระอุโบสถประดิษฐานพระประธานศิลา

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้อัญเชิญมาเมื่อพ.ศ. ๒๔๐๐

เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย

พร้อมด้วยพระอัครสาวกซ้ายขวาเป็นพระศิลา นั่งพับเพียบซึ่งปัจจุบันเหลืออยู่เพียงองค์เดียว

พระเจดีย์ อยู่ทางทิศตะวันตกของพระอุโบสถ เป็นเจดีย์ทรงกลมหรือทรงระฆัง

มักเรียกกันว่า ทรงลังกา เนื่องจากได้รับแบบอย่างมาจากลังกา

พร้อมกับการเผยแพร่เข้ามาของพุทธศาสนา ลัทธิลังกาวงศ์ มีฐานแปดเหลี่ยมสองชั้นสูง ๔๕ เมตร

ภายในบรรจุพระบรมธาตุ

ยังมีถาวรวัตถุอื่นที่สำคัญ เช่น การเปรียญหลวง

อาคารแบบผสมระหว่างอาคารทรงไทยกับเครื่องบนหลังคาแบบจีน

ลักษณะเป็นตึกทรงโรมันเสาอยู่ข้างใน ภายในประดิษฐานพระชัยวัฒน์ ซึ่งหาชมได้ยาก

นอกจากนี้ยังมี กุฏิทรงไทย อยู่ด้านเหนือเขตพุทธาวาสจำนวน ๒๐ หลัง

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

เป็นเรือนไทยภาคกลางใต้ถุนสูง กำแพงแก้วและป้อมปราการ เป็นกำแพงก่ออิฐถือปูน มีใบเสมาเหมือนกับกำแพงพระบรมมหาราชวัง มีป้อมปราการทั้งสี่มุม มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และพระศรีมหาโพธิ์ ต้นโพธิ์พันธุ์พุทธรักษาที่ได้มาสมัยรัชกาลที่ ๔

๓.๑.๗ ด้านการบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนสถาน

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ มีความสมพระทัยในการสร้างและปฏิสังขรณ์วัด เห็นได้จากเมื่อยังเป็ม กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ อยู่นั้นได้ทำการปฏิสังขรณ์ วัดราชโอรสาราม (วัดจอมทอง) ยิ่งเมื่อได้ขึ้นครองราชย์แล้ว ทรงใส่พระทัยในการสร้างและปฏิสังขรณ์วัดมากทั้งที่ทรงทำเอง และสนับสนุนให้ผู้อื่นทำ จากสถิติบัญชีการใช้จ่ายพระราชทรัพย์ในการพระราชกุศลต่าง ๆ ในแต่ละปีจะระบรายจ่ายพระราชทรัพย์ที่ใช้ในการสร้างและปฏิสังขรณ์วัด มากบ้าง น้อยบ้าง อย่างเช่น ในปีพ.ศ. ๒๓๗๐ ได้ทรงบูรณปฏิสังขรณ์วัด ต่าง ๆ ถึง ๑๗ วัด วัดที่ทรงอุปการและปฏิสังขรณ์ มีจำนวน ๓๓ วัด สิ้นค่าใช้จ่ายเฉพาะปีเดียวประมาณ ๑,๓๐๐ ซึ่ง ซึ่งตลอด ๒๗ ปีที่ทรงครองราชย์อยู่ที่จัดว่ามีวัดจำนวนมากที่ทรงบูรณปฏิสังขรณ์และจำนวนค่าใช้จ่ายมากมาย ต่อไปจะได้ศึกษาตัวอย่างประวัติวัดที่ทรงบูรณปฏิสังขรณ์ดังต่อไปนี้

วัดที่ทรงบูรณปฏิสังขรณ์

๑. วัดพระศรีรัตนศาสดาราม พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นในเขตพระบรมมหาราชวังชั้นนอก เพื่อใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ให้มีลักษณะคล้ายคลึงกับวัดพระศรีสรรเพชญ์สมัยอยุธยา และวัดมหาธาตุสมัยกรุงสุโขทัย เป็นที่ประดิษฐานแก้วมรกตหรือพระพุทธรูปหามณีรัตนปฏิมากรวัดนี้จึงได้ชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า “วัดพระแก้ว”

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓

หลังจากที่พระอุโบสถได้สร้างมาแล้วประมาณ ๕๐ ปี คงจะมีการชำรุดเสียหายเกิดขึ้น พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงได้โปรดเกล้าฯ ให้มีการบูรณะปฏิสังขรณ์ขึ้นใน พ.ศ. ๒๓๗๔ โดยมีพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นศรีสุเทพ และพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นไกรสรวิชิต เป็นผู้อำนวยการซ่อม

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

การบูรณะปฏิสังขรณ์ในครั้งนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านการตกแต่งทั้งภายใน และภายนอกพระอุโบสถ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ภาพนอกพระอุโบสถ

โปรดเกล้า ฯ

ให้เปลี่ยนตัวไม้เครื่องบนใหม่และเปลี่ยนกระเบื้องมุงหลังคาเป็นกระเบื้องดินเผาเคลือบสี โดยมีพื้นหลังคาสีน้ำเงิน มีลวดสีเหลืองและมีเชิงเป็นสีแดง กระเบื้องเหล่านี้ผลิตขึ้นในประเทศไทยเป็นครั้งแรก ผนังด้านนอกซ่อมแปลงจากลายรดน้ำพุ่มข้าวบิณฑ์ พื้นชาดเป็นลายกระหนกก้านแย่งทรงข้าวบิณฑ์ดอกใน ทำด้วยดินเผาปิดทองประดับกระจกสีเหลือง ส่วนที่ฐานบัวถมตั้งรูปครุฑชุกดาครทองเครื่องรูปสังวาล จำนวน ๑๑๒ ตัวโดยรอบ ตอนล่างบุกระเบื้องเคลือบเขียนลายต้นไม้ดอกไม้แบบจีน กระเบื้องเหล่านี้ล้วนสั่งมาจากเมืองจีนทั้งสิ้น

เสาด้านและเสาด้านเฉียงรอบพระอุโบสถประดับกระจกเป็นดอกสีกลีบ ทิศรับเสาบันปุ่นเป็นลายรักร้อยปิดทองประดับกระจกเป็นกระหนกกาบพรหมศร ส่วนที่เสาด้านเป็นเสาเหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง ทำเป็นฐานบัวถมทรงเครื่อง ทิศหน้ากระดานฐานบัวถมประดับกระเบื้องเคลือบเขียนลายดอกไม้เงินรูปผูกเป็นก้านแย่งขบวนไทย บานพระบัญชาด้านนอก โปรดเกล้า ฯ ให้ประดับมุกเกมเบือเจือกระจก เป็นรูปกระหนกก้านแย่งดอกในทรงข้าวบิณฑ์

ในผนังช่องกบเขียนลายทองเป็นรูปเทวดาถือพระขรรค์มีต้นไม้เทศลายกำมะลอ เพดานพระบัญชาซึ่งแต่เดิมเป็นพื้นชาดปิดทองลายก้านแย่งดอกสีกลีบ ให้เปลี่ยนเป็นประดับกระจกสีขาวลายแบบเดิม ส่วนบานพระบัญชาด้านใน โปรดเกล้า ฯ ให้เขียนลายรดน้ำปิดทองเป็นลายก้านแย่งประจายาม ทรงข้าวบิณฑ์ดอกในบนพื้นสีชาด ผนังกบด้านในเขียนต้นไม้เทศสีขาว นอกจากนั้นยังโปรดเกล้า ฯ

ให้ถักลวดทองเป็นตาข่ายติดที่ช่องพระบัญชาโดยรอบ ผนังกบทั้งซ้ายขวาของพระทวารทั้ง ๖ บาน เขียนรูปจีนลายกำมะลอเป็นรูปเขี้ยวกางใส่เกราะ ถือง้าว ยืนยกเท้าเหยียบสิงโต เพดานซุ้มจรนำของพระทวารด้านนอกเขียนลายรดน้ำเครือแย่ง มีดอกจอกใหญ่ ๓ ชั้นอยู่กลาง ดอกจอกเล็กรายรอบ บันไดทางขึ้นพระอุโบสถทั้งที่มุขหน้าและมุขหลัง โปรดเกล้า ฯ ให้ประดับกระเบื้องเคลือบเขียนลายที่ชั้นบันได ส่วนที่พื้นบันไดปูด้วยหินเป็นลายบัว

ส่วนการตกแต่งอื่น ๆ ได้แก่

การนำสิงโตสำริดซึ่งเดิมตั้งอยู่ที่มณฑปมาประดับที่อักษจันทร์ทางขึ้นพระอุโบสถ อักษจันทร์ละ ๒

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

ตัว สิงโตเหล่านี้ก็กล่าวกันว่านำมาจากเมืองบันทายมาศประเทศเขมร ๒ ตัว และไทยได้หล่อเพิ่มขึ้นอีก ๑๐ ตัว ที่เคลือบมุกหน้าและหลังของพระอุโบสถตั้งกลองมหาเถรี ตรงกับพระทวารทั้งซ้ายและขวาอย่างละคู่ นอกจากนั้นยังโปรดเกล้าฯ ให้สร้างราวเทียนสูง ๒ ศอก จำนวน ๖๒ เสาเรียงรายรอบฐานปัทม์ของพระอุโบสถ มีทหารจีนเคลือบสีสูง ๓ ศอกถือง้าว ไล่เสือกระชอนอยู่ริมราวเทียนประจำทั้งสี่มุม

ด้านทิศตะวันออกของพระอุโบสถ โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งเสาได้จำนวน ๘ ต้น ทำด้วยหินสูง ๔ ศอก มีฐานหินรองรับ ที่ปลายเสามีแป้นสำหรับตั้งโคมจุดประทีปบูชา ส่วนที่มุกหน้าพระอุโบสถ นอกจากนั้นกระถางเคลือบปลุกบัวและต้นไม้มดอกไม้ และภูเขาจำลองแล้ว ยังตั้งศิลาสลักรูปไกรทองและนางวิมาลาคู่หนึ่ง เจ้าเงาะและนางรจนาคู่หนึ่ง มุกหลังพระอุโบสถมีภูเขาจำลองตั้งรูปอุทยานังบนแท่น รูปหนุมานและนางสุพรรณมัจฉาคู่หนึ่ง พระอุณรุทและนางกนิษฐาคู่หนึ่ง ที่สองข้างประตูกำแพงแก้วทั้งสี่ประตู ตั้งรูปงิ้วศิลาสลักรวม ๘ ตัว

ภายในพระอุโบสถ

เนื่องด้วยที่ประดิษฐานพระมหามณิรัตน์ปฏิมากร เดิมตั้งบุษบกทองคำต่อกับฐานชุกชี และมีพระพุทธรูปฉลองพระองค์ตั้งบังอยู่ จึงโปรดเกล้าฯ ให้นำไม้ที่สร้างเป็นเบญจารองรับพระโกศพระบรมศพรัชกาลที่ ๒ มาสร้างขึ้นเป็นเบญจาสูง ๓ ชั้น หนุนบุษบกทองคำให้สูงขึ้นดังที่ปรากฏอยู่ทุกวันนี้ ที่ฐานบุษบกโปรดเกล้าฯ ให้อัญเชิญพระพุทธรูปฉลองพระองค์ประดิษฐานไว้ทั้งสี่มุม ส่วนที่กลางย่อเก็จทำเป็นฐานบัวตั้งพระพุทธรูปปางสมาธิ ๒ องค์ ทางด้านทิศเหนือและทิศตะวันออก และพระพุทธรูปสี่หิ้งค่องคอกเดิมตั้งไว้ทางด้านทิศใต้ พระพุทธรูปสี่หิ้งค่องคอกจำลองตั้งไว้ด้านทิศตะวันตก พร้อมทั้งประดิษฐานพระพุทธรูปฉลองพระองค์ ถวายพระนามว่าพระพุทธรูปยอดฟ้าจุฬาโลกและพระพุทธรูปเลิศล้ำสุราลัย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงสร้างขึ้นอุทิศถวายพระอัยกา และพระบรมชนกนาถแทนพระเชษฐบิดรแห่งกรุงศรีอยุธยา ลักษณะเป็นพระพุทธรูปยืนทรงเครื่องต้นอย่างพระเจ้าจักรพรรดิ ทำด้วยสัมฤทธิ์หุ้มทองคำ ลงยาราชาดิประดับด้วยเนาวรัตน์อันมีค่า แล้วบรรจุพระบรมสารีริกธาตุไว้ในพระเมาลีทั้งสองพระองค์

ผนังภายในโปรดเกล้าฯ ให้ลบภาพจิตรกรรมฝาผนังด้านยาวออกทั้งหมด และเขียนภาพใหม่ตอนบนซึ่งแต่เดิมเป็นภาพเทพชุมนุมเปลี่ยนเป็นภาพปฐมสมโพธิ ส่วนผนังตอนล่างระหว่างหน้าต่าง ซึ่งแต่เดิมเขียนเรื่องปฐมสมโพธิเปลี่ยนเป็นเรื่องพุทธชาดก

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ส่วนจิตรกรรมฝาผนังด้านสกัดทั้งสองด้านยังคงไว้เช่นเดิม
เชิงผนังได้หน้าต่างด้านทิศเหนือเขียนภาพวีระกบฏพยุห
ยตราสถลมารค เชิงผนังด้านทิศใต้เขียนรูปเรือกิ่ง เรือรูปสัตว์ เรื่องดัง
เป็นกระบวนพยุหยาตราสถลมารค เชิงผนังต่อกับพื้นประดับด้วยกระเบื้องเคลือบแบบจีน โดยรอบ
ส่วนที่พื้นโปรดเกล้าฯ ให้ขัดลวยทองเหลืองเป็นเส้นแบบसानเสื่อปูพื้นพระอุโบสถ
เหนือพระทวารและพระบัญชาโปรดเกล้าฯ ให้ติดตั้งกระจกเงาขนาดต่าง ๆ
บนทับหลังพระทวาร ๆ ละ ๓ บาน และบนทับหลังพระบัญชา ๆ ละ ๓ บาน ต่อมาในสมัยรัชกาลที่
๓ เนื่องจากพระระเบียงชำรุดทรุดโทรม และภาพเขียนเรื่องรามเกียรติ์ลบเลือน จึงโปรดเกล้าฯ
ให้ซ่อมแซมพระระเบียง และเขียนภาพเรื่องรามเกียรติ์ใหม่หมด
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้รื้อลงสร้างขึ้นใหม่เป็นวิหารยอด
ตามที่กรมหลวงนรินทรเทวีได้ทรงบรรยายไว้ว่า
“ทรงสร้างสรรวิหารยอดประดับพื้นผนังขาวแพรวพราวเลื่อนศรีเพรา เชิญพระศิลา ๓ พระองค์
ทรงประดิษฐานไว้เป็นพระประธานแต่ฝาผนังเขียนเรื่องอิเหนา ลายระบายเส้นทองคำ
ประดับพื้นทำลวดลายลาดสะอาดล้อมบรรจงสรร” ในการสร้างพระวิหารยอดครั้งนี้ได้โปรดเกล้า
ฯ ให้ประดิษฐานพระเทพบิดรและพระนาคซึ่งย้ายมาจากหอพระนาค
และพระพุทธรูปศิลาดังที่กล่าวแล้ว

๒. วัดสุทัศนเทพวราราม พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช
โปรดเกล้าฯ ให้สร้างวัดขนาดใหญ่เช่นเดียวกับวันพัญญูเชิงสมัยกรุงศรีอยุธยา
บริเวณกำแพงพระนครตรงใจกลางเมืองกรุงเทพฯ เป็นที่ประดิษฐานของพระศรีศากยมุนี
หรือพระโตหล่อด้วยโลหะ
ซึ่งอัญเชิญมาจากวิหารหลวงวัดมหาธาตุสุโขทัยวัดนี้ได้ชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า“วัดพระโต”
ซึ่งการก่อสร้างยังไม่แล้วเสร็จสมบูรณ์ มาจนถึงรัชการที่ ๓
โดยที่มีรายละเอียดการบูรณปฏิสังขรณ์ดังนี้

๒.๑ พระอุโบสถ

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ โปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระอุโบสถขึ้น
เริ่มก่อสร้างในปี พ.ศ. ๒๓๗๗ สำเร็จเรียบร้อยในปี พ.ศ.

๒๓๘๖ เป็นอาคารก่ออิฐถือปูนแบบสถาปัตยกรรมไทย ขนาดกว้าง ๒๒.๖๐ เมตร ยาว ๗๒.๒๕
เมตร เป็นอาคารสูงใหญ่มาก มีเสาดีเหลี่ยมขนาดใหญ่รองรับหลังคาทั้งหมด ๖๘ ต้น หลังคา ๔ ชั้น

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

และชั้นลด ๓ ชั้น มีข้อฟ้า ไบระกา หางหงส์ มุงกระเบื้องเคลือบสีเขียวเป็นพื้น
คั่นกรอบด้วยกระเบื้องเคลือบสีเหลืองหน้าบันมุขหน้าและหลังเป็นไม้
แกะสลักลายประดับกระจกสีด้านหน้าหรือด้านทิศตะวันออกสลักเป็นรูป
พระอาทิตย์ประทับนั่งในบุษบกบนราชรถเทียมราชสีห์ มีคติความเชื่อว่า
พระอาทิตย์เป็นผู้ให้แสงสว่างแก่โลกในเวลากลางวัน
พระวรกายเป็นสีแดงสวมเทริดทรงน้ำเต้ากลม พระหัตถ์ซ้ายถือดอกบัวบาน
หมายถึงการห้ามอุปัทวอันตรายทั้งปวง ส่วนพระหัตถ์ขวาถือดอกบัวตูม
หมายถึงการอำนวยพรด้านหลังหรือด้านทิศตะวันตกสลักเป็นรูปพระจันทร์
ประทับนั่งในบุษบกบนราชรถเทียมม้า มีคติความเชื่อว่า
พระจันทร์เป็นเทพเจ้าผู้ให้แสงสว่างแก่โลกในเวลาตอนกลางคืน พระวรกายสีขาว
สวมเทริดทรงน้ำเต้ากลม พระหัตถ์ขวาถือพระขรรค์
การสลักหน้าบันเป็นรูปพระอาทิตย์และพระจันทร์ หมายถึงว่า
พระอาทิตย์และพระจันทร์เวียนรอบเขาพระสุเมรุคือพระวิหารหลวงผนังพระอุ
โบสถ์ได้เขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังฝีมือช่างชั้นครูในสมัยรัชกาลที่ ๓
เป็นภาพพระพุทธประวัติของพระสมณโคตม พระพุทธเจ้าพระองค์ที่ ๒๘
และภาพพระปัจเจกพระพุทธเจ้า ชุ่มประตู่และหน้าต่างเป็นชุ่มยอดที่พระพิชัยมหายม
ที่มีลักษณะค่อนข้างแปลกและงดงามมาก โดยรอบพระอุโบสถมี ‘ชุ่มเสมายอดเจดีย์’ ทั้งหมด ๘ ชุ่ม
คือเป็นชุ่มเสมาที่ทำเรือนชุ่มเป็นรูปสี่เหลี่ยม ยอดชุ่มทำเป็นรูปทรงอย่างเจดีย์ มีใบเสมา ๒ ใบ
เรียกว่าเสมาคู่ เป็นหินสลักรูปช้าง ๓ เศียรชูงวง แต่ละวงถือ ดอกบัวตูม ๓ ดอก และดอกบัวบาน ๒
ดอก เกสรดอกบัวบานเป็นรูปสัตว์ เป็นรูปนกนั้น หมายถึงพระอาทิตย์ และเป็นรูปกระต่ายนั้น
หมายถึงพระจันทร์ สันนิษฐานว่า หมายถึงรัชกาลที่ ๑ และรัชกาลที่ ๒ ที่เสด็จสวรรคตไปแล้ว
ส่วนดอกบัวตูม ๓ ดอก หมายถึงสร้างโดยรัชกาลที่ ๓ สมัยยังทรงพระชนม์
บนกำแพงแก้วมีเกยทางทิศเหนือ ๔ เกย ทิศใต้ ๔ เกย ทำด้วยหินอ่อนสีเทา
สำหรับใช้ในงานพระราชพิธีประทับ ไพรยานแก่พสกนิกร เรียกว่า “เกยไพรยาน” สำหรับ
ชุ่มประตูทางเข้าพระอุโบสถ บานประตูด้านนอกเป็นภาพจิตรกรรมรูป
“ครุฑยุดนาค” ซึ่งเป็นพระราชสัญลักษณ์ประจำพระองค์ในรัชกาลที่ ๒ มาจากพระนามเดิมว่า ฉิม
และคำว่าวิมานฉิมพลีเป็นที่พำนักของครุฑยุดนาค
จึงทรงใช้ครุฑเป็นตราประจำพระองค์แทนพระบรมนามาภิไธย บ้างก็กล่าวว่า ในเวลานั้นรัชกาลที่
๒ ทรงนิยมเรื่องรามเกียรติ์และทรงเทียบพระองค์เป็นพระราม (หรือพระนารายณ์อวตาร)

 [Buy Now](#) **\$29.95** (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

แม้แต่พระราชโอรสยังพระราชทานนามว่า เจ้าฟ้ามงกุฎ (ต่อมาคือรัชกาลที่ ๔)
ตามชื่อพระมงกุฎในเรื่องนี้ จึงทรงใช้ครุฑซึ่งเป็นพาหนะของพระนารายณ์ เป็นตราประจำพระองค์

๒.๒ พระประธานในพระอุโบสถ

พระประธานในพระอุโบสถหล่อขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ ๓ ขนาดหน้าตักกว้าง ๑๐ ศอก ๘ นิ้ว ปางมารวิชัย ประดิษฐานบนฐานชุกชีสูง
บันลวยปิดทองคำเปลวประดับกระจกสี

๒.๓ พระวิหารหลวง

พระวิหารหลวงตั้งอยู่แถบเหนือของเขตพุทธาวาส หน้าหน้าออกสู่ถนนบำรุงเมือง
เริ่มสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๓๕๐ ในสมัยรัชกาลที่ ๑ สำเร็จเรียบร้อยในรัชกาลที่ ๓
ลักษณะรูปทรงเป็นสถาปัตยกรรมไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น
โดยถ่ายทอดแบบมาจากพระวิหารวัดมณฑลพิตร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
เป็นอาคารเครื่องก่อขนาด ๕ ห้อง กว้าง ๒๓.๘๔ เมตร ยาว ๒๖.๒๕ เมตร
โครงสร้างหลังคาเป็นจั่วมีหลังคาประธาน ๑ ตับ มีชั้นซ้อน (หลังคามุข)
ทางด้านหน้าและด้านหลังข้างละ ๑ ชั้น และมีหลังคาปีกนกลาดลงจากหลังคาประธานข้างละ ๓
ตบหลังคามุขทางด้านหน้าและด้านหลัง มีหลังคาปีกนกลาดลงข้างละ ๒ ตบ
มีเสารับมุขเป็นเสาสี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง จำนวน ๑๒ ต้น ทั้งสองด้านรวม ๒๔ ต้น
และเสานางเรียงด้านข้าง ด้านละ ๖ ต้น รวมทั้งหมดจึงเป็นเสา ๓๖ ต้น
เสานางเรียงและเสารับมุขหัวเสาเป็นปูนปั้นรูปบัวแวงปิดทองประดับกระจกสี ชายคามีคันทวย
รับเชิงชายหลังคาหัวเสาละ ๒ ตัว ด้านละ ๖ ตัว รวมทั้งหมด ๔ ด้าน มีจำนวน ๒๔ ตัว
แนวฝาผนังด้านนอก มีเสานางแนบด้านละ ๖ ต้น มีบัวหัวเสาเช่นเดียวกับเสานางเรียง
หน้าบันพระวิหารหลวงมี ๒ ชั้น คือ หน้าบันจั่วหลังคาประธาน
เป็นไม้จำหลักปิดทองประดับกระจกเป็นลายกระหนกเครือวัลย์ออกช่อเทพนม
ตรงกลางเป็นกรอบซุ้ม
ภายในกรอบซุ้มมีรูปพระอินทร์ประทับอยู่ในเวชยันตวิมานประดิษฐานอ
เหนือกระพองช้างเอราวัณ หน้าบันมุข
มีรูปแบบคล้ายหน้าบันจั่วหลังคาประธานแต่ตรงกลางหน้าบันเป็นรูปพระ
นารายณ์ทรงครุฑในกรอบซุ้มด้านหน้าและด้านหลังของพระวิหารหลวงมีประตูทางเข้าด้านละ ๓
ช่อง ด้านข้างมีหน้าต่างด้านละ ๕ ช่อง ซุ้มประตูและซุ้มหน้าต่างเป็นซุ้มบันแถลงที่ซ้อนกัน ๒ ชั้น
เป็นปูนปั้นปิดทองประดับกระจกสีบานประตูพระวิหารหลวงเป็นไม้แผ่นเด
ียวคงงามตลอดทั้งแผ่นขนาดกว้าง ๑.๓๐ เมตร สูง ๕.๖๔ เมตร หน้า ๐.๑๖ เมตร

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

จำหลักลายต้นพฤกษาที่สลักลึกลงมีกิ่งก้านเกาะเกี่ยวซ้อนกันอย่างงดงาม
เป็นศิลปกรรมฝีมือพระหัตถ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่
๒ ที่ทรงกำหนดลักษณะลายแบบวิธีแกะสลัก
และทรงเริ่มจำหลักด้วยพระองค์เองบนประตุนี้เป็นของเดิมที่ถูกไฟไหม้เสียหายไปส่วนหนึ่ง
ปัจจุบันบานประตุนี้เก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
พระนครส่วนลายหน้าต่างเดิมเป็นลวดลายจำหลักรูปแก้วชิงดวงปิดทองประดับกระจกสี

๒.๔ ศาลาการเปรียญ

ศาลาการเปรียญหรือที่โบราณเรียกว่า ศาลาโรงธรรม สร้างขึ้นเมื่อจุลศักราช ๑๒๑๖
(พ.ศ. ๒๓๕๙) ในสมัยรัชกาลที่ ๓
ตั้งอยู่ในเขตพุทธาวาสด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือเป็นศาลาทรงไทยโบราณ มีหลังคา ๒ ชั้น มีเฉลียง
๒ อด รอบมุงด้วยกระเบื้องดินเผา หน้าบันปั้นปูนลายดอกไม้ ผนังก่ออิฐถือปูน
หน้าบันได้มีสิ่งใดหินประจํารอบศาลาการเปรียญมี ศาลาราย ก่ออิฐถือปูน หลังคาทรงไทย
มีเฉลียงรอบ มุงกระเบื้องดินเผา ๖ หลัง พระพุทธเสฏฐมุนี
พระประธานในศาลาการเปรียญเป็นพระพุทธรูปพระประธานในศาลาการเปรียญพุทธล
ักษณะเป็นศิลปรัตน โกสินทร์ ปางมารวิชัย ขนาดหน้าตัก ๔ ศอก ๔ คืบ ๔ นิ้ว
วัสดุทองเหลืองหล่อในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ เมื่อปีกุน เอกศก
จุลศักราช ๑๒๐๑ (พุทธศักราช ๒๓๔๒)

ในยุคสมัยที่สังคมโลกเริ่มต้นตัวใส่ใจกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม
เช่นปัจจุบันการนำวัสดุที่ยังใช้ได้กลับมาใช้อีก
เป็นหนทางหนึ่งที่มีการรณรงค์กันทั่วไปในเมืองไทยของเมื่อเกือบสองร
้อยปีที่แล้วก็มีแนวความคิดในการทำเช่นว่านี้
และปรากฏว่าอุทยานมาจวบจนถึงทุกวันนี้ในสมัยรัชกาลที่ ๓
ได้มีประกาศห้ามสูบฝืนและมีการปราบปรามฝืนอยู่เนืองๆ
ทรงปราบเรียบตั้งแต่ภาคกลางลงไปจนกระทั่งถึงภาคใต้
ในการปราบปรามครั้งใหญ่ที่สุดคราวหนึ่งเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๘๒
เป็นการกวาดล้างฝืนในภาคใต้ตั้งแต่เมืองปราณบุรีถึงนครศรีธรรมราช
และอีกด้านหนึ่งของฝั่งทะเลคือตะกั่วป่าถึงถลาง สามารถจับฝืนดิบเข้ามาได้ถึง ๓๓๐๐ กว่าหาบ
ฝืนสุก ๒ หาบ สำหรับตัวฝืนนั้นโปรดฯ ให้เผาทำลายที่หน้าพระที่นั่งสุททาสวรรย์

 \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

เหลือแต่กลักผืนซึ่งทำด้วยทองเหลืองอยู่จำนวนมาก จึงโปรดฯ
ให้นำมาหล่อพระพุทธรูปได้พระขนาดหน้าตักถึง ๔ ศอก
นำมาประดิษฐานเป็นพระประธานในศาลาการเปรียญ วัดสุทัศนเทพวราราม
ครั้งนั้นพวกขี้อาได้กลักผืนเทบขาดใจตาย ต่อมารัชกาลที่ ๔ ทรงถวายพระนามว่า
“พระพุทธรุเสฏฐมุนี” หรือที่พุทธศาสนิกชนทั่วไปนิยมเรียกว่า “หลวงพ่อกลักผืน”
จากบรรพบุรุษของสิ่งผิดกฎหมายกลายมาเป็นพระพุทธรูปซึ่งเป็นสัญลักษณ์
แห่งคุณงามความดีที่คงอยู่เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้กราบไหว้
บูชามาเกือบสองร้อยปีนับว่าเป็นการใช้ประโยชน์วัสดุอย่างคุ้มค่าและยั่งยืนอย่างแท้จริง

๒.๕ พระวิหารคด

พระวิหารคด (พระระเบียงคด) สร้างในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ ๓ ล้อมพระวิหารหลวงทั้ง ๔ ด้าน ความกว้าง ๘๕.๖๐ เมตร ความยาว ๕๘.๘๓ เมตร
ระหว่างกลางพระวิหารคดแต่ละด้าน มี ประตูซุ้มจตุรมุข หน้าบันลายองไม้แกะจำหลักลาย
ปิดทองประดับกระจกสี เป็นรูปพระนารายณ์ทรงครุฑ พื้นหลังเป็นลายกนกก้านออกช่อหางโต
บานประตูพระวิหารคดเป็นบานไม้ขนาดใหญ่ มี ทวารบาล
เป็นลายรดน้ำรูปเชียวกางเขนบนหลังกิลเลนเชิงบานเป็นภาพสัตว์หิมพานต์ต่างๆ เช่น นรมฤค กิณรี
ราชสีห์ คชสีห์ นกหัสดี นกเทศ เหมราช ฯลฯ

ภาพหลังบานประตูเป็นภาพเขียนสีน้ำมันรูปตัวละครในเรื่องรามเกียรติ์
ด้านนอกเป็นผนังทึบกันเป็นกำแพงโดยตลอด ภายในพระวิหารคดเป็นโถง
เสารับจัวหลังคาเปิดเข้าหาพระวิหารหลวง

ในพระวิหารคดเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นลงรักปิดทอง ๑๕๖ องค์
ส่วนใหญ่เป็นพระพุทธรูปปางสมาธิ มีพระพุทธรูปปางมารวิชัยบ้างเฉพาะที่มุมของพระวิหารคด
พระพุทธรูปเหล่านี้ประดิษฐานบนฐานชุกชี ปิดทองคำเปลว
ประดับกระจกสีพื้นฝาผนังด้านหลังของพระพุทธรูปมีภาพจิตรกรรมฝาผนัง
เขียนด้วยสีฝุ่นเป็นลายดอกไม้วาง หมายถึงดอกมณฑารพหรือดอกมณฑา
ดอกไม้ทิพย์แห่งสรวงสวรรค์ ที่ตกมาบูชาเฉพาะพระพุทธเจ้า แทรกภาพดอกไม้ด้วยนก
และสัตว์ปีกบนพื้นแดงคร่ำหรือสีคราม ซุ้มประตูพระวิหารคดทั้ง ๔ ซุ้ม และมุมพระวิหารคดทั้ง ๔
มุมเป็นหลังคาทรงจตุรมุข แต่ละจุดจะมีหน้าบัน ๒ ด้าน
คือซุ้มประตูจะมีหน้าบันด้านนอกและด้านในส่วนมุมของพระวิหารคดที่
มีแนวพุ่งตรงมาชนกันเลยออกไปเป็นรูปกากบาท มีหน้าบันด้านนอก ๒
บานลายหน้าบันทั้งหมดเป็นรูปเดียวกัน คือแกะสลักไม้ปิดทอง

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

กลางกรอบแกะเป็นรูปพระนารายณ์ทรงครุฑ
พระอินทร์เป็นเทพองค์หนึ่งในบรรดาเทพที่ช่วยปกป้องรักษาป้องกันภัย ประจำทิศทั้ง ๔ เรียกว่า
จตุโลกบาล มีดังนี้ คือ พระอินทร์ เทพประจำทิศตะวันออกพระวรุณ เทพประจำทิศตะวันตกพระยม
เทพประจำทิศใต้ท้าวเวร เทพประจำทิศเหนือ
พระอินทร์เป็นเทพที่พิทักษ์รักษาพระพุทธรูปศาสนารักษาคุณงามความดี
ประทับอยู่บนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ปกครองเมืองสุทิสถนนคร ที่ตั้งอยู่บนยอดเขาพระสุเมรุ
พระอินทร์มีชื่อเรียกหลายชื่อ แต่ที่คุ้นเคยกันมาก คือ ท้าวสักกเทวราชพระอินทร์ ท้าวมัจฉวาน
เป็นต้น ผิวกายพระอินทร์เป็นสีเขียว
มีวัชระและธนูเป็นอาวุธใช้ประหารศัตรูหรือพวกอสูรที่มาทำลายโลก
และมีร่างเหเพื่อเอาไว้ขังศัตรูที่จับมาได้ พระอินทร์มีเทพบริวารองค์หนึ่ง
ที่ในเวลาปกติแล้วจะมีร่างเป็นเทพผู้ชายแต่ถ้าพระอินทร์จะเสด็จประพา
สที่ใดจึงจะแปลงร่างเป็นช้างใหญ่มีสามเศียรเรียกว่าช้างเอราวัณ เป็นพาหนะให้ประทับ
ศिलाอาสน์ของพระอินทร์มีชื่อเรียกว่า บันฑุกัมพล มีความยาว ๖๐ โยชน์ กว้าง ๔๐ โยชน์ หนา ๑๕
โยชน์ ยุบลงเหมือนฟองน้ำขณะประทับนั่งและพวยขึ้นเหมือนเดิมเมื่อลุกขึ้น
แต่ถ้าขณะที่พระอินทร์ประทับอยู่
ศिलाอาสน์ร้อนหรือแข็งกระด้างก็แสดงว่าต้องมีเหตุการณ์เกิดขึ้นคือ พระอินทร์จะสิ้นอายุ
พระอินทร์จะสิ้นบุญ สัตว์อื่นที่มีอำนาจกว่าอยู่บริเวณนั้น เพราะเศษแห่งศีลของสมณพราหมณ์
ที่บำเพ็ญตะบะเพื่อวัตถุประสงค์สิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเหตุการณ์เดือดร้อนเกิดขึ้นในมนุษย์โลก
ซึ่งพระอินทร์จะต้องเสด็จลงมาแก้ไข
พระนารายณ์หรือพระวิษณุเป็นเทพเทวราชที่ปกป้องคุ้มครองภัยได้ทั้ง ๓ โลก
สามารถปราบยุคเข็ญได้ ที่ประทับของพระองค์เรียกว่า ไวกูณฐ์นาถ อยู่ใต้เกษียรสมุทร
เป็นทองทั้งแผ่น มีอาณาเขต แปดหมื่น โยชน์ วิมานเป็นแก้ว เสาและช่อฟ้าใบระกาเป็นเพชรพลอย
ในเวลาปกติพระองค์ จะบรรทมบนบัลลังก์
หลังพญานันตนาคราชในเวลาเสด็จประพาสที่ใดมีครุฑเป็นพาหนะ พระนารายณ์มี ๔ กร อาวุธมี
๕ อย่าง คือ สังข์ จักร คทา ธนู และพระขรรค์
มีสีกายที่เปลี่ยนไปตามความดีและความชั่วของมนุษย์ที่สะท้อนไปหา
เช่นถ้ามนุษย์ประกอบกรรมดีที่สุดพระองค์มีกายสีขาวถ้ามนุษย์มีความดี
สามในสี่พระองค์มีกายสีแดงถ้ามนุษย์มีความดี สองในสี่พระองค์มีกายสีเหลืองถ้ามนุษย์มีความดี
หนึ่งในสี่พระองค์มีกายสีดำหรือสีดออัถุชั้นในเวลาพระนารายณ์เสด็จไปปราบหุม่มารต่างๆ
พระองค์จะทรงแปลงเพศหรืออวตารเป็นรูปต่างๆ เช่นมัสยาวตาร เป็นปลาгурมวตาร

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

เป็นเตวาราวดาร เป็นหมุนรสิงหาวดาร เป็นครึ่งคนครึ่งสิงหาวมนาวดาร
เป็นพราหมณ์วามนปรัศูรามาวดาร เป็นปรัศูรามรามจันทราวดาร เป็นพระรามกฤษณาตาร
เป็นพระกฤษณะพุทราวดาร เป็นพระพุทเจ้ากัลกยาวดาร เป็นกัลกัในอนาคต

๒.๖ พระตำหนักสมเด็จพระ

พระตำหนักสมเด็จพระอยู่ทีคณะ ๖ ติดกับเขตพุทราวาสบริเวณพระอุโบสถ
สร้างเป็นอาคารชั้นเดียว แต่มีขนาดใหญ่และสูงกว่ากุฎิอื่นๆ ก่ออิฐถือปูน
สถาปัตยกรรมแบบพระราชนิยม หลังคามุงกระเบื้อง โครงสร้างภายใน เช่น พื้นเพดาน
ประตูหน้าต่างเป็นไม้ ภายในเป็นห้องโถงใหญ่ขนาด ๑ ห้อง ไม่มีผนังกัน
สร้างในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑ คราวเดียวกับการสร้างพระอุโบสถ
โดยมีหมูกุฎิล้อมตัวตำหนักด้านทิศตะวันออก ด้านทิศตะวันตก และด้านทิศใต้
พระตำหนักสมเด็จพระแห่งนี้มีความสำคัญคือเคยเป็นที่ประทับและที่อยู
เจ้าพระยาของสมเด็จพระสังฆราชองค์พระประมุขแห่งคณะสงฆ์ไทยคือ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (แพ ดิสุสเทโว) สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่
๑๒ แห่งกรุงรัตน โกสินทร์ ทรงครองวัด ในระหว่างปีพุทธศักราช พ.ศ. ๒๔๘๑-๒๔๘๗ รวมทั้ง
เคยเป็นที่พำนักและที่อยูเจ้าพระยาของสมเด็จพระราชาคณะและพระราชาคณะผู้มีชื่อเสียงหลายรูป
จากการกอปรกิจอันเป็นคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาและประเทศชาติ
เป็นอธิบดีสงฆ์ของวัดสุทัศนเทพวรารามมาโดยลำดับ

๒.๗ สัตตมหาสถาน

อนึ่ง ที่วัดสุทัศนเทพวรารามแห่งนี้ยังไม่มีเจดีย์เช่นเดียวกับวัดอื่นๆ เนื่องจากมี
“สัตตมหาสถาน” ซึ่งเป็น อุเทสิกเจดีย์ หรือสถานที่สำคัญ ๗
แห่งที่พระพุทธเจ้าประทับหลังจากตรัสรู้ ประดิษฐานแทน
สถานที่แห่งนี้เคยใช้เป็นที่เวียนเทียนในวันวิสาขบูชาในสมัยรัชกาลที่ ๑ ถึงรัชกาลที่ ๕
แต่ปัจจุบันเปลี่ยนไปจัดงานรอบพระวิหารหลวงแทน เนื่องจากบริเวณเดิมคับแคบเกินไป
สัตตมหาสถานปูชนียสถานที่สำคัญยิ่งแห่งหนึ่งของวัดสุทัศนเทพวราราม
เป็นสถานที่เสวยวิมุตติสุขของพระพุทธเจ้า ๗ แห่ง ก่อนออกเสด็จเผยแผ่ศาสนา
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑ โปรดเกล้าฯ ให้สร้างจำลองขึ้นแทนพระธาตุเจดีย์
ตั้งอยู่บริเวณกำแพงวัดด้านทิศตะวันออกติดกับถนนอุณากรรณ เรียงเป็นแถวแนวทิศเหนือ ทิศใต้
ในสมัยรัชกาลที่ ๑, รัชกาลที่ ๔ และรัชกาลที่ ๕ บริเวณสัตตมหาสถานนี้ใช้เป็นที่สำหรับเวียนเทียน

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

๑. วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชโปรดเกล้าฯ ให้ปฏิสังขรณ์ขึ้นมาใหม่จากเดิมชื่อว่า วัดโพธาราม พระราชทานนามว่า “วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาวาส ต่อมาเปลี่ยนเป็น วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (สมัยรัชกาลที่ ๕) เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปยืนองค์ใหญ่จากวัดพระศรีสรรเพชญ์ กรุงศรีอยุธยา และพระพุทธรูปสาวกปฐมกาล วัดกุหาสวรรค์ กรุงเทพมหานคร

ต่อมาพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้บูรณปฏิสังขรณ์ขึ้นมาใหม่และโปรดเกล้าฯ ให้ประhumนักปราชญ์ ราชบัณฑิต และช่างต่างๆ ให้ช่วยกันชำระตำราต่างๆ เช่น วิชาแพทย์โบราณ ยาแก้โรคต่างๆ ตำราหมอนวด กวีนิพนธ์ต่างๆ

โดยจารึกไว้บนแผ่นศิลาตามเสาและผนังรายรอบบริเวณวัด วัดนี้จึงจัดว่าเป็น “วิทยาลัยแห่งแรกในประเทศไทย” ซึ่งเป็นวัดประจำรัชกาลที่ ๑ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช บางคนอาจเข้าใจผิดคิดว่าเป็น วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) แต่จริงๆ แล้ววัดพระศรีรัตนศาสดารามเป็นวัดประจำพระบรมมหาราชวังเท่านั้น ส่วนวัดประจำรัชกาลที่ ๑ จริงๆ แล้วก็คือ “วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร” หรือ “วัดโพธิ์” วัดโบราณเก่าแก่สร้างมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ที่ตั้งอยู่ใกล้กับวัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) และพระบรมมหาราชวัง

ซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชได้เข้ามาบูรณปฏิสังขรณ์ครั้งใหญ่ “วัดโพธิ์” หรือมีนามทางราชการว่า “วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร” เป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดราชวรมหาวิหาร เดิมชื่อว่า “วัดโพธาราม” เป็นวัดโบราณเก่าแก่ที่ราษฎรสร้างขึ้นมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีแม้ไม่ปรากฏหลักฐานการสร้างที่แน่ชัดแต่สันนิษฐานว่าน่าจะสร้างขึ้นหลังจากปีพุทธศักราช

๒๒๑๑ ในรัชกาลสมเด็จพระเพทราชาต่อกับรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเป็นวัดราษฎร์ขนาดเล็กอยู่ในเขตตำบลบางกอก ปากน้ำเจ้าพระยา เมืองธนบุรีชาวบ้านเรียกกันว่า “วัดโพธิ์” มาจนถึงกระทั่งทุกวันนี้ครั้นมาในสมัยกรุงธนบุรี

เมื่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชหรือสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงสถาปนาเมืองธนบุรีเป็นนครหลวงได้ทรงกำหนดเขตเมืองหลวงทั้งสองฝั่ง มีแม่น้ำเจ้าพระยาอยู่ในเขตกลางเมืองหลวงวัดโพธารามตั้งอยู่บนฝั่งตะ

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

วันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาจึงอยู่ในเขตพระมหานครและได้ยกขึ้นเป็นพระอารามหลวง
มีพระราชกฤษฎีกาตั้งแต่นั้นมาจนกระทั่งในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์
พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑
องค์ปฐมกษัตริย์แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ขึ้นเสวยราชสมบัติ
และได้ย้ายเมืองหลวงมายังฝั่งพระนคร มีการสร้างพระบรมมหาราชวังขึ้นใหม่
จึงทรงบูรณปฏิสังขรณ์วัดโพธารามที่อยู่ในบริเวณเดียวกันไปด้วย และโปรดเกล้าฯ
ให้สถาปนาวัดโพธารามเป็นวัดหลวงข้างพระบรมมหาราชวัง
ภายหลังวัดแห่งนี้ก็ได้ถือว่าเป็นพระอารามหลวงประจำรัชกาลที่ ๑ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
พระอารามหลวงแห่งนี้ มีเนื้อที่ทั้งหมด ๕๐ ไร่ ๓๘ ตารางวา
ตั้งอยู่ด้านทิศใต้ของพระบรมมหาราชวัง ทิศเหนือจดถนนท้ายวัง ทิศตะวันออกจดถนนสนามไชย
ทิศใต้จดถนนเศรษฐการ ทิศตะวันตกจดถนนมหาธาตุ
มีถนนเชตุพนขนานด้วยกำแพงสูงสี่ขาวแบ่งเขตพุทธาวาสและเขตสังฆาวาสแยกจ
ากกันไว้อย่างชัดเจนจนกระทั่งในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์
พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑
องค์ปฐมกษัตริย์แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ขึ้นเสวยราชสมบัติ
และได้ย้ายเมืองหลวงมายังฝั่งพระนคร มีการสร้างพระบรมมหาราชวังขึ้นใหม่
จึงทรงบูรณปฏิสังขรณ์วัดโพธารามที่อยู่ในบริเวณเดียวกันไปด้วย และโปรดเกล้าฯ
ให้สถาปนาวัดโพธารามเป็นวัดหลวงข้างพระบรมมหาราชวัง
ภายหลังวัดแห่งนี้ก็ได้ถือว่าเป็นพระอารามหลวงประจำรัชกาลที่ ๑ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
พระอารามหลวงแห่งนี้ มีเนื้อที่ทั้งหมด ๕๐ ไร่ ๓๘ ตารางวา
ตั้งอยู่ด้านทิศใต้ของพระบรมมหาราชวัง ทิศเหนือจดถนนท้ายวัง ทิศตะวันออกจดถนนสนามไชย
ทิศใต้จดถนนเศรษฐการ ทิศตะวันตกจดถนนมหาธาตุ
มีถนนเชตุพนขนานด้วยกำแพงสูงสี่ขาวแบ่งเขตพุทธาวาสและเขตสังฆาวาสแยกจ
ากกันไว้อย่างชัดเจนมีหลักฐานปรากฏใน ‘จารึกวัดโพธิ์’ ไว้ว่า
หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑
ทรงสถาปนาพระบรมมหาราชวังแล้ว ทรงพระราชดำริว่า มีวัดเก่าแก่ขนานพระบรมมหาราชวัง ๒
วัด ด้านเหนือ คือ วัดสลัก (วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์) ส่วนด้านใต้ คือ วัดโพธาราม
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ขุนนางเจ้าทรงกรม ช่างสิบหมู่ฝีมือเยี่ยม
มาร่วมอำนวยการบูรณปฏิสังขรณ์เพื่อสถาปนาให้เป็นวัดหลวง โดยเริ่มการบูรณปฏิสังขรณ์เมื่อปี
พ.ศ. ๒๓๓๑ ใช้เวลาถึง ๓ ปี ๕ เดือน ๒๘ วัน จึงแล้วเสร็จและโปรดเกล้าฯ

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

ให้มีการเฉลิมฉลองเมื่อปีพุทธศักราช ๒๓๔๔ แล้วพระราชทานนาม “วัดโพธิ์”

“”
เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ได้โปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนทำนามวัดเป็น “วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

ครั้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้บูรณปฏิสังขรณ์ครั้งใหญ่ เป็นเวลานานถึง ๑๖ ปี ๑ เดือน ขยายเขตพระอารามด้านใต้และตะวันตกคือส่วนที่เป็นพระวิหารพระพุทธไสยาสน์ สวนมิสกวันสถาปนาขึ้นใหม่ พระมณฑป ศาลาการเปรียญ และสระจระเข้บูรณปฏิสังขรณ์ใหม่ เป็นโบราณสถานในพระอารามหลวงที่ปรากฏอยู่ทุกวันนี้

แม้การบูรณปฏิสังขรณ์ครั้งล่าสุดเมื่อคราวเฉลิมฉลองกรุงเทพฯ ๒๐๐ ปี เมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๕ เป็นเพียงซ่อมสร้างของเก่าให้ดีขึ้น มิได้สร้างเสริมสิ่งใดๆ

เกร็ดประวัติศาสตร์ของการสถาปนาและการบูรณปฏิสังขรณ์วัดโพธิ์แห่งนี้ บันทึกไว้ว่า รัชกาลที่ ๑ และรัชกาลที่ ๓ ขุนนาง เจ้าทรงกรมช่างสิบหมู่ ได้ระดมช่างในราชสำนัก ช่างวังหลวง ช่างวังหน้า และช่างพระสงฆ์ที่อยู่ในวัดต่างๆ ผู้เชี่ยวชาญงานศิลปกรรมสาขาต่างๆ

ได้ทุ่มเทพลังงานสร้างสรรค์พุทธสถานและสรรพสิ่งที่ประดับอยู่ในวัดพระอารามหลวง ด้วยพลังศรัทธาตามพระราชประสงค์ของพระองค์ท่านที่ให้เป็นที่แห่งรวมสรรพศิลป์ สรรพศาสตร์ เปรียบเป็นมหาวิทยาลัยแห่งสรรพวิชาไทย (มหาวิทยาลัยเปิดแห่งแรกของไทย) ที่รวบรวมเอาภูมิปัญญาไทยไว้เป็นมรดกให้ลูกหลานไทยได้เรียนรู้กันอย่างไม่รู้จบสิ้น

รัชกาลที่ ๓ โปรดเกล้าฯ ให้รื้อพระอุโบสถเก่า ซึ่งสร้างไว้ตั้งแต่ครั้งรัชกาลที่ ๑

ลงทั้งสิ้น แล้วทรงสร้างขึ้นใหม่ให้ใหญ่โตกว่าเก่า

ส่วนฐานพระพุทธเทวปฏิมากรนั้นรื้อของเก่าทำขึ้นใหม่ขยายเป็น ๓ ชั้น พระสาวกเดิมมี ๒ องค์ ทรงสร้างขึ้นใหม่อีก ๘ องค์ รวมเป็นพระสาวก ๑๐ องค์

ดังที่ปรากฏอยู่จนกระทั่งถึงทุกวันนี้ครั้นถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ มีพระราชดำริถึงพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

ซึ่งพระเจ้าลูกเธอในรัชกาลนั้นได้รับพระราชทานไปกระทำสักการบูชา เมื่อเจ้านายพระองค์นั้นๆ สิ้นพระชนม์ไปแล้ว ไม่มีใครพิทักษ์รักษาได้เชิญมาเป็นของหลวง

มีอยู่ควรจะประดิษฐานไว้ให้มหาชนได้กระทำสักการบูชาโดยสะดวก จึงโปรดเกล้าฯ ให้บรรจุพระบรมอัฐิในกล่องศิลา แล้วเชิญมาบรรจุไว้ในพุทธอาสน์พระพุทธเทวปฏิมากร และยังมีคำที่เล่าสืบกันมาว่าถึงพระอุณาโลมพระพุทธเทวปฏิมากรนั้น

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ได้โปรดให้สร้างถวายเป็นครั้งนั้นด้วยนึ่ง

 \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

พระพุทธท้าวปฏิมากรพระองค์นี้ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
จะทรงเคารพนับถือว่าเป็นเจดีย์สถานสำคัญแห่งหนึ่งมาช้านานแล้ว เพราะปรากฏในจดหมายเหตุว่า
เมื่อได้ทรงรับพระบรมราชาภิเษกเสร็จแล้ว ได้เสด็จพระราชดำเนินเลียบพระนครโดยสถลมารค เมื่อ
ณ วันอังคาร เดือน ๖ แรม ๕ ค่ำ ปีกุน พุทธศักราช ๒๓๗๕ ครั้งนั้น
จึงได้เสด็จประทับพระอุโบสถทรงกระทำสักการบูชาพระพุทธท้าวปฏิมากรเป็นปฐม
เรื่องนี้เลยเป็นพระราชประเพณีตั้งแต่นั้นสืบมา คือ
เมื่อเสด็จพระราชดำเนินเลียบพระนครโดยสถลมารคนั้น ย่อมเสด็จประทับ ณ พระอุโบสถ
วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
ทรงกระทำสักการบูชาพระพุทธท้าวปฏิมากรสืบมาทุกรัชกาลในส่วนพระอุโบสถ
ถกก็มีหลายสิ่งหลายอย่างที่น่าสนใจ แต่ที่แปลกและเด่นเป็นพิเศษคือ
ลักษณะพระระเบียงคดที่สร้างล้อมพระอุโบสถถึง ๒ ชั้นด้วยกัน แล้วเชื่อมต่อกับพระวิหารทิศทั้ง ๔
ทิศ นอกจากนี้รอบๆ ชุ่มประตูกำแพงแก้ว ยังมี สางแปลง
ซึ่งคล้ายตุ๊กตาจีนมีรูปร่างแปลกกว่าสัตว์ชนิดอื่น
คอยเฝ้าอยู่ที่ชุ่มประตูกำแพงแก้วทุกด้านอีกทั้งบรรดาพระพุทธรูป
กำแพงที่พระระเบียงคดรอบพระอุโบสถ ล้วนมีความงดงามที่น่าทึ่งเช่นกัน
จะพบว่าภายใต้พระพุทธรูปปูนปั้นเหล่านั้นมีพระพุทธรูปโบราณหลายยุคทั้งสมัยอุทอง
สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา ฯลฯ บรรจุก่ออยู่ใน
ซึ่งตามประวัติการบูรณปฏิสังขรณ์วัดกล่าวว่ารัชกาลที่ ๑ โปรดเกล้าฯ
ให้รวบรวมพระพุทธรูปเก่าแก่จากหัวเมืองต่างๆ นับได้จำนวนพันองค์ มาไว้รวมกันที่วัดโพธิ์แห่งนี้
แต่เพราะต้องการให้มองเห็นพระพุทธรูปเหล่านั้นเป็นลักษณะเดียวกันหมดเพื่อความสวยงาม
จึงเอาปูนมาพอกทับไว้ให้ได้ขนาดต่อมาปูนที่พอกไว้เริ่มทรุดโทรม
จึงได้มีการปฏิสังขรณ์ใหม่อีกครั้ง เมื่อกระเทาะปูนเก่าออกจึงพบพระหล่อสัมฤทธิ์ฝีมือช่างโบราณ
งดงามอย่างยากจะหาคู่ได้ ไม่เพียงพระพุทธรูปที่พระระเบียงคดเท่านั้น พระพุทธรูปในพระวิหารทั้ง
๔ ทิศ ก็ล้วนเก่าแก่งดงาม เป็นพระที่มีคุณค่าทั้งในทางฝีมือและวัตถุที่นำมาสร้าง
ซึ่งบางองค์งามประหลาดกว่าพระพุทธรูปในวัดอื่นๆ นอกจากนั้นก็ยังมีพ
ระวิหารอีกหลายแห่งที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสำคัญไว้ทั้งสิ้น ที่สำคัญคือ
พระวิหารพระพุทธไสยาส หรือพระวิหารพระนอน ภายในประดิษฐาน
“พระพุทธไสยาส” หรือ “พระนอน” ขนาดองค์ใหญ่ที่สุดในกรุงเทพฯ
และใหญ่เป็นอันดับสามของประเทศไทย
ซึ่งเป็นพระพุทธไสยาสที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้น

[Buy Now](#) **\$29.95** (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

โดยสร้างองค์พระขึ้นก่อนแล้วจึงสร้างพระวิหารครอบในภายหลัง “พระพุทธรูปไสยาส” หรือ “พระนอน” วัดโพธิ์ ได้รับการยกย่องว่าเป็น พระพุทธรูปไสยาสที่มีพุทธลักษณะงดงามเป็นอันดับต้นๆ แห่งสยามประเทศ มีขนาดความยาวถึง ๔๖ เมตรด้วยกัน ดำเนินการสร้างโดยช่างสิบหมู่หลวง และมีหลวงพระองค์เจ้าลดาวัลย์ (กรมหมื่นภูมินทรภักดี) เป็นผู้กำกับดูแลการก่อสร้าง เชื่อกันว่าเป็นปางโปรดอสุรินทรานู เป็นพระพุทธรูปปูนปั้นปิดทองเหลืองอร่ามทั้งองค์ ในขณะที่พระพักตร์อิมเอบ ดูขริ่มขลังงดงามสมส่วน เปี่ยมไปด้วยพลังแห่งศรัทธาซึ่งนักลักษณะ พระพุทธรูปไสยาสโดยทั่วๆ ไป มีลักษณะบรรทมตะแคงขวา พระบาทขวาเลื่อมพระบาทซ้าย แต่พระพุทธรูปไสยาสวัดโพธิ์นั้นมีความแตกต่างออกไปเป็นเอกลักษณ์พิเศษ คือ พระบาททั้งซ้ายและขวานั้นซ้อนเสมอกัน

อาจเป็นความตั้งใจของช่างสิบหมู่หลวงผู้สร้างที่ตั้งใจจะแสดงลวดลายลักษณะเป็น ภาพมงคล ๑๐๘ ประการ บนฝาผนังพระบาททั้งสองก็เป็นได้ที่น่าทึ่งคือ ลายจำหลักมุกภาพมงคล ๑๐๘ ประการ ทิ้งดงามโดดเด่นอย่างยิ่งบนฝาผนังพระบาททั้งสองข้าง ซึ่งเป็นลายศิลปะไทยกับจีนผสมผสานกันกลมกลืนลงตัวอย่างประณีตศิลป์ หากพิจารณาแล้ว ภาพมงคล ๑๐๘ ประการ และลวดลายภูเขาต่างๆ ในป่าหิมพานต์ เป็นคติแบบไทยที่รับมาจากชมพูทวีป ส่วน ภาพนก หงส์ ภูเขา เมฆ ฯลฯ รวมทั้งแนวคิดเรื่องสรวงจัญเป็นคติแบบจีน อนึ่ง การประดับลวดลายจำหลักมุกภาพมงคล ๑๐๘ ประการไว้ที่ฝาพระบาทนั้น

เป็นไปตามคติอินเดียโบราณที่เชื่อว่าพระพุทธรูปเจ้าทรงมีพุทธลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งคือฝาพระบาทมีลายมงคล ๑๐๘ ประการ ได้แก่ ปราสาท หอยสังข์ ช้าง แก้ว นก หงส์ ภูเขา เมฆ ฯลฯ ตรงกลางเป็นรูปกัจจกรตามตำรามหาปุริสลักษณะ แสดงถึง พระบุญญาบารมีอันแรงกล้า ซึ่งหากเป็นพระพุทธรูปปางอื่นๆ จะมองไม่เห็น ยกเว้นพระพุทธรูปปางไสยาสทำให้ช่างผู้สร้างบรรจงประดับลวดลายอันวิจิตรไว้อย่างเต็มที่

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้รวบรวมเลือกสรรตำรับตำราต่างๆ ซึ่งสมควรจะเล่าเรียนเป็นชั้นสามัญศึกษามาตรวจตราแก้ไข ใช้ของเดิมบ้าง หรือประชุมปราชญ์ผู้รู้หลักในวิชานั้นๆ ให้แต่งขึ้นใหม่บ้างในส่วนของ “จารึกวัดโพธิ์” นั้น

ได้เริ่มมีขึ้นในช่วงการบูรณปฏิสังขรณ์วัดครั้งใหญ่อีกครั้งในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ โดยการบูรณะในครั้งนั้น พระองค์ได้ทรงมีพระราชประสงค์ให้พระอารามแห่งนี้เป็น “มหาวิทยาลัย” สำหรับประชาชนทั่วไป จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

ให้นำเอาองค์ความรู้จากปราชญ์ของไทยและสรรพศิลป์วิทยาการต่างๆ เช่น ตำราการแพทย์
โบราณคดี และวรรณกรรม โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอนทั้งหลาย ฯลฯ

มาจารึกลงบนแผ่นหินอ่อนจำนวน ๑,๓๖๐ แผ่น

ประดับไว้ตามบริเวณผนัง-เสาพระระเบียงรอบพระอุโบสถ พระวิหาร พระวิหารคด

และศาลารายรอบพระมณฑปภายในวัดตั้งที่ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

ทรงกล่าวไว้ในคำนำหนังสือ ‘ประชุมจารึกวัดพระเชตุพน’ ฉบับหอพระสมุดวชิรญาณ พ.ศ.๒๔๖๒

ว่า

“...ในการที่ทรงปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนฯ มีพระราชประสงค์พิเศษอีกอย่างหนึ่ง

ซึ่งจะให้เป็นที่แห่งเล่าเรียนวิชาความรู้ของมหาชนไม่เลือกชั้นบรรดาศักดิ์

ถ้าจะเรียกอย่างทุกวันนี้ ก็คือจะให้เป็นที่มหาวิทยาลัย

เพราะในสมัยนั้นยังไม่มีกรพิมพ์หนังสือไทย

การเล่าเรียนส่วนสามัญศึกษาที่มีเรียนอยู่ตามวัดทั่วไป

แต่ส่วนวิสามัญศึกษาอันจะเป็นวิชาอาชีพของคนทั้งหลายยังศึกษาได้แต่ในสกุล

ผู้อยู่นอกสกุล โดยเฉพาะที่เป็นพลเมืองสามัญไม่มีโอกาสที่จะเรียนได้

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ให้รวบรวมเลือกสรรตำรับตำราต่างๆ

ซึ่งสมควรจะเล่าเรียนเป็นชั้นสามัญศึกษามาตรวจตราแก้ไข ใช้ของเดิมบ้าง

หรือประชุมผู้รู้หลักในวิชานั้นๆ โดยมาก เพื่อคนทั้งหลายไม่เลือกวรรณะชั้นใดๆ

ใครมีใจรักวิชาอย่างใด ก็ให้สามารถเล่าเรียนได้จากศิลาจารึกที่วัดพระเชตุพนฯ

จึงมีหลายอย่าง ทั้งเป็นความรู้ส่วนวรรณคดี โบราณคดี และศาสตร์าคมต่างๆ เป็นอันมาก

และได้เป็นประโยชน์แก่ผู้ศึกษา...”

เมื่อแบ่งประเภทออกแล้วก็นับได้หลายหมวดด้วยกัน ดังนี้หมวดประวัติ ได้แก่

จารึกเรื่องทรงสร้างวัดพระเชตุพน ครั้งรัชกาลที่ ๑, จารึกครั้งรัชกาลที่ ๑

จดหมายเหตุเรื่องว่าด้วยพระบรมธาตุมาแต่เมื่อนาน,

การปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนถอดจากโคลงฉันท์, พระพุทธท้าวปฏิมากร, พระพุทธโลกนาถ,

พระพุทธมารวิชัย, พระพุทธชินราช, พระพุทธชินศรี, พระพุทธปาฏิไคย, พระพุทธศาสนา,

พระพุทธไสยาสน์, รายการแบ่งด้านปฏิสังขรณ์ถอดจากโคลงฉันท์,

โคลงฉันท์เรื่องปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพน (พระนิพนธ์สมเด็จพระมหาสมณเจ้า

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

กรมพระปรมาธิบดี(ชินวโรส)และโคลงบอกด้านการปฏิสังขรณ์ หมวดพระพุทธรักษา ได้แก่
จารึกเรื่องพระสาวกเอตทัคคะ ๔๑ องค์ ดัดไว้ที่เชิงผนังหน้าต่างระหว่างพระอุโบสถ
เนื้อหาอธิบายถึงประวัติของพระเถระแต่ละรูป เหตุที่ออกบวช
และคุณสมบัติพิเศษที่ได้รับการยกย่องไว้ในตำแหน่งเอตทัคคะของพระเถระแต่ละองค์ เช่น
พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ ฯลฯ, จารึกเรื่องพระสาวิกาเอตทัคคะ ๑๓ องค์
ที่อยู่เชิงผนังหน้าต่างพระวิหารพระพุทธไสยาสน์, จารึกเรื่องอุบาสกเอตทัคคะ ๑๐ คน,
จารึกเรื่องอุบาสิกาเอตทัคคะ ๑๐ คน, จารึกเรื่องอสุภ ๑๐ และญาณ ๑๐, จารึกเรื่องฎีกาพาหุง ๘ บท,
จารึกเรื่อง
พระพุทธบาท, จารึกเรื่องธุดงค์ ๑๓, จารึกเรื่องพาหิรนิทาน, จารึกเรื่องอรรถกถาชาดก,
จารึกเรื่องศาลารายหลังที่ ๑, จารึกเรื่องศาลารายหลังที่ ๒, จารึกเรื่องศาลารายหลังที่ ๓,
จารึกเรื่องศาลารายหลังที่ ๔, จารึกเรื่องศาลารายหลังที่ ๑๐, จารึกเรื่องศาลารายหลังที่ ๑๒,
จารึกเรื่องศาลารายหลังที่ ๑๓, จารึกเรื่องศาลารายหลังที่ ๑๖, จารึกเรื่องศาลาการเปรียญ,
จารึกเรื่องเวสสันดรชาดก, จารึกเรื่อง
มหาวงษ์, จารึกเรื่องนिरยกลา และจารึกเรื่องปรตกลา

หมวดวรรณคดี ได้แก่

จารึกเรื่องรามเกียรติ์, จารึกนิทานสิบสองเหลี่ยม ที่จารึกไว้ที่คอสอง
เฉลียงศาลาล้อมพระมณฑปทิศตะวันตก (ปัจจุบันศาลาแห่งนี้เป็นที่พำนักของเจ้าของมีค่าของวัด),
จารึกตำราฉันท์วรรณพฤติ, จารึกตำราฉันท์มาตราพฤติ, จารึกเพลงยาวกลบทและกลอักษร,
จารึกโคลงกลบท ที่ติดอยู่ตามพระระเบียงของพระอุโบสถ และจารึกโคลงภาพเรื่องรามเกียรติ์
ที่เป็นแผ่นหินอ่อนอยู่รอบพระอุโบสถหมวดทำเนียบ ได้แก่ จารึกทำเนียบตราตำแหน่งสมณศักดิ์,
จารึกทำเนียบหัวเมืองขึ้นของกรุงสยามและผู้ครองเมือง และจารึกโคลงภาพคนต่างภาษา
จารึกอยู่ตามผนังเฉลียงสกัดศาลารอบวัด เพื่ออธิบายลักษณะ อุปนิสัย
บ้านเมืองชาวต่างประเทศที่ชาวสยามคุ้นเคย

หมวดประเพณี ได้แก่

จารึกเรื่องรามัญหุงข้าวทิพย์, จารึกเรื่องมหาสงกรานต์,
จารึกเกี่ยวกับวีระกระบวนแห่พระกฐินพยุหยาตราทางสถลมารค เป็นต้น

หมวดสุภาษิต ได้แก่

จารึกฉันทกฤษณาสอนน้อง อยู่ที่ผนังด้านในศาลาหน้าพระมหาเจดีย์หลังเหนือ,
จารึกฉันทพาลีสอนน้อง อยู่ที่ผนังด้านในศาลาหน้าพระมหาเจดีย์ทิศใต้, จารึกสุภาษิตพระร่วง,

 \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

จารึกฉันทอัฐภาพานร และจารึกโคลงโลกนิติ มีจำนวน ๔๒๐ บทด้วยกัน
อยู่ที่ผนังด้านนอกศาลาทิศพระมณฑป

หมวดอนามัย ได้แก่

จารึกโคลงภาพฤๅษีตัดตนเป็นท่าตัดตนทั้ง ๘๐ ท่า
ที่จะแก้การปวดเมื่อยของอวัยวะต่างๆ และจารึกอาธิให้โพธิบาทว์ เป็นต้น รวมทั้ง
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ปั้นรูปสลักหินฤๅษีตัดตนในท่าต่างๆ จำนวนทั้งหมด ๘๐ ท่า
สำหรับอธิบายประกอบตำรับตำรา

การบูรณปฏิสังขรณ์วัดโพธิ์ครั้งใหญ่ในครั้งนั้น ใช้เวลาไปถึง ๑๖ ปี ๗ เดือน
จึงแล้วเสร็จ ซึ่งไม่เพียงแต่จะทำให้วัดโพธิ์ได้ชื่อว่าเป็น “มหาวิทยาลัย” เท่านั้น
แต่ยังทำให้วัดโพธิ์ในตอนนั้นคงงามจนกวีเอกอย่าง “สุนทรภู่”
ถึงกับเอ่ยชมออกมาเป็นบทกลอนว่า

“.....เห็นวัดโพธิ์โสภาสถาพร
สง่าอนงามพริ้งทุกสิ่งอัน
โอ้วัดโพธิ์เป็นวัดกษัตริย์สร้าง
ไม่โรยร้างรุ่งเรืองดังเมืองสวรรค์.....”

เรียกได้ว่าพระองค์ทรงพัฒนาวัดนี้ในทุกด้านอย่างไม่ขาดตกบกพร่องเลยทีเดียว
ซึ่งในรัชกาลต่อมาๆ จนถึงรัชกาลปัจจุบัน ก็ได้โปรดให้มีการบูรณปฏิสังขรณ์เรื่อยมา
ถือเป็นวัดที่มีความสำคัญมาตลอดทุกรัชกาลในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์
จารึกทั้งหมดนี้จึงเป็นความรู้ด้านศาสนา วิชาการวรรณคดี โบราณคดี การแพทย์ ประวัติศาสตร์
และอีกหลายสาขา ซึ่งทรงมุ่งหวังให้ยั่งยืนและเผยแพร่ให้ประชาชนศึกษาได้อย่างเสรี
เป็นแหล่งเล่าเรียนวิชาความรู้ของมหาชน โดยไม่เลือกชนชั้น วรรณะ ยศถาบรรดาศักดิ์
เพราะในสมัยนั้นยังไม่มีหนังสือ ไม่มีโรงเรียน การเล่าเรียนส่วนใหญ่จะมีสอนให้อยู่ตามวัดต่างๆ
หรือตามบ้านผู้ดีมีสกุลเท่านั้น
พระอารามแห่งนี้จึงเปรียบเสมือนมหาวิทยาลัยแห่งแรกของไทยเพิ่มเติมจาก
การเล่าเรียนวิชาสามัญศึกษาที่มีอยู่ตามวัดทั่วไปแม้ว่าเวลาจะผ่านมานาน
วัดโพธิ์ก็ยังคงเป็นแหล่งเรียนรู้สรรพวิทยา
เห็นได้จากความรู้เกี่ยวกับโยคะศาสตร์และตำราการนวดแผน โบราณวัดโพธิ์
เป็นที่รู้จักแพร่หลายออกไปทั่วโลกในปัจจุบัน

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

๔. วัดอรุณราชวราราม เป็นวัดโบราณสร้างแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา เดิมเรียกว่า วัดมะกอก แล้วเปลี่ยนเป็นวัดแจ้งในสมัยพระเจ้าตากสินมหาราช ครั้นถึงสมัยรัชกาลที่ ๑ สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้ากรมหลวงอิสรสุนทร ได้ทรงสร้างพระอุโบสถใหม่ เมื่อขึ้นครองราชย์เป็นพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้โปรดเกล้าฯ พระราชทานนามวัดว่า วัดอรุณราชวราราม ภายหลังเปลี่ยนเป็น วัดอรุณราชวรารามวัดนี้มีพระปรารภองค์ใหม่ที่เป็นปูชนียสถานที่สำคัญและงดงามมาก ในสมัย พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ได้ทรงปฏิสังขรณ์วัดอรุณฯ ใหม่หมดทั้งวัด พร้อมทั้งโปรดให้ลงมือก่อสร้างพระปรารภตามแบบที่ทรงคิดขึ้นด้วย ึ่งการก่อสร้างและปฏิสังขรณ์สิ่งต่างๆ ภายในวัดอรุณฯ นี้สำเร็จลงแล้วแต่ยังไม่ทันมีงานฉลองก็สิ้นรัชกาลที่ ๓ ในปี พ.ศ.๒๓๕๔ เมื่อ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ ในปี พ.ศ.๒๓๕๔ พระองค์ได้โปรดให้สร้างและปฏิสังขรณ์สิ่งต่างๆ ในวัดอรุณฯ เพิ่มเติมอีกหลายอย่าง อีกทั้งยังได้อัญเชิญพระบรมอัฐิของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย มาบรรจุไว้ที่ พระพุทธอาสน์ของพระประธานในพระอุโบสถ ที่พระองค์ทรงพระราชทานนามว่า “พระพุทธธรรมมิศรราชโลกธาตุคิลก” และเมื่อได้ทรงปฏิสังขรณ์เสร็จเรียบร้อยแล้วจึงได้พระราชทานนามวัดเสียใหม่ว่า “วัดอรุณราชวราราม” ดังที่เรียกกันมาจนถึงปัจจุบัน

๕. วัดราชโอรสาราม เป็นวัดเก่าแก่เดิมชื่อวัดจอมทอง เป็นวัดที่มีมาก่อนการสร้างกรุงเทพมหานคร พระเจ้าลูกยาเธอกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ (ต่อมาคือพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว) ทรงสถาปนาวัดจอมทองขึ้นใหม่ทั้งพระอาราม เนื่องจากเมื่อครั้งที่ทรงยกทัพไปสกัดทัพพม่าที่ด่านเจดีย์สามองค์กาญจนบุรีพ.ศ. ๒๓๖๓ เมื่อกระบวนทัพเรือมาถึงวัดจอมทอง ฝั่งธนบุรีทรงหยุดพักและทำพิธีเบิกโขลนทวารตามตำราพิชัยสงคราม พร้อมทั้งทรงอธิษฐานขอให้การไปราชการทัพครั้งนี้ได้ชัยชนะ แต่ปรากฏว่าไม่มีทัพพม่าเข้ามา เมื่อยกทัพกลับ พระเจ้าลูกยาเธอกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ได้ ทรงบูรณปฏิสังขรณ์วัดจอมทองใหม่ และถวายเป็นพระอารามหลวงได้รับพระราชทานนามใหม่ว่า วัดราชโอรส ซึ่งหมายถึง พระราชโอรสคือ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ ในปัจจุบันมี พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ ๘ ราชบัณฑิต) เป็นเจ้าอาวาส

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ภายในพระอุโบสถ พระประธานเป็นรูปพระพุทธรูปปางสมาธิประดิษฐาน
ภายใต้พระมหามงกุฎ ๕ ชั้น (นพปฎกมหาเศวตฉัตร) ด้านล่างเป็นฐานเขียนรูป
ยกขอบปลายกลีบบัว ลงรักปิดทองประดับกระจกที่พุทธอาสน์
ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดเกล้าให้อัญเชิญ
พระบรมอัฐิและศิลาจารึกดวงพระชันษาของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวมาบรรจุไว้ที่
ผ้าทิพย์ใต้พระพุทธรูปดังกล่าวพระประธาน
และทรงถวายพระนามพระประธานองค์นี้ว่า "พระพุทธอนันตคุณอดุลญาณบพิตร
" นอกจากนี้ภายในพระอุโบสถยังประดิษฐานภาพพระบรมสาทิสลักษณ์ของรัชกาลที่ ๓
เป็นภาพสีน้ำมันในพระอิริยาบถเต็มพระองค์ที่งดงามมาก

วัดราชโอรสาราม ราชวรวิหาร” หรือ “วัดราชโอรสาราม” หรือ “วัดราชโอรส”
วัดราชโอรสาราม เป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดราชวรวิหาร
ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่มาก่อนสร้างกรุงรัตนโกสินทร์ คือ
เป็นวัดราษฎร์ที่สร้างในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีเดิมเรียกว่า ‘วัดจอมทอง’ บ้าง ‘วัดเจ้าทอง’
บ้าง หรือ ‘วัดทองทอง’ บ้างมูลเหตุที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ทรงสถาปนา
“วัดราชโอรสาราม” นั้น สืบเนื่องจากบริเวณนี้เป็นนิเวศสถานของพระประยูรญาติ
ข้างฝ่ายพระบรมราชชนนีของพระองค์ คือ กรมสมเด็จพระศรีสุลาลัย (เจ้าจอมมารดาเยี่ยม
พระสนมเอกในรัชกาลที่ ๒) ธิดาของพระยานนทบุรีศรีมหาอุทยาน (บุญจันทร์)
ซึ่งมีจวนอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา อันเป็นที่ตั้งวัดเฉลิมพระเกียรติในปัจจุบัน กับคุณหญิงเพ็ญ
ซึ่งเป็นธิดาของพระยาราชวังสัน (หวัง) บ้านอยู่ข้างวัดหงส์รัตนาราม และท่านชู
ท่านชูนี้นี้เป็นพระปัยยิกา (ยายทวด) ของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
กล่าวกันว่าเป็นธิดาของคฤหบดีชาวสวน มีนิเวศสถานอยู่แถววัดหนึ่ง
ซึ่งอยู่ทางทิศเหนือของวัดจอมทอง โดยมีคลองบางหว้าคั่นอยู่บริเวณสองฟากคลองด้าน
และคลองบางหว้า ซึ่งมีวัดอยู่ ๓ วัดคือ วัดจอมทอง วัดหนึ่ง และวัดนางนอง
จึงมีพวกชาวสวนผู้เป็นวงศ์ญาติของท่านชู อยู่จำนวนมาก
และกล่าวได้ว่าบุคคลเหล่านี้ล้วนเป็นพระประยูรญาติข้างฝ่ายพระบรมราช
ชนนีในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทั้งสิ้นสำหรับเจ้าอาวาสวัดจอมทองในสมัยนั้น
คงจะเป็นที่รู้จักมักคุ้นเป็นอย่างดีกับพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
มาตั้งแต่ยังทรงดำรงพระราชอิสริยยศเป็นสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์
ในรัชกาลที่ ๒ และคงจะเป็นพระเถระที่มีความชำนาญทางวิปัสสนา
ดังนั้นเมื่อทรงสถาปนาพระอารามแล้ว จึงได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ เป็นพระสุธรรมเทพเถระ

 \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

รวมทั้งมีผู้เล่าว่าท่านชำนาญในการพยากรณ์ยามสามตาด้วยความชำนาญดี
านนี้อาจเป็นสาเหตุให้วัดจอมทองได้รับการสถาปนาใหม่กล่าวคือในเดือน ๑๑ ปีมะโรง พ.ศ.
๒๓๖๓ ในสมัยรัชกาลที่ ๒ มีข่าวเข้ามายังพระนครว่า
พม่าตระเตรียมกำลังพลจะยกทัพเข้ามายังประเทศสยามอีกหลังจากเสร็จศึกเก
้าทัพแล้วพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยจึงได้โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ
กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ (พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓)
ทรงเป็นแม่ทัพคุมพลหมื่นหนึ่งเสด็จไปตั้งขจัดทัพพม่าทางด่านพระเจดีย์ ๑ องค์ ณ
ตำบลปากแพรก เมืองกาญจนบุรี พระองค์ได้เสด็จยাত্রาทัพออกจากกรุงเทพฯ
โดยทางเรือเมื่อวันศุกร์ เดือนอ้าย ขึ้น ๑๐ ค่ำ ปีมะโรงนั่นเอง
เส้นทางยাত্রาทัพในวันแรกได้ผ่านคลองบางกอกใหญ่เข้าคลองด่าน เมื่อเสด็จถึง 'วัดจอมทอง'
ซึ่งเป็นวัดโบราณ ก็เสด็จหยุดประทับแรมที่หน้าวัด
และได้ทรงกระทำพิธีเบิกโขลนทวารตามลักษณะพิธีสงคราม ณ ที่วัดแห่งนี้ด้วย
ในพิธีดังกล่าวนี้พระองค์ได้ทรงตั้งจิตอธิษฐานขอให้เสด็จไปราชการทัพคราวนี้ประสบความสำเร็จ
เสด็จกลับมาโดยสวัสดิภาพหากมีชัยชนะกับศึกครั้งนี้เมื่อไร
จะกลับมาบูรณะวัดให้เจริญรุ่งเรืองและท่านเจ้าอาวาสวัดจอมทองคงจะได้
ถวายคำพยากรณ์ไว้อย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเป็นเหตุให้สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอฯ
ทรงเลื่อมใสเมื่อได้ยাত্রาทัพไปตั้งอยู่ ณ เมืองกาญจนบุรี จะย่างเข้าสู่ปีมะเส็งในปี พ.ศ. ๒๓๖๔
แล้วปรากฏว่าสุดท้ายก็ยังไม่มีความว่าเข้าศึกพม่าจะยกทัพเข้ามาตาม
ที่เล่าต่อกันพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยจึงโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ
กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์เลิกกองทัพเสด็จกลับพระนคร เมื่อราวเดือน ๖-๗
ในปีมะเส็งนั้นครั้นเสด็จกลับถึงพระนครแล้ว
ก็ทรงเริ่มปฏิสังขรณ์วัดจอมทองขึ้นใหม่ทั้งวัดเหมือนสร้างใหม่
ได้เสด็จมาประทับคุมงานและตรวจตราการก่อสร้างด้วยพระองค์เองตลอดมา เสร็จแล้วได้ทูลเกล้าฯ
ถวายเป็นพระอารามหลวงพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ โปรดเกล้าฯ
พระราชทานนามใหม่ว่า
'วัดราชโอรส'
หมายถึงว่าเป็นวัดที่พระราชโอรสทรงสถาปนาเพื่อเป็นเกียรติแก่พระราชโอรสซึ่งเป็นผู้บูรณะ
ถึงแม้ว่า พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ จะทรงสถาปนาวัดแห่งนี้
ในขณะที่ทรงดำรงพระราชอิสริยยศเป็นสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์
ในรัชกาลที่ ๒ ก็ตาม แต่เนื่องจากทรงสถาปนาเป็นการส่วนพระองค์

 \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

มิได้เกี่ยวข้องกับทางราชการแต่อย่างใด

จึงทรงพระราชดำริเปลี่ยนแปลงแบบอย่างศิลปกรรมตามความพอพระราชหฤทัย

เพราะขณะนั้นได้ทรงกำกับการกรมท่า ทำการค้าติดต่อกับประเทศจีน

และทรงนิยมศิลปกรรมแบบจีนมาก วัตถุสถานต่างๆ

ที่พระองค์โปรดให้สร้างขึ้นในวัดแห่งนี้จึงตกแต่งด้วยศิลปกรรมแบบจีนทั้งสิ้น

ดังนั้น เมื่อขึ้นครองราชย์พระองค์จึงเข้ามาบูรณะวัดแห่งนี้และอย่างที่ทราบกันว่า ศิลปะแบบ

“พระราชนิยม” ของรัชกาลที่ ๓ จะมีลักษณะเป็นศิลปะแบบจีน

วัดราชโอรสนับเป็นวัดแรกทีคิดสร้างออกนอกแบบอย่างวัดซึ่งสร้างกัน

อย่างสามัญงดงามยิ่งนักศิลปกรรมไทยที่มีอยู่ในวัดนี้พระองค์ทรงสร้างได้อย่างเหมาะสมกลมกลืน

อย่างหาที่ติมิได้ ตั้งแต่ซุ้มประตูทางเข้าวัด

ที่มีหลังคาสี่ชั้นแบบจีนเด่นชัดหน้าบันของพระอุโบสถและพระวิหาร

นั้นจะเป็นแบบเรียบๆตัดส่วนที่เป็นช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์

หรือที่เรียกว่าเครื่องบนออกทั้งหมดด้วยเหตุผลที่ว่าชำรุดเสียหายไป

ได้ง่ายและเปลืองเวลาในการทำแต่มีการประดับหน้าบันด้วยกระเบื้องเคลือบ

แบบไทยเป็นลวดลายเช่น ดอกไม้ หรือสัตว์ต่างๆ ตามแบบจีน เช่นหงส์

หรือมังกรแทนส่วนกษัตริย์พระสงฆ์เป็นอาคารตึกแทนเรือนไม้แบบของเดิมสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ

กรมพระยาดำรงราชานุภาพได้ทรงมีลายพระหัตถ์ทูลสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ว่า

“หม่อมฉันเคยเห็นกลอนหรือโคลงซึ่งพระยาไชยวิชิต (เผือก)

แต่งเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จารึกศิลาไว้ที่ในโบสถ์หน้าพระเมรุ

มีความแห่งหนึ่งกล่าวถึงทรงสร้างวัดราชโอรสชมพระปัญญาว่าช่างแก้ไขยกเชียง มิให้

มีช่อฟ้า ใบระกา อันเป็นของหักพังง่ายไม่ถาวรก็วัดราชโอรสนั้นสร้างในรัชกาลที่ ๒ ความที่

พระยาไชยวิชิตกล่าวถึงนั้นถือว่าเป็นวัดแรกทีคิดสร้างออกนอกแบบอย่างวัดซึ่งสร้างกันอย่างเป็นสามัญ

จะเรียกต่อไปในจดหมายนี้ว่า “วัดนอกอย่าง” พิจารณาดูวัดราชโอรสเห็นได้ว่า

วัดนอกอย่างนั้นไม่ใช่แต่เอาช่อฟ้าใบระกาออกเท่านั้นถึงสิ่งอื่นเช่นลวดลายและรูปภาพเป็นต้น

ก็แปลงไปเป็นอย่างอื่นหมดคงไว้แต่สิ่งอันเป็นหลักของวัดอันจะเปลี่ยนแปลงไม่ได้ เช่น โบสถ์

วิหาร เป็นต้นนอกจาก ทรงสร้างตามพระราชหฤทัย

ไม่เกรงใจใครจะติเตียนแต่ตั้งพระราชหฤทัยประจงให้งามอย่างแปลก

มิใช่สร้างแต่พอเป็นกิริยาบุญ”

นายจอห์น ครอบฟอร์ด ราชทูตอังกฤษ ได้บันทึกไว้ในจดหมายเหตุนายวันของเขาว่า

“หลังคาโบสถ์ดูแปลกแต่ไม่ใช่ว่าไม่งาม ใช้กระเบื้องเคลือบน้ำยาสีเขียวบริเวณรอบๆ

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

โบสถ์เป็นสวนปลูกต้นไม้ประดับและต้นไม้ผล ภูมิพระเป็นแบบใหม่ เพราะแทนที่จะเป็นเครื่องไม้
ภูมิในวัดนี้ก่อนเป็นตึกหมคใช้อิฐฉาบปูน ทำให้รู้สึกเหมือนบ้านเรือนน้อยๆ ในประเทศอังกฤษ...”

เจ้าจอมหม่อมราชวงศ์สดับ ลดาวัลย์ พระสนมเอก

ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้แสดงปาฐกถาเรื่องวัดราชโอรส
มีความตอนหนึ่งว่า

“แผนผังของวัดราชโอรสก็เหมือนกับวัดทั่วๆ ไป เช่น พระอุโบสถตั้งอยู่ตรงกลาง
พระวิหารพระยืนอยู่ด้านซ้าย ศาลาการเปรียญอยู่ด้านขวา
พระวิหารพระพุทธไสยาสน์อยู่ด้านหลังแผนผังหลักที่พร้อมสรรพ
เช่นนี้ก็เห็นมีแต่วัดพระเชตุพนฯ วัดอื่นที่คล้ายกันหายาก
วัดนี้แม้ดูจากภายนอกจะเป็นแบบจีนทั่วบริเวณก็ตามแต่ภายในเป็นไทยแท้ทุกประการ เช่น
รูปเซียวกางไทยที่กล่าวแล้วแม้พระเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสองที่
เรียงรายอยู่ภายในรอบพระวิหารพระพุทธไสยาสน์หรือพระพุทธรูปที่
ประดิษฐานอยู่ภายในพระวิหารหรือพระอุโบสถ ล้วนเป็นพุทธศิลป์แบบสยามแท้
ไม่มีพระพุทธรูปองค์ใดมีรูปร่างพระพุทธรูปจีนนอกจากพระพุท
รูปหินสลักนูนจากแผ่นศิลาในแก่งจันทน์เรือไฟหินหรือที่เรียกกันว่า “สุสานพระธรรม”
ซึ่งตั้งอยู่ข้างถ้ำด้านหลังพระอุโบสถเท่านั้น พระพุทธรูปในวัดราชโอรสทุกองค์
สร้างด้วยส่วนศักดิ์จึงงดงามมาก จะไปเปรียบเทียบกับสมัยใดก็ยาก
เพราะทรงพยายามที่จะให้งามเป็นพิเศษ.....”

สำหรับการประดับตกแต่งภายในวัดที่เป็นแบบจีนผสมไทยเช่น
บานประตูบานหน้าต่างพระวิหารพระพุทธไสยาสน์ (พระวิหารพระนอน)
ประดับด้วยเซียวกางทรงเครื่องแบบไทยแทนลายเทพนมหรือลายไทยแบบของเดิม
หน้าบันพระอุโบสถและพระวิหารประดับพระเบ็องเคลือบสีจึงนับเป็นครั
้งแรกที่มีการประยุกต์ศิลปกรรมได้อย่างประณีตเหมาะสม
เป็นสัญลักษณ์แห่งศาสนสถานได้อย่างสง่างามและงดงามวัดราชโอรสนี้ถือเป็
นต้นแบบของวัดแบบพระราชานิยมอื่นๆ ทั้งหลายด้วย เนื่องจากช่วงรัชกาลที่ ๓
เป็นช่วงที่การค้าของประเทศไทยกับประเทศจีนรุ่งเรืองที่สุด ถึงขนาดที่พระองค์ได้รับฉายาว่าเป็น
“เจ้าสัว”

เนื่องจากความสามารถในการแต่งสำเภาไปค้าขายและในช่วงนี้ก็เป็นช่วงที่

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

มีชาวจีนอพยพเดินทางมาพร้อมกับเรือสำเภา

เข้ามาอยู่อาศัยและทำมาหากินพึ่งพระบรมโพธิสมภารอยู่ในเมืองไทยเป็นจำนวนมาก

ซึ่งคนจีนเหล่านี้ต่อมาก็ได้เป็นกำลังสำคัญในการช่าง การสร้างวัดต่างๆ

มากมายการที่ศิลปะแบบจีนนั้นกลายมาเป็นพระราชนิยม ทำให้เหล่าขุนนาง

รวมทั้งผู้มีจิตศรัทธาในยุคนั้นต่างก็นิยมสร้างวัดตามแบบพระราชนิยมเช่นเดียวกัน

ผ่านมาจนถึงปัจจุบันนี้

จึงมีวัดหลายแห่งด้วยกันที่มีลักษณะของศิลปะแบบจีนให้เราได้ชมกันอยู่เป็นจำนวนมาก

ศาสนสถานและศาสนวัตถุอันงดงามล้ำค่าสิ่งสำคัญที่น่าสนใจในวัดราชโอรสารามนั้น

มีมากมายนับตั้งแต่

- พระอุโบสถ

มีลักษณะทางสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมผสมระหว่างไทยและจีนหลังคาเป็นแบบ

จีนสองชั้นแต่มีกระเบื้องสีแบบไทย ไม่มีช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ หรือไม่มีเครื่องบน

หน้าบันประดับกระเบื้องเคลือบสีต่างๆ สวยงามแต่งเป็นรูปแจกันดอกเบญจมาศ

มีรูปสัตว์มงคลตามคติของจีนคือ มังกร หงส์ และนกยูงอยู่รอบๆ แจกัน

ตอนล่างเป็นภาพทิวทัศน์มีบ้านเรือนสัตว์เลี้ยงภูเขา ต้นไม้ ตามขอบหลังคาประดับกระเบื้องสี

และถ้วยชามโดยรอบบริเวณหน้าประตูทางเข้า

พระอุโบสถยังมี “นายทวารบาล” คู่ักตากรเบื้องเคลือบ ๒ ตัว

ขนาดใหญ่กว่าคนจริงเป็นรูปชาวจีนหน้าตาคุณคั้นยืนเฝ้าประตูอยู่คู่หน้า

กรงขามดูจากลายเสือซึ่งเป็นลายมังกรของคู่ักตากรเบื้องเคลือบสันนิษฐาน

านว่าอาจจะเป็นรูปเขาวงกตหรือของจีนชุ่มประตูและชุ่มหน้าต่างพระอุ

โบสถประดับกระเบื้องสีปูนปั้น ประดิษฐ์เป็นลวดลายดอกเบญจมาศ สำหรับ

ชุ่มประตูทางเข้าพระอุโบสถนั้นเดิมเป็นยอดทรงจตุรมงกุฎหรือพระเกี้ยวแปลง

ทำนองเดียวกับวัดสุทัศนเทพวรารามมาเปลี่ยนเป็น ชุ่มประตูแบบเก็งจีน

เมื่อประมาณสิบกว่าปีที่ผ่านมานี้เอง

บานประตูด้านนอกพระอุโบสถ ลงรัก ประดับมุกลายมังกรคั่นเมฆ

ล้อมกรอบด้วยลายดอกเบญจมาศสลับลายอาวุธจีนฝีมือละเอียดประณีตและสวยงามเป็นอย่างยิ่ง

ถือว่ามีแห่งเดียวของวัดในประเทศไทยส่วน ด้านในของประตูพระอุโบสถ

เป็นภาพทวารบาลแต่งกายแบบจีน สำหรับ บานหน้าต่างพระอุโบสถ

นั้นแกะสลักเป็นรูปมังกรคั่นเมฆทำนองเดียวกับบานประตู

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

มังกรถือเป็นสัตว์มงคลตามคติจีนภาพเขียนจิตรกรรมฝาผนังด้านในพระอุโบสถเขียนเป็นลายเครื่องบูชาและสิ่งมงคลแบบจีนบางช่วงมีความหมายในการให้พร สก ลก ชิว ตามคติของจีนซึ่งเขียนไว้อย่างวิจิตรงดงาม บนเพดานเขียนดอกเบญจมาศทองบนพื้นสีแดง

- ภาพเขียนจิตรกรรมด้านในของประตูหน้าต่างพระอุโบสถ

เป็นภาพเครื่องบูชาและสิ่งมงคลแบบจีน เหนือช่องกรอบประตูหน้าต่างมี 'กระจกโบราณ' เป็นกระจกเงา ซึ่งเป็นสิ่งมงคลและให้ความสว่างไสว กรอบกระจกฉลุสลักลวดลายและ ทำเป็นรูปหน้าปัดนาฬิกาและลวดลายต่างๆ หลายรูปแบบอย่างสวยงาม คิดไว้ช่องละ ๓ แผ่น เพื่อความเป็นมงคลตามคติจีนส่วนภายนอกพระอุโบสถก็ยังมีสิ่งสำคัญที่น่าสนใจคือ ศาลาราย, พระวิหารคด (พระระเบียงคด), ณะ (สถูปเจดีย์หิน) ซึ่งเป็นศิลปะแบบจีนเห็นได้ชัด ตั้งอยู่เคียงกับ พระปรางค์สีขาว และ พระเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสอง ศิลปะแบบไทยได้อย่างไม่ขัดเงิน

- พระพุทธรูปนันทคุณอดุลญาณบพิตร

พระประธานในพระอุโบสถ มีนามว่า "พระพุทธรูปนันทคุณอดุลญาณบพิตร" เป็นพระพุทธรูปปางสมาธิ หน้าตักกว้างประมาณ ๑ วา ๒ ศอก หรือประมาณ ๓.๑๐ เมตร สูงประมาณ ๒ วา ๑ ศอก หรือประมาณ ๔.๕๐ เมตร ด้านล่างเป็นฐานเขียนรูปกษัตริย์กบฏปล้นบ่าว ลงรักปิดทอง ประดับด้วยกระจกที่พระพุทธรูปสนพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อัญเชิญ พระบรมราชสีริังการของพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๓ ประดิษฐานไว้ที่ผ้าทิพย์ฐานพระพุทธรูปพระประธานในพระอุโบสถ "พระพุทธรูปนันทคุณอดุลญาณบพิตร" พร้อมกับถวายพระปรมาภิไธยประจำรัชกาล และศิลาจารึกดวงจันทร์ ต่อมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช รัชกาลที่ ๙ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ "พระพุทธรูปนันทคุณอดุลญาณบพิตร" ประดิษฐานภายใต้พระมหาฉัตร ๙ ชั้น (นพปฎลมหาเศวตฉัตร) เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๔ พระพุทธรูปองค์นี้กล่าวกันว่าเป็นพระพุทธรูปที่สร้างได้งดงามกว่าพระพุทธรูปองค์อื่นที่สร้างในสมัยเดียวกัน นอกจากนี้แล้ว เบื้องหน้าพระประธานในพระอุโบสถยังได้ประดิษฐาน ภาพพระบรมสาทิสลักษณ์ของรัชกาลที่ ๓ ทรงเครื่องราชภูษิตาภรณ์เสด็จออกรับราชทูตอังกฤษ ทรงฉลองพระองค์รูยกรองทองภาพพระบรมสาทิสลักษณ์นี้เป็นภาพสีน้ำมันในพระอิริยาบถเต็มพระองค์ทึ่งงดงามมากโดยนำมาเข้า

 [Buy Now](#) **\$29.95** (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

กรอบลับแลลายทอง ซึ่งกรอบลับแลเป็นของโบราณ นำมาซ่อมแซมปิดทองใหม่ ส่วนภาพพระบรมสาทิสลักษณ์เขียนขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘

- พระแท่นที่ประทับใต้ต้นพิกุล

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ขณะดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ

กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์เมื่อทรงเสด็จมาทรงคุมงานและตรวจการก่อสร้างวัดใต้ประทับที่พระแท่นใต้ต้นพิกุลใหญ่ที่อยู่ตรงด้านหน้าทางด้านซ้ายของพระอุโบสถ

และเล่ากันว่าเคยรับสั่งไว้ว่า “ถ้าฉันตายจะมาอยู่ที่ใต้ต้นพิกุลนี้” อาจจะเป็นเพราะพระราชดำรัสนี้เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

และพระบรมวงศานุวงศ์ที่เสด็จมาพระอารามนี้จะมาทรงถวายสักการะที่พระแท่นนี้เสมอจนกลายเป็นประเพณี

และเวลาเสด็จพระราชดำเนินถวายผ้าพระราชกุญหรือเจ้านายเสด็จในการทอดกฐินพระราชทานเจ้าหน้าที่จะตั้งเครื่องมุกไว้ทรงสักการะ ณ ต้นพิกุลนี้ทุกครั้ง

- พระวิหารพระพุทธไสยาสน์ (พระวิหารพระนอน)

มีอีกชื่อเรียกกันว่า “พระวิหารพระนอน”

ตั้งอยู่ด้านหลังพระอุโบสถในเขตกำแพงแก้วเช่นเดียวกันแต่พระวิหารมีกำแพงแก้วล้อมรอบโดยเฉพาะอีกชั้นหนึ่ง เป็นพระวิหารขนาดใหญ่

ไม่เพียงเฉพาะพระอุโบสถเท่านั้น

แต่พระวิหารพระนอนก็มีศิลปะแบบจีนอันโดดเด่นเช่นกันตรงที่ประตูทางเข้าไปสู่พระระเบียงนั้นเจาะเป็นช่องกลมเหมือนประตูจีน

ซึ่งเชื่อกันว่าจะนำสิ่งดีงามให้แก่ผู้ที่ผ่านประตูนี้เข้ามาครั้นเมื่อเข้าไปด้านในแล้วบริเวณบันไดทางขึ้นพระวิหารมีแผงกระเบื้องเคลือบกั๊กไสแบบจีน

ภายในมีตุ๊กตาที่คงจะแสดงถึงเรื่องราวต่างๆ

น่าเสียดายที่หักพังไปมากแล้วจนไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นเรื่องอะไร

ภายในประดิษฐานพระพุทธไสยาสน์ปูนปั้น รัชกาลที่ ๔ ทรงถวายพระนามว่า “พระพุทธไสยาสน์นารถชนินทร์ ชินศาภยะบรมสมเด็จ สรรเพชญพุทธบพิตร”

เป็นพระพุทธไสยาสน์ที่มีสัดส่วนงดงามมาก วัดความยาวจากพระบาทถึงเปลวพระรัศมีได้ ๒๐ เมตร สูง ๖ เมตร พระเขนยสี่เหลี่ยม ได้พระเศียรซ้อน ๗

พระเขนยลงรักปิดทองประดับกระจกสีฐานชุกชีประดับลวดลายสวยงาม

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ชั้นบนประดับปูนปั้นลายกลีบบัวรวนกลีบยาวติดกระจกลี

บานประตูและบานหน้าต่างด้านนอกทุกบานรอบพระวิหารพระพุทธไสยาสน์ประดับด้วยลายปูนปั้นที่เรียกว่า กระจแหะ เป็นรูปเชี้ยวกาง (ทวารบาลของจีน)

ทรงเครื่องแบบไทยยืนอยู่บนประแจเงิน ในมือถือแจกันดอกเบญจมาศและพานผลไม้ เช่น ทับทิม

ส้มมือ สิ้นจี่ มังคุด และน้อยหน่า เป็นต้น ส่วนภาพจิตรกรรมบานประตูด้านในทำเป็นภาพหงส์

เพดานเขียนลายดอกเบญจมาศ นก และผีเสื้อ

ลีสวยงามและหน้าบันด้านหน้าเป็นลวดลายปูนปั้นรูปหงส์

ส่วนหน้าบันด้านหลังเป็นกระเบื้องเคลือบสีลายดอกเบญจมาศและรูปสัตว์มงคลของจีน เช่น มังกร

หงส์ เช่นเดียวกับหน้าบันพระอุโบสถ โดยหน้าบันทั้งสองด้านของพระวิหารพระพุทธไสยาสน์มี

รูปไก่ สัตว์ประจำปีระกาซึ่งเป็นปีพระราชสมภพของรัชกาลที่ ๓ โดยรอบลานพระวิหารมี

หมู่พระเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสอง ประดิษฐานอยู่ ๓๒ องค์

ที่ผนังด้านนอกพระระเบียงของพระวิหารพระพุทธไสยาสน์ มี

แผ่นหินอ่อนจารึกตำรายาแผนโบราณและตำราหมอนวดติดไว้เป็นระยะๆ รอบ

พระระเบียงทั้งสิ้นด้าน จำนวนทั้งสิ้น ๘๒

แผ่นโดยพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓

แผ่นโดยพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓

- พระวิหารพระยืน

อยู่ทางด้านซ้ายของพระอุโบสถ

เป็นสถาปัตยกรรมแบบจีนทั้งหลังหน้าบันเป็นลวดลายประแจเงิน ประดับด้วยเครื่องถ้วย

แปลกไปจากวัดอื่นภายในมีสองห้อง ห้องแรกอยู่ตอนหน้า

เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปยืนปางห้ามสมุทร (ปางห้ามญาติ) พระพุทธรูปหล่อโลหะขนาดใหญ่

ศิลปะแบบอู๋ทองและห้องที่สองอยู่ตอนหลัง เป็นที่ประดิษฐานหมู่พระพุทธรูปหลายปางหลายขนาด

มีพระประธานองค์ใหญ่เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย

ศิลปะแบบอยุธยาสันนิษฐานว่าบริเวณพระวิหารหลังนี้คงเคยเป็นพระอุโบสถ

หลังเก่าของวัดจอมทอง โดยมี 'พระพุทธรูปยืน' ปางห้ามสมุทร (ปางห้ามญาติ)

เป็นพระประธานพระอุโบสถหลังเก่าก่อนที่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์

(พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓) จะทรงมาบูรณะทั้งวัด

และปรับปรุงพระอุโบสถให้เป็นพระวิหารพระยืนศิลปะแบบจีนหน้าบันของ

พระวิหารพระยืนเป็นลวดลายประแจเงิน ประดับด้วยเครื่องถ้วยจีน

มีลักษณะแปลกแตกต่างไปจากวัดอื่นและด้านหน้าพระวิหารพระยืนมี

ซุ้มประตูกำแพงแก้วด้านหน้าพระวิหารพระยืนเป็น พระเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสอง ศิลปะแบบไทย

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

เป็นที่บรรจุอัฐิของราชสกุลด้าววัลย์ ซึ่งสืบเชื้อสายมาจากพระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์เจ้าด้าววัลย์
กรมหมื่นภูมินทรภักดี (พระองค์เจ้าชายด้าววัลย์) พระราชโอรสในรัชกาลที่ ๓
บุคคลในราชสกุลนี้ที่เป็นที่รู้จักกันดี ได้แก่ เจ้าจอมหม่อมราชวงศ์สดับ ด้าววัลย์
พระสนมเอกในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕

ศาลาการเปรียญ (พระวิหารพระนั่ง)

อยู่ทางด้านขวาของพระอุโบสถ “ศาลาการเปรียญ” มีอีกชื่อเรียกกันว่า
“พระวิหารพระนั่ง”

เป็นอาคารที่มีลักษณะผสมทางศิลปกรรมระหว่างไทยและจีนเช่นเดียวกันหลัง
ง่าหลังคาเป็นแบบจีน ลด ๒ ชั้น แต่มุงกระเบื้องแบบไทยบนสันหลังคาประดับรูปละ
(สถูปเจดีย์) ระหว่างมังก์ล่อแก้ว ๒ ตัวและกระเบื้องเคลือบสีอย่างศาลเจ้าจีน
ผนังด้านนอกตอนบนเขียนรูปผลไม้เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นสิริมงคล (ฮก ลก ชิว) เช่น ส้มมือ
หมายถึง การมีวาสนาสูงทับทิม หมายถึง ความมั่นคงอุดมสมบูรณ์ และผลท้อ หมายถึง
การมีอายุยืนสำหรับพระประธานในศาลาการเปรียญ เป็น

พระพุทธรูปปั้นถือตาลปัตรปางประทานพระธรรมเทศนา แบบพระปฏิมากรชัยวัฒน์
ส่วนด้านหน้าของศาลาการเปรียญจะมี กระจิน เล็กๆ

เป็นที่บรรจุอัฐิของอดีตเจ้าอาวาสวัดราชโอรสาราม นอกจากนี้
ภายในศาลาการเปรียญยังเป็นที่ประดิษฐาน รอยพระพุทธรูปบาทจำลอง สลักจากหิน
อันมีลักษณะคล้ายๆ

กับที่อยู่ในพระมณฑปพระพุทธรูปบาทจำลองของวัดอรุณราชวรารามแม้ว่าสถา
ปัตยกรรมและสิ่งก่อสร้างต่างๆ ในวัดราชโอรสแห่งนี้ จะเป็นศิลปะแบบจีน ซึ่งเป็นศิลปะแบบ
“พระราชนิยม” ของรัชกาลที่ ๓ เกือบแทบทั้งหมด
แต่ก็ยังคงคุณค่าของความเป็นวัดไทยไว้ได้อย่างงดงาม
และถือเป็นมรดกอันสำคัญชิ้นหนึ่งของแผ่นดิน

สุสานพระธรรม

อยู่ข้างตะ (สถูปเจดีย์หิน) ด้านทิศเหนือหลังพระอุโบสถ
มีลักษณะเป็นแท่งเงินเรือไฟหิน ใช้สำหรับเผาพระคัมภีร์หรือข้อเขียนทางพระพุทธศาสนา
ภายในสุสานพระธรรมประดิษฐานพระพุทธรูปแบบจีนหินสลักนูนจากแผ่นศิลา
ตะ (สถูปเจดีย์)

อยู่ด้านหลังพระอุโบสถ เป็นสถาปัตยกรรม (ศิลา) แผลเหลี่ยมแบบจีน มีทรงเหลี่ยมซ้อนกัน ๕ ชั้น มีความสูงประมาณ ๕-๖ วา ยอดเป็นรูปทรงน้ำเต้าถัดมาเป็นทรงเหลี่ยมซ้อนกันเป็นชั้นๆ ในแต่ละเหลี่ยมจะเป็นช่องเว้นระยะ โดยรอบละหรือสถาปัตยกรรมนี้ก่อด้วยอิฐถือปูนปิดทึบภายนอกเป็นแผ่นหินอ่อนสลักรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า และลวดลายประดับไว้ด้านนอก ละซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอับเฉาเรือที่มาพร้อมกับสิงโตหิน ตั้งอยู่เคียงกับ ศาลาราย, พระวิหารคด (พระระเบียงคด), อุทยานพระธรรม ซึ่งเป็นศิลปะแบบจีน และพระปรางค์สีขาว, พระเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสอง ซึ่งเป็นศิลปะแบบไทย ชุ่มเสมาทรงเกี่ยว โดยรอบพระอุโบสถของวัดจะมี ‘ชุ่มเสมา’ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งซึ่งส่งผลให้ ‘ใบเสมา’ มีความโดดเด่นและมีความงดงามมากยิ่งขึ้น โดยชุ่มเสมาเป็นอีกรูปแบบสถาปัตยกรรมหนึ่งที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม โดยสืบทอดแบบอย่างมาตั้งแต่สมัย

กรุงศรีอยุธยาตอนปลาย เป็นแบบแผนที่ยังคงมีให้ศึกษามาจวบจนกระทั่งถึงปัจจุบัน สำหรับชุ่มเสมาวัดราชโอรสารามนั้นเป็น ชุ่มเสมาทรงเกี่ยว คือชุ่มเสมาที่ทำรูปแบบลักษณะชุ่มคล้ายอย่าง “เรือนเกี่ยว” (พาหนะที่ตั้งบนคานใช้คนแบกหามของจีน)

เป็นแบบแผนชุ่มเสมาที่เริ่มนิยมมาตั้งแต่ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ เป็นต้นมา โดยชุ่มเสมานี้สร้างขึ้นด้วยหินอ่อน มีใบเสมา ๒ ใบ เรียกว่าเสมาคู่

ศิลปกรรมทุกชิ้นในวัดแห่งนี้ล้วนสร้างขึ้นด้วยฝีมือประณีตบรรจงจริงๆเมื่อสร้างเสร็จใหม่ๆ ความงดงามของวัดราชโอรสารามที่ได้ทรงสร้างขึ้นนั้นเป็นที่เลื่องลือกันมาก มีชาวไทยและชาวต่างประเทศลงเรือมาชมกันมิได้ขาด เป็นเหตุให้มีผู้เขียนหนังสือชมเชยไว้หลายคน ที่เขียนเป็นแบบร้อยกรองตามที่สมัยนิยมกันในสมัยนั้นก็มิ

นายจอห์น ครอบฟอร์ด ราชทูตอังกฤษ ซึ่งได้เดินทางเข้ามาเจริญสัมพันธไมตรี ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๖๕ ได้เขียนชมวัดราชโอรสาราม และยกย่องชมเชยฝีมือการสร้างไว้ว่างดงามยิ่งนัก และออกความเห็นไว้ว่า “ที่วัดนี้สร้างขึ้นได้อย่างงดงามได้เช่นนี้คงเป็นเพราะในกรมผู้ทรงเป็นเจ้าของวัดนั้น

 [Buy Now](#) **\$29.95** (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

กำหนดสร้างอาวาสโดยมาตรา

ประมาณช้านับได้สิบสี่ปี

จึงเสร็จการอาวาสราชโอรส

อันเลื่องชื่อกองฟุ้งทั่วกรุงศรี

แล้วสมโภชโปรดปรานการทวี่

การที่มีเหลือสิ้นคณนา”

เพลงขานนี้ได้เห็นว่าสร้างถึง ๑๔ ปีจึงสำเร็จ ทั้งนี้คงหมายความว่า ตอนที่มูลเกล้าฯ ถวายเป็นพระอารามหลวงนั้นส่วนใหญ่ของวัดได้สำเร็จลงแล้ว เว้นแต่การก่อสร้างเล็กๆ น้อยๆ เท่านั้น ที่ได้สร้างเพิ่มเติมเรื่อยมา

จนกระทั่งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสวยราชย์แล้วหลายปี จึงได้หยุดการก่อสร้าง นับเวลาตั้งแต่เริ่มแรกลงมือสร้างจนเสร็จบริบูรณ์ คงรวมเวลา ๑๔ ปี

ดังเพลงยาวเฉลิมพระเกียรติที่นายมีพรรณนาไว้ งานสมโภชวัดราชโอรสอาราม ครั้นในปลายปีเถาะ พ.ศ. ๒๓๗๔ นั้น พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ โปรดเกล้าฯ

ให้มีการสมโภชวัดราชโอรส ซึ่งสถาปนาสำเร็จแล้ว พร้อมกับวัดอื่นๆ เช่น วัดราชสิทธิาราม

วัดกณีนาค วัดโมลีโลกยาราม วัดอรุณราชวราราม วัดระฆังโฆสิตาราม วัดพระยาทำ วัดสุวรรณ และวัดสระเกษ ซึ่งวัดเหล่านี้ได้ทรงบูรณะใหม่ การยังไม่สำเร็จ แต่โปรดเกล้าฯ

ให้สมโภชพร้อมกันเสียครั้งหนึ่งก่อน โดยมีหมายกำหนดการสรุปได้ดังนี้ วันอาทิตย์ เดือน ๒ ขึ้น ๑๓ ค่ำ พ.ศ. ๒๓๗๔ (ตรงกับวันที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๓๗๔)

ได้ถวายผ้าไตรจีวรแก่พระสงฆ์ที่เจริญพระพุทธมนต์ที่วัดราชโอรสอาราม

และพระสงฆ์ที่มาเจริญพระพุทธมนต์พระอารามอื่นๆ พระอารามดังกล่าวข้างต้น

โดยโปรดเกล้าฯ ให้มารับไตรจีวรที่วัดราชโอรสอารามรุ่งขึ้นวันจันทร์ เดือน ๒ ขึ้น ๑๔ ค่ำ

(ตรงกับวันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๓๗๔) เป็นวันที่พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์เขียน

สมโภชพร้อมกัน มีมหรหรรทุกพระอาราม เฉพาะที่วัดราชโอรสอารามโปรดเกล้าฯ

ให้ปลูกพลับพลาที่ริมคลองหน้าวัด และโปรดเกล้าฯ

ให้มีโขนโรงใหญ่ชกรอกตรงหน้าพลับพลาด้วย เกณฑ์เรือประพาสข้าราชการร้องสัควาดอกสร้อย

ที่บริเวณเกาะหน้าพลับพลา ครั้นตกเวลาเย็น

ได้เสด็จพระราชดำเนินทางชลมารคประทับเรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์เป็นกระบวนพยุหยาตรา

มีเรือกระบวนรูปสัตว์ มาประทับทรงสดับพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ทั้ง ๓ วัน

ที่เป็นกำหนดงานสมโภชพระอารามวัดราชโอรสอาราม ราชวรวิหาร

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

๓.๑.๘ ด้านการส่งเสริมแต่งตำราทางพระพุทธศาสนา

ในสมัยรัชกาลที่ ๓ พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ผู้มีความรู้ นำตำราต่าง ๆ จารึกลงบนศิลา ประดับไว้ตามฝาผนังอาคารต่าง ๆ ของวัดราชโอรสาราม วัดสุทัศนเทพวราราม โดยเฉพาะที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามอันเป็นวัดที่สำคัญที่ทรงโปรดให้บูรณะในรัชกาลของพระองค์ ความรู้และตำราต่าง ๆ ที่โปรดให้จารึกไว้ นั้นมีทั้งวิชาอักษรศาสตร์ แพทยศาสตร์ พุทธศาสตร์และโบราณคดี เช่น ตำราโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ตำรายา ตำราโหราศาสตร์ พร้อมกันนั้นก็ทรงโปรดให้ปั้นรูปถายี่ดัดตนแสดงท่าบำบัดโรคลม กับคำโคลงบอกชนิดของลม ตั้งไว้ในศาลารายรอบเขตพุทธาวาสทำให้ประชาชนสามารถศึกษาหาความรู้ในด้านต่าง ๆ ได้อย่างแพร่หลาย จนคนไทยทั้งหลายในยุคนั้นกล่าวว่า วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของเมืองไทย

ทรงสร้างพระไตรปิฎก มีถึง ๘ ฉบับ คือ ฉบับรดน้ำเอก ฉบับรดน้ำโท ฉบับชูปย่อ และ ฉบับอักษรรามัญ เป็นต้น สร้างด้วยฝีมือปราณีต ตรวจสอบอักษรระพยัญชนะอย่างถี่ถ้วน สำหรับพระไตรปิฎกฉบับรดน้ำโท นั้น ในสมัยรัชกาลที่ ๓ ได้ใช้ในการสอบไล่พระปริยัติธรรม

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงอาศัยราชประเพณีที่ทรงสดับพระธรรมเทศนาทุกวันเป็นนิจในครั้งนั้นจึงมีพระราชประสงค์จะให้แปลเป็นภาษาไทย จึงโปรดให้วางฎีกาพระสงฆ์ ที่จะถวายเทศน์แปลพระไตรปิฎก ทั้งพระสูตร พระวินัย พระปรมัตต์ และหนังสือเรื่องต่าง ๆ ซึ่งโบราณบัณฑิตได้แต่ไว้เป็นภาษามคร เมื่อเทศน์เสร็จแล้วก็โปรดฯ ให้เขียนเก็บรักษาไว้ในหอหลวง

จึงปรากฏหนังสือซึ่งแปลจากภาษามครออกเป็นภาษาไทยขึ้นในรัชกาลที่ ๓ เป็นอันมาก เช่น เรื่องมิลินทปัญหา เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ในปัจจุบันจึงพบว่าหนังสือแปลที่มีอยู่โดยมาก เป็นสำนวนแปลในสมัยรัชกาลที่ ๓ ทั้งสิ้น และในครั้งนั้นหนังสือที่ส่งออกไปแล้ว กรมราชบัณฑิตไม่ได้ติดตามทวงถามต้นฉบับคืน หนังสือจึงหาไปจากหอหลวงเป็นจำนวนมาก และเมื่อครั้งตั้งหอพระสมุดสำหรับพระนคร หนังสือที่รวบรวมได้มาจากวัดต่าง ๆ ยังเคยพบหนังสือหลวงปะปนมาอยู่ตลอด

๓.๒ ด้านการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
นั้นการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาจึงถือเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบูรณปฏิสังขรณ์วัดทั้งในกรุง และตามหัวเมืองต่าง ๆ จนมีความใหญ่โตสวยงาม แต่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
ก็ยังสนใจในเรื่องการปกครองและภัยที่จะมาก่อให้เกิดผลเสียต่อพระศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภัยที่เกิดจากตัวบุคคลที่บวชเป็นพระภิกษุสงฆ์สามเณรที่ประพฤติผิดไปจากพระธรรมวินัย
และภัยที่เกิดจากการเข้ามาของมิชชันนารีอเมริกันที่เข้ามาเผยแผ่คริสต์ศาสนา อีกทั้งปัญหาที่เกิดจากการที่พระภิกษุชริญาณ ได้ก่อตั้งธรรมยุติกนิกาย พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจะมีวิธีในการแก้ไขอย่างไร

๓.๒.๑ กรณีพระภิกษุสามเณรประพฤติละเมิดพระวินัย

ในสมัยรัชกาลที่ ๓ โปรดเกล้าฯ ให้สำรวจความประพฤติของสงฆ์ปรากฏว่าพระสงฆ์ถูกจับสึกและหนีเข้าป่าเป็นอันมากได้ชำระพระสงฆ์ใหญ่อีกครั้งในพ.ศ. ๒๓๘๕ ในพระราชพงศาวดารจารึกว่า “เกิดชำระความพระสงฆ์ที่ประพฤติอนาจารมิควร ได้ตัวชำระสึกก็มากประมาณ ๕๐๐ เศษ ที่หนีไปก็มาก พระราชาคณะเป็นปราชิกก็หลายรูป พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ ต้องอาราธนาสมเด็จพระมหาสมณเจ้าพระปรมาภิไธยชิโนรส และพระราชาคณะผู้ใหญ่ให้นิพนธ์โอวาทนุสรณ์ขึ้นอีกครั้งเพื่ออบรมพระสงฆ์การชำระความพระสงฆ์ที่ทำผิดพระวินัยประพฤติอนาจารครั้งนั้นกระทำเป็นเวลาถึง ๓ เดือน

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ทรงสรุปความประพฤติของพระสงฆ์ว่า พระจะ “เล่นตะกร้อ ทัดบุหรี เกี้ยวหญิง กินของกำ ทำอุลามก” สิ่งที่น่าสนุนล้อความดังกล่าว คือ คำโคลงในนิราศสุพรรณของสุนทรภู่เกี่ยวกับความประพฤติของพระสงฆ์หัวเมืองตอนเหนือตอนหนึ่งว่า

ตะวันเย็นเห็นพระพร้อม

ล้อมวง

ตีปะตะกร้อตรง

คู่ได้

สมภารท่านก็ลง

เล่นสนุก คลุกแฮ

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

เข้าค่างต่างอวดไอ้	อกให้ใจหาย
หยุดตะกร้อล้อไก่อั้ง	ตีอัน
ฝ่าพาดบาตรเหล็กพนัน	เห็นบรั้ง
ไก่อแพ้แร่ขบฟัน	พืดอุป ทูบเอย
เจ้าวัดตัดเรือตั้ง	แต่งเหล่นเย็นใจ
เสียนเทียนเสียนรูปช้ำ	เสียนศรัทธา
เสียนทีกมลมา-	โนชญ์น้อม
เสียนคายฝายศาสนา	สมณะ พระเอย
เสียนำตาทูพร้อม	เพราะรู้ดูเห็น

ดูเหมือนว่าการลงโทษพระสงฆ์ที่ประพฤติผิดทางวินัยจะทำกันอย่างไม่รุนแรงนัก ถ้าพระสงฆ์รูปใดสูบฝิ่น กินกัญชา เล่นเบียร์ เมื่อจับได้จะใช้วิธีบัพพาขณียกรรม คือ จับไปปล่อยจากหมู่เท่านั้น และเมื่อพระสงฆ์ประพฤติผิด ประชาชนจะนิ่งเฉยเสีย ถือคติว่า “ชั่วช่างชี ดีช่างสงฆ์” นอกจากผู้นั้นจะโกรธพระจริงๆ จึงจะพูดเล่าถึงความผิดของพระสงฆ์รูปหนึ่งรูปใด ด้วยเหตุนี้จึงมีผลให้พระสงฆ์อ่อนในการปฏิบัติพระธรรมวินัย จะพบว่าการทำผิดบางอย่าง เช่น การเตะตะกร้อ ถือกันว่าเป็นเรื่องธรรมดา เพราะถ้าลงโทษตามวินัยก็จะปรับเพียงอาบัติทุกกฏหรือปาจิตติย์ ซึ่งเพียงแต่ปลงอาบัติก็จะหมดโทษ เกี่ยวกับการที่พระเตะตะกร้อนี้มีเรื่องเล่าว่า พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ ทรงโปรดให้พระภิกษุสามเณรเข้าไปฟังราชบัณฑิตบอกหนังสือในพระราชวัง ในระหว่างที่พระภิกษุสามเณรมารอคอยราชบัณฑิตได้นำตะกร้อมาเตะฆ่าเวลา เผอิญวันหนึ่งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ ทรงพระราชยานผ่านมา ได้มีผู้นำความขึ้นกราบทูล พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ ทรงมีพระราชดำรัสว่า ถ้าพระจะเล่นตะกร้อบ้างก็ไม่เป็นไร ปรากฏว่า ในสมัยนี้มีพระสงฆ์นิยมเล่นตะกร้อกันหลายวัด

จากประกาศพิธิวิสาขบูชาในรัชกาลที่ ๒ ได้แสดงให้เห็นว่า มีพระสงฆ์ที่ประพฤติพาลเกรทั้งในกรุงและหัวเมืองจนต้องมีหมายรับสั่ง ึ่งให้มีการดูแลไม่ให้พระอันธพาลก่อเหตุร้ายแก่ฆราวาสและพระด้วยกันได้ แต่ความประพฤติของพระสงฆ์ที่อื้อฉาวที่สุด คือความประพฤติผิดในเรื่องชู้สาว สังฆราชพาลเกล้าฯได้ให้ข้อสังเกตประการหนึ่งว่า พวกผู้หญิงมักจะนำของไปถวายพระทั้งวัน

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

จึงอาจเป็นไปได้ที่การเข้าไปใกล้ชิดของผู้หญิงทำให้พระสงฆ์ละเมอดวินัยได้
จากประกาศในรัชกาลที่ ๔ ซึ่งให้เห็นว่า พระสงฆ์บางรูปเป็นที่หมายปองของหญิงโสด
หญิงหม้ายผัวหย่าหรือผัวตาย บางรายคิดจะได้พระมาเป็นลูกเขย
นอกจากนี้มีบางรายที่คิดหวังทรัพย์สมบัติของพระ จึงทำอุบายต่างๆ เช่น
นำอาหารคาวหวานถวายพระสงฆ์ที่พอใจ

ในที่สุดพระองค์นั้นก็ต้องสึกหรืออาจปฏิบัติผิดตั้งแต่ยังเป็นบรรพชิตอยู่ก็มี

ในสมัยรัชกาลที่ ๓

ได้ปรากฏความปาราชิกของพระสงฆ์ทั้งในเมืองและหัวเมืองที่น่าสนใจ คือ
กรณีของอ้ายควงอีเมือง เมืองพิจิตร เป็นเรื่องราวของพระชื่อกวง
ซึ่งมีผู้นิยมไปรักษานายรอดสามอีเมือง ในที่สุดทั้ง ๒ คนได้ประพฤติดีศีลธรรม ทั่งๆ
ที่ฝ่ายชายยังเป็นบรรพชิตอยู่

อาจชี้ให้เห็นว่าการที่ประพฤติดัวเป็นหมอยารักษาโรคทำให้เกิดความเสื่อมเสียได้ง่าย
เพราะนอกจากจะเป็นการประกอบอาชีพที่ผิดทางพระวินัยแล้ว บางครั้งการเป็นหมอ
ทำให้เกิดความใกล้ชิดกับสีกาคั่วย และได้ปรากฏความปาราชิกของสมิขิต สมิเรื่อน อ้ายหนู
อ้ายพิง อ้ายทิม อ้ายเสือ เป็นต้น เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ทรงขึ้นครองราชย์แล้ว ๒
ปี พระองค์ได้จับพระที่ต้องอาบัติปาราชิกในเรื่องชู้สาวสักหลายรูป เป็นที่น่าสังเกตุว่า
ความประพฤติดีศีลของพระในกรณีนี้ แม้นในวัดโพธิ์ซึ่งเป็นทีสถิตของเจ้าคณะกลาง
มีหน้าที่ทำการปกครองดูแลพระสงฆ์ทั้งกรุงเทพฯ

ก็ได้ปรากฏพระภิกษุประพฤดิเสื่อมเสียเช่นนี้มากรูปด้วยกัน

สำหรับพระสงฆ์บางรูปก็ประพฤติดีศีลโดยการเล่นเพื่อน

และบางครั้งพระหนุ่มเณรน้อยก็ประพฤดิตนเป็นนักเลงเที่ยวเกี่ยวหญิง
จนถึงกับทะเลาะวิวาทต่อยตีกัน ทีเขากว่านั้นก็แต่งตัวเป็นพวกเจ้าชู้ ทัคบุหรี่ สวมแหวน
กริดกราย เป็นต้น แต่บางครั้งผู้หญิงก็ถึงกับจับพระเสียเอง หรือ
มิฉะนั้นก็มีผู้ทำตัวเป็นแม่สื่อชักชวนให้พระสึกออกมาแต่งงาน
ปรากฏว่าพระสงฆ์บางรูปเข้ามาบวชเพื่อรักษาโรคผู้หญิงด้วย

สำหรับความประพฤดิของพระในด้านวัตรปฏิบัตินั้น พระสงฆ์บางรูป

“ประพฤติดีวินัยอยู่บ่อยๆ เฉื่อยชา เกียจคร้าน ชอบพนเจร ทะนงใจ อวดดี หยิงยะโส
ตะกละ ประพฤติดีทำนองคลองธรรม”

พระสงฆ์บางวัดไม่ประกอบอุโบสถสังฆกรรมซึ่งเป็นกิจที่ต้องทำ คือ

สวดพระปาฏิโมกข์ในวันขึ้นและแรม ๑๔ หรือ ๑๕ ค่ำ เดือนละ ๒ ครั้ง

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

พระสงฆ์บางวัดทำปีละ ๑-๒ ครั้ง เท่านั้น บางพวกทำอุโบสถกรรมจริง แต่สวดไม่จบ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ทรงวิจารณ์ว่าถ้าพระสงฆ์ภูมิมนต์ไปเทศน์วันละ ๕-๑๐ แห่ง ก็ไปได้ไม่ใช่กิจเหมือนกับการทำอุโบสถสังฆกรรม เพราะได้ลากสักการะ

การตั้งธรรมยุติกนิกายในรัชกาลที่ ๓ เป็นการบ่งชี้ให้เห็นว่า พระสงฆ์ประพฤติตนกวีนักกวีกันมากพระวชิรญาณทรงประณามพระสงฆ์ว่ามีพวกอามิสทนายมากกว่าพวกธรรมทนาย พวกอามิสทนายเป็นพวกมักมาก มีความประพฤติย่อหย่อน ไม่ได้แสวงหาสังฆธรรม ต้องการเพียงลาภผลและชื่อเท่านั้น

การที่พระสงฆ์บางกลุ่มประพฤติชั่วเช่นนี้ย่อมมีผลต่อศาสนาโดยตรง เพราะพระสงฆ์ในสายตาของราษฎรทั่วไป คือ ผู้สืบพระศาสนา ถ้าประพฤติไม่ดี ศาสนาก็พลอยเสื่อมโทรมไปด้วย ปัญหาในสมัยนี้ไม่ได้อยู่ที่พระสึกขาลาเพศไป หากแต่มีผู้นิยมบวชอยู่แล้วไม่ยอมสึก กลับประพฤติตัวไร้ธรรมวินัย

๓.๒.๒ การตั้งธรรมยุติกนิกาย ในสมัยรัชกาลที่ ๓

สมเด็จพระเจ้านั่งเอยาเธอเจ้าฟ้ามงกุฎทรงผนวชอยู่ ณ วัดมหาธาตุ ทรงสนพระทัยศึกษาพระไตรปิฎก พระพุทธทวจนะ และพระธรรมวินัยและทรงเห็นว่า พระภิกษุสงฆ์ในสมัยนั้นไม่ได้เคร่งครัดในพระธรรมวินัย จึงต้องการจะทำการสังคายนาเสียใหม่ พระองค์ได้ทรงพบพระภิกษุรามัญผู้หนึ่ง ชื่อ ชาย พุทฺธวโธ เกร่งครัดในพระธรรมวินัยมาก พระองค์จึงทรงถือเป็นแบบอย่างและทรงปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ข้อปฏิบัติของพระองค์จึงผิดไปจากพระสงฆ์รูปอื่นๆ การห่มผ้าก็เป็นแบบรามัญ พระองค์จึงย้ายที่ประทับมาอยู่ ณ วัดสมอราย (วัดราชาธิวาส) ทรงให้นามคณะสงฆ์ของพระองค์ว่า “คณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย” ส่วนคณะสงฆ์เดิมเรียกตนเองว่า “คณะสงฆ์มหานิกาย” หลักธรรมของคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย ถือว่าเป็นหลักธรรมถูกต้อง เชื่อในสิ่งที่มีเหตุผลมากขึ้น ทำให้ใกล้ชิดและได้รับความเลื่อมใสจากประชาชนมากขึ้น ที่สำคัญคือ มีการเปลี่ยนแปลงการเทศน์ จากภาษาบาลีเป็นภาษาไทย ทำให้เข้าใจง่าย

๓.๒.๒ การเผยแพร่ของคริสต์ศาสนา

สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ทรงเห็นอันตรายจากการเผยแพร่ของศาสนาคริสต์นิกายโปแตสแตนท์ เนื่องจากได้มีคณะบาทหลวง ได้นำเอาเครื่องพิมพ์หนังสือ เข้ามาในประเทศไทย และทำการพิมพ์คัมภีร์ไบเบิล และคำสั่งสอนของคริสเตียน

 [Buy Now](#) **\$29.95** (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ออกเผยแพร่ในประเทศไทยเป็นครั้งแรก พระองค์จึงทรงเห็นว่า พระธรรมวินัย
ที่ต้องใช้เป็นหลักของพระภิกษุสงฆ์ ในพระพุทธศาสนา
ยังมีได้มีการพิมพ์เช่นเดียวกับของคริสเตียน หากเป็นเช่นนี้แล้ว
ไม่นานพระพุทธศาสนาจะถูกกลืน โดยศาสนาคริสต์นิกายโปแตสแตนท์ เป็นแน่แท้
พระองค์จึงทรงให้ภิกษุเจ้าฟ้ามงกุฎ ตั้งเครื่องพิมพ์แบบเดียวกับฝรั่งเศส ที่วัดบวรนิเวศฯ
และจัดพิมพ์พระปาฏิโมกข์ บทสวดมนต์ ฯลฯ แทนหนังสือโบราณ โดยให้พระภิกษุ
เป็นผู้จัดพิมพ์และตรวจทาน และพระราชทานให้กับ ทุกมณฑลหัวเมือง
มิชชันนารีอเมริกากับนิกายโปแตสแตนท์ ได้เข้ามาพร้อมกับวิทยาการสมัยใหม่ เช่น วิทยาศาสตร์
การแพทย์ การศึกษา เป็นต้น
ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลกระทบต่อพระพุทธศาสนาในประเทศไทยโดยตรง
โดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกมิชชันนารีมักที่จะใช้ความก้าวหน้าของวิทยาการ
เป็นเครื่องมือในการชักจูงคนไทยและคนชาติอื่น ๆ
ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยเฉพาะคนจีนให้เข้ารับศาสนา

๓.๒.๓ การก่อตั้งธรรมยุติกนิกาย

ธรรมยุต หรือธรรมยุติกนิกาย เป็นคณะหนึ่งของพระสงฆ์ในประเทศไทย
เป็นฝ่ายวิปัสสนาธุระ ตั้งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ โดยพระวชิรญาณเถระ (เจ้าฟ้ามงกุฎ : พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔)และเมื่อถึงรัชกาลที่ ๕ พ.ศ.
๒๔๔๕

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราชโองการ
ให้ประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองคณะสงฆ์ขึ้นเป็นครั้งแรก
ในประเทศไทยพระราชบัญญัติฉบับนี้มีชื่อว่า“พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ รศ.๑๒๑”
มีสาระสำคัญคือได้ยกสถานะคณะธรรมยุติ ให้เป็นนิกายอย่างถูกต้องตามกฎหมาย
นิกายธรรมยุต ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปฏิรูปและฟื้นฟูด้านวัตรปฏิบัติของสงฆ์
ให้มีความถูกต้องและเข้มงวดตามพุทธบัญญัติ
ให้พระภิกษุสงฆ์มีวัตรปฏิบัติที่เคร่งครัดถูกต้องตามพระวินัยปฏิบัติในสิ่ง ที่ถูกต้องดงาม
ศึกษาพระปริยัติธรรมอย่างเข้าใจแจ่มแจ้ง
เป็นการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในส่วนที่บกพร่องของพระสงฆ์ไทยที่มีมาแต่โบราณ
ให้สมบูรณ์ทั้งพระวินัยปิฎกและพระสุตตันตปิฎก
ซึ่งเป็นความพยายามของพระวชิรญาณเถระเพื่อช่วยปฏิรูปการคณะสงฆ์และเผย
แผ่พระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองอย่างบริบูรณ์ขึ้นในประเทศไทย

 Buy Now **\$29.95** (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

การก่อตั้งคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย
เป็นสาเหตุทำให้พระสงฆ์เถรวาทอื่นซึ่งเป็นพระสงฆ์ส่วนใหญ่ที่ไม่ใช่คณะธรรมยุติ
ถูกพระวชิรญาณเถระเรียกว่า "มหานิกาย" อีกด้วย
ซึ่งคำว่ามหานิกายนี้ได้ถูกนำมาใช้เรียกพระสงฆ์สายเถรวาทลังกาวงศ์
อื่นในประเทศไทยมาจนถึงปัจจุบัน

ประวัติการก่อตั้ง

คณะธรรมยุตต์ขึ้น โดยพระวชิรญาณเถระ (เจ้าฟ้ามงกุฎ :
พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ขณะดำรงพระยศเป็นเจ้าฟ้ามงกุฎ)
ได้พบเห็นข้อวัตรปฏิบัติของพระสงฆ์ที่ย่อยหย่อคลาดเคลื่อนไปจากกพระธรรมวินัยเป็นอันมาก
ภายหลังจากที่ได้ทรงวิสาสะกับพระมอญ ชื่อ ชาย ฉายา พุทฺธวโธ
ซึ่งได้อธิบายหลักปฏิบัติตามหลักพระวินัยได้ชัดเจนเป็นที่พอพระทัย จึงได้ทรงอุปสมบทใหม่ เมื่อ
พ.ศ. ๒๓๗๒ ภายหลังจากที่ทรงแก้ไขข้อวัตรปฏิบัติต่าง ๆ ให้ถูกต้องตรงตามพระวินัยแล้ว
ก็ได้มีพระภิกษุเลื่อมใสเข้ามาขอศึกษาอยู่ด้วย
จำนวนผู้เลื่อมใสในความเคร่งครัดของเจ้าฟ้ามงกุฎเพิ่มจำนวนขึ้นจนนำไปสู่การ รวมตัวกัน
เรียกว่าคณะธรรมยุตต์ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๓๗๖
ภายหลังได้เสด็จมาประทับที่วัดบวรนิเวศวิหารและตั้งเป็นศูนย์กลางของคณะธรรมยุต

พัฒนาการของธรรมยุติกนิกาย

แบ่งพัฒนาการของธรรมยุติกนิกายเป็น ๒ ช่วงคือ

๑. ระยะที่ ๑ การก่อตั้ง (พ.ศ. ๒๓๖๗ - ๒๓๗๕)

หลังจากวชิรญาณภิกษุตั้งนิกายใหม่ขึ้นมาแล้ว
พระองค์เจ้าฤกษ์ซึ่งมาบวชที่วัดมหาธาตุเป็นพระธรรมยุตองค์แรกที่ห่มแหวกแบบ
รามัญเข้าไปปรับบทบาทในพระราชวัง และถูกรัชกาลที่ ๓ ดำหนิ
วชิรญาณภิกษุจึงห่มแหวกบ้างและย้ายจากวัดมหาธาตุไปจำพรรษาที่วัดสมอราย
ในขณะเดียวกันรัชกาลที่ ๓ ทรงพยายามควบคุม
คณะสงฆ์มากขึ้น
โดยทรงแต่งตั้งกรมหมื่นไกรสรวิจิตรให้กำกับกรมสังฆการีและสถาปนาให้
กรมหมื่นปรมาณูชิต โนรสเป็นเจ้าคณะกลางปกครองวัดในกรุงเทพฯทั้งหมด ๖๑ วัด

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ให้มีระเบียบยิ่งขึ้น รวมทั้งการปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนเมื่อ

พ.ศ.๒๓๗๗ ในที่สุดทรงให้วชิรญาณภิกษุมาประทับที่

วัดบวรนิเวศวิหาร

๒. ระยะที่ ๒ การขยายตัวหลังจากวชิรญาณภิกษุมาประทับที่วัดบวรนิเวศวิหาร มีวัดสังกัดธรรมยุติกนิกายมากขึ้น เพราะรัชกาลที่ ๓

ทรงให้การรับรองวชิรญาณภิกษุเท่ากับรับรองความชอบธรรมของธรรมยุติกนิกายไปด้วย

วัดบวรนิเวศวิหารเมื่อวชิรญาณภิกษุเสด็จมาประทับได้เป็นศูนย์กลางของการเผยแพร่พระพุทธศาสนาด้วยเทคโนโลยี

เมื่อวชิรญาณภิกษุทรงสร้างโรงพิมพ์ขึ้นในวัดเพื่อพิมพ์หนังสือเกี่ยวกับพุทธ ศาสนา

และพัฒนาตัวพิมพ์อักษรไทยที่มีขั้วหน้ารีคืบขึ้นก่อนหน้านี้ให้สมบูรณ์

และยังประดิษฐ์อักษรอริยกะเพื่อใช้พิมพ์ภาษาบาลีแทนอักษรขอมด้วย

และยังประดิษฐ์อักษรอริยกะเพื่อใช้พิมพ์ภาษาบาลีแทนอักษรขอมด้วย

ธรรมเนียมและแบบแผนของธรรมยุติกนิกาย

ระเบียบแบบแผนในด้านการปฏิรูปทางพระพุทธศาสนาของธรรมยุติกนิกาย โดย

พระวชิรญาณเถระ (เจ้าฟ้ามงกุฎ : พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๔)

๑. ทรงตั้งธรรมเนียมนมัสการพระเจ้าคำ ที่เรียกว่าทำวัตรเช้า ทำวัตรค่ำ เป็นประจำ และทรงพระราชนิพนธ์บทสวดเป็นภาษาบาลี เป็นคาถา เป็น จุณณิยบท

ซึ่งใช้แพร่หลายจนถึงปัจจุบันนี้ มีการรักษาถือปฏิบัติ

และแสดงพระธรรมเทศนาเวลาเก้าโมงเช้าและบ่ายสามโมงเย็น

ในวันธรรมสวนะและวันอุโบสถเดือนละ ๔ ครั้ง

๒. ทรงปฏิรูปการเทศน์และการอธิบายธรรมทรงเริ่มการเทศนาด้วยผีพระโอบุชู้ชวนให้ผู้ฟังเข้าใจง่ายและเกิดศรัทธา

ไม่โปรดเขียนหนังสือไว้เทศน์นอกจากนี้ยังทรงฝึกหัดศิษย์ให้ปฏิบัติตาม

ทรงอธิบายเพื่อให้คนเข้าใจในเนื้อหาของหลักธรรม เผยแพร่หลักธรรมสู่ราษฎร

อธิบายหลักอันยุ่งยากซับซ้อน

คณะสงฆ์ธรรมยุติได้เพิ่มบทสวดมนต์ภาษาไทยลงไปทำให้คนนิยมฟังเป็นอันมาก

๓. ทรงกำหนดวันมาฆบูชาเป็นวันสำคัญทางศาสนาเพิ่มขึ้นจากวันวิสาขบูชา

ทรงพระราชนิพนธ์คำบูชา และวางระเบียบให้เดินเวียนเทียนและสดับพระธรรมเทศนา

ทรงชักนำให้บำเพ็ญกุศลตามเทศกาลต่างๆเช่นถวายสลากภัตตภัตบาตรน้ำผึ้งถวายผ้าจำนำพรรษา

๔. ทรงแก้ไขการรับฝักจุนให้ถูกต้องตามพุทธบัญญัติ คือเริ่มแต่การชัก ตัด เย็บ ย้อม

ให้เสร็จภายในวันเดียวกัน

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

๕. ทรงแก้ไขการขอบรรพชา

และการสวดกรรมวาจาในอุปสมบทกรรมให้ถูกต้องยิ่งขึ้น เช่น ระบุนามอุปสัมปทา-เปกขะ และนามอุปัชฌายะ ซึ่งเป็นภาษาบาลีในกรรมวาจา การออกเสียง อักษรบาลีทรงให้ถือหลักการออกเสียงให้ถูกต้องตามหลักบาลีไวยากรณ์

๖. ทรงวางระเบียบการครองผ้า คือการนุ่งห่มของภิกษุสามเณร

ให้ปฏิบัติไปตามหลักเสริยวัตรในพระวินัยเพื่อให้สุภาพเรียบร้อย

(เดิมพระธรรมยุติกครองจีวรห่มแหวก แต่ตอนปลายรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เปลี่ยนมาห่มคลุม (ห่มหนึบ) ตามแบบพระสงฆ์มหานิกาย

ครั้นถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสวยราชย์ จึงได้กลับมาห่มแหวกตามเดิม)

ทรงวางระเบียบการกราบไหว้ของพระภิกษุสามเณร และระเบียบอาจารย์มารยาท

ต้องวางตัวให้น่าเลื่อมใสศรัทธาสังวรในกิริยามารยาทและขนบธรรมเนียม

๗. ทรงให้พระสงฆ์ธรรมยุติ ศึกษาพระปริยัติธรรมให้แตกฉาน

สามารถแสดงธรรมเทศนา สั่งสอน สามารถแยกระหว่างความเชื่อที่มีเหตุผล

และความเชื่อในสิ่งที่ไม่สามารถอธิบายได้ การศึกษาในด้านวิปัสสนาธุระ

ไม่ใช่รับรู้เฉพาะสมณะวิธีอันเป็นเบื้องต้น แต่ให้รับรู้ไปถึงขั้นวิปัสสนากรรมฐาน

การปฏิบัติตามพระวินัย

ทรงให้ถือหลักว่าสิ่งใดที่สงสัยและน่ารังเกียจไม่ควรกระทำโดยเด็ดขาด

พึงเคารพพระวินัยอย่างเคร่งครัด

๘. ทรงเห็นความสำคัญในการศึกษาหา ความรู้สาขาอื่น ๆ ของพระสงฆ์

จึงทรงอนุญาตให้พระสงฆ์เข้าศึกษาภาษาอังกฤษกับหมอแคสเวล (Reverend Jesse Caswell) ตาม

ความสนใจ ทำให้มีการสืบสานการเข้าศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมของพระสงฆ์มาจนถึงปัจจุบัน

สรุป

บทบาทของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนานั้น

พระองค์ทรงมีพระราชศรัทธาในพระศาสนาอย่างแรงกล้า

ที่คาดหวังจะให้พระพุทธศาสนามีความเจริญรุ่งเรือง

ทั้งนี้พระองค์ทรงทำนุบำรุงอย่างเป็นกระบวนการโดยที่ทรงให้ความส

าคัญกับการบำรุงด้านศาสนวัตถุเป็นอันดับแรกเนื่องจากพระอารามต่าง ๆ

มีความทรุดโทรมจากสงครามและขาดการบำรุงมานานเพื่อให้พระสงฆ์สามเณรได้มีที่อยู่อาศัย

ที่สะดวกสบายเหมาะสมแก่สมณะ

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ซึ่งทรงได้มีการบูรณปฏิสังขรณ์ตั้งแต่ยังเป็นกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์
เมื่อพระอารามต่างๆมีความสมบูรณ์แล้วจึง มีพระราชดำริในการส่งเสริมการศึกษา
และจัดหาตำราทางพระพุทธศาสนาโดยส่งสมณทูตไปนำมาจากประเทศลังกา
และเขมรแล้วนำมาเปรียบเทียบกับของไทย โดยทรงมอบหมายให้พระวชิรญาณภิกษ
ุเป็นประธานในการดำเนินการ จนมีพระไตรปิฎก ประจำพระอารามต่าง ๆ ทั้งในเมืองหลวง
และหัวเมืองต่าง และทรงพระราชไปถึงประเทศราชต่างๆ จนปรากฏให้เห็นว่าในพระอารามต่างๆ
มีพระมหาเปรียญและสามเณรเปรียญมากขึ้น สำหรับการปกครองคณะสงฆ์นั้นมี กรมสังฆการี
เป็นผู้ดูแลความประพฤติของพระสงฆ์สามเณร

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

บทที่ ๔

ผลที่เกิดจากพระราชกรณียกิจในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาของ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวที่มีต่อสังคมไทย

๔.๑ ด้านศิลปกรรม

ศิลปวัฒนธรรมเป็นสิ่งแสดงความเจริญของมนุษย์

ชาติใดมีศิลปวัฒนธรรมเป็นแบบอย่างของตนเอง

พื้นฐานของวัฒนธรรมที่สามารถสืบทอดต่อกันมาเป็นเวลานาน หลายชั่วอายุคน นอกจากจะแสดงถึงความเจริญทางจิตใจของชนในชาติ ยังเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งและความสามัคคีในการรักษาเอกลักษณ์ของชาติไว้ได้

ศิลปะและวัฒนธรรมมีความผสมกลมกลืนกันในลักษณะของการสืบทอดพฤติกรรม

ความคิดความเชื่อ รูปแบบของผลงานและแนวความคิดในการสร้างงานนั้น

อาจกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมเป็นผู้สร้างงานศิลปะ

และงานศิลปะก็ได้มีส่วนจรรโลงวัฒนธรรมซึ่งมีบริบทที่กว้างใหญ่กว่า

ชาติไทยเป็นชาติเก่าแก่ที่มีสถาบันพระมหากษัตริย์สืบต่อกันมาเป็นเวลานานเท่ากับความเป็นชาติ

สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นรูปแบบการปกครองบ้านเมืองที่เก่าแก่ที่สุดที่มนุษย์ รู้จัก

ซึ่งรวมอำนาจการปกครองไว้ที่บุคคลเดียว มีการสืบทอดอำนาจการปกครองภายในตระกูล

และอยู่เหนือกฎหมายใด ๆ ความอยู่รอดปลอดภัยของบ้านเมือง

และความเป็นอยู่ของประชาชนพลเมืองก็ขึ้นอยู่กับพระมหากษัตริย์เพียงพระองค์เดียว

นับตั้งแต่ยุคประวัติศาสตร์ของไทย ตั้งแต่อาณาจักรสุโขทัยเป็นต้นมา

พระมหากษัตริย์ของไทยในอดีตทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อปวงชน

ชาวไทยในการป้องกันบ้านเมืองจากการตกเป็นเมืองขึ้นของชาติอื่น

ทรงทำนุบำรุงบ้านเมืองและพระพุทธศาสนาทำให้ประชาชนมีความสุข

และทรงเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชาติเมื่อยามคับขัน

พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยหลายพระองค์ในการทำนุ

บำรุงบ้านเมืองและพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะด้านพระพุทธศาสนาที่สะท้อนถึง

ศิลปวัฒนธรรมนั้น ได้เป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งของศิลปะและวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

การมีภาษาไทยที่เราภาคภูมิใจว่าเป็นภาษาที่สมบูรณ์ครบถ้วน รวมทั้งมีตัวอักษรที่เป็นเอกลักษณ์ มีวรรณกรรมของชาติ มีแบบอย่างศิลปะและสถาปัตยกรรมไทย มีแบบแผนประเพณีและกิริยามารยาทที่ดีงาม มีดนตรีและนาฏศิลป์ที่สามารถสร้างความประทับใจให้แก่ชาวต่างชาติ เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งทีพระมหากษัตริย์ของไทยในอดีตได้ทรงริเริ่ม ทรงอุปถัมภ์ค้ำชู และหลายพระองค์ได้ทรงมีพระราชกรณียกิจโดยตรง เช่น ทรงพระราชนิพนธ์วรรณคดี ทรงพระราชนิพนธ์บทเพลง และทรงงานช่างศิลป์หลายแขนงด้วยพระองค์เอง สถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยจึงมีคุณูปการต่อศิลปะและวัฒนธรรมของไทย อย่างใหญ่หลวงและใกล้ชิดยิ่งกว่าพระมหากษัตริย์ของชาติอื่นใดจะทรง มีต่อศิลปะและวัฒนธรรมในชาตินั้น ๆ

การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของการทำนุบำรุง บ้านเมืองและอาณาประชาราษฎร์ จึงเป็นพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ที่สืบทอดกันมายาวนานเท่ากับประวัติศาสตร์ของชาติ แม้พระมหากษัตริย์ในอดีตหลายพระองค์มิได้ทรงสร้างหรือทรงงาน ทางด้านศิลปวัฒนธรรมมากนัก ก็เป็นด้วยภาวะคับขันของบ้านเมืองเช่นการศึกษาสงครามและการปราบปรามห ัวเมืองที่ก่อความไม่สงบ แต่ก็ยังได้โปรดเกล้าฯ ชูเลี้ยงช่างศิลป์ ครูและผู้รู้ทางศิลปวัฒนธรรมไม่ขาดสาย ทำให้สามารถสืบทอดกันมาได้จนถึงปัจจุบัน การที่ต้องโยกย้ายราชธานีทุกครั้งตั้งแต่สุโขทัยจนถึงรัตน โกสินทร์นั้น กล่าวได้ว่าเรามีได้สูญเสียทางศิลป วัฒนธรรม มีแต่จะเพิ่มเติมมากขึ้นกว่าเดิม เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นปรากฏชัดว่าพระมหากษัตริย์ ในอดีตล้วนทรงมีพระราชดำริเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไปในทิศทางเดียวกัน คือ การอนุรักษ์ของเก่าที่มีอยู่ การฟื้นฟูสิ่งที่กำลังจะสูญหาย และการสร้างสรรค์ของใหม่ที่พัฒนาขึ้นจากรากฐานที่มีมั่นคง

ในช่วงแรกของกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก องค์กรบรมมหาราชวังแห่งบรมราชจักรีวงศ์ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายราชธานีมาตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๒๕ ด้วยเหตุผลทางยุทธศาสตร์และการขยายเมืองต่อไปนั้น เป็นพระราชภารกิจที่หนักอย่างยิ่ง ซึ่งพระมหากษัตริย์ในรัชกาลต่อมาได้ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจทั้งใน การสร้างกรุงเทพมหานครและการวางรากฐานของบ้านเมืองในด้านต่าง ๆ เช่น การปกครอง

 \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

การป้องกันประเทศ การศาสนา

และการทำงานบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องมาอีกหลายพระองค์

ตามรอยพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกซึ่งทรงมีพระราช

ดำริที่จะฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมของชาติให้มีความเจริญรุ่งเรืองเหมือนครั้ง

กรุงศรีอยุธยา

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงสนพระทัยงานศิลปะและสถาปัตยกรรมและมีแนวพระราชดำริในการประยุกต์

รูปแบบศิลปะและสถาปัตยกรรมของจีน ซึ่งมีการติดต่อกับกันอย่างใกล้ชิด

นำมาใช้ร่วมกับรูปแบบศิลปะและสถาปัตยกรรมไทย โดยเฉพาะในการสร้างวัด

ทำให้วัดที่สร้างในรัชสมัยของพระองค์ มีลักษณะที่แปลกตาและเป็นแบบอย่างเฉพาะ

นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาและคลี่คลายสถาปัตยกรรมตามแนวประเพณี

การที่พระองค์ทรงสร้างวัดทำให้วัดเป็นศูนย์กลางของสังคมเป็นที่พบปะชุมนุม

การเล่าเรียนศึกษาประกอบกับวัดเป็นแหล่งรวมของศิลปวิทยาในสมัยนั้นแล

ะสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

तिकกล่าวไว้แต่เพียงพระราชกรณียกิจด้านการทำงานบำรุงศิลป

วัฒนธรรมของบูรพาทักษัตริย์ในพระบรมราชจักรีวงศ์นั้น

ด้วยเห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นศิลปะและวัฒนธรรมไทยและได้สืบทอดกันมาเป็นเวลายาวนาน

ล้วนได้รับการฟื้นฟู อนุรักษ์ รวมทั้งมีวิวัฒนาการอย่างมากในสมัยรัตนโกสินทร์นี้

อีกประการหนึ่งคือความชัดเจนในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีการบันทึก

กทั้งแนวพระราชดำริที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม

และส่วนที่เป็นการบันทึกพระราชกรณียกิจที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไว้มากกว่าครั้งกรุงศรีอยุธยา

การทำงานบำรุงศิลปวัฒนธรรมนั้นเป็นพระราชภารกิจของพระมหากษ

ัตริย์ไปโดยปริยายแต่มิใช่นักความสำคัญต่างกันตามเหตุการณ์และความจำเป็นของบ้านเมือง

ในช่วงรัชกาลแรก ๆ นั้น

การสร้างราชธานีขึ้นใหม่ยังคงามเหมือนกรุงศรีอยุธยาที่สะสมความเจริญทาง

ศิลปวัฒนธรรมมานานหลายศตวรรษ เป็นงานที่ต้องระดมพระราชทรัพย์ แรงงาน

และความรู้ความสามารถของช่างไทย ซึ่งใช้เวลา ๒ ปี

เศษจึงสามารถจัดสมโภชพระบรมราชวังและพระนครได้

การทรงงานทำงานบำรุงศิลปวัฒนธรรมจึงเด่นชัดมาก

ไม่เพียงแต่ทางศิลปะและสถาปัตยกรรมเท่านั้น ยังรวมถึงวรรณกรรม นาฏกรรม

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

และการดนตรีที่เป็นส่วนสำคัญในการสร้างขวัญและกำลังใจให้ประชาชน ช่วงรัชกาลที่ ๓ เป็นช่วงเวลาที่มีการติดต่อกับโลกภายนอกมากขึ้น การแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมโดยมีการค้า การทูต และการเผยแพร่ศาสนาจากภายนอก ได้ทำให้เกิดการปรับตัวที่เป็นคุณประโยชน์ ด้วยพระมหากษัตริย์ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมตามแบบแผนประเพณี และในขณะเดียวกันทรงกระตุ้นให้ช่างและศิลปินไทยกล้าที่จะคิดสร้างสรรค์แบบอย่างใหม่ ๆ ที่เป็นการผสมผสานแบบแผนของไทยเข้ากับวิทยาการของชาติตะวันตก และตั้งแต่รัชกาลที่ ๓ จนถึงรัชกาลปัจจุบัน ประเทศไทยมีส่วนร่วมในกิจกรรมระหว่างชาติ และเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก

เป็นผลให้กระแสความเป็นสมัยใหม่หลังไหลเข้ามาทั้งจากต่างชาติโดยตรง และโดยการนำเข้ามาของนักเรียนไทยที่ไปศึกษาในต่างประเทศ ประกอบกับความจำเป็นในการพัฒนาบ้านเมืองและความเป็นอยู่ของประชาชน ความนิยมในความทันสมัยจึงบังคับบังความเป็นไทยไว้มากขึ้น พระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตยทรงมีบทบาทอย่างสำคัญยิ่งในการอนุรักษ์มรดกไทย และการสร้างเอกลักษณ์ไทย

ซึ่งทั้งสองส่วนนี้มีบริบทที่กว้างขวางมากและมีความยากลำบากที่จะให้เข้าไปอยู่ในจิตใจและในสำนึกของประชาชนทั่วไป ทรงเป็นผู้นำและทรงเป็นแบบอย่างให้แก่สภานิกทรในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การใช้ภาษาไทย การสร้างความพึงพอใจในความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย การประพฤติตนเป็นผู้มีมารยาท มีวัฒนธรรมทั้งอย่างสากลและอย่างเป็นไทย การพิจารณาเลือกรับและปรับใช้วัฒนธรรมซึ่งมีที่มาจากต่างชาติ รวมทั้งการอนุรักษ์และการสร้างสรรค์ศิลปกรรมแขนงต่าง ๆ

บทบาทของพระมหากษัตริย์ในสมัยรัตนโกสินทร์ที่ทรงมีต่อศิลปวัฒนธรรมของชาตินั้น มีความแตกต่างกันบ้าง ซึ่งเป็นไปตามความเหมาะสมของยุคสมัยและความจำเป็นของบ้านเมือง แต่มีสิ่งที่น่าสนใจสำหรับพระมหากษัตริย์ในพระบรมราชจักรีวงศ์นี้ ทุกพระองค์ล้วนสนพระราชหฤทัยและทรงมีพระปรีชาสามารถในศิลปะแขนงใดแขนงหนึ่ง บางพระองค์ทรงโปรดหลายแขนง และทุกพระองค์ทรงให้ความสำคัญกับงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม พร้อมทั้งทรงเป็นองค์ผู้สร้างงานศิลปะหรือมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิดด้วย จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าพระมหากษัตริย์ในพระบรมราชจักรีวงศ์ในช่วงแรกทรงเป็นนักรบ

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

นักปกครองและศิลปิน

และในช่วงเวลาต่อมาพระมหากษัตริย์ในพระบรมราชจักรีวงศ์ทรงเป็นนักการทูต นักพัฒนา และศิลปิน พระอัจฉริยภาพในความเป็นศิลปินจึงมีอยู่อย่างมั่นคงเฉพาะในพระบรมราชจักรีวงศ์นี้ สืบทอดมายาวนานถึงรัชกาลปัจจุบันเป็นเวลากว่าสองศตวรรษ

ตั้งความตอนหนึ่งในคำประกาศราชสดุดีเฉลิมพระเกียรติคุณในวโรกาสที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ปีการศึกษา ๒๕๒๘

ความตอนหนึ่งว่าพระมหากษัตริย์คุณแห่งสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราช

ชในพระบรมราชจักรีวงศ์ที่ทรงมีต่อเมืองไทยและคนไทยนั้นมากมายเป็นอนเนกปริยาย

นอกจากจะ ทรงปกบ้านครองเมืองให้ร่มเย็น เป็นสุขด้วยความที่ทรงมั่นอยู่ในราชธรรมทศพิธ

แล้ว ยังทรงเป็นดวงแก้วส่องทางดำเนินไปสู่ความเจริญให้ปรากฏชัดแก่ชาวนิกรชน

ทรงเป็นต้นแบบให้อาณาประชาราษฎร์ได้ชื่นชมกับงานศิลปะแขนงต่าง ๆ

อันถือว่าเป็นอาภรณ์ประดับชาติ

พระวุฒิปรีชาสามารถในศิลปกรรมศาสตร์ทุกสาขาไม่ว่าจะเป็นสาขาทัศนศิลป์ สาขานฤมิตศิลป์ สาขาดุริยางคศิลป์ และสาขานาฏศิลป์

เป็นพระราชมรดกพิเศษที่พระราชทานสืบเนื่องมาโดยไม่ขาดสาย

จนอาจกล่าวได้ว่าพระมหากษัตริย์บรมราชวงศ์เป็นพระบรมราชตระกูลแห่งศิลปินโดยแท้

การทำนุบำรุงศิลปกรรมในรัชสมัยนี้แบ่งออกได้ ๒ ลักษณะ คือ

ศิลปกรรมที่สร้างขึ้นใหม่ และศิลปะแบบพระราชนิยม โดยศิลปกรรมที่สร้างขึ้นใหม่

เฉพาะด้านสถาปัตยกรรม เป็นศิลปะที่ผสมผสานระหว่างศิลปะไทย จีน และตะวันตก

ด้วยติดต่อค้าขายกับชาวต่างประเทศทำให้อิทธิพลทางด้านศิลปะเข้ามาผสมผสาน

ส่วนศิลปะแบบพระราชนิยม

เป็นศิลปกรรมไทยที่มีลักษณะโดดเด่นมากเป็นศิลปะแบบรัตน โกสินทร์อย่างแท้จริง

ซึ่งยังหลงเหลือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมมาจนทุกวันนี้

ก่อนที่ศิลปะทางตะวันตกจะเข้ามาอิทธิพลในงานศิลปะไทยในยุคต่อมา

การสร้างงานศิลปกรรมในสมัยรัชกาลที่ ๓ นี้ นอกเหนือจากรูปแบบที่เป็นแบบ

พระราชนิยมอย่างจีนแล้ว ยังปรากฏแนวพระราชดำริในการสร้างเจดีย์

หรืออาคารในรูปแบบใหม่ๆที่ต่างออกไป ดังเช่น

- พระอุโบสถวัดราชโอรสารามราชวรวิหาร

มีลักษณะทางสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมผสมระหว่างไทยและจีนหล

ังคาเป็นแบบจีนสองชั้นแต่มีกระเบื้องสีแบบไทย ไม่มีช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

หรือไม่มีเครื่องบน หน้าบันประดับกระเบื้องเคลือบสีต่างๆ สวยงามแต่งเป็นรูปแจกันดอกเบญจมาศ มีรูปสัตว์มงคลตามคติของจีนคือ มังกร หงส์ และนกยูงอยู่รอบๆ แจกัน
ตอนล่างเป็นภาพทิวทัศน์มีบ้านเรือนสัตว์เลี้ยงภูเขา ต้นไม้ ตามขอบหลังคาประดับกระเบื้องสี
และถ้วยชามโดยรอบบริเวณหน้าประตูทางเข้า
พระอุโบสถยังมี “นายทวารบาล” ตุ๊กตากรอบีองเคลือบ ๒ ตัว
ขนาดใหญ่กว่าคนจริงเป็นรูปชาวจีนหน้าตาคุณคั่งยืนเฝ้าประตูอยู่คู่น่า
กรงขามดูจากลายเสื้อซึ่งเป็นลายมังกรของตุ๊กตากรอบีองเคลือบสันนิษ
ฐานว่าอาจจะเป็นรูปเขาวงกตตรีขงจินซุ่มประตูและซุ่มหน้าต่างพระอุ
โบสถประดับกระเบื้องสีปูนปั้น ประดิษฐ์เป็นลวดลายดอกเบญจมาศ สำหรับ
ซุ่มประตูทางเข้าพระอุโบสถ นั้นเดิมเป็นยอดทรงจุกมงกุฎหรือพระเกี้ยวแปลง
ทำนองเดียวกับวัดสุทัศนเทพวรารามมาเปลี่ยนเป็น ซุ่มประตูแบบเก็งจิน
เมื่อประมาณสิบกว่าปีที่ผ่านมานี้เอง

- เจดีย์เรือสำเภาที่วัดยานนาวา

สร้างขึ้นเพื่อการอนุรักษ์และการปรับเปลี่ยนรูปแบบตามที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงมีพระราชประสงค์จะสร้างพระสถูปเจดีย์ไว้ที่วัดคอกกระบือ
เพื่อเป็นอนุสรณ์ในการที่พระองค์ทรงใช้เรือสำเภาขนสินค้าไปท่าการค้า
ขายถึงเมืองจีนและประเทศต่างๆ โดยทรงมีพระราชดำริว่า
ต่อไปในภายหน้ารูปลักษณะเรือสำเภาอาจจะเปลี่ยนไปคนรุ่นหลังอาจจะจำ
รูปลักษณะสำเภาจีนที่พระองค์ทรงใช้เป็นพาหนะไม่ได้
กับทรงรำลึกถึงพระธรรมในเวสสันดรชาดกด้วยจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระสถูป
เจดีย์เป็นแบบอย่างใหม่ขึ้น เป็นสำเภาจีนมีพระเจดีย์ ๒ องค์อยู่บนเรือ คือ
ทรงสร้างพระสถูปเจดีย์มีฐานเป็นเรือสำเภาจีน พร้อมกับทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
พระราชทานนาม วัดคอกกระบือ ว่า “วัดยานนาวาราม”
ตามพระสำเภาพระเจดีย์ที่ทรงสร้างถวายไว้ ซึ่งแปลว่า “
ญาณอันเป็นพาหนะคู่เคียงสำเภาข้ามโอฆะสงสาร”
ซึ่งสืบเนื่องมาจากมหานาคคำหลวงเรื่องพระเวสสันดรชาดก ตอนพระเวสสันดร
ทรงตรัสเรียกกัณหาและชาลี ให้อุทิศตนร่วมกับพระบิดาสร้างมหากุศล
อันเป็นเสมือนสำเภาใหญ่พามนุษยชาติข้ามโอฆะสงสารไปสู่พระนิพพาน
กับทั้งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างรูปหล่อสำริดพระเวสสันดร กัณหาและชาลีไว้บน

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

พระตำหนักพระเจดีย์ นี้ด้วย สำหรับชื่อ “ วัดยานนาวาราม” นี้ ต่อมาได้เลื่อนมาเป็น “ วัดยานนาวา”
ที่มีความหมายใกล้เคียงกับชื่อเดิม คือ “

วัดอันมีพาหนะคู่สำเภาในการที่จะนำพาเวไนยสัตว์ให้ข้ามพ้น โอบะสงสาร”

- โลหะปราสาทวัดราชนัคดาฯ

สร้างขึ้นตามพระราชประสงค์ที่จะสร้างเจดีย์ประธานของวัดให้มีรูปแบบไม่เหมือนใคร
ประกอบด้วยได้แรงบันดาลใจมาจากพุทธประวัติที่นางวิสาขา บุตรีของชนัญชัยเศรษฐี
แห่งเมืองราชคฤห์ สร้างโลหะปราสาทถวายพระพุทธเจ้าและภิกษุสงฆ์ มีลักษณะเป็นปราสาท ๒
ชั้น ๑,๐๐๐ ห้อง ยอดปราสาททำด้วยทองคำและจากคัมภีร์มหาวงศ์พงศาวดารเมืองลังกา
ที่ได้กล่าวถึงพระเจ้าพุทธุคคามณีกษัย กษัตริย์แห่งกรุงอนูราชบุรีประเทศลังกา

ทรงสร้างโลหะปราสาท ๕ ชั้น ๑,๐๐๐ ห้อง หลังคามุงด้วยแผ่นทองแดง

พระสงฆ์อาศัยอยู่แต่ละชั้นตามความรู้ ลดหลั่นจากบนลงมา

สำหรับโลหะปราสาทวัดราชนัคดาฯนี้จึงเป็นองค์ที่ ๑ ของโลก

มีลักษณะทางศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมแบบไทยโดยเฉพาะ เป็นโลหะปราสาท ๓ ชั้น

มียอดทั้งหมด ๑๗ ยอด หมายถึง โพธิปักขิยธรรม ๑๗ ประการ

การสร้างปราสาทในรัชกาลของพระองค์สำเร็จเพียงปราสาท โกลน ยังไม่ได้ถือปูนก็สิ้นรัชกาล

- สัตตมหาสถาน วัดสุทัศนเทพวรารามฯ

มีแรงบันดาลใจในการสร้างเช่นเดียวกับโลหะปราสาท คือ เป็นสิ่งสำคัญที่กล่าวถึงในพุทธประวัติ

สัตตมหาสถาน คือ สถานที่ที่พระพุทธเจ้าประทับเสวยวิมุตติสุข ภายหลังกตรัสรู้ ๗ แห่ง

แห่งละ ๗ วัน โดยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ

โปรดให้จำลองขึ้นบริเวณด้านทิศตะวันออกของวัดสุทัศนเทพวรารามฯ

เรียงเป็นแนวตรงระหว่างพระวิหารถึงพระอุโบสถ ตัวอาคารก่ออิฐถือปูนยกพื้นสูงระดับศิระ

ทำเป็นแท่นประดิษฐานพระพุทธรูปปางต่างๆ

และปลูกต้นไม้ตามที่ปรากฏในพุทธประวัติแต่ละตอน

เรียงตามแนวเหนือใต้ตามที่ปรากฏในปฐมสมโพธิกถา

วัดในสมัยรัชกาลที่ ๓ จึงเป็นแหล่งรวมของศิลปกรรมทั้งทางด้าน จิตรกรรม

ประติมากรรม สถาปัตยกรรม และวรรณกรรม นอกจากนี้วัดยังเป็นแหล่งรวมของศิลปวัตถุ และ

ปูชนียวัตถุ

ทำให้วัดมีสภาพเหมือนพิพิธภัณฑ์แหล่งการเรียนรู้ควบคู่ไปด้วยซึ่งจะกล่าวรายละเอียดดังนี้

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

๔.๑.๑ ด้านจิตรกรรม

ศาสนวัตถุที่สำคัญอีกประเภทหนึ่งที่ชวนให้เจริญศรัทธาในพระพุทธศาสนาได้ดีคือจิตรกรรมฝาผนัง ซึ่งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ งานจิตรกรรมฝาผนังได้เขียนขึ้นตามจำนวนวัดวาอารามที่ได้รับการสถาปนา และบูรณะปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่ จึงทำให้งานจิตรกรรมฝาผนังในสมัยนี้มีมากกว่าทุกรัชกาลที่ผ่านมา นอกจากจำนวนงานที่มากแล้ว ยังได้เกิดความคิดริเริ่มใหม่ทั้งในเรื่องเนื้อหา วิธีการนำเสนอ รวมทั้งวัสดุที่ใช้ในการเขียนงานจิตรกรรมฝาผนัง

ด้านเนื้อหา - มีเรื่องที่ได้เขียนเป็นรูปภาพสมัยนั้นถึง ๑๐ เรื่อง

ซึ่งต่างจากในอดีตเมื่อครั้งกรุงศรีอยุธยาตอนปลายที่จะเป็นลวดลายมากกว่ารูปภาพ ดังปรากฏในคำกลอนเพลงยาวสรรเสริญพระเกียรติ ของหมื่นพรหมสมพัตร แต่งถวายเนื้อความดังนี้

“ทีलगโบทล์โปรคระบายเป็นลายแย่ง	วัดलगแห่งเขียนลายเป็นไม้ร่วง
บ้างเขียนเป็นลายซั่วซ่าวพัวพวง	ลายฮ่อหน่วงเหนียวรัดเครื่องศัสตรา
บ้างเขียนเรื่องเบื่องบททศชาติ	เรื่องนิบาตน้อยใหญ่ในกาลา
เรื่องปฐมสมโพธิจินา	เรื่องเทวขับรำประจํางาน
บ้างเขียนเรื่องปิดตารักเร้น	บ้างเขียนเป็นเรื่องโลกสัณฐาน
ทั้งเรื่องเทพชุมนุมประชุมการ	เรื่องสระสนานบ้างจัดเรื่องอัฐดุรงค์
ครันแล้วช่างช่างคลุห้สัถ์เบียดหวัดให้	พระณเรได้ไต่รยยามงามระหง
เขียนถวายหลายวัดจัดบรรจง	ได้ทิวองค์พระณเรจนเจนการ”

ด้านวิธีการนำเสนอ - มีการจัดระเบียบเรียงลำดับ แบ่งเป็นตาราง

เพื่อให้เข้าใจง่ายและไม่สับสน เช่นที่วัดเครือวัลย์วรวิหาร

ดั่งที่หมื่นพรหมสมพัตรแต่งถวายไว้ในเพลงยาวเรื่องเดียวกัน เนื้อความว่า

“วัดทั้งหลายคล้ายกันเป็นอันมาก	ไม่หนีจากอย่างเก่าเป็นอวสาน
แต่วัดเครือวัลย์ใหม่อำไพพาน	หนีบุราณแปลกเพื่อนไม่เหมือนใคร
เขียนชาดกยกเรื่องโพธิสัตว์	ทอดประทัดดีตารางสว่างไสว
เป็นห้องห้องช่องละชาติออกค้ายไป	นับชาติได้ห้าร้อยสิบชาติตรา

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ด้วยทรงพระราชศรัทธาเมตตาช่าง
ด้วยบุญญาอนิสงส์ศรัทธา

ให้สินจ้างช่งละบาทดั่งปรารถนา
ไม่ต้องหาช่างเขียนเรียนมาเอง”

ด้านวัสดุ - วัสดุใหม่ที่น่าสนใจในการเขียนงานจิตรกรรมฝาผนัง คือ “น้ำมัน”

นำน้ำมันมาผสมสี ซึ่งน้ำมันจะไปเป็นตัวเชื่อมยึดให้สีติดผนัง

เทคนิคนี้ปรากฏอยู่ที่ลวดลายประดับเสาและคอสองในประธานพระอุโบสถ

วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ซึ่งจดหมายเหตุโคลงสั้นเรื่อง ปฏิสังขรณ์วัดเชตุพนฯ ในรัชกาลที่ ๓
ได้เขียนเรื่องการใช้น้ำมัน ไว้ดังนี้

“บนเกลฉลุพิลาศด้วย คำนาน พูนพ้อ	อุมังคชาฎกแจจ แจกจ้าง
คอสองแห่งในประธาน โทวาด ไร่แฮ	รังเรขเรื่องเบื้องข้าง เขตต์แมน
จาคมหาราชทั้ง ทิวทิศ สีธา	สุรโลกหลายแดนสรวง สืบไว้
เสาในสิบหกรจิต จำแนก ลายเอย	แย่งดอกใบไม้ล้วน เลิศพรรณ
ลำสรรพพิททาแทรกสล้าย สลับเครือ วัลลีแฮ	หลายชาติทิวาผัน ผกแผ้ว
เตลาละลายเจือ งานจิตร กรรมเอย	พิศเพริศพิศแพรวัวเร้าร่ายราย
เตลามากเมี้ยวาด ลายเสา สั้นเอย	อย่างแย่งกอบัวเอา แบบได้
บำเหน็จเสร์จฉลุเฉลา เสาหนึ่ง	แปดกระสาปน์ลากท่านให้ช่างเต็ม ทุกคน”

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงมีพระราชศรัทธาในการทำบำรุงพระพุทธศาสนา

จึงทรงมีพระราชประสงค์ที่จะส่งเสริมการช่างศิลปกรรม

โดยทรงมีพระราชอุปถัมภ์ทั้งฝ่ายคฤหัสถ์แลพระภิกษุ

เราจึงได้เห็นงานศิลปกรรมเนื่องในพุทธศาสนาเกิดขึ้นอย่างมากมายในยุคสมัยแห่งพระองค์

ในสมัยรัชกาลที่ ๓ นั้น

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงนิยมศิลปกรรมแบบจีน

จึงทำให้ภาพจิตรกรรมไทยเริ่มมีคติการเขียนภาพแบบจีน โดยเฉพาะวัดที่สร้างตามศิลปะจีน

ซึ่งทำให้ลักษณะจิตรกรรมแบบของไทยเดิมได้เปลี่ยนแปลงไปเช่นจิตรกรรม

ภาพฝาผนังพระอุโบสถ วัดราชโอรสาราม

อย่างไรก็ตามย่อมเป็นการแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมความเชื่อและถ่ายทอดลงบนภาพวาดในวัดต่าง ๆ

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ทำให้กลายเป็นหลักฐานในการศึกษาสังคมไทยประการหนึ่งที่เกิดจากผลการ
ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ของรัชกาลที่ ๓

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

๔.๑.๒ ด้านประติมากรรม

ประติมากรรมพรรณนาพุทธประวัตินี้

เป็นงานปั้นหล่อรูปภาพประกอบกันขึ้นเป็นหมู่ๆ ขนาดย่อมๆ หมู่หนึ่งสูงไม่เกิน ๑๕ เซ็นติเมตร กว้างไม่เกิน ๑๐ เซ็นติเมตร จับเรื่องพุทธประวัติตัดเป็นตอนๆ

โดยลำดับตั้งแต่ต้นจนถึงเสด็จสู่ปรินิพพาน เดิมรักษาไว้ ณ พระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน

ปัจจุบันจัดแสดงอยู่ที่ห้องรัตนโกสินทร์ ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร

- ประติมากรรมภาพเปรียบเทียบบุคคลในพระพุทธประวัติ

งานประติมากรรมนี้ อยู่ในพระวิหารวัดเทพธิดาราม

ประดิษฐานบนฐานชุกชีหน้าพระพุทธปฏิมาประธาน

เป็นรูปหล่อโลหะปิดทองอริยสาวิกาหรือนางภิกษุณี จำนวน ๕๒ รูปแสดงอิริยาบถต่างๆกัน เช่น นั่งสูบบุหรี่ นั่งตำหมาก นั่งคุกเข่าพนมมือ เป็นต้น

- ประติมากรรมภาพเหมือนบุคคล

บุคคลที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดให้สร้างรูปเหมือนขึ้น

คือสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ขุน)

ผู้ซึ่งเป็นพระอาจารย์สอนอักษรแก่พระองค์เมื่อครั้งทรงพระเยาว์ทั้งย

ังเป็นกรรมวาจาจารย์ของพระองค์อีกด้วย ส่วนอีกรูปคือ สมเด็จพระสังฆราชญาณสังวร (สุก)

ผู้ซึ่งเคยเป็นพระอุปัชฌายาจารย์ของพระองค์

ประติมากรรมในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ

ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงรูปหล่อสำริดเท่านั้น ยังมีงานแกะสลัก

ปูนปั้นประดับตกแต่งศาสนสถานรวมถึงพระราชวัง อีกจำนวนมาก

ซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องชาดกในพระพุทธศาสนา และเทพนิยายในศาสนาพราหมณ์

รวมทั้งเรื่องราวความเชื่อของคนทั่วไป เช่น การนับถือดอกบัว นาค และพระเพลิง เป็นต้น

สำหรับศาสนวัตถุที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงสร้างไว้มากอีกอย่างหนึ่งคือ พระพุทธรูป เนื่องจากในรัชกาลของพระองค์

มีวัดวาอารามที่ได้รับการสถาปนาขึ้นใหม่รวมทั้งวัดที่ได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์เป็นจำนวนมาก

จนอาจกล่าวได้ว่ามีการสร้างพระพุทธรูปสำคัญขึ้นมากที่สุด ในสมัยรัตนโกสินทร์

โดยเฉพาะพระพุทธรูปที่ประดิษฐานอยู่ในพระบรมมหาราชวังนับเป็นจำนวนมากที่สุด

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

นอกจากพระพุทธรูปแล้ว

พระองค์ทรงพระราชดำริสร้างงานประติมากรรมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาเป็นคติใหม่ๆ
หลายแบบอย่างด้วยกัน ซึ่งสามารถจัดกลุ่มตามรูปแบบศิลปกรรมได้ดังนี้

๑. พระพุทธปฏิมาประธาน

ในรัชสมัยนี้นิยมสร้างพระพุทธปฏิมากรหล่อด้วยโลหะขนาดใหญ่
ให้เหมาะสมกับขนาดของพระอุโบสถหรือพระวิหารที่จะนำพระพุทธปฏิมากรไป
ประดิษฐานภายใน แต่การสร้างต้องใช้ทุนทรัพย์ ช่างปั้น ช่างหล่อ และกำลังคนทำเป็นจำนวนมาก
ราษฎรจึงมีอาจมีกำลังทำสำเร็จโดยลำพัง

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ จึงทรงมีพระบรมราชานุญาตให้ช่วยหล่อพระพุ
ทธปฏิมากรพระราชทานให้ประดิษฐานตามพระอารามที่เจ้านาย ขุนนาง คหบดี ได้สร้างขึ้น
อีกทั้งยังทรง

พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงหล่อพระขึ้นเป็นราชการของหลวงเองพระพุทธ
ปฏิมาประธานที่ได้รับการสถาปนาขึ้นใหม่
และได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์ให้ดีขึ้นดังเดิมในรัชกาลของพระองค์ มีดังนี้

- พระพุทธตรีโลกเชษฐ ในพระอุโบสถวัดสุทัศน์เทพวราราม
- พระพุทธอนันตคุณอดุลยญาณบพิตร ในพระอุโบสถวัดราชโอรสาราม
- พระพุทธมหาโลกาภินันท์ ในพระอุโบสถวัดเฉลิมพระเกียรติ
- พระเศรษฐมุนี ในพระอุโบสถวัดราชนัคดา
- พระพุทธศรีรัตนนายก ในพระวิหารวัดกัลยาณมิตร
- พระเศรษฐมุนี ในศาลาการเปรียญวัดสุทัศน์เทพวราราม
- พระพุทธปฏิมากรทรงเครื่อง ในพระอุโบสถวัดนางนอง
- พระพุทธปฏิมาปางห้ามสมุทร ในพระอุโบสถวัดเครือวัลย์
- พระพุทธปฏิมาประธาน ในพระอุโบสถวัดปริณายก
- พระพุทธปฏิมาประธาน ๒๘ องค์ ในพระอุโบสถวัดอัมพรสวรรค์

สำหรับพระพุทธปฏิมาประธานที่สร้างขึ้นในรัชกาลของพระบาทสม
เด็จพระนั่งเกล้าฯ ที่มีที่มาน่าสนใจ ได้แก่ พระพุทธมหาโลกาภินันท์
ในพระอุโบสถวัดเฉลิมพระเกียรติ และพระเศรษฐมุนี ในพระอุโบสถวัดราชนัคดา กล่าวคือ
เมื่อมีผู้พบแหล่งแร่ทองแดงที่อำเภอจันทน์ เมืองนครราชสีมา พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ
ก็ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะใช้แร่ทองแดงที่พบให้เป็นประโยชน์แก่ราชก
ารและส่วนหนึ่งเพื่อเกื้อกูลแก่พระศาสนา จึงโปรดให้หล่อพระพุทธปฏิมาประธาน ณ

 \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

พระอารามหลวงที่ได้สถาปนาขึ้นใหม่ทั้ง ๒ แห่ง
นอกจากนี้ยังมีพระพุทธรูปปฏิมากรสร้างจากดินบุกที่ได้จากการเผาเนื้อดินทิ้ง
เมื่อคราวปราบปรามการค้าฝิ่นทางหัวเมืองปักข์ได้
เนื่องจากคราวนั้นเหลือดินบุกที่ทำเป็นกลักฝิ่นจำนวนมาก พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
จึงโปรดให้นำมาหล่อเป็นพระพุทธรูปปฏิมากร ถวายพระนามว่า “พระเศรษฐมุนี”
ประดิษฐานไว้ในศาลาการเปรียญวัดสุทัศน์เทพวรารามส่วนพระพุทธรูปปฏิมาประ
ธานที่มีรูปแบบไม่เหมือนใคร ได้แก่ พระพุทธรูปปฏิมาประธาน ๒๘ องค์
ในพระอุโบสถวัดอัปสรสวรรค์ คือ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงช่วยเจ้าจอมน้อย
ฉายาสุหรานางง ธิดาเจ้าพระยาพลเทพ (ฉิม) ปกีสังขรณ์วัด
ในคราวนั้น โปรดให้สร้างพระพุทธรูปปฏิมากรปางมารวิชัยหล่อด้วยโลหะ
ประดิษฐานรวมอยู่บนฐานชุกชีเดียวกันจำนวน ๒๘ องค์พร้อมทั้งจารึกพระนามของแต่ละองค์ ดังนี้

1. พระพุทธคันหังกร
2. พระพุทธเมธีจักร
3. พระพุทธสรณังกร
4. พระพุทธทีปังกร
5. พระพุทธโกณฑัญญะ
6. พระพุทธมงคล
7. พระพุทธสุมน
8. พระพุทธเรวัต
9. พระพุทธโสภิต
10. พระพุทธอโนมาทสี่
11. พระพุทธปทุม
12. พระพุทธรารถ
13. พระพุทธปทุมุตตร
14. พระพุทธสุเมธ
15. พระพุทธสุชาติ
16. พระพุทธปิยทสี่
17. พระพุทธอัคทสี่
18. พระพุทธัมมทสี่
19. พระพุทธสิทธิทสี่

20. พระพุทธติสสะ
21. พระพุทธปัสสะ
22. พระพุทธวิปัสสี
23. พระพุทธสิจี
24. พระพุทธเวสสกุ
25. พระพุทธกกุสนธ
26. พระพุทธโกนาคม
27. พระพุทธกัสสป
28. พระพุทธโคดม

๒. พระพุทธไสยาสน์

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ ทรงสถาปนาพระพุทธปฏิมากรปางไสยาสน์ไว้ ๒ องค์ องค์แรกสร้างขึ้นเมื่อครั้งยังดำรงพระยศ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ โปรดให้ประดิษฐานไว้ในวิหารวัดราชโอรสาราม ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๔ ทรงถวายพระนามว่าพระพุทธไสยาสน์นารถชนินทร์ ชินสาถกยบรมสมเด็จสรรเพชญ์พุทธบพิตร และองค์ที่สองคือ พระพุทธไสยาสน์ เมื่อเสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติ ได้โปรดให้สถาปนาไว้ที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เพื่อถวายเป็นพระราชมุขแก่พระราชบรมชนก ซึ่งจัดได้ว่าเป็นพระพุทธปฏิมากรปางไสยาสน์ขนาดใหญ่ที่สุดในกรุงรัตนโกสินทร์

๓. พระพุทธปฏิมากรปางต่างๆ

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ ทรงโปรดให้สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส เมื่อยังดำรงพระยศเป็นกรมหมื่นนุชิตชิโนรส ทรงเลือกค้นพุทธอิริยาบถปางต่างๆ จากคัมภีร์พุทธประวัติ นับรวมกับแบบเดิมเป็น ๔๐ ปาง แล้วทรงสร้างพระพุทธเจ้าปางต่างๆ ด้วยทองแดงที่ได้มาจากอำเภोजันทิก รวมเป็นพระพุทธรูป ๓๓ ปาง มีดังนี้

ปางทุรกิรียา	ปางรับมธุปายาส	ปางลอยถาด
ปางทรงรับหญ้าคา	ปางถวายเนตร	ปางจกรมแก้ว
ปางประสานบาตร	ปางฉันทสมอ	ปางลีลา

ปางปลงกรรมฐาน	ปางห้ามสมุทร	ปางอุ้มบาตร
ปางภุคตกิจ	ปางพระเกศธาตุ	ปางพระปาเลไลยก์
ปางนาคาวโลกย์	ปางปลงพระชนม์	ปางรับอุทกัจ
ปางสร่งน้ำ	ปางทรงรำพึง	ปางรับผลมะม่วง
ปางจับพระวักกุลี	ปางฉันทมรุตพยาบาล	ปางห้ามมาร
ปางสนเข็ม	ปางช้อครสาวก	ปางเปิดโลก
ปางเสด็จลงเรือขนาน	ปางห้ามพระแก่นจันทร์	ปางสำแดงชราธรรม
ปางแสดงโอฬาริกนิมิต	ปางประทานเอหิภิกขุอุปสมบท	

ปางประดิษฐานพระพุทธรูปปางพระพุทธรูปปฏิมากรทั้ง ๓๓ ปางนี้

ปัจจุบันประดิษฐานอยู่ที่หอราชกรมานุสรณ์

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงรับพระพุทธรูปมาจากหัวเมืองประเทศราชอีก
เมื่อทรงมีชัยชนะจากการทำศึกสงคราม

๔. พระพุทธรูปปฏิมากรเนื่องด้วยพระราชประวัติ

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้สร้างพระพุทธรูปปฏิมากร
ตามวาระโอกาสสำคัญมาโดยตลอดรัชกาล ดังต่อไปนี้

๔.๑ พระพุทธรูปยอดฟ้าจุฬาโลก

กับพระพุทธรูปเสด็จขึ้นเถลิงถวัลย์ราชสมบัติสมเด็จพระบรมอัยกาธิราช
และสมเด็จพระบรมชนกนาถ

๔.๒ พระพุทธรูปเจษฎาทรงสร้างครั้งดำรงพระยศเป็นกรมหมื่น

เจษฎาบดินทร์ก่อนเสวยราชย์สมบัติ ๕ ปี

๔.๓ พระพุทธรูปราชาภิเษกทรงสร้างเมื่อเสวยราชย์สมบัติ ได้ ๑ ปี (ปีระกา พุทธศักราช

๒๓๖๘)

๔.๔ พระพุทธรูปชินสีห์ตรีโลกนาถทรงสร้างเมื่อ ปีจอ พุทธศักราช ๒๓๖๙

๔.๕ พระพุทธรูปชินราชรังสรรค์ทรงสร้างเมื่อ ปีจอ พุทธศักราช ๒๓๖๙

๔.๖ พระชัยวัฒน์พระพุทธรูปปฏิมากรหล่อด้วยทองคำ นิ่งขัดสมาธิเพชร

๔.๗ พระพุทธรูปนิรมิตทรงสร้างอุทิศถวายเป็นฉลองพระองค์

พระบาทสมเด็จพระพุทธรูปเสด็จขึ้นเถลิงถวัลย์

๔.๘ พระพุทธรูปรังสรรค์ทรงสร้างเป็นพระพุทธรูปปฏิมากรฉลองพระองค์เอง

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

๔.๕ พระพุทธปฏิมากรประจำปีพระชันษาทรงสร้างเท่าจำนวนปีพระชันษา
(ปีก่อนเสวยราชย์ไม่มีฉัตรประกอบ)

มีข้อนำสังเกตเกี่ยวกับการสร้างสรรค์งานประติมากรรมส่วนใหญ่
จะเป็นการสร้างพระพุทธรูป ช่างไทยมีเชี่ยวชาญในการหล่อพระพุทธรูปมาก
ดังจะเห็นได้จากหมู่บ้านช่างหล่อ
ปัจจุบันอยู่เขตบางกอกน้อยได้ประกอบอาชีพหล่อพระมาเป็นเวลานาน
และจำค่ากลอนเพลงยาวสรรเสริญพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทำให้
ทราบว่าจะทรงจัดให้มีโรงหล่อพระพุทธรูป และซ่อมพระพุทธรูปในพระราชวังด้วย
ด้วยความเชี่ยวชาญในการหล่อพระพุทธรูปของช่างไทย ทำให้มีพระพุทธรูปองค์ใหญ่
ซึ่งคิดกับการสร้างพระพุทธรูปด้วยวิธีอื่น
วัสดุที่ใช้ในการสร้างต้องทำด้วยวิธีการผสมเนื้อทองในตำราสร้างพระพุทธรูปนั้นมีอยู่ ๑๑ วิธี คือ
ทองนวโลหะ ทองสัตตะโลหะ ทองปัญจะโลหะ สำริด เมกกระทพเงิน เมกกระททองแดง
ทองบุทองแดง ทองสีดอกระบว ทองเทป็นทั้งเหนียว ทองเทระฆัง
ฉนั้นวิธีการเททองหล่อพระพุทธรูปได้เป็นช่างอีกแขนงหนึ่งและมีการส
ืบทอดมาถึงปัจจุบันนี้ก็เพราะพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรง ให้การสนับสนุน

๔.๑.๓ ด้านสถาปัตยกรรม

๑. แบบประเพณีนิยม คือ งานที่เป็นแบบอนุรักษ์แบบแผนประเพณีดั้งเดิม

๑.๑ อาคาร เป็นอาคารหลังคาคลุม ประดับช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์
หน้าบันประดับลวดลายไทย วัดในกลุ่มนี้จะเป็นวัดที่สร้างสืบต่อจากรัชกาลก่อน
คือมีการก่อสร้างตามแบบประเพณีนิยมแต่ยังไม่แล้วเสร็จ เมื่อรัชกาลที่ ๓ ทรงสถาปนาต่อ
จึงสร้างตามแบบประเพณีนิยมแม้แต่อาคารที่ทรงสถาปนาใหม่
แต่อยู่ในวัดเดิมที่เป็นแบบประเพณีนิยมอยู่ก่อนแล้ว
เพื่อความกลมกลืนทางด้านศิลปกรรมที่ต้องสอดคล้องต้องกัน
ส่วนใหญ่เป็นวัดหลักที่มีความสำคัญในฐานะวัดหลวงชั้นเอก เช่น วัดพระศรีรัตนศาสดารามฯ
วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามฯ วัดสุทัศนเทพวรารามฯ วัดอรุณราชวรารามฯ วัดสระเกศฯ
 เป็นต้น แต่บางครั้งจะใช้ระบบก่อสร้างแบบใหม่ ที่เพิ่มเสาพาไลเพื่อรับน้ำหนักชายคา
 ทำให้อาคาร โบสถ์ วิหาร มั่นคงแข็งแรงขึ้น

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

๑.๒ เจดีย์ นิยมเจดีย์ทรงปราสาท และเจดีย์ทรงเครื่อง เจดีย์ทั้ง ๒ รูปแบบ มีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เจดีย์ทรงปราสาทที่ยิ่งใหญ่ที่สุดอันเป็นสัญลักษณ์แห่งพระนคร ได้แก่พระปราสาทวัดอรุณราชวรารามฯ ที่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้ทรงริเริ่มไว้ ซึ่งแต่เดิมสูงเพียง ๘ วา ต่อมารัชกาลที่ ๓ โปรดเกล้าฯให้ก่อสร้างสูงถึง ๓๕ วา ส่วนเจดีย์ทรงเครื่องที่มีขนาดใหญ่ที่สุด และมีสัดส่วนที่งดงามอย่างมาก ได้แก่ เจดีย์ประจำพระองค์รัชกาลที่ ๒ และเจดีย์ประจำพระองค์ที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามฯ

๑.๓ เจดีย์ประจํามุม รูปแบบสำคัญของวัดที่สร้างในรัชสมัยรัชกาลที่ ๓ คือการสร้างเจดีย์ประจํามุมพระอุโบสถทั้ง ๔ มุม ภายในระเบียงคด มีทั้งเจดีย์ทรงปราสาท เจดีย์ทรงเครื่อง และเจดีย์ทรงระฆัง เช่น พระอุโบสถวัดอรุณราชวรารามฯ นอกจากนี้ยังมีเจดีย์ทรงระฆังผสมระฆังจีน ที่วัดเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นต้นคตินการสร้างเจดีย์ประจํามุมนี้ ทำสืบเนื่องมาตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนต้น เพียงแต่ในสมัยรัชกาลที่ ๓ ไม่นิยมสร้างเจดีย์เป็นประธานของวัด แต่จะใช้พระอุโบสถเป็นประธานของวัดแทน จึงนำเอาเจดีย์ประจํามุมมาประดับที่มุมของพระอุโบสถ ตามแนวความคิดเรื่องจักรวาล

๒. แบบพระราชานิยม คือ งานที่คิดค้นใหม่ มีอิทธิพลของศิลปะจีน ในที่นี้หมายถึงรูปแบบสถาปัตยกรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะในสมัยรัชกาลที่ ๓ ซึ่งแตกต่างจากแบบประเพณีนิยมเดิมของไทย ส่วนใหญ่จะปรากฏในอาคารที่เป็นพระอุโบสถ และพระวิหาร

๒.๑ อาคาร เป็นอาคารแบบเก็งจีนที่มีขนาดใหญ่ และกว้างขวางกว่าอาคารแบบประเพณีนิยม ลักษณะที่สำคัญคือ มีระบบเสารับน้ำหนักเป็นแท่งสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่ไม่มีการประดับบัวหัวเสา และเพิ่มเสาพาไลมารองรับน้ำหนัก หน้าบันก่ออิฐถือปูนแทนเครื่องไม้งานประดับหน้าบันเป็นลวดลายมงคล และลวดลายพรรณพฤกษาแบบจีน ภายในไม่ประดับจิตรกรรมแบบประเพณี (ภาพพุทธประวัติ ชาดก) แต่จะเปลี่ยนมาเขียนลายมงคล เครื่องโต๊ะอย่างจีนเช่น พระอุโบสถ วัดราชโอรสารามฯ หรือจะประดับเฉพาะลวดลายที่ผนังเต็มพื้นที่ เป็นลายก้านแย่ง เช่น ที่วัดเทพธิดาราม และวัดเฉลิมพระเกียรติ ส่วนการประดับตกแต่งอย่างอื่นก็จะเป็นศิลปะแบบจีนด้วยเช่นกัน เช่น ทวารบาลประดับประตูเป็นลายเสี้ยววงแบบจีน รวมทั้ง “อับเฉา” ตุ๊กตาตั้งประดับอยู่หน้าประตู หรือเรียงรายภายในระเบียงคด

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

๒.๒ แผนผัง วัดที่รัชกาลที่ ๓ ทรงสถาปนา

จะมีระบบแผนผังที่แตกต่างกันไปไม่ซ้ำแบบกัน ไม่ว่าจะเป็น วัดราชโอรสารามฯ วัดเทพธิดารามฯ วัดราชนัคดารามฯ และวัดเฉลิมพระเกียรติฯ ดังนี้

- **วัดราชโอรสารามฯ** มีวิหารพระพุทธไสยาสน์เป็นประธานของวัด
วางตัวตามแนวขวาง ล้อมรอบด้วยระเบียงคด มีพระอุโบสถอยู่ด้านหน้า

- **วัดเทพธิดารามฯ** มีพระอุโบสถเป็นประธานอยู่ตรงกลาง
การวางตัวด้านขวาเป็นพระวิหาร ด้านซ้ายเป็นศาลาการเปรียญ โดยวางแนวอาคาร ๓
หลังในแถวหน้ากระดาน

- **วัดราชนัคดารามฯ** มีโลหะปราสาทเป็นประธานของวัด
พระอุโบสถวางตัวตามแนวขวาง มีศาลาการเปรียญ ๒ ข้าง ในลักษณะสมมาตร
(อาคารเป็นแบบประเพณีนิยม แต่มีการวางผังแบบใหม่)

- **วัดเฉลิมพระเกียรติฯ** มีเจดีย์ทรงระฆังเป็นประธาน
(อาจสร้างขึ้นหรือสร้างเสร็จในสมัยรัชกาลที่ ๔) มีพระอุโบสถอยู่ด้านหน้า คู่กับศาลาการเปรียญ

สำหรับแผนผังตามแบบประเพณีนิยมแบ่งตามยุคสมัยได้ดังนี้

- **ในสมัยสุโขทัย** และล้านนา จะมีเจดีย์เป็นประธานของวัด
มีพระวิหารหลวงอยู่ด้านหน้า โดยทั่วไปทางทิศตะวันออก ส่วนพระอุโบสถอาจมีหรือไม่มีก็ได้

- **สมัยอยุธยาตอนต้น** มีเจดีย์ประธาน ระเบียงคดล้อมรอบ
วิหารหลวงตั้งอยู่ด้านหน้าเจดีย์ประธาน โดยมีพระอุโบสถอยู่ด้านหลัง

- **สมัยอยุธยาตอนกลาง** เจดีย์ประธานลดความสำคัญลง
ระเบียงคดเริ่มหายไปพระอุโบสถและวิหารมีความสำคัญมากขึ้น

- **สมัยอยุธยาตอนปลาย** ปรับพระอุโบสถมาเป็นประธานของวัด
เปลี่ยนเจดีย์ไปอยู่ด้านหน้าของพระอุโบสถ โดยลดขนาดองค์เจดีย์ลงเป็นองค์เล็กๆ ๒ องค์คู่กัน
จะสังเกตได้ว่าวัดที่รัชกาลที่ ๓

ทรงสถาปนาขึ้นนั้นมีแผนผังที่ไม่ยึดติดกับรูปแบบอันเป็นที่นิยมในยุคสมัยที่สืบทอดมา

๒.๓ หน้าบัน

มีข้อสังเกตเกี่ยวกับการสร้างหน้าบันที่บ่งบอกถึงฐานะของผู้สร้าง คือ หากเป็นวัดที่รัชกาลที่ ๓
ทรงสถาปนาเอง จะสร้างหน้าบัน ๒ ชั้น เช่น วัดราชโอรสารามฯ วัดเทพธิดารามฯ

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

และวัดเฉลิมพระเกียรติฯ ส่วนวัดอื่นๆที่เจ้านายหรือขุนนางสร้าง จะมีหน้าบันชั้นเดียว จะพบบ้างที่ขุนนางสร้างแล้วทำเป็นหน้าบัน ๒ ชั้น แต่ไม่มากนัก ซึ่งอาจเป็นการสร้างอุทิศถวายหรือไม่ คงต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมต่อไป

๒.๔ ชุ่มเสมา

วัดที่เป็นแบบพระราชทานจะมีชุ่มเสมาแบบใหม่ที่เป็นแบบเฉพาะในสมัยรัชกาลที่ ๓ คือ การสร้างเป็นอาคารด้วยหินแกรนิตหรือหินชนวน มีฐานสูง เป็นฐานกึ่งฐานบัวคว่ำ-บัวหาร รองรับส่วนเรือนธาตุที่เจาะช่องทั้ง ๔ ด้าน ประดิษฐานใบเสมา ส่วนหลังคาแตกต่างกันอยู่บ้างเล็กน้อย โดยรวมแล้วจะเป็นทรงกระโจมมีหัวเม็ดประดับที่ยอดหรือที่มุมทั้ง วัดราชโอรสารามฯ วัดเทพธิดารามฯ และวัดเฉลิมพระเกียรติฯ มีลักษณะที่ใกล้เคียงกันอย่างมาก แตกต่างกันเพียงงานประดับตกแต่งและลวดลายเท่านั้น ซึ่งมีทั้งที่เป็นลายแบบจีนและลายแบบตะวันตก

สำหรับวัดราชนาคฯ ใช้แนวความคิดในการสร้างเหมือนกัน คือมีส่วนฐานเรือนธาตุ และส่วนยอด แต่มีรูปแบบและใช้วัสดุแบบประเพณีนิยมเดิม คือ การก่ออิฐถือปูน มีส่วนฐานเป็นฐานสิงห์ เรือนธาตุเพิ่มมุม ส่วนหลังคาเป็นเจดีย์อยู่ในผังสี่เหลี่ยมเพิ่มมุมองค์ระฆัง

๒.๕ อัญมณหাজัด

เป็นแนวพระราชดำริใหม่ที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนอัญมณหাজัด คือ เจดีย์ทรงปราสาท ๘ องค์ ด้านหน้าพระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดารามฯปรากฏชื่อไว้ในหมายรับสั่ง ได้แก่ พระพุทธเจดีย์ พระธรรมเจดีย์ พระปัจเจกพุทธเจ้าเจดีย์ พระสาวกเจดีย์ พระภิกษุณีสาวกเจดีย์ พระชาดกโพธิสัตว์เจดีย์ พระสงฆ์เจดีย์ และพญางัฏระเจดีย์โดยที่เจดีย์แต่ละองค์เป็นตัวแทนตามที่ได้ระบุไว้แล้ว ภายในบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ จึงเป็นแนวพระราชศรัทธาอย่างใหม่ที่เกิดขึ้น แสดงพระราชประสงค์ให้เห็นถึงบุคคลสำคัญ และพระธรรมในพระพุทธศาสนา โดยการแสดงออกด้วยสัญลักษณ์ที่เป็นรูปธรรม

โดยสรุปแล้ว พระราชทาน ในที่นี้หมายถึง รูปแบบสถาปัตยกรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะในสมัยรัชกาลที่ ๓ ซึ่งแตกต่างจากแบบประเพณีนิยมเดิมของไทย ส่วนใหญ่จะปรากฏในอาคารที่เป็นพระอุโบสถ และพระวิหาร

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

- ดิลิตกระบวนแห่พระกฐินพยุหยาตราทางชลมารคและสถลมารค

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

(๔) ประเภทฉันท มี ๘ เรื่อง

- สรรพสิทธิ์คำฉันท
- กฤษณาสอนน้องคำฉันท
- ฉันทกล่อมช้างพัง และกาพย์ขับไม้กล่อมช้างพัง
- คำราฉันทมาตราพฤติ
- คำราฉันทวรรณพฤติ
- สมุทรโฆษคำฉันทตอนปลา
- จักรทศปี่คำราโหราศาสตร์
- ฉันทสังเวทกลองวินิจฉัยเกร์

(๕) ประเภทกลอน มี ๑ เรื่อง

- กลอนเพลงยาวเจ้าพระ

งานพระนิพนธ์ร้อยแก้ว

(๑) ปฐมสมโพธิกถา ฉบับภาษาบาลี

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระปรีชาสามารถในศาสตร์ต่าง ๆ หลายแขนงหลายสาขา เช่น อักษรศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พานิชยศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์

เนื่องเป็นพระราชโอรสองค์ใหญ่ที่ทรงพระปรีชาสามารถฉลาดหลักแหลม จึงโปรดเกล้าฯ ให้ทรงเข้ารับราชการต่างพระเนตรพระกรรณมาตั้งแต่ยังดำรงพระยศเป็นพระเจ้าลูกเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ ได้ทรงกำกับราชการทั้งกรมท่า กรมพระคลังมหาสมบัติ กรมพระตำรวจ และยังทรงรับหน้าที่พิจารณาพิพากษาความฎีกาแทนพระองค์อยู่เสมอ

จึงทรงรอบรู้กิจการของแผ่นดิน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การบริหาร การปกครอง อย่างเชี่ยวชาญ ครั้นเสด็จขึ้นครองราชสมบัติจึงได้ทรงประกอบพระราชกรณียกิจด้านต่าง ๆ นำความมั่นคงความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ศิลปวิทยาการมาสู่ประเทศเป็นอันมากประการ

วรรณกรรมเกิดขึ้นที่วัดเนื่องจากวัดเป็นแหล่งที่ให้การศึกษา พระสงฆ์ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความรู้ ฉะนั้นวรรณกรรมระดับชาติจึงมักเกิดขึ้นในวัดผลงานที่ออกมาเป็นทั้งของพระสงฆ์และฆราวาส ตัวอย่างของพระสงฆ์และฆราวาสที่มีผลงานที่มีชื่อเสียง เช่น

สมเด็จพระสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส สุนทรภู เป็นต้น จะพบว่าทั้งพระและฆราวาส ที่ได้สร้างวรรณกรรมในสมัยรัชการที่ ๓ นั้น มีทั้งเรื่องในพระพุทธศาสนา และเรื่องราวทั่วไป แต่ผลงานที่มากที่สุดคือวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ซึ่งมักจะเขียนเป็นคัมภีร์ใบลาน

 \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

อักษรขอม ภาษาบาลี เป็นจำนวนมากอาจเป็นเพราะการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ ๓ นี้มุ่งในการศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมของภิกษุสามเณรมากกว่าด้านอื่น ๆ นอกจากนี้วัดยังเป็นทีเล่าเรียนวิชาการแต่งฉันทด้วย

ในสมัยรัชกาลที่ ๓ หัวเมืองมีวรรณกรรมเกี่ยวกับพระเวสสันดรชาดก หรือที่เรียกว่า “ธรรมมหาชาติ” ซึ่งมีการแต่งเป็นภาษาเหนือมากมายหลายสำนวน เช่น สำนวนไผ่แจ้เรียกว่าเป็นต้น ด้วยเหตุนี้อาจกล่าวได้ว่า การที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงจัดการศึกษาให้อยู่ในวัดทำให้วัดเป็นบ่อเกิดของการสร้างวรรณกรรมมากมายที่เป็นมรดกสืบทอดในสังคมไทยให้ได้ศึกษามาจนถึงปัจจุบัน

๔.๒ ด้านเศรษฐกิจ

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจเนื่องจากพระพุทธศาสนาสอนให้ผู้นับถือมีหลักปฏิบัติ คือให้รู้จักขยันหมั่นเพียรในสัมมาอาชีพ เพื่อให้ได้ทรัพย์สินเงินทอง รู้จักรักษาทรัพย์ที่หามาได้ หรือให้รู้จักออมทรัพย์ คบเพื่อนที่ดี ระวังระวังการใช้จ่ายให้เหมาะสมกับฐานะของตน และพระพุทธศาสนายังได้แสดงถึงทางของการเสียทรัพย์ ที่หามาได้ด้วยวิธีการที่เป็นนักเลงหญิง นักเลงสุรายาเสพติด นักเลงการพนัน และคบคนที่ไม่ดีเป็นมิตร ซึ่งถ้าปฏิบัติได้ดังนี้ก็จะทำให้เกิดความสุข ไม่เป็นหนี้สินใคร นอกจากนี้ในหลักธรรมขั้นสูงจะสอนให้รู้จักจัดความอยากความต้องการ ความทยานอยากที่จะก่อให้เกิดความทุกข์ ไม่รู้จักหมดสิ้น เพราะไม่มีทางที่จะมีใครสนองความต้องการของคนได้พอ นอกจากจะลดความอยาก จัดความต้องการออกไป ซึ่งหลักการนี้มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจอย่างยิ่ง

สำหรับสังคมไทยในสมัยรัชกาลที่ ๓

พระพุทธศาสนามีผลต่อระบบเศรษฐกิจอย่างมากเห็นได้จากเมื่อ จอห์น ครอฟอร์ด ได้เข้ามาในประเทศไทย และได้ไปเที่ยวคลองบางกอกใหญ่คลองบางหลวง คลองด่าน ได้บันทึกไว้ว่า ในกรุงเทพมหานครจะเป็นเขตห้ามทำการฆ่าสัตว์ นำโดยรัฐบาลได้นำเอาเสาทาสีขาว ไปปักไว้ในแม่น้ำลำคลอง ตรงที่เป็นที่สุดของพระนคร เพื่อเป็นอาถรรพ์กันปีศาจ

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ถ้าใครทำผิดศีลการฆ่าสัตว์ ปาณาติบาต

ในเขตพระนครให้กรมเมืองจับแล้วให้ปรับเป็นทนายเพื่อนำไปสร้างวัด

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีส่วนในการกำหนดลักษณะการประกอบอาชีพซึ่ง

มีผลต่อระบบเศรษฐกิจโดยตรง

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติ

เป็นเวลาประเทศไทยตกอยู่ในภาวะยากจนเป็นอย่างมาก

เนื่องจากเมื่อครั้งสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ต้องใช้จ่ายเงินจำนวนมหาศาลเพ

ื่อทำนุบำรุงบ้านเมืองขึ้นมาใหม่

ประกอบกับการที่กรุงศรีอยุธยาสูญเสียทรัพย์สินจากการพ่ายแพ้สงคราม

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงตั้งระบบการเก็บภาษีจี

นหลายอย่างเพื่อหาเงินเข้าท้องพระคลังหลวง เช่น จังกอบ อากร ฤชา ส่วย

ภาษีเงินค่าราชการจากไพร่ เงินค่าผูกปี่ข้อมือเงิน เป็นต้น

การเก็บภาษีอากรนี้ทรงตั้งระบบการเก็บภาษีโดยให้เอกชนประมูลรับเหมา

ผูกขาดไปเรียกเก็บภาษีจากรายกรเอง เรียกว่า เจ้าภาษีหรือนายอากร ตั้งภาษีอากรใหม่ถึง ๓๘ ชนิด

ซึ่งส่วนใหญ่ชาวจีนจะเป็นผู้ประมูลได้ การเก็บภาษีด้วยวิธีนี้ทำให้เกิดผลดีหลายประการ

กล่าวคือนอกจากจะสามารถเก็บเงินเข้าพระคลังได้สูงบางปีสูงถึง ๒๕ ล้านบาท

แล้วยังส่งผลดีด้านการเมืองคือทำให้ชาวจีนที่เป็นเจ้าภาษีนายอากรนั

นมีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และมีความผูกพันกับแผ่นดินไทยมากขึ้น

ภาษีที่ตั้งขึ้นมาใหม่ถึง ๓๘ อย่าง ได้แก่

1. อากรบ่อนเบี้ย คือ ตั้งโรงไว้ให้คนไปเล่นกัน

นายอากรเป็นผู้เก็บค่าตั้งหัวเบี้ยส่งหลวงส่วนที่เรียกบ่อนเบี้ยส่งหลวงส่วนที่เรียกว่า บ่อนเบี้ยเงินนั้น
สำหรับคนเงินเล่นกันตามประเพณีคนจีน

2. อากรหวย ก.ข. เป็นอากรแบบใหม่ แต่คล้ายกับอากรบ่อนเบี้ยของเดิม จึงยังเรียก

อากรแต่ก็ยกมาไว้ ในการเก็บภาษี

3. ภาษีเบ็ดเสร็จ เรียกเก็บจากของลงสำเภา

4. ภาษีของต้องห้าม 6 อย่าง

5. ภาษีพริกไทย เรียกเก็บจากผู้ซื้อของลงสำเภา

6. ภาษีพริกไทย เรียกเก็บสืบลดจากผู้ขาย

7. ภาษีฝาง

8. ภาษีไม้แดง เรียกเก็บจากผู้ซื้อของลงสำเภา

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

9. ภาษีไม้แดง เรียกเก็บสิบลดจากผู้ขาย
10. ภาษีเกลือ
11. ภาษีน้ำมันมะพร้าว
12. ภาษีน้ำมันต่าง ๆ
13. ภาษีกระทะ
14. ภาษีต้นยาง
15. ภาษีไม้ซัน
16. ภาษีฟืน
17. ภาษีจาก
18. ภาษีกระแจะ
19. ภาษีไม้ไผ่ปา
20. ภาษีไม้รวก
21. ภาษีไม้สีสุก
22. ภาษีไม้ค้ำพลู
23. ภาษีไม้ต่อเรือ ได้แก่ กง กระดาน จังกูด สมอ พังงา
24. ภาษีไม้ซุง
25. ภาษีฝ้าย
26. ภาษียาสูบ
27. ภาษีปอ
28. ภาษีคราม
29. ภาษีเนื้อ ปลาแห้ง
30. ภาษีเหื่อเคย
31. ภาษีน้ำตาลทราย
32. ภาษีน้ำตาลหม้อ
33. ภาษีน้ำตาลอ้อย
34. ภาษีสำรวจ
35. ภาษีเตาตาล
36. ภาษีจันอับ ไฟ เทียนไข เนื้อ และขนมต่าง ๆ
37. ภาษีปูน
38. ภาษีเกวียนต่าง เรือจ้างทางโยง

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

นอกจากนี้ รายได้ของรัฐอีกส่วนหนึ่งยังได้มาจากการค้าขายกับชาวต่างชาติ โดยไทยได้ส่งเรือสินค้าเข้าไปค้าขายในประเทศต่างๆ มากมาย เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสนพระราชหฤทัยและเสด็จฯ เสด็จออกเรือสินค้าออกไปค้าขายมาตั้งแต่ครั้งดำรงยศเป็นพระเจ้าลูกเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ จนสมเด็จพระบรมชนกนาถตรัสเรียกพระองค์ว่า “เจ้าสัว” และเมื่อพระองค์เสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติก็ได้ทรงสนับสนุนการค้ากับต่างประเทศมากขึ้น โดยโปรดเกล้าฯ ให้ต่อเรือกำปั่นเพื่อใช้ในการค้าจำนวนมาก รายได้จากการค้าสำเภานี้นับเป็นรายได้สำคัญของประเทศในขณะนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังการทำสนธิสัญญาเบอร์นีที่ไทยอนุญาตให้ชาวต่างชาติเข้ามาค้าขายภายในประเทศอย่างเสรี ยกเว้นสินค้าประเภทข้าว อารูบีน และฝิ่น

๔.๓ ด้านการเมืองการปกครอง

ลักษณะการปกครองในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น
ยังคงเป็นแบบอย่างที่ยืมมรดกมาจากสมัยอยุธยาและกรุงธนบุรี คือ การปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ พระมหากษัตริย์ทรงอยู่ในตำแหน่งสูงสุดของการปกครองประเทศ ทรงเป็นประมุขผู้พระราชทานความพิทักษ์รักษาบ้านเมืองให้ปลอดภัยตำแหน่งรองลงมา คือพระมหาอุปราช ซึ่งดำรงตำแหน่งกรมพระราชวังบวรสถานมงคล เช่นเดียวกับในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ตำแหน่งบังคับบัญชาในด้านการปกครองแยกต่อมา คืออัครมหาเสนาบดีฝ่ายทหาร คือ พระสมุหพระกลาโหม และฝ่ายพลเรือน คือ สมุหนายก ตำแหน่งรองลงมา เรียกเสนาบดีจตุสดมภ์ คือ เสนาบดีเมืองหรือเวียง กรมวัง กรมพระคลัง และกรมนา

ในรัชสมัยของพระพุทธเลิศหล้านภาลัย โปรดเกล้าฯ ให้เลือกสรรเจ้านายที่ทรงวางพระราชหฤทัยเป็นผู้กำกับราชการ ควบคุมดูแลและเป็นทีปรักษาการแผ่นดิน ในหน้าที่ต่าง ๆ กัน เหนืออัครเสนาบดี

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

และเสนาบดีทั้ง ๔ ตำแหน่ง เช่น พระเจ้าลูกเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์
ทรงกำกับราชการกรมพระคลังหรือกรมท่า

ส่วนการบริหารราชการแผ่นดิน ยังคงจัดแบ่งออกเป็นหัวเมืองชั้นนอก หัวเมืองชั้นใน
และหัวเมืองประเทศราช ดังที่เคยปกครองกันมาตั้งแต่ในสมัยกรุงศรีอยุธยา
ซึ่งการแบ่งการปกครองในลักษณะนี้ก่อให้เกิดปัญหาในการปกครองหัวเมืองประเทศราช เช่น ลาว
เขมร และมลายู เพราะหัวเมืองเหล่านี้พยายามหาทางเป็นเอกราช หลุดจากอำนาจของอาณาจักรไทย

๔.๓.๑ พุทธจักร

พระพุทธศาสนามีหลักการบริหารการปกครองที่เป็นประโยชน์เกี่ยว
มูลต่ออาณาจักรตั้งแต่ระดับปัจเจกชนขึ้นไปจนถึงครอบครัว ชุมชน สังคมระดับรัฐ และระดับโลก
คำสอนทางพระพุทธ ศาสนาเป็นธรรมาธิปไตย คือ การถือหลักการเป็นสำคัญ
ความมีธรรมเป็นใหญ่

หมายถึงการฝึกความถูกต้องชอบธรรมจะไม่นำเรื่องส่วนตัวหรือผลประโยชน์มาเกี่ยวข้องกับ
ผู้ปกครองที่ดีจะต้องยึดหลักธรรมาธิปไตย โดยจะต้องเป็นผู้รู้ธรรม หมายถึง
รู้สิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง จะต้องเป็นธรรมใช้ตาดูมากกว่าใช้หูฟัง
คือจะต้องดำเนินการปกครองและแก้ปัญหาอย่างเป็นธรรม จะต้องมีธรรม คือ
มีความประพฤติดีทางกาย วาจา ใจ เป็นผู้ซื่อตรงและจะต้องสร้างธรรม คือ
ทำให้เกิดความเป็นธรรมในกิจการต่างๆของรัฐหรือของสังคมส่วนรวม

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นกษัตริย์ที่เป็นทั้ง นักรบ
นักปกครองตามหลักธรรมาธิปไตย
อาจเป็นเพราะความคิดทางการเมืองของผู้นำแห่งราชอาณาจักรไทยที่ผูกพัน
อยู่กับพุทธศาสนามานานตั้งแต่สมัยสุโขทัย
ที่เชื่อว่าพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระ โปธิสัตว์และพระมหากษัตริย์
จึงเป็นพระ โปธิสัตว์นี้ทรงได้รับการสมมุติขึ้นเป็น “มหาธรรมราชาธิราช”
โดยพระ โปธิสัตว์ผู้เป็นธรรมิกราชาธิราช ต้องทำหน้าที่ดูแลทั้งฝ่ายพุทธจักรและฝ่ายราชอาณาจักร
ให้ทั้งสองฝ่ายเกื้อกูลซึ่งกันและกันเพื่อจรโลงพุทธธรรมให้บริสุทธิ์
ให้คนทั้งหลายกระทำแต่สิ่งทีชอบธรรมเพื่อจะบรรลุนิพพาน แต่เดิม “ธรรมราชา”
หมายถึงพระพุทธเจ้า ตามความคิดทางพุทธศาสนาผู้ปกครองที่ได้ชื่อว่า “ราชา” คือ ผู้ปกครองซึ่ง
“ยังชนทั้งหลายยินดีด้วย**ทศพิธราชธรรม**” อ้างถึงใน

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

พระยาธรรมปรีชา(แก้ว), ไตรภูมิโลกวินิจยกถา ฉบับที่ ๒
และด้วยการบำเพ็ญทศพิธราชธรรมนี้จะช่วยให้ “ราชา”
มีความพร้อมสำหรับการปฏิบัติภารกิจในฐานะผู้ปกครองรัฐ ซึ่งภารกิจสำคัญของ “ราชา” คือ
“สงเคราะห์ซึ่งสัตว์โลกย

คือข้าราชการแลราษฎรทั้งปวงให้อยู่เย็นเป็นสุขหาไภยบมิได้ด้วยสังคหวัตถุ”

หากพระมหากษัตริย์ปรารถนาจะได้เป็นจักรพรรดิต้องบำเพ็ญจักรวรรดิวัตร
ซึ่งก็คือการสงเคราะห์คนกลุ่มต่างๆ

และสัตว์ทั้งปวงในจักรวรรดิทั้งด้วยการสั่งสอนธรรมและด้วยการพระราชทานเครื่องอุปโภคบริโภคให้

จากการศึกษาถึงพระราชกรณียกิจทางด้านพระพุทธศาสนาและพระราชกรณียกิจทางด้าน
การปกครองในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ตลอดระยะเวลา ๒๖ ปี เศษ
ที่ทรงครองราชสมบัติ

เห็นได้ว่าพระองค์ทรงยึดมั่นในคตินิยมของธรรมราชาธิราชอย่างเคร่งครัดกล่าวคือ
ทรงทำหน้าที่ดูแลทั้งฝ่ายพุทธจักรและฝ่ายราชอาณาจักร
ให้ทั้งสองฝ่ายเกื้อกูลซึ่งกันและกันได้อย่างสมบูรณ์ ดังนี้

๑. การนำแนวคิดและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการปกครอง
หลักธรรมที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาตามคตินิยมกรราชาธิราช ได้แก่

- ๑.๑ สังคหวัตถุ ๔ เป็นหลักธรรมสำหรับยึดเหนี่ยวน้ำใจของกันและกันได้
เป็นคุณธรรมประเภทสร้างมนุษยสัมพันธ์

- ๑.๒ ทศพิธราชธรรม ๑๐ คือ

จริยวัตรที่พระเจ้าแผ่นดินควรประพฤติเป็นหลักธรรมประจำพระองค์

- ๑.๓ จักรวรรดิวัตร ๑๒ คือ

วัตรอันประเสริฐของพระเจ้าจักรพรรดิหมายถึงธรรมเนียมการทรงบำเพ็ญพระ
ราชกรณียกิจของพระเจ้าแผ่นดินดังรายละเอียด

ตารางที่ ๑ เปรียบเทียบหลักธรรมที่ใช้ในการปกครอง

สังคหวัตถุ ๔	ทศพิธราชธรรม ๑๐	จักรวรรดิวัตร ๑๒
--------------	-----------------	------------------

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ทาน : การให้	ทาน : ให้ป็นช่วยประชา	โอวาทสั่งสอนข้าราชการ
ปิยวาจา : การพูดจาอ่อน หวานไพเราะ	ศีล : รักษาความสุจริต	ผูกมิตรไมตรีกับนานาประเทศ
อรรถจริยา : การบำเพ็ญปร ะโยชน์ต่อกัน	ปรีจายกะ : บำเพ็ญกิจด้วยเสียสละ	สงเคราะห์พระบรมวงศานุวงศ์
สมานัตตตา : ความเป็นผู้ สมอดันเสมอปล าย	มัททวะ : ทรงความอ่อน โยนเข้าถึงคน	อนุเคราะห์ประชาราษฎร
	ตปะ : กำจัดความเกียจคร้านและความชั่ว	อุปการะสมณพราหมณ์ผู้ ประพฤติชอบ
	อ๊ก โภชะ : ถือเหตุผลไม่ลู่อำนาจความโกรธ	อนุรักษ์ฝูงสัตว์ไม่ ให้มีภัยอันตราย
	อวิหิงสา : มือหิงสานำร่วมเย็น	ปราบปรามการทุจริตและส ่งเสริมสนับสนุนการสุจริต
	ขันติ : ชำระเจ็ญด้วยขันติ	สนับสนุนทุนทรัพย์แ ก่ผู้ประกอบสัมมาอาชีพ
	อวิโรธนะ : คำริไม่ขัดราชฎร์ปฏิบัติไม่คลาดจรรยา	เข้าใจได้ถ้ามเรื่องบา ปบุญคุณโทษกับสมณพราหมณ์
		หักห้ามจิตใจจากอธรรมท งหลาย
		พยายามละเลิกความละโมภโ ลภมากในทางไม่ถูก

ที่มา : คณัย ไชยโยธา ๒๕๔๘ : ๕๕ - ๑๑๑.

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

จากการเปรียบเทียบหลักธรรมทั้ง ๓ เรื่อง

พบว่ามีความคล้ายคลึงกันในทุกข้อต่างตรงการขยายความในรายละเอียดปลีกย่อยลงไปเท่านั้น โดยภารกิจในฐานะผู้ปกครองรัฐที่สำคัญที่สุดและขาดไม่ได้ของทั้ง ๓ หลักธรรม คือ “ทาน” หรือการสงเคราะห์คนกลุ่มต่างๆ และสัตว์ทั้งปวง ด้วยการสั่งสอนธรรม รวมทั้งพระราชทานเครื่องอุปโภคบริโภคให้ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงบำเพ็ญ “ทาน” อย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งหลักจริยวัตรข้ออื่นๆ ตลอดจนรัชสมัยของพระองค์ ดังตัวอย่าง

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ตารางที่ ๒ เปรียบเทียบหลักธรรมจักรวรรดิวัตร ๑๒ กับพระราชกรณียกิจ

จักรวรรดิวัตร ๑๒	พระราชกรณียกิจ
โอวาทสั่งสอนข้าราชการ	พระราชศรัทธาในพระบวรพุทธศาสนาส่วนพระองค์ ที่เป็นสาเหตุให้เจ้านายและขุนนางเลียนแบบอย่าง
ผูกมิตรไมตรีกับนานาประเทศ	เริ่มมีการเปิดสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศ ตะวันตกขึ้นอีกครั้ง หลังจากหยุดไปเมื่อครั้งพระเพทราชาขึ้นครองราชย์สมบัติ
สงเคราะห์พระบรมวงศานุวงศ์	ทรงพระบรมราชานุญาตให้เจ้าพระยาพลเทพผ่าตัด รักษาต่อกระจากจากหมอฝรั่ง ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่เคยมีมาก่อน นับเป็นการฝืนประเพณีที่เคยปฏิบัติอย่างเข้มงวดเป็นครั้งแรก
เกื้อกูลคบคิดชนทั้งหลาย	เปิดโอกาสให้เจ้านาย ขุนนาง และพ่อค้าเงินสามารถค้าสำเภาได้ มิได้จำกัดอยู่เฉพาะของรัฐเท่านั้น
อนุเคราะห์ประชาราษฎร	โปรดให้ตั้งโรงงานเลี้ยงคนยากจนขึ้นที่ริม กำแพงพระราชวังด้านแม่น้ำเจ้าพระยา ทรงบริจาคทานแก่คนยากจนเป็นประจำ
อุปการะสมณพราหมณ์ผู้ ประพฤติชอบ	บำรุงการศึกษาด้านปริยัติธรรม ทรงพระราชทานไทยธรรมแก่ภิกษุสามเณรที่สอบได้ ตลอดจนทรงอนุเคราะห์โยมบิดาโยมมารดาของภิกษุ สามเณรที่สอบบาลีได้ หากไปตกทุกข์ได้ยาก
อนุรักษ์ฝูงสัตว์ไม่ให้มีภัย อันตราย	ยกเลิกอากรค่าน้ำจากชาวประมง และภาษีฟองคูนจากผู้เก็บไข่จะละเมียด ทรงมีพระราชศรัทธาจะบำเพ็ญพระราชกุศลให้ส ัตว์ทั้งหลายได้รอดชีวิตเพราะการเรียกเก็บอา กรดังกล่าวเสมือนหนึ่งส่งเสริมให้ราษฎรกระทำปาณาติบาต (ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต)
ปราบปรามการทุจริตและ	ทรงตรากฎหมายพระราชกำหนดโจรห้าเส้น

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

ส่งเสริมสนับสนุนการสุจริต	,พระราชกำหนดห้ามการค้าฝิ่น ,ความผิดฐานเป็นอั้งยี่ ใช้ปราบปรามโจรผู้ร้ายและผู้หากินมิชอบ
สนับสนุนทุนทรัพย์แก่ผู้ประกอบสัมมาอาชีพ	ทรงผ่อนปรนค่านาพระราชทานแก่ราษฎร ยกเลิกข้าวจัดซื้อไร่ละ ๒ ถัง ให้เก็บ เฉพาะค่านาไร่ละ ๒ถัง เท่ากันทั้งนาของราษฎรซึ่งเรียกว่า “นารายคง”และนาของขุนนางซึ่งเรียกว่า “นารายขัด”
เข้าใกล้ใต้อตามเรื่องบาปบุญคุณโทษกับสมณพราหมณ์	ทรงสดับพระ ธรรมเทศนาเป็นประจำทุกวัน และทรงมีพระราชนิมิตสดับพระไตรปิฎก จึงโปรดให้พระราชกณะฐานานุกรมแปลพระไตรปิฎก มาถวายพระธรรมเทศนาเป็นตอนๆ
หักห้ามจิตใจจากอธรรมทั้งหลาย	ส่งเสริมศีลธรรมแก่ราษฎรที่ลุ่มหลงอยู่ใน ทางอบายตั้งกฎหมายในเรื่องของการพนัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องปลากัด และไก่ชน ด้วยทรงเห็นว่าเป็นการพนันที่มีแต่โทษสถานเดียว เป็นเหตุให้มีการตีชิงวิ่งราวหรือทะเลาะวิวาทตามมาไม่ขาด
พยายามละเลิกความละโมภโกลมากในทางไม่ถูก	โปรดฯให้มีศุภอักษรเสนาบดีตอบทูตอังกฤษ “พ ระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวกรุงเทพฯ พระมหานคร ทรงกระทำสงครามเพื่อรักษาไว้ซึ่งพระบวรพุทธศาสนา และเพื่อความผาสุกของสมณชีพรามณ์ อาณาประชาราษฎร์ ไม่เคยทรงทำสงครามเพื่อขยายพระราชอาณาเขต กรุงพม่า นั้นเมื่อพระเจ้ากรุงอังกฤษทรงตีได้แล้ว ก็ขอให้ทรงรักษาเอาไว้เถิด ทางกรุงสยาม ไม่มีพระราชประสงค์”

ที่มา : ดนัย ไชยโยธา ๒๕๔๘ : ๕๕ - ๑๑๑.

นอกจากนี้ยังมีหลักธรรมอันเป็นกำลังทางจิตใจ

ที่ส่งเสริมให้บุคคลดำเนินชีวิตด้วยความมั่นใจและด้วยความปลอดภัย นักบริหาร นักปกครอง

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

และนักการเมือง ที่เก่ง ที่ดี ที่เป็นธรรมมาธิปไตย จะต้องฝึกกรรม พละ ๔
เป็นหลักประจำใจในการบริหารการปกครอง ดังนี้

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ตารางที่ ๓ เปรียบเทียบหลักธรรมพละ ๔ กับพระราชกรณียกิจ

พละ ๔	พระราชกรณียกิจ
<p>ปัญญาพละ : กำลัง คือ ปัญญาความรู้ดี รู้ชอบ รู้ถูกต้อง รู้ประโยชน์ รู้พิจารณา รู้ตน รู้คน รู้งาน</p>	<p>พระองค์ทรงสอดส่องเรื่องราวและปัญหาต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด ทรงละเอียดถี่ถ้วน รอบคอบระมัดระวัง ทรงติดตามงานด้วยพระองค์เอง จึงทรงตัดสินใจพระทัยและสั่งการได้อย่างรวดเร็วการบริหารราชการแผ่นดินจึงดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและมั่นคง</p>
<p>วิริยะพละ : กำลัง คือ ความเพียรทำงานติดต่อกัน ตรงต่อเวลา ไม่มีความเบื่อหน่าย ไม่ทอดลอยต่ออุปสรรค</p>	<p>ทรงวินิจฉัยข้าราชการและตัดสินด้วยพระองค์เองข้าราชการต้องถวายรายงานทุกวัน วันละ ๒ เวลาคือ ตอนก่อนเที่ยงเป็นเวลา ๑ - ๒ ชั่วโมง และตอนค่ำหลังจาก ๓ หุ้ม ไปแล้ว เป็นเวลา ๔ - ๕ ชั่วโมง ข้าราชการชั้นสำคัญจะเข้าเฝ้าตอนค่ำ หากเป็นราชการเร่งด่วนจะทรงว่าราชการอยู่นก่อนรุ่ง</p>
<p>อนวัชพละ : กำลัง คือ การกระทำที่ไม่มีโทษ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การกระทำบางอย่างผิดกฎหมาย - การกระทำบางอย่างไม่ผิดกฎหมายแต่ผิดจารีตประเพณี - การกระทำบางอย่างไม่ผิดกฎหมายและจารีตประเพณีแต่ผิดศีล - การกระทำบางอย่างไม่ผิดกฎหมายและจารีตประเพณีและศีล แต่ผิดธรรม 	<p>โปรดฯ ให้ยกเลิก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาษีฝิ่น ให้เลิกเพราะทรงพระราชดำริว่าฝิ่นเป็นของชั่ว จึงโปรดให้ห้ามเด็ดขาด มิให้ผู้ใดนำเข้ามาในพระราชอาณาจักร ผู้ฝ่าฝืนจะต้องรับโทษหนัก - อากรค่าน้ำ เก็บจากชาวประมง - อากรักษาเกาะ เก็บจากผู้เก็บไข่จะละเมิด(ไข่เต่าทะเลทุกชนิด) หรือฟองเต่าทะเล (เต่าทะเลชนิดหนึ่ง) เพราะไม่มีพระราชประสงค์ให้ประเทศมีรายได้ มาจากการทำลายล้างชีวิตสัตว์
<p>สังคหพละ : กำลัง คือ การสงเคราะห์ พลังน้ำใจ</p>	<p>เมื่อเกิดจลาจลในเมืองเชียงรุ่ง เจ้านายเมืองเชียงรุ่งแก่งแย่งกันเป็นใหญ่</p>

<p>การช่วยเหลือ การผูกมิตร ทำให้เกิดความรักใคร่ นับถือ ร่วมมือ ร่วมใจ</p>	<p>โดยมีเงินและพม่าหนุนหลังกันคนละฝ่าย เจ้าอั้งวะส่งทัพพม่ามาตีเมืองเชียงรุ่งแตก เจ้านายเมืองเชียงรุ่งที่ไม่ชอบพม่าได้หนี เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารพระมหากษัตริย์ ไทยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้นำหัวหน้าเจ้านายทั้งสองเมือง นี้มาทรงชูปเฉียงที่กรุงเทพฯ</p>
---	--

๔.๓.๒ อาณาจักร

ผลกระทบของการปกครองบ้านเมืองภายใต้การนำแนวคิดทางพระพุทธศาสนามาใช้
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ชื่อว่า

เป็นผู้สร้างกรุงเทพฯที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง
เศรษฐกิจ หรือสังคม พระองค์ทรงนำแนวคิดทางพระพุทธศาสนามาใช้
เป็นหลักในการดำเนินการปกครอง ส่งผลทำให้บ้านเมืองเจริญรุ่งเรืองขึ้นเป็นลำดับ ดังนี้

ตารางที่ ๔ ผลกระทบจากพระราชกรณียกิจทางด้านศาสนธรรม

พระราชกรณียกิจทางด้านศาสนพิธี	ผลกระทบ
<p>ทรงสถาปนาพระ ธรรมเทศนาและทรงบาตรทุกวัน ไป รดให้ตั้งโรงทานเลี้ยงคนยาก จนขึ้นที่ริมกำแพงพระราชวัง ทรงบริจาคทานแก่คนยากจนเป็น ประจำทุกเช้าและเพลโปรดให้ มีมนต์พระภิกษุสามเณรมานั่ง รับภัตตาหารที่โรงทานด้วยฉันเช้า แล้วโปรดให้อาหารนาพระธรรมกล ก็ขึ้นเทศน์ทุกวันเสมอไป วันพระก็</p>	<p>ด้านการเมือง : ความมั่นคงภายในประเทศ ทรงบำเพ็ญพระองค์เป็นแบบอย่าง ผู้คนต่างพากันมาฟังพระธรรมเป็นจำนวนมากมิได้ขาด ต่างคนต่างหาข่าวของมานูชาธรรมตามกำลัง สติปัญญา ชาวไทยมักนิยมฟังเรื่องราวในพระสูตรมาก เห็นได้จากกรณียนิมิตมหานาค เช่น มหานาคกลอนเทศน์คาถาพัน การที่พระสงฆ์มุ่งสอนพระสูตรทำให้ ชาวไทยมีความเชื่อในเรื่อง นรกสวรรค์ การเวียนว่ายตายเกิด</p>

 [Buy Now](#) **\$29.95** (Word Converter - Unregistered)

<p>โปรดให้จัดของมาถวายพระเป็นก รณีพิเศษ</p> <p>โปรดให้พนักงานเอาข้าวพระราช ทานนกกา ข้าวส่วนเหลือตกจากกำแพง บรรดาแพะแกะตลอดจนสัตว์ชนิด อื่นๆก็ได้อาศัยรับพระราชทา นเลี้ยงชีวิตอยู่เป็นนิตย์</p>	<p>การทำบุญเพื่อหวังผลให้เกิดในสมัยพร ะศรีอาริยมต ไตรความเชื่อเหล่านี้มีผลท ำให้สังคมเรียบร้อยในแง่ของความสงบ ความเอื้อเพื่อ ความมีเมตตากรุณา</p> <p>การปราศจากอาชญากรรมที่ร้ายแรง เพราะจุดสำคัญของพระพุทธ ศาสนา คือ การไม่เบียดเบียนกันในสังคม</p>
<p>ทรงตั้งกฎหมายในเรื่องของการพนัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องปลากัด และไก่ชน</p> <p>ด้วยทรงเห็นว่าเป็นการพนันท มีแต่โทษสถานเดียว</p> <p>เป็นเหตุให้มีการตีชิงวิ่งร าวหรือทะเลาะวิวาทตามมาไม่ขาด</p>	<p>ด้านการเมือง : ความมั่นคงภายในประเทศ</p> <p>เมื่อไม่มีเหตุอันนำไปสู่การทะเลาะว วิวาทหรือการลักโขมย</p> <p>สังคมก็สงบสุขบ้านเมืองประเทศชาติก็มั่นคง</p>
<p>เมื่อถึงฤดูกาลสำเภาออกก็พร ะราชทานข้าวกลิ้งไปกับเรือส ำเภาเพื่อไปให้ทานแก่คนยากจ นในประเทศจีน</p>	<p>ด้านการเมือง : ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ</p> <p>ทำให้เกิดไมตรีจิตต่อกัน</p> <p>อีกทั้งยังทำให้เกิดความสะดวกในทางการค้าขายด้วย</p>
<p>เมื่อเกิดข้าวยากหมากแพงก็ทร งแจกจ่ายและจำหน่ายข้าวราคาถูก แก่ราษฎร</p> <p>ทรงบริจาคพระราชทรัพย์ถึงพั นซึ่งทำสัตตคณมหายาน</p> <p>เมื่อมีเหตุการณ์ไม่ปกติจะ ทรงบำเพ็ญทานมากยิ่งขึ้นแ ละประกาศให้ราษฎรทำบุญให้ทานด้วย</p>	<p>ด้านเศรษฐกิจ : การกระจายรายได้</p> <p>ทำให้เศรษฐกิจก็จะดำเนินไปได้ตามวงจรของระบบ คือ เมื่อคนในสังคมมีกำลังทำงาน มีกำลังผลิต ก็มีกำลังซื้อตามมา</p>
<p>โปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกอากรค่าน</p>	<p>ด้านเศรษฐกิจ :</p>

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<p>จากชาวประมงและภานีฟองตนุ จากผู้เก็บไข่จะละเมิด เพราะไม่มีพระราชประสงค์ให้ป ระเทศมีรายได้อาจจากการทำลายล ่างชีวิตสัตว์</p>	<p>รายได้ของรัฐรัฐยอมเสียรายได้ส่วนหนึ งเพราะข้อห้ามทางศาสนา ซึ่งเคยเก็บอากรค่าน้ำเข้าท้องพระคลังได้ประมาณ ๘๐๐ ชั่ง</p>
<p>ในกรุงเทพมหานครเป็นเขตห้าม ทำการฆ่าสัตว์น้ำ โดยรัฐบาลนำเอาเสาทาสีขาวไปป ักไว้ในแม่น้ำลำคลอง ตรงที่เป็นที่สุดของเขตพระน ครเพื่อเป็นอากรรพกันปิสาง ถ้าใครทำปาณาติบาตในเขตพระนคร ให้กรมเมืองจำปรับเอาทรายเข้าวัด ประกอบกับกฎหมายที่ใช้มาต้ งแต่สมัยอยุธยาที่ห้ามราย ถูจับสัตว์น้ำทั้งในและนอกกรุงเทพฯ ในวันพระแปดค่ำและสิบสองค่ำ และห้ามผู้นับถือพระพุทธศา สนาม่าเปิดและไก่เพื่อขายให้กับผู้อื่น</p>	<p>ด้านเศรษฐกิจ : การประกอบอาชีพ หลักกรรมในพระพุทธศาสนามีส่วนกำหนด ลักษณะการประกอบอาชีพ ซึ่งมีผลต่อระบบเศรษฐกิจโดยตรง จากบันทึกของสังฆราชปาลเลกัวซ์ กล่าวว่าไม่มีเนื้อหรือปลาขายเลยในวันพระ</p>
<p>โปรดให้การสังคายนาพระไตรปิฎก แปลพระไตรปิฎก และปกรณ์พิเศษออกเป็นภาษาไทย เพื่อเผยแพร่ ชำระตำราทางพระพุทธศาสนา โปรดให้แปลเรื่องต่างๆที่ปร าษณ์แต่โบราณได้แต่งไว้เป็นภาษาบาลี แล้วให้คัดเก็บรักษาไว้ในหอหลวง</p>	<p>ด้านสังคม : การศึกษา รักษาองค์ความรู้เดิม พระสงฆ์ทั่วทั้งราชอาณาจักรได้รู้พระไตรปิฎก สมบูรณ์ขึ้นกว่าแต่ก่อน ทำให้วัชรญาณภิกษุและสงฆ์ฝ่ายธรรมย ุคินิกายได้รับความรู้ทางพระพุทธศาสน งอกเงยยิ่งขึ้น จนสามารถฟื้นฟูหลักธรรมที่ถูกต้องตาม แบบฉบับดั้งเดิมได้</p>

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

	อีกทั้งเกิดมีหนังสือแปลจากภาษาบาลีมาเป็นเทศนาภาษาไทยเป็นอันมาก
ทรงส่งเสริมการศึกษาของคณะสงฆ์จัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมมากขึ้น ทรงออกกระเบียบให้มีการจัดการสอบปริยัติธรรม ๓ ปีครั้งหนึ่ง	ด้านสังคม : คุณภาพประชากร ผลของการศึกษาพระปริยัติธรรมอยู่ที่ผู้เรียนและรัฐ คือผู้เรียนที่ได้เป็นเปรียญจะได้รับการยกย่องในสังคมและผู้ที่ได้เป็นถึงพระราชคณะหากสึกออกมารับราชการจะสามารถเข้าทำงานอยู่กรมไหนก็ได้ ส่วนรัฐได้ผู้มีความรู้เข้ามาทำงาน

๔.๔ ด้านการส่งเสริมการศึกษา

การศึกษา

ผู้ที่มีการศึกษาคดีที่สุดในสมัยต้นรัตนโกสินทร์คือพระภิกษุ

พระภิกษุหรือพระสงฆ์จึงได้รับความไว้วางใจจากรัฐบาลและประชาชน

ให้เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ประชาราษฎร์ทุกชั้นวรรณะ

ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงปล่อยให้เป็นที่ของวัด โดยไม่ได้เข้าไปจัดการ

การศึกษาให้แก่ประชาชนอย่างจริงจัง อีกทั้งยังไม่มีส่งเสริมให้ประชาชนสนใจต่อการศึกษา

เพราะการพิจารณาแต่งตั้งข้าราชการเป็นขุนนาง รัฐบาลวางกฎเกณฑ์ไว้ว่า “กอปรด้วยวุฒิสีประการชาตวิวุฒิวิญวุฒิ คุณวุฒิ และปัญญาวุฒิ”

จะเห็นได้ว่ารัฐบาลไทยถือเอาตระกูลเป็นเกณฑ์ในการตั้งข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งสูงๆ

ต่อเมื่อขาดคุณสมบัติเรื่องตระกูลจึงจะเอาคุณสมบัติรองๆลงมาเป็นเกณฑ์พิจารณา

ส่วนไพร่หรือราษฎรทั่วไปหากต้องการเข้ารับราชการต้องเป็นคนมีฝีมือใน

การรบเท่านั้นด้วยเหตุนี้คนไทยจึงสนใจวิชาต่อสู้มากกว่าวิชาหนังสือ

ส่งผลทำให้คนไทยด้อยความรู้กว่าคนจีนและแม้กระทั่งคนเวียดนาม

เพราะรัฐบาลเวียดนามอุปถัมภ์ค้ำชูคนที่มีการศึกษาตามอย่างประเทศจีน

เช่นคัดเลือกคนเข้าดำรงตำแหน่งขุนนางด้วยการสอบได้

และยกเว้นส่วยสาอากรให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษา

 \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ดั่งมีหลักฐานปรากฏชัดอยู่ในพระราชสาส์นของกษัตริย์เวียดนาม ที่ส่งมาถวายพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ความตอนหนึ่งในพระราชสาส์นมีดังนี้ คือ

“ลูกจ้างหลวงเดิมซึ่งบิดาเป็นขุนนางที่สามขึ้นไปให้ส่งไปเรียนหนังสือที่กวักคือย้าชินแสหลวง ถ้าเรียนได้แล้วให้ขุนนางผู้ใหญ่จดชื่อมาให้แลไปทูลจะได้แต่งตั้งให้เป็นขุนนางตามสติปัญญา...เมืองใดมีครูสอนหนังสืออยู่ที่แห่งให้เจ้าเมืองกรมการเอาเบี้ยหลวงเมืองนั้น จัดแจงทำเรือนแลที่อยู่ให้กว้างขวางกับจ่ายเบี้ยจ่ายข้าวให้ผู้เรียนหนังสือกิน อนึ่งเมื่อyalong ๑๘ ปี ผู้ที่เรียนหนังสือดีแล้วได้มาคั่วกับนายบ้านแลเจ้าเมือง๑-๔ ครั้งแล้ว ให้พ้นจากไพร่ เรียนหนังสือต่อไปที่ได้มาคั่วสองครั้งให้ยกช่วยส่วนตัวเสีย ๑ ปี ที่ได้มาคั่วแต่ครั้งเดียว ให้ยกช่วยส่วนตัวเสีย ๒ ปี แล้วให้เรียนหนังสือต่อไป ”

จากพระราชสาส์นของกษัตริย์เวียดนามอาจมีส่วนช่วยกระตุ้นให้รัฐบาลไทยสนใจกับการ ศึกษาของประชาชน เพราะปรากฏว่าพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้สร้างโรงเรียนโรงหนึ่งทีริมประตูศรีสุนทร สำหรับให้ทานการศึกษา ให้ทานอาหาร และให้ทานพระธรรมเทศนาแก่ประชาชน ผู้ใดมีความประสงค์จะให้ลูกหลานได้รับการศึกษาก็ส่งเด็กมาเรียนหนังสือที่โรงเรียนแห่งนี้ ซึ่งมีครูสอนวิชาสามัญเบื้องต้นสองวิชา คือ วิชาเขียนอ่าน และวิชาเลขคณิต

๔.๔.๑ ตำราทางพระพุทธศาสนา

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงใฝ่พระราชหฤทัยเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจด้านการบำรุงพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง ด้วยมีพระราชศรัทธามาตั้งแต่ครั้งยังดำรงพระอิสริยยศเป็นกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ ครั้นเสด็จขึ้นเสวยราชย์แล้วก็ยังทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาเป็นการใหญ่ โดยจะขอแบ่งพระราชกรณียกิจทางด้านพระพุทธศาสนาของพระองค์ท่านออกเป็น ๔ ด้านตามหลักองค์ประกอบทางศาสนา ดังต่อไปนี้

พระราชกรณียกิจทางด้านศาสนธรรม

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงใฝ่พระทัยในเรื่องความ
มรรู้พระปริยัติธรรมมากเพราะเป็นหลักสำคัญของพระพุทธศาสนา กล่าวคือ หากไม่มีปริยัติศาสนา
จะไม่มีปฏิบัติศาสนาและปฎิเวศศาสนา ฉะนั้นปริยัติธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญ
การศึกษาด้านปริยัติธรรมของพระภิกษุสามเณรในสมัยต้นรัตน โกสินทร์
อาจเปรียบได้กับการศึกษาชั้นอุดมศึกษาในปัจจุบัน สันนิษฐานว่าการเรียนปริยัติธรรม คือ
การเรียนรู้ ภาษาบาลี และพระไตรปิฎก เป็นสิ่งที่ถือกันว่าทันสมัยในสมัยนั้น
เท่าๆกับความสำคัญของภาษาอังกฤษในปัจจุบันนี้
จะเห็นได้จากการอวดภูมิความรู้ของชาวบ้านจากบรรดาเพลงพื้นเมืองต่างๆ
ซึ่งมักจะประกวดประชันกันในด้านความรู้เกี่ยวกับศาสนาและภาษาบาลี

สำหรับพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ

ได้ปรากฏการบำรุงการศึกษาด้านปริยัติธรรมตั้งแต่ยังเป็นกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์
โดยได้จัดการสอบข้อสอบผู้เรียนมูลสูตร ก่อนที่จะไปสอบเป็นเปรียญจริงๆที่วังของพระองค์เสมอ
และทรงรับเป็นพระราชธุระมากยิ่งขึ้นเมื่อพระองค์ขึ้นครองราชย์แล้ว
จะเห็นได้จากการบังคับเชิงขอร้องของพระองค์ให้มีการขวนขวายการสอน
พระปริยัติธรรมในวัด พ.ศ.๒๓๗๕ และได้มีหมายรับสั่งไปถึงพระราชาคณะ
ให้จัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมมากขึ้น อย่างน้อยให้มีพระสงฆ์แปลได้ถึงเปรียญ ๔
ประโยคในวัด และเพื่อจะให้ให้มีเปรียญมากขึ้น จึงทรงออกระเบียบให้มีการจัดการสอบปริยัติธรรม
๓ ปี ครั้งหนึ่ง (ก่อนหน้านั้นไม่มีกำหนดแน่นอน) ซึ่งได้ทำมาตลอดจนรัชกาล

(สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอปวเรศวริยาลงกรณ์ และคนอื่นๆ : ๑๑๕)

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงส่งเสริมการศึกษาของคณะสงฆ์
ช่วยการอุทิศพระที่นั่งคูสิตมหาปราสาทให้เป็นที่บอกพระปริยัติธรรมแก่ภิกษุสามเณร
ทรงพระราชทานไทยธรรมแก่ภิกษุสามเณรที่สอบได้

ตลอดจนทรงอนุเคราะห์โยมบิดาโยมมารดาของภิกษุสามเณรที่สอบบาลีได้
หากไปตกทุกข์ได้ยาก ก็จะทรงใช้ทางราชการช่วยรับตัวมาดูแล
พระองค์เสด็จลงสดับพระสงฆ์แปลบาลี สอบไล่ ที่วัดพระศรีรัตนศาสดารามทุกคราวไม่เคยขาด
เว้นเสียแต่ทรงพระประชวรหรือติดราชกิจสำคัญเท่านั้น ทรงอุปถัมภ์พระภิกษุ สามเณร
และอาจารย์ผู้สอนหนังสือ

โดยพระราชทานเงินเดือนให้อาจารย์ที่บอกพระไตรปิฎกทั้งพระและฆราวาสเดือนละ ๖ บาท
จัดหาอาจารย์ที่มีความรู้ในพระไตรปิฎกมาประจำวัดหลวง

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ถ้าอาจารย์ผู้ใดมีลูกศิษย์เป็นเปรียญมากจะได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้น
ในทางตรงข้ามถ้าสำนักใดมีเปรียญน้อยลง ผู้สอนจะถูกลดเงินเดือน
เป็นการให้ผู้สอนมีกำลังใจในการสอนและลงโทษผู้ที่ไม่เอาใจใส่ในการส
อน ไปในตัวฝ่ายผู้เรียนจะได้รับพระราชทานเลี้ยงทั้งอาหารคาวหวาน หมากพลู
และบางครั้งก็พระราชทานเครื่อง ไทยทานและของพิเศษแก่พระเปรียญด้วย
เป็นการกระตุ้นให้พระสงฆ์ศึกษาพระปริยัติธรรมอย่างตั้งใจ ดังที่พระราชพงสาวดารกล่าวไว้ว่า

“...ในแผ่นดินนั้น

พระสงฆ์สามเณรอุทิศเวลาเล่าเรียนพระไตรปิฎกทั้งในกรุงนอกกรุงและห
ัวเมืองเป็นอันมาก ถึงคราวไล่หนังสือ พระสงฆ์สามเณรก็ได้เป็นเปรียญเอก โท ตรี คราว
๑ เป็นอันมาก

ถ้าพระสงฆ์ที่ได้แปลคัมภีร์เป็นเปรียญและพระเปรียญได้เลื่อนเป็นพระราชาคณะแล้ว
ญาติโยมที่ตกทุกข์ได้ยากเป็นไพร่หลวงไพร่สมอยู่ก็ดี

โปรดยกพระราชทานให้เป็น โยมสงฆ์

ถ้าลาสิกขาบทแล้วจะไปทำราชการอยู่กรมใดก็โปรดให้ตามใจสมัคร...”

พระราชกรณียกิจทางด้านศาสนธรรมที่สำคัญมากอีกหนึ่งคือ
การสังคายนาพระไตรปิฎก ซึ่งเท่ากับเป็นการปรับปรุงตำราเรียนปริยัติธรรม
เหตุจำเป็นที่ต้องมีการสังคายนาพระไตรปิฎกตั้งแต่แผ่นดินรัชกาลที่ ๑
เพราะคัมภีร์ที่ปวงถูกเพลิงเผาสูญหายเป็นจำนวนมาก
พระภิกษุสามเณรที่ทรงภูมิธรรมก็กระจัดกระจายหรือถึงแก่ชีวิตไปก็มาก
สิ่งที่สำคัญในรัชกาลนี้คือได้มีการสรรหาพระไตรปิฎกจากประเทศใกล้เคียงมาเพิ่มเติม
และสอบทานกับฉบับเดิมที่มีอยู่ภายใต้การดำเนินงานของวชิรญาณภิกขุ (รัชกาลที่ ๔
ที่ทรงผนวชอยู่ตลอดรัชกาล) ที่ทรงเอาเป็นพระราชธุระสอบสวนคัมภีร์พระไตรปิฎกเป็นอันมาก
ทรงทราบว่าพระไตรปิฎกที่มีอยู่ในเมืองไทยเรานี้ยังไม่ครบสมบูรณ์
จึงทูลแต่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวว่าควรจะแสวงหาพระไตรปิ
ฎกฉบับประเทศอื่นมาเพิ่มเติม เพื่อใช้สอบทานกับฉบับที่มีอยู่แล้ว
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นชอบด้วย จึงโปรดให้สมณทูตออกไปยังลังการวม ๒
ครั้ง เมื่อ พ.ศ.๒๓๘๕ กับ พ.ศ.๒๓๘๖

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

จึงได้พระไตรปิฎกฉบับลังกาเข้ามามาก และคัมภีร์ใดที่ลังกาไม่มี ก็จัดพระราชทาน ไปแลกเปลี่ยนกันลอก
พร้อมกันนั้นก็โปรดให้พระมอญช่วยกันเสาะหาพระไตรปิฎกมาจากทางรามัญป
ระเทศด้วยอีกทางหนึ่ง พระไตรปิฎกที่ได้มาในรอบแรกจากลังกามีจำนวน ๔๐ เล่ม
ส่วนรอบที่สองได้มา ๓๐ เล่ม
ทำให้วัชรญาณภิกษุและสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติกนิกายได้รับความรู้ทางพระพุทธศาสนาองเวยยิ่งขึ้น
จนสามารถฟื้นฟูหลักธรรมที่ถูกต้องตามแบบฉบับดั้งเดิมได้
และในระหว่างรัชสมัยของพระองค์ก็สามารถ สร้างพระไตรปิฎกเพิ่มอีกเป็นอันมาก
ปรากฏพระไตรปิฎกฉบับที่สำคัญหลายฉบับซึ่งโปรดเกล้าฯพระราชทานถวายใ
ว้ในพระอารามต่างๆ

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงมีพระราชประเพณีที่จะต้องทรงสดับพระธรรมเทศนาเป็นประจำทุกวัน
และทรงมีพระราชนิยมสดับพระไตรปิฎก
จึงโปรดให้พระราชกณะฐานานุกรมแปลพระไตรปิฎกมาถวายพระธรรมเทศนาเป็นตอนๆ
นับเป็นครั้งแรกที่มีการแปลพระพุทธรวณะออกเป็นภาษาไทยตามลำดับคัมภีร์
(แต่ยังไม่ทันจบก็เสด็จสวรรคตก่อน) พระองค์โปรดให้พระเถระและราชบัณฑิตแปลพระไตรปิฎก
และปกรณ์พิเศษออกเป็นภาษาไทยเพื่อเผยแพร่จึงเกิดหนังสือพระไตรปิฎกแปล
ลร้อยในรัชกาลนี้หลายเรื่อง ด้วยพระราชนิยมดังนี้
พระสงฆ์ทั่วทั้งราชสีมาอาณาจักรจึงได้รู้พระไตรปิฎกไพศาลสมบูรณ์ขึ้นกว่าแต่ก่อนเป็นอันมาก
อีกทั้งยังได้โปรดให้แปลเรื่องต่างๆที่ปราชญ์แต่โบราณได้แต่งไว้เป็นภาษาบาลีอีกเป็นอันมาก เช่น
มิลินทปัญหา และชาดกต่างๆ เป็นต้น
ครั้นเมื่อถวายเทศน์เสร็จแล้วก็โปรดให้เก็บรักษาไว้ในหอหลวงสืบมา
จึงได้เกิดมีหนังสือแปลจากภาษาบาลีมาเป็นเทศนาภาษาไทยในสมัยรัชกาลที่ ๓ เป็นอันมาก
นอกจากนี้ยังโปรดให้มีการชำระตำราทางพระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก
ตำราสำคัญที่ชำระในสมัยนี้ได้แก่ พระปฐมสมโพธิกถา ร่ายยาวมหาเวสสันดรชาดก กล่าวคือ
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯได้ทรงสดับเรื่องปฐมสมโพธิที่พระสงฆ์ถวายเทศน์ในวันออกพรรษา
ทรงมีพระราชดำริว่า เหตุการณ์บางตอนสับสน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้กรมหมื่นไกรสรวิชิตทรงอาราธนาสมเด็จพระมหาสมณเจ้า
กรมพระปรมานุชิตชิโนรสแต่เมื่อครั้งทรงดำรงพระยศกรมหมื่นนุชิตชิโนรส พระสมณณาษา
สุวรรณรังสีวัดพระเชตุพนฯ ให้ทรงชำระ และถอดข้อความภาษาบาลีมาเป็นภาษาไทย

 \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ได้ทรงชำระตั้งแต่เดือนยี่ พ.ศ.๒๑๘๖ สำเร็จบริบูรณ์ในวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๗ ปีมะเส็ง พ.ศ.๒๑๘๘

ในส่วนพระองค์นั้นพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป
ี่ยมไปด้วยพระเมตตากรุณาแก่พสกนิกร
นอกจากพระองค์จะทรงบาตรทุกวันแล้วยังโปรดให้ตั้งโรงทานเลี้ยงคนยากจน
ขึ้นที่ริมกำแพงพระราชวังด้านแม่น้ำเจ้าพระยา ทรงบริจาคทานแก่คนยากจนเป็นประจำ
เมื่อถึงฤดูกาลสำเภาออกก็พระราชทานข้าวกล่องไปกับเรือสำเภาเพื่อไปไ
ทานแก่คนยากจนในประเทศจีน โปรดเกล้าฯให้ยกเลิกอากรค่าน้ำจากชาวประมง
และภาษีฟองคูนจากผู้เก็บไข่จะละเม็ด
เพราะไม่มีพระราชประสงค์ให้ประเทศมีรายได้มาจากการทำลายล้างชีวิตสัตว์
เมื่อเกิดข้าวยากหมากแพงก็ทรงแจกจ่ายและจำหน่ายข้าวราคาถูกแก่ราษฎร
คราวหนึ่งทรงบริจาคพระราชทรัพย์ถึงพันชั่งทำสัตสดกมหายาน
เมื่อมีเหตุการณ์ไม่ปกติจะทรงบำเพ็ญทานมากยิ่งขึ้น และประกาศให้ราษฎรทำบุญให้ทานด้วย
ปรากฏในพงศาวดารว่า “เมื่อเดือน ๗ แรม ๑ ค่ำ
เกิดความไข้ปวงทั้งแผ่นดินใช้นั้นมาแต่ประเทศฝ่ายทะเลเป็นมาแต่เมืองฝ่ายตะวันตกมาก่อน
ใช้นั้นเป็นขึ้นมาถึงกรุงเทพมหานคร เป็นขึ้นไปจนถึงเมืองฝ่ายเหนือ
เสียดพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์เจ้าเฉลิมวงศ์องค์ ๑ พระองค์เจ้าจินดาองค์
๑ พระราชธิดาพระองค์เจ้าพวงแก้วองค์ ๑ เสนาบดีเจ้าพระยาบดินทรเดชา ๑
จึงบำเพ็ญพระราชกุศลทรงศีล
ให้เจ้าพนักงานซื้อสัตว์ที่จะต้องถึงมรณภัยแล้วปล่อยให้รอดชีวิตทุกวัน
สิ้นพระราชทรัพย์เป็นอันมาก
ทรงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ป่าวร้องราษฎรทำบุญให้ทานปล่อยสัตว์ที่
อยู่ในกักขังให้รอดจากความตาย แล้วให้เป็นอยู่ในความเมตตากรุณาต่อกัน

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ ทรงพระเมตตาต่ออาณาราษฎรทั่วทั้งแผ่นดิน
ทรงส่งเสริมศีลธรรมแก่ราษฎรที่ลุ่มหลงอยู่ในทางอบาย อันไม่เป็นทางไปสู่ความสุขความเจริญ
ตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา
จึงทรงพระราชอุทิศเสด็จเสด็จเสริมศีลและธรรมให้เกิดมีขึ้นในข้าแผ่นดินทั้งปวง
พระบรมราชกุศโลบายข้อนี้ ทรงบำเพ็ญพระองค์เป็นแบบอย่าง
เริ่มตั้งแต่ทรงตั้งกฎหมายในเรื่องของการพนัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องปลากัด และไก่ชน
ด้วยทรงเห็นว่าเป็นการพนันที่มีแต่โทษสถานเดียว

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

เป็นเหตุให้มีการตั้งวังหรือทะเลาะวิวาทตามมาไม่ขาด
โรงงานที่ทรงตั้งมาตั้งแต่ก่อนเสด็จขึ้นเสวยราชย์ก็โปรดให้มีอยู่ตลอดทั้งรัชกาล
ทุกเช้าและเพลโปรดให้นิมนต์พระภิกษุสามเณรมาฉันภัตตาหารที่โรงงานด้วย
ฉันเช้าแล้วโปรดให้อารานาพระธรรมกล่าขึ้นเทศน์ทุกวันเสมอไป
เป็นอุบายให้ผู้คนที่ฟังได้เกิดศรัทธาในพระพุทธศาสนา
ผู้คนต่างพากันมาฟังพระธรรมเป็นจำนวนมากมิได้ขาด
ต่างคนต่างหาข้าวของมาบูชาธรรมตามกำลังสติปัญญาคราใดเป็นวันพระก็ไป
รดให้จัดของมาถวายพระเป็นกรณีพิเศษ ทรงหว่านไปตลอดจนถึงแม่แต่นกกาและสิ่งสารพัดอื่น ๆ
ที่กำแพงพระราชวังทุกเช้าโปรดให้พนักงานเอาข้าวพระราชทานกา วันหนึ่งสิ้นข้าวกว่าสามหาบ
ข้าวส่วนเหลือตกจากกำแพง
บรรดาแพะแกะตลอดจนสัตว์ชนิดอื่น ๆ ก็ได้อาศัยรับพระราชทานเลี้ยงชีวิตอยู่เป็นนิตย์

ตำราทางพระพุทธศาสนา ที่ได้รับการชำระในสมัยนี้ ได้แก่

- พระปฐมสมโพธิกถา เป็นการรวบรวมเรื่องพุทธประวัติจากพระไตรปิฎก อรรถกถา
และปกรณ์ต่างๆเข้าด้วยกัน เป็นบันทึกเหตุการณ์สำคัญในพระพุทธศาสนา
นักปราชญ์ในแต่ละสมัยมีการแต่งเพิ่มเติมเนื้อหาอย่างต่อเนื่อง
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริว่าเหตุการณ์บางตอนสับสน
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้กรมหมื่นไกรสรวิชิตทรงอารานาสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิต
ชิโนรสแต่เมื่อครั้งทรงดำรงพระยศกรมหมื่นนุชิตชิโนรส พระสมณฉายา สุวณฺณรังสี
วัดพระเชตุพนฯ ให้ทรงชำระ และได้ทรงชำระตัดเติมและแทรกข้อความเข้าไป
แล้วทรงถอดความจากภาษาบาลีมาเป็นภาษาไทย

ตำราสำคัญของบ้านเมือง ได้แก่

- ตำราพิไชยสงคราม ตำราหลักที่ใช้ในการปกครองแผ่นดิน
มีเนื้อหาเกี่ยวกับแบบแผนการรบในสมัยโบราณ หลังจากขึ้นครองสิริราชสมบัติได้ประมาณ ๑ ปี
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการตรวจสอบชำระใน
พ.ศ.๒๓๖๘

- โคลงโลกนิติ เป็นสุภาษิตคำสอนที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายตั้งแต่สมัยอยุธยา
มีเนื้อหาว่าด้วยแนวทางในการปฏิบัติตนให้ประสบความสำเร็จในชีวิต โดยเมื่อครั้งปฏิสังขรณ์
วัดพระเชตุพนฯ ในปี พ.ศ.๒๓๗๔

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ

กรมพระยาเดชาดิศรทรงชำระโคลงโลกนิติสำนวนเก่าให้ถูกต้องตามพระบาลี

- *กฤษณาสอนน้องคำฉันท์*

เป็นวรรณคดีเรื่องหนึ่งที่ยังคงคิดไว้บนผนังด้านในศาลาหน้าพระมหาเจดีย์หลังเหนือ

ภายในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส

แต่งใหม่ให้ดีกว่าเดิมที่เป็นสำนวนโวหารแบบชาวบ้าน

- *สุภายิตพระร่วง* หรือ *บัณฑิตพระร่วง*

เป็นวรรณคดีเรื่องหนึ่งที่ยังคงคิดไว้บนผนังด้านในศาลาหน้าพระมหาเจ

ดีย์หลังเหนือภายในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

ตามพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวสันนิษฐานว่าผู้นิพนธ์คือ

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส

โดยดัดแปลงมาจากประดิษฐพระร่วงของพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ

- *ตำรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์* หรือ *เรื่องนางนพมาศ*

หรือ *เรื่องนางเรวดีนพมาศ*เป็นตำราคำสอนความประพฤติของสนมกำนัลใน

คู่กับกฤษณาสอนน้องคำฉันท์ ซึ่งเป็นตำราสำหรับพระมหากษัตริย์

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงเข้าพระทัยว่า พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

มีส่วนร่วมในการประพันธ์ด้วย

จากเนื้อหาของตำราต่างๆที่ชำระหรือแต่งขึ้นในรัชสมัยพระบ

าตสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น มีลักษณะเป็นแนวทางปฏิบัติของบุคคลต่างๆในสังคม เช่น

สนมพระมหากษัตริย์ สตรีทั่วไปเจ้านายที่เป็นฆราวาส และบรรพชิต ขุนนาง และข้าราชการ เป็นต้น

อาจจะแสดงให้เห็นถึงความพยายามของบ้านเมืองในการจัดระเบียบทางสังคม

อันเป็นการจัดขบวนการของความสัมพันธ์ของกลุ่มคนในสังคม

๔.๔.๒ *จารึกวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม*

สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส ในสมัยรัชกาลที่ ๓

ได้ทรงรับภาระในการบูรณปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนฯ

นับเป็นการบูรณปฏิสังขรณ์เป็นการใหญ่โตมากกว่าวัดใดๆในสมัยนั้น

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

มีการเพิ่มองค์ประกอบสถาปัตยกรรมมากมายจิตรพิสดาร อีกทั้งรวบรวมสรรพวิทยาสาขาต่างๆ ทั้งเวชศาสตร์ เกษศาสตร์ หัตถศาสตร์ (ภาพหมอนวด) สังคมศึกษา(ภาพคนต่างภาษา) รัฐศาสตร์ (ภาพหัวเมืองขึ้น) จริยศึกษา (วรรณกรรมทางพุทธศาสนา)จิตรกรรม และประติมากรรม

สมเด็จพระเจ้านั่งเยาเธอ เจ้าฟ้ามงกุฎสมมติเทววงศ์ หรือ

พระภิกษุเจ้าฟ้ามงกุฎ(รัชกาลที่ 4)

ขณะทรงผนวชทรงศึกษาคัมภีร์พระพุทธศาสนาจนทรงพระปรีชาสามารถในพระพุทธศาสนา

เป็นเหตุให้ทรงพระดำริปรับปรุงแก้ไขความประพฤติปฏิบัติของพระสงฆ์

สามเณรให้ถูกต้องเรียบร้อยยิ่งขึ้น โดยทรงปฏิบัติพระองค์เองนำเป็นตัวอย่าง

ทรงได้ขยายการศึกษาและการปฏิบัติพระธรรมวินัย

ตามแนวที่พระองค์ได้ทรงศึกษาสอบสวนมาให้กว้างขวางออกไปมากยิ่งขึ้น

เป็นเหตุให้มีพระสงฆ์สามเณรนิยมปฏิบัติตามอย่างกว้างขวาง จนกลายเป็นคณะสงฆ์หนึ่งขึ้นมา

ดังที่เรียกกันว่า คณะธรรมยุต หรือธรรมยุตินิกาย

พระองค์จึงทรงเป็นบูรพาจารย์ของพระสงฆ์คณะธรรมยุตนอกจากนี้ยังทรงส่ง

สริมให้สามเณรเรียนภาษาต่างประเทศ ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาละติน และศึกษาศาสนาอื่นๆด้วย

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงใช้วัดเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ความรู้ทางธรรมควบคู่ไปกับทางโลก

สำหรับวัดที่เป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ทางโลกได้แก่

- วัดราชโอรส ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จาริกดำรยาไ้บนแผ่นดินหินอ่อนสี่เทา

รูปสี่เหลี่ยมจตุรัส ขนาดกว้างยาวด้านละ ๓๓ เซนติเมตร จำนวน ๕๐ แผ่น

ติดประดับไว้ที่ผนังด้านนอกของระเบียงพระวิหารพระพุทธไสยาสน์ จำนวน ๔๒ แผ่น

และอยู่ที่ผนังศาลารายหน้าพระอุโบสถ ๒ศาลาๆละ ๔ แผ่น

- วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จาริกสรรพวิชา ได้แก่

• การแพทย์

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาบำเรอราชแพทย์เป็นผู้สืบเสาะหาตำรายาดี

และตำราลักษณะโรคต่างๆ ตามพระราชอาคณเ ข้ำราชการ ตลอดประชาชนทั่วไป

วิชาการแพทย์ในวัดพระเชตุพน ประกอบด้วย

วิชาเวชศาสตร์ เช่น ตำราว่าด้วยการรักษาโรคฝีดาษ(ไข้ทรพิษ)

ตำราว่าด้วยโรคเฉพาะเด็ก หรือกุมารเวช มีตำรายารักษาโรคทั้งหมดที่จารึกไว้ถึง ๑,๑๒๘ ขนาน

วิชาเภสัชศาสตร์ จารึกสรรพคุณของเครื่องสมุนไพรและเครื่องเทศต่างๆ

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

วิชาการนวด

จารึกเป็นแผนภูมิภาพลายเส้น โครงสร้างของร่างกายมนุษย์แสดงจุดและเส้นประสาทต่างๆ ของร่างกาย พร้อมทั้งคำอธิบายประกอบ รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการนวด ทำ

นวด โดยแผนภูมิทั้งหมดมี ๖๐ ภาพ

• **ภูมิศาสตร์** มีการจารึกเรื่องโคลงภาพคนต่างภาษา มีทั้งหมด ๑๒ชาติ โดยใช้โคลง ๒ บท อธิบายลักษณะเฉพาะของแต่ละชาติอธิบายถึงการแต่งกาย เสื้อผ้า เครื่องประดับ ทรงผม รูปร่าง สรีระ เส้นผม ความสามารถเฉพาะ ศาสนาความเชื่อ ถิ่นฐานภูมิประเทศที่อยู่อาศัยและภูมิอากาศ

• **บทบาทหน้าที่ของคนในสังคม**

คำสอนที่จารึกไว้ภายในวัดพระเชตุพนฯ

ได้แก่โคลงโลกนิติกฤษณาสอนน้องคำฉันท์สุภายิตพระร่วง

ด้วยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพยายามจัดความสัมพันธ์ของกลุ่มคนในสังคม เนื่องจากมีมูลนายรุ่นใหม่มกเกิดขึ้นในสังคมเป็นจำนวนมากซึ่งมูลนาย

เหล่านี้ยังไม่คุ้นเคยกับขนบธรรมเนียมประเพณี ทำให้ขาดหลักการแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน

จากการที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้

บูรณะปฏิสังขรณ์พร้อมทั้งจารึกสรรพวิชาไว้ในวัดพระเชตุพนฯ

โดยใช้วัดเป็นคลังความรู้ของชุมชน

เพื่อรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีในความเป็นชาติไทยให้ดำรงคงอยู่ตลอดไปนั้น

ส่งผลทำให้วัดมีความสัมพันธ์กับคนในสังคมมากขึ้นอีกด้วย

๔.๔.๓ การศึกษาของประชาชน

การศึกษาของไทยในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น

วัดมีบทบาทเป็นสถาบันทางการศึกษาตามอย่างที่เป็นมาในสมัยกรุงศรีอยุธยา

การศึกษาที่วัดส่วนใหญ่ยังเป็นไปในลักษณะเดิม และเป็นการเรียนแบบสามัญศึกษา

มีพระสงฆ์เป็นครูผู้สอนหนังสือ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงสนับสนุนการเล่าเรียนเขียนอ่านสำหรับเด็ก เนื่องจากแบบเรียนเดิมนั้นยากไปกำหนัดเด็ก

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กรมหลวงวงศาธิราชต่างตำราเรียนภาษาไทยขึ้นมาใหม่ ในชื่อเก่า คือ หนังสือจินดามณี

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงส่งเสริมในการให้การศึกษาความรู้แก่ประชาชนคนทั่วไป โดยใช้วัดเป็นศูนย์กลาง

นอกจากนี้ยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

รับสั่งให้ข้าราชการทหารพลเรือนให้ผู้มีความรู้ นำตำราต่าง ๆ จารึกลงบนศิลา

ประดับไว้ตามฝาผนังอาคารในวัด เช่น วัดราชโอรสาราม วัดสุทัศน์เทพวราราม

โดยเฉพาะที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามอันเป็นวัดที่สำคัญที่ทรงโปรด

ให้บูรณะในรัชกาลของพระองค์ ความรู้และตำราต่าง ๆ ที่โปรดให้

จารึกไว้ นั้นมีทั้งวิชาอักษรศาสตร์ แพทยศาสตร์ พุทธศาสตร์และโบราณคดี เช่น ตำราโคลง ฉันท

กาพย์ กลอน ตำรายา ตำราโหราศาสตร์

พร้อมกันนั้นก็ทรงโปรดให้ปั้นรูปฤกษ์ตัดคนแสดงท่าบ่ามัดโรคลม กับคำโคลงบอกชนิดของลม

ตั้งไว้ในศาลารายรอบเขตพุทธาวาสทำให้ประชาชนสามารถศึกษาหาความรู้ในด้านต่าง ๆ

ได้อย่างแพร่หลาย จนคนไทยทั้งหลายในยุคนั้นกล่าวว่า วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของเมืองไทย

แต่สำหรับการจัดตั้งวัดพระเชตุพนให้เป็นแหล่งความรู้จัดเป็นงานใหญ่

ได้บรรจุความรู้เกี่ยวกับ

- วิชาหนังสือ มีกาพย์ กลอน โคลง ฉันท สุกายิต ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ความรู้เรื่องเมืองไทย และชาวต่างประเทศที่เข้ามาในเมืองไทย เป็นต้น

- วิชาแพทย์ ตำราแก้โรคต่างๆ ทั้งตำราหมอนวด ผดุงครรภ์ สรีรศาสตร์ มีภาพและของจริงประกอบ คือ สมุนไพรร และเครื่องยาต่างๆ ปักไว้เป็นตัวอย่าง

- วิชาช่าง คือช่างเขียนภาพและลาย ช่างหล่อ ช่างปั้น แกะสลัก ช่างประดับ เป็นต้น

การที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ ทรงใช้วัดเป็นสถานที่เผยแพร่ความรู้

สันนิษฐานว่า เพราะวัดเป็นแหล่งให้ความรู้อย่างกว้างขวางไม่จำกัดผู้เรียนอยู่แล้ว

ทั้งวัดก็เป็นศูนย์กลางของสังคม

การสร้างวัดให้เป็ฯแหล่งวิชาความรู้จะทำให้เผยแพร่ไปในหมู่ประชาชนมากที่สุด อีกประการหนึ่ง

การศึกษาในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ ในลักษณะที่เป็นวิชาวิสามัญ มักจะหวางแหงกันอยู่ในตระกูล

ฉะนั้น ความรู้จึงจำกัดอยู่ในวงแคบ อยางไรก็ดี “ห้องสมุดประชาชน

หรือมหาวิทยาลัยเปิด” ที่วัดพระเชตุพน ก็เป็นสถานที่ให้ความรู้ที่ดียิ่งในสมัยนั้น

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

จากการที่คณะบาทหลวงและมิชชันนารีมาเผยแพร่ศาสนาคริสต์ในประเทศไทย
คณะบุคคลดังกล่าวยังเป็นผู้เผยแพร่วิชาการแบบใหม่ของตะวันตกให้แก่บ
ุคคลสำคัญของไทยในยุคนั้น เช่น ภาณีอังกฤษ ประวัติศาสตร์ การเมือง วิทยาการทางทหาร
แพทยศาสตร์ วิชาการต่อเรือ เป็นต้น
การดำเนินงานด้านการศึกษาของคณะระบบโรงเรียนในสมัยรัชกาลที่ 4 และรัชกาลที่ 5 ตามมา

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว มีสาเหตุเนื่องมาจากสภาพพื้นฐานทางสังคม ประกอบกับอิทธิพลของความเชื่อบางประการที่เป็นรากฐานจิตใจของชาวไทย ซึ่งเป็นแรงผลักดันที่ทำให้มีการจัดระบบระเบียบของสถาบันพระพุทธศาสนาขึ้นการสูญเสียกรุงศรีอยุธยาใน พ.ศ. ๒๓๑๐ และการได้ย้ายเมืองหลวงมาตั้งที่ธนบุรีและกรุงเทพฯ ก่อให้เกิดการฟื้นฟูสถาบันพระพุทธศาสนาขึ้นใหม่อย่างริบเร่ พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันประจำชาติ ฉะนั้น กลุ่มชนชั้นผู้ปกครองประเทศจึงมีบทบาทในการฟื้นฟูพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะพระมหากษัตริย์ ในสมัยรัชกาลที่ ๓ เป็นระยะที่เศรษฐกิจของประเทศซบเซาซึ่งจะมั่นคงมากขึ้น ทำให้เหมาะสำหรับการจัดการปรับปรุงสถาบันพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เป็นเพราะอิทธิพลความเชื่อของชาวไทยในเรื่องกรรมและผลของกรรม ส่งผลให้ชาวไทยมุ่งทำบุญให้ทานไว้ในศาสนาเท่าที่จะทำได้เพื่อส่งผลไปถึงชาติหน้าที่ดีกว่า ประกอบกับความเชื่อที่ว่าพระพุทธศาสนาจะมีอายุยืนนานเพียง ๕,๐๐๐ ปีแล้วจะหมดสิ้นไปโดยมีนิมิตหมายให้รู้ด้วยการสูญสิ้นไปของสิ่งสำคัญในพระพุทธศาสนา ๕ ประการที่เรียกว่าปัญจอันตรธาน และความเชื่อที่ว่าเมื่อพระพุทธศาสนาหมดสิ้นลงแล้ว จะมีศาสนาของพระศรีอารย์เข้ามาแทนที่ ทำให้ชาวไทยขนขวายที่จะทำบุญในพระพุทธศาสนา เพราะเชื่อว่าจะนำไปเกิดทันยุคของพระศรีอารย์ ซึ่งเชื่อว่าเป็นยุคสมัยที่นำอยู่ที่สุด

ส่วนการที่พระมหากษัตริย์มีบทบาทมากในการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาเป็นเพราะเหตุผลทางการเมืองการปกครองในการที่สถาบันการปกครองต้องอ้างพระพุทธศาสนาเพื่อการยอมรับของประชาชนประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งพระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อผู้ปกครองประเทศในฐานะที่จำเป็นต้องเป็นผู้ประกอบด้วยธรรม แม้ว่าพระพุทธศาสนาจะยกย่องผู้นำประเทศ

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

แต่มีเงื่อนไขว่าผู้นำจะต้องปฏิบัติตามธรรม

ดังจะพบว่าพระมหากษัตริย์ไทยต้องยึดหลักทศพิธราชธรรม สังคหวัตถุ ๔ จักรวรรดิวัตร ๑๒

ทศกุตศกรรรมบด และหลักอื่น ๆ ถ้าหากพระมหากษัตริย์ประพฤติตัวว่าไร้ธรรม

จะถูกกล่าวหาว่าเป็นทรราชย์ทันที

นอกจากนี้การที่พระมหากษัตริย์แสดงความเคร่งครัดในการปฏิบัติธรรม

เพราะมีผลต่อความเชื่อที่ว่า

พระมหากษัตริย์ที่ทรงไว้ซึ่งธรรมจะทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ขึ้น

ในประเทศและราษฎรจะอยู่เย็นเป็นสุขลักษณะการฟื้นฟูพระพุทธศาสนากล่าว

ได้ว่ามุ่งในการสร้างและปฏิสังขรณ์วัดซึ่งเป็นการจัดทำทางด้านวัตถุ

และการฟื้นฟูสถาบันสงฆ์ซึ่งเป็นการจัดการทางด้านบุคคล

ในการสร้างและปฏิสังขรณ์วัดได้ทำกันเป็นอันมาก

เหตุที่เป็นเช่นนี้นอกจากจะเป็นผลจากความศรัทธาในผลของบุญแล้ว

ยังมีสาเหตุทั้งทางด้านสังคมและการเมืองอีกหลายประการจะพบว่าเมื่อเสียกรุงศรีอยุธยา พม่า

ชาวจีน และชาวไทยบางกลุ่มได้ทำลายปูชนียสถานต่างๆ ลงเพื่อหาทรัพย์สมบัติที่บรรจอยู่

เป็นผลให้เกิดความย่อยยับทางวัตถุในพระพุทธศาสนา สันนิษฐานว่า

ความย่อยยับเช่นนี้ก่อให้เกิดความพยายามในการก่อสร้างทาวัดขึ้นใหม่

ให้เท่าเทียมกับกรุงเก่าโดยเฉพาะในกรุงเทพฯ และธนบุรี

ซึ่งเป็นจิตวิทยาทางการเมืองในการเป็นสัญญาณว่า ประเทศได้กลับตั้งตัวขึ้นใหม่อีกด้วย

ประกอบกับวัดที่มีความสำคัญในสังคม เนื่องจากวัดเป็นสถานศึกษา เป็นสถานสงเคราะห์

เป็นศูนย์กลางของสังคม ทำให้เกิดความจำเป็นในการมีวัด

อย่างไรก็ดีวัดที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผลอื่นๆ อีก คือ ได้มีการสร้างวัดประจำตระกูล เป็นอนุสรณ์

เป็นสถานที่ประกาศชัยชนะหรือแก้บน และเพื่อการยอมรับของสังคม ซึ่งเป็นเหตุผลทางการเมือง

มีผลต่อการทำให้มีการสร้างปะปฏิสังขรณ์วัดอย่างใหญ่โต

และจะต้องใช้จ่ายในการนี้เป็นจำนวนมาก

วัสดุที่ใช้ในการสร้างซ่อมวัดมักจะเกณฑ์มากจากหัวเมืองเป็นส่วนใหญ่

และเมื่อสร้างวัดเสร็จแล้วมักมีการอุทิศที่ดินและแรงงาน ข้าคน ซึ่งเรียกกันว่า

ข้าพระเลกวัดให้แก่วัดนั้น ๆ เพื่อประโยชน์ในการบำรุงพระสงฆ์และวัดที่สร้างใหม่ด้วย

สำหรับพระสงฆ์ได้รับการทำนุบำรุงจากพระองค์หลายประการ

ทั้งนี้มีสาเหตุเนื่องมาจากพระสงฆ์ประพฤติผิดพระธรรมวินัยอย่างร้าย

แรงเป็นผลจากการที่สถาบันสงฆ์เสื่อมลงหลังสงคราม

[Buy Now](#)

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

รัฐจึงยื่นมือเข้ามาจัดการเกี่ยวกับพระสงฆ์ดังจะเห็นได้จากการจัดการสังคายนาพระไตรปิฎกใน พ.ศ.

๒๓๓๑ และมีการจัดตั้งกรมสังฆการีขึ้นมาปกครองพระสงฆ์ ในสมัยรัชกาลที่ ๓

ก็ยังทรงมีการจัดการปกครองคณะสงฆ์ในรูปแบบนี้อยู่

ซึ่งเป็นการฟื้นฟูทางด้านธรรมวินัยได้ปรับปรุงพระไตรปิฎกให้ถูกต้องสมบูรณ์มากขึ้น

นอกจากนี้พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ยังทรงสนับสนุนการบวชพระภิกษุสามเณรในบวรพระพุทธศาสนาด้วยเป็นผลทำ

ให้เจ้าขุนมูลนายต่างๆ พลอยเอาเยี่ยงอย่างบวชทาสนในปกครองของตนเองมากมาย

ส่งเสริมการศึกษาทางด้านพระปริยัติธรรมที่ถือว่าเป็นรากฐานของพระพุทธศาสนา

ทรงจัดการวางระบบการปกครองคณะสงฆ์ที่ไม่เป็นระเบียบ

และพระราชทานสมณศักดิ์แก่พระสงฆ์ที่ควรจะได้รับพร้อมทั้งได้จัดกา

รูปถัมภ์บำรุงพระสงฆ์ในด้านปัจจัยสี่

และเสนาสนะที่อยู่อาศัยให้มีความสะดวกสบายมากขึ้นกว่าสมัยก่อน

รวมถึงการให้การรักษาพยาบาลแก่พระสงฆ์สามเณรที่อาพาธ และทรงถวายเงินนิตยภัต

ทั้งพระสงฆ์สามเณรที่เป็นเปรียญพระสงฆ์สมณศักดิ์ ครูผู้สอนพระปริยัติธรรม

ทำให้ในสมัยรัชกาลที่ ๓ ปรากฏว่ามีพระสงฆ์สามเณรเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ก็ด้วยสาเหตุ

หลายประการเช่นเป็นผู้ที่ต้องการแสวงหาความรู้ จะพบว่าพระสงฆ์บางรูปที่ทรงภูมิความรู้มาก

เมื่อลาสิกขาออกไปจะทรงโปรดฯ ให้เข้ารับราชการ พระสงฆ์บางรูปบวชเข้ามาเพื่อลาภสักการะ

บางรูปก็หนีคุก หนีการเป็นหนี้ หลบหนีการเกณฑ์แรงงาน ทาสที่หลบหนีรวมถึงคนวนิพกจรจัด

ด้วยเหตุนี้จึงมีพระสงฆ์ที่มีความประพฤติดีและไม่ดีปะปนกันอยู่ในสังคม

บางรูปสร้างชื่อเสียงให้แก่พระพุทธศาสนาและคณะสงฆ์เป็นอันมาก

ในขณะที่เดียวกันก็มีพระสงฆ์ที่ประพฤติตนผิดพระธรรมวินัยถึงขั้นปาราชิกก็มีหลายรูป

แม้แต่พระราชกณะชั้นผู้ใหญ่ เป็นสาเหตุให้พระวชิรญาณภิกษุ (เจ้าฟ้ามงกุฎ)

ต่อมาทรงเป็นรัชกาลที่ ๔ ทรงผนวชอยู่ในสมัยรัชกาลที่ ๓ นั้น ได้จัดตั้งกลุ่มคณะสงฆ์ขึ้นมาใหม่

ที่ยึดหลักธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด ซึ่งต่อมาเรียกกง่า ธรรมยุติกนิกาย

พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ในทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาทำให้พระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อสังคมไทย ทั้งในด้าน สังคม

เศรษฐกิจ และการเมือง การปกครอง ดังนี้

ด้านสังคม

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวถือเป็นระยะแรกที่วัด

นธรรมตะวันออกเริ่มเข้ามามีบทบาทในสังคมไทย อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

คือคนไทยยอมรับเทคโนโลยีของตะวันตกมาใช้อย่างรวดเร็ว
และชนชั้นนำยังยอมรับหลักเหตุผลของวิชาวิทยาศาสตร์แผนใหม่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีคิด
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่
จะเกิดขึ้นในภายภาคหน้าได้ดี

ทรงให้ความสำคัญกับข้อมูลและการเปิดรับความรู้ใหม่ๆจากตะวันตกอย่างรู้เท่าทัน

อีกทั้งทรงตระหนักได้ถึงความจำเป็นในการวางรากฐานทางสังคมวัฒนธรรม

เพื่อสร้างความเข้มแข็งไว้เป็นทุนทางวัฒนธรรมเตรียมรับกับความเปลี่ย

นแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นจากกระแสการคุกคามจากตะวันตก

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงให้ความสำคัญกับการศึกษาอย่างไม่เคยมีมาก่อน

พระองค์ทรงเลือกวิธีวางรากฐานทางด้านความรู้ ด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้สรรพวิทยา

ทั้งของเดิมและของใหม่ทรงใช้วัดเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ความรู้ทางธร

รมควบคู่ไปกับทางโลก

สำหรับวัดที่เป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ทางโลกที่จัดว่าเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของไทย คือ

วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จารึกสรรพวิชา ได้แก่ การแพทย์

ภูมิศาสตร์ และบทบาทหน้าที่ของคนในสังคม

จากการที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้บูรณะปฏิ

สังขรณ์พร้อมทั้งจารึกสรรพวิชาไว้ในวัดพระเชตุพนฯ

โดยใช้วัดเป็นคลังความรู้ของชุมชนเพื่อรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณี

ในความเป็นชาติไทยให้ดำรงคงอยู่ตลอดไปนั้น

ส่งผลทำให้วัดมีความสัมพันธ์กับคนในสังคมมากขึ้นอีกด้วย

ด้านเศรษฐกิจ ทางราชการต้องเผชิญปัญหารายจ่ายที่สูงมาก

ทั้งในเรื่องทำสงครามป้องกันประเทศ ต้องสร้างป้อมและต่อเรือรบเพิ่ม

ตลอดจนการบำรุงพระพุทธศาสนามีการสร้างวัดวาอารามมากมาย

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯทรงพยายามทุกวิถีทางที่หารายได้เพิ่มเติมเข

้าท้องพระคลังและพระองค์ทรงทำได้สำเร็จ จากรายได้หลักของแผ่นดินซึ่งมีอยู่ ๒ ทางคือ

รายได้จากส่วยสาอากร และรายได้จากการค้าสำเภา

แต่จำนวนเงินส่วยสาอากรไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายในราชการแผ่นดิน

ทางราชสำนักต้องแต่งสำเภาไปค้าขายหากำไรเพิ่มเติม

และเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของแผ่นดินซึ่งการค้าสำเภาในสมัยนั้นน่าจะได้กำไรเป็นจำนวนมาก

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

จะพบว่าหลักธรรมในพระพุทธศาสนาบางประการมีผลต่อพฤติกรรมทางเศรษฐกิจทั้งนี้เป็นเพราะการที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีความศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัดทำให้คนในสังคมไทยในสมัยนั้นก็ถือหลักของพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัดเหมือนกัน เมื่อได้ศึกษาถึงสถาบันพระพุทธศาสนาในทางเศรษฐกิจแล้วก็พบว่า วัดได้รับการสนับสนุนอุปถัมภ์จากกลุ่มชนต่าง ๆ โดยการถวายอุทิศที่ดินและข้าคนถวายวัด ซึ่งทำให้เกิดประโยชน์แก่พระและวัดสำหรับเข้ารับใช้ที่เป็นคนจะเป็นแรงงานของวัด แต่ถ้าบุคคลเหล่านี้ไม่ต้องการที่จะทำงานก็สามารถที่จะนำเงินมาเสียแทนได้ นอกจากนี้วัดยังมีเลกส์ที่จัดหาสิ่งของส่งให้แก่วัดด้วย เมื่อพิจารณาแล้ววัดที่เป็นสถาบันพระพุทธศาสนาในสมัยรัชการที่ ๓ นั้นมีความมั่นคงในด้านเศรษฐกิจ ทำให้พระสงฆ์สามเณรอยู่ได้โดยไม่ลำบาก เป็นโอกาสที่ทำให้สามารถทำหน้าที่ทางสังคมได้ดี

ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ใฝ่ในการพระศาสนาเป็นอย่างมากทรงมีพระราชดำริและพระราชกรณียกิจทางพระพุทธศาสนากว้างขวางในทุกๆด้าน อันแสดงถึงความมีพระราชหฤทัยยึดมั่นในทางพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นกษัตริย์ที่เป็นนักปกครองตามหลักธรรมาธิปไตย ตลอดระยะเวลา ๒๗ ปีที่ทรงครองราชสมบัติ เห็นได้ว่าพระองค์ทรงยึดมั่นในคตินิยมของธรรมิกราชาธิราช อย่างเคร่งครัด กล่าวคือ ทรงทำหน้าที่ดูแลทั้งฝ่ายพุทธจักรและฝ่ายราชาอาณาจักร ให้ทั้งสองฝ่ายเกื้อกูลซึ่งกันและกันได้อย่างสมบูรณ์การเผยแผ่พระธรรมในรัชสมัยนี้เป็นไปอย่างกว้างขวางกว่าในรัชกาลก่อน เพราะพุทธบริษัททุกระดับ โดยเฉพาะพระเจ้าแผ่นดินทรงโปรดการสดับพระธรรมเทศนามาก ทรงเผยแผ่พุทธธรรมโดยการนิมนต์พระสงฆ์ไปเทศนาธรรม บรรยายธรรม พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงใช้นโยบายในการพัฒนาข้าราชการและประชาชนของพระองค์ ให้หันหน้าเข้าวัดเพื่อความผาสุกในธรรม พระองค์ทรงทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา สร้างวัดไว้เป็นจำนวนมากซึ่งนอกจากวัดจะเป็นสถานที่ขัดเกลาความประพฤติ ความคิด ความเชื่อแล้ว วัดยังเป็นคลังความรู้ของชุมชนเป็นแหล่งที่ให้ความรู้ได้อย่างกว้างขวางไม่จำกัดผู้เรียน ส่งผลทำให้เผยแพร่วิชาความรู้ไปสู่ประชาชนได้มากขึ้น

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

อีกทั้งทำให้วัดมีความสัมพันธ์กับคนในสังคมมากขึ้นอีกด้วย วัดยังมีบทบาทในด้านการปกครอง เพราะเป็นศูนย์กลางของสังคม ประชาชนทุกระดับชั้นจะมารวมกันที่วัด รัฐสามารถเข้าถึงประชาชนได้โดยใช้วัดใช้พระเป็นสื่อกลางในการติดต่อ วัดจึงมีผลต่อสถาบันการปกครองโดยอ้อมในอันที่จะเป็นกระบอกเสียงให้แก่รัฐ ทั้งควบคุมความคิดของราษฎรให้มีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ นอกจากนี้วัดยังเป็นบ่อเกิดของศิลปกรรมทั้งทางด้านจิตรกรรมประติมากรรม สถาปัตยกรรม และวรรณกรรม เป็นแหล่งรวมศิลปวัตถุ และปูชนียวัตถุ วัดจึงมีสภาพเหมือนพิพิธภัณฑ์ เป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบความนิยมแห่งยุคสมัย ทั้งยังแสดงให้เห็นถึงเทคโนโลยีในการก่อสร้างอันหมายถึงอารยธรรมของประเทศอีกด้วยจากการศึกษาพระราชกรณียกิจทางการปกครองในด้านต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พบว่าพระองค์ทรงยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักในการดำเนินนโยบายทั้งเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การปกครองบ้านเมือง

ด้านการเมืองการปกครอง เรื่องความมั่นคงภายในประเทศ

ทรงจัดระเบียบการปกครองโดยถือเอาการป้องกันบ้านเมืองเป็นหลักสำคัญ ทรงคิดหาวิธีที่จะให้เกิดความสงบเรียบร้อยภายในด้วยการตราพระราชกำหนดกฎหมายปราบโจรผู้ร้ายให้ราบคาบ การควบคุมพลเมืองด้วยการสักเลก การสร้างเมืองใหม่ตามตะเข็บพรมแดนด้านตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนเรื่องการป้องกันประเทศ ให้มีการสร้างป้อมปราการรักษาพระนคร สร้างเมืองหน้าศึก สร้างเรือรบสร้างปืนใหญ่ ชูดคลอง สำหรับการสงครามในสมัยรัชกาลที่ ๓ บ้านเมืองยังไม่ว่างเว้นศึกสงครามตลอดรัชกาล พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ต้องส่งกองทัพไปสู้รบป้องกันชายพระราชอาณาเขตทุกสารทิศ

ทรงมีวิจรรย์ญาณอันลึกซึ้งสุขุมคัมภีรภาพ ทรงประมาณสถานการณ์ได้อย่างแม่นยำ

- ทรงป้องกันประเทศจากอริราชศัตรู โดยเฉพาะญวน
- ป้องกันเขมรมิให้ญวนคุกคามข่มเหง ก่อกวน

ให้เขมรเป็นเอกราชเพื่อเป็นประเทศกันชนระหว่าง ญวน – ไทย

- ยกหมู่บ้านทางอีสานเป็นเมือง เพื่อความมั่นคงเข้มแข็งของชาติ
- ยกเมืองสตูล เป็นเมืองของไทยเพื่อป้องกันทางใต้

[Buy Now](#)

\$29.95

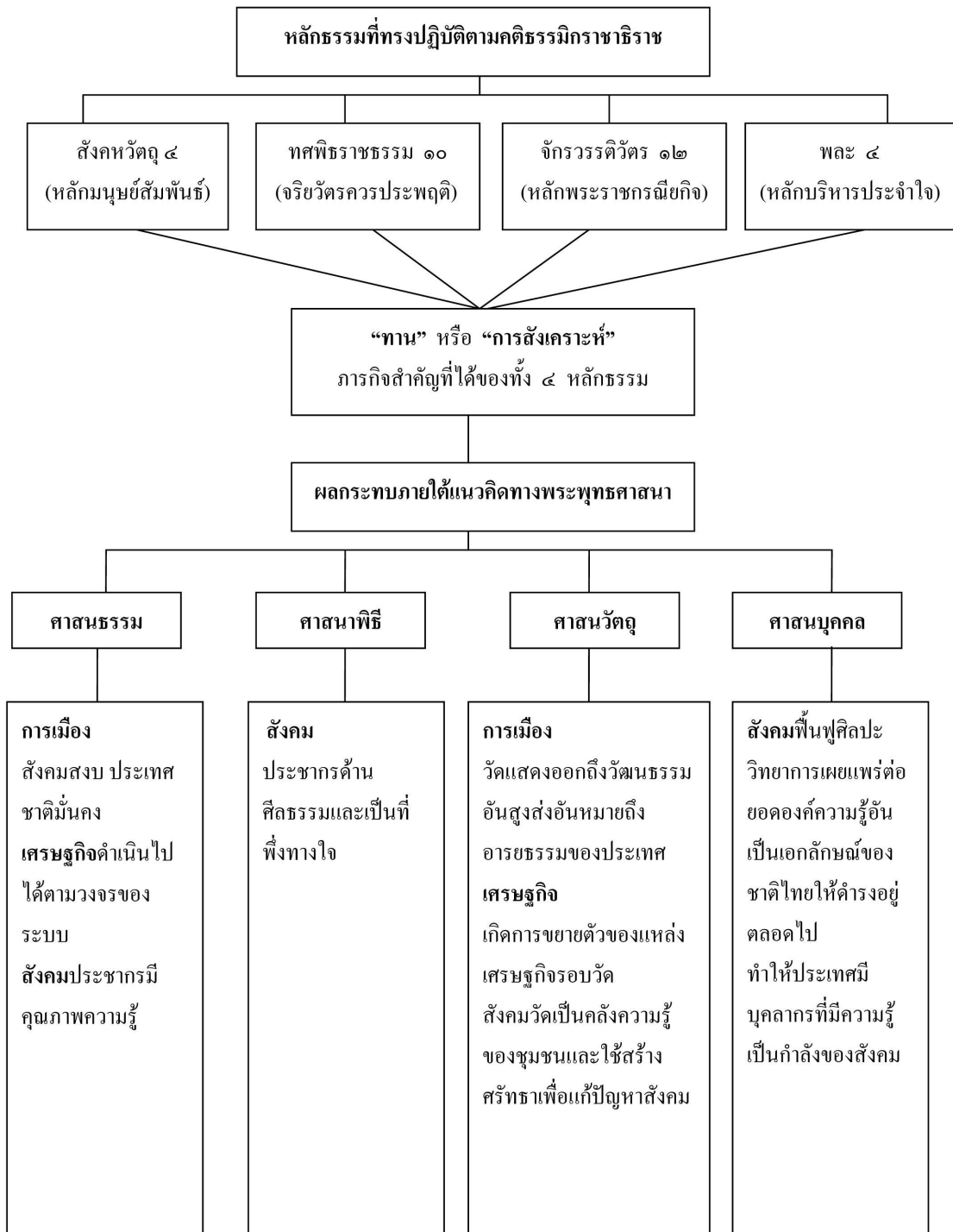
(Word Converter - Unregistered)

สำหรับด้านการต่างประเทศ

เริ่มเผชิญปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับประเทศตะวันตกที่เข้ามาค้าขายยังกรุงเทพมหานคร แต่ด้วยพระปรีชาญาณทรงดำเนินนโยบายด้วยความรอบคอบ รอบรู้ เข้มแข็ง และเด็ดขาด ทำให้สามารถรักษาผลประโยชน์ของบ้านเมืองและรักษาสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศไว้ได้ด้วยดี ดังในกรณีการเจรจาต่อรองทางการเมืองเมื่อคราวทำข้อตกลงสนธิสัญญาทางการค้ากับอังกฤษ โดยอังกฤษต้องยอมรับสิทธิและอธิปไตยของไทยเหนือไทรบุรี กลันตัน ตรังกานู อย่างสมบูรณ์ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวของไทยก็ได้พิจารณาข้อเสนอของเบอร์นี้อย่างระมัดระวังรอบคอบ ได้แสดงชั้นเชิงในการต่อรองทางการทูตโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ทางการเมืองและ การค้า รวมทั้งความมั่นคงปลอดภัยของชาติเป็นหลักสำคัญ นับเป็นความสำเร็จในการเจรจาทางการทูตของไทย

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

แผนภาพที่ ๑ อิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อพระราชดำริทางการปกครอง

 Buy Now **\$29.95** (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากงานวิจัยนี้

เป็นงานวิจัยที่นำเสนอบทบาทของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ซึ่งเอกสารที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่จะอยู่ในฐานที่แสดงถึงประวัติศาสตร์ และจดหมายเหตุ หมายรับสั่ง ซึ่งมีเอกสารเป็นจำนวนมาก และปัจจัยและบทบาทผลกระทบก็เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ดังนั้นหากจะมีการทำการวิจัยต่อไป ควรมีการทำกรวิจัยที่แบ่งแยกออกไปเป็นเรื่อง ๆ เพื่อความสำเร็จในแต่ละประเด็นลงไปให้ลึกซึ่งชัดเจนดังนี้

๑.

บทบาทของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวในการสร้างถาวรวัตถุในพระพุทธศาสนา

๒.

บทบาทของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวในการทำนุบำรุงอุปถัมภ์คณะสงฆ์ไทย

๓.

บทบาทของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวในการรักษาพระสังฆธรรมพระพุทธศาสนา

๔.

วิเคราะห์ทัศนคติความเชื่อในพุทธศาสนาที่มีผลต่อบทบาทของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

๑.๑ ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย. ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

1. เอกสารยังไม่ได้ตีพิมพ์

1. เอกสารฝ่ายบริการหนังสือตัวเขียนและจารึก. กองหอสมุดแห่งชาติ, กรมศิลปากร

ก. จดหมายเหตุนครบาลที่ ๓

จ.ศ. ๑๑๘๗ เลขที่ ๒๒ บัญชีผ้าพระกฐินและผ้าไตรประกาศศพ

จ.ศ. ๑๑๘๘ เลขที่ ๑๔ ก. บัญชีจำนวนภิกษุสามเณรวัดต่างๆ เจ้าสุตรมุลก็จายนะ ตั้งแต่ สนธิ ถึง การก จัดเป็นชั้นเอก โท ตรี ทรงถวายไทยทานรายเดือนรายปี

จ.ศ. ๑๑๘๙ เลขที่ ๑๕ ข. เรื่องสำเนาจารึกว่าด้วยการสร้างพระสมุทระเจดีย์

จ.ศ. ๑๑๘๙ - ๑๑๙๑ เลขที่ ๑๓ บัญชีพระพุทธรูปที่ทรงสร้างด้วยทอง เงิน และจำนวนเพชรพลอย ตั้งแต่ จ.ศ. ๑๑๘๙ - ๑๑๙๑

จ.ศ. ๑๑๙๐ เลขที่ ๒ ราชนามสมเด็จพระราชาคณะและพระราชาคณะ พระครูฐานาปริยญ- วัดต่างๆ ที่ได้รับนิตยภัต

จ.ศ. ๑๑๙๐ เลขที่ ๔ เรื่องบัญชีกองกุศล ปิณฑ นพศก ถึง ปีระกา นพศก จ.ศ. ๑๑๘๙-๑๑๙๙

จ.ศ. ๑๑๙๓ เลขที่ ๒๔

จ.ศ. ๑๑๙๔ เลขที่ ๑๓ ใบบอกเมืองอ่างทองเรื่องได้รับพระราชทานเครื่องทอดกฐินทั้ง ๖ พระอาราม และได้ทอดกฐินเสร็จแล้ว

จ.ศ. ๑๑๙๖ เลขที่ ๔

ใบบอกเมืองเพชรบูรณ์เรื่องขอตั้งพระราชาคณะและเกณฑ์ไพร่กำกับเมือง

จ.ศ. ๑๑๙๖ เลขที่

๔๑ ใบบอกเมืองตากเรื่องส่งไม้ซ่อฟ้าไม้บานประตูเมืองตากและเมืองเชียงทอง

จ.ศ. ๑๑๙๗ เลขที่ ๕๕ บัญชีรายจ่ายพระราชทรัพย์ในการพระราชกุศลต่างๆ

จ.ศ. ๑๑๙๘ เลขที่ ๕ ตอน ๑ บัญชีเกณฑ์เปลือกประคู้ โมง ทำน้ำเชื้อวัดพระโต (วัดสุทัศน์)

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

- จ.ศ. ๑๑๕๕ เลขที่
๖๓ร่างหนังสือหลวงอัครสุนทรถึงพระยานครสวรรค์ให้ปล่อยต
่วนางบางเมียนายคำเล็กไพร่หลวงเกณฑ์บุญ กรมพระกลาโหม
- จ.ศ. ๑๑๕๕ เลขที่ ๗๐ บัญชีจ่ายพระราชทรัพย์ในการพระราชกุศลต่าง ๆ
- จ.ศ. ๑๑๕๕ เลขที่ ๗๕ ตอน ๒ หมายประกาศอากรค่าน้ำ
- จ.ศ. ๑๒๐๐ เลขที่ ๖ ตอน ๒
ถึงพระยานครสวรรค์กรมการเมืองนครสวรรค์ให้สืบหาตัวสมิเกตุ
สามเณรนายกวาง ซึ่งมาจากเกาะลำเลิงส่งไปกรุงเทพฯ
เพื่อซักถามข่าวทางเมืองพม่า
- จ.ศ. ๑๒๐๐ เลขที่ ๕๗ รายจ่ายเงินในการเลี้ยงพระสงฆ์และอื่น ๆ ในงานพระบรมศพ
สมเด็จพระศรีสุลาไลย
- จ.ศ. ๑๒๐๑ เลขที่ ๓๑๖ บัญชีรายนามผู้ที่ปฏิสังขรณ์พระแท่น
- จ.ศ. ๑๒๐๑ เลขที่ ๓๒๐ พระราชกฤษฎีกการาชาณุศาสน์จารีกลงเสาศีลาวัดพระเชตุพน
- จ.ศ. ๑๒๐๒ เลขที่ ๑ กำให้การเรื่องทำตะกรุด เสกน้ำมันต์ให้ราษฎรนิยมยินดี
- จ.ศ. ๑๒๐๒ เลขที่ ๑๘ ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรีตอมเมืองสุพรรณเรื่องขอเลิกทำวัดป่าเรไร
- จ.ศ. ๑๒๐๒ เลขที่ ๑๕๖ สำเนาประกาศเรื่องสถาปนาหม่อมเจ้าพระจีนเทียบชั้นพระราชกณะ
หม่อมเจ้าสอน หม่อมเจ้ารอง
- จ.ศ. ๑๒๐๓ เลขที่ ๒๕ พระกระแสรับสั่งเรื่องการสอบพระปริยัติธรรมที่วัดมหาธาตุ
- จ.ศ. ๑๒๐๕ เลขที่ ๑๐ ตอน ๑๘ ทรงพระราชทานสุพรรณกัณฑ์ กระดาษ
ลวดทองเหลืองขึ้นไปถวายทำบุญในการฉลองวัดของพระยาพิษณุโลก
- จ.ศ. ๑๒๐๕ เลขที่ ๒๕ ใบบอกเมืองน่านเรื่องแต่งให้พระยาราชบุตรขึ้นไปจัดแจงตั้งระเบียบได้
- จ.ศ. ๑๒๐๕ เลขที่ ๒๕ ตอน ๖ สำเนาคำแปลใบบอกร่างตราถึงพระยานครนายกเรื่องให้จัด
กรมการไปกำกับดูแลในการทำศิลา ณ
เขาชะโงกสำหรับส่งมาประดับเกยระหว่างซุ้มเสมากำแพงวัดสุทัศน์
- จ.ศ. ๑๒๐๕ เลขที่ ๑๖๑ ตำแหน่งเลื่อนและตั้งสมเด็จพระสังฆราช พระราชกณะ
- จ.ศ. ๑๒๐๖ เลขที่ ๑๕ ตอน ๑ ร่างตอบพระยามหาอำมาตย์ถึงพระพิเรนทรเทพ
เรื่องพระธรรมราชา วัดศาลาปูนอาพาธ
- จ.ศ. ๑๒๐๖ เลขที่ ๑๗๐ ตอน๒
ร่างตราพระยามหาอำมาตย์ถึงพระพิจิตรให้ส่งตัวผู้รู้
จักอ้ายควงอี่เมืองผู้เป็นปาราชิกไป ณ กรุงเทพฯ

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

- จ.ศ. ๑๒๐๗ เลขที่ ๓๐๐ สารตราเจ้าพระยาจักรีถึงเมืองมโนรม
ความเรื่องสำแดงเกสฟ้องนายโต นายนาก เรื่องมรดกของสมิมีผู้ถึงแก่กรรม
- จ.ศ. ๑๒๐๗ เลขที่ ๓๐๔ บัญชีรายชื่อพระภิกษุสามเณรสอบไล่พระไตรปิฎก จ.ศ. ๑๒๐๗

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

จ.ศ. ๑๒๐๘ เลขที่ ๔๑

หนังสือพระราชสุภาวดีถึงพระรัตนการจางวางทองโก

เรื่องให้เกณฑ์ตัดไม้ทำแผงในงานฉลองวัดพระเชตุพน

จ.ศ. ๑๒๐๘ เลขที่ ๗๔ ตอน ๑ เรื่องไปบอกพระจันทสุริยวงษ์ เมืองมุกดาหาร ในการถวายพระราชกุศลในการสร้างพระวิหาร

จ.ศ. ๑๒๐๘ เลขที่ ๒ ตอน ๑ บัญชีจำนวนวัด พระสงฆ์ จำนวนพระสงฆ์ในหัวเมืองขึ้นกับเมืองอุดงมีไชย

จ.ศ. ๑๒๐๘ เลขที่ ๔๕ ไปบอกพระสุนทรราชวงศาเมืองยโสธร ขอถวายพระราชกุศลในการสร้างพระพุทธรูปและพระอุโบสถ

จ.ศ. ๑๒๐๘ เลขที่ ๕๐ ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรีถึงหลวงปลัดผู้ว่าราชการเมืองนครนายก ให้ขอแรงตัวเลขชุดสกัดศิลาลูกนิมิตส่งไปกรุงเทพฯ ฯ

จ.ศ. ๑๒๐๘ เลขที่ ๕๑ สารตราถึงเมืองชัยนาท เรื่องให้นำตั้งเงินสงเป็นนายอากรบ่อนเบี้ย

จ.ศ. ๑๒๐๘ เลขที่ ๕๑ ตอน ๒

ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรีถึงพระยาไชยวิชิตผู้รักษากรุงเก่า

บอกเรื่องปฏิสังขรณ์วัดสุวรรณาราม และบอกขอพระราชทานเงินเพิ่มไปอีก ๑๒ ชั่ง ๕ ตำลึง ได้ให้หลวงกลางคุมขึ้นไปอีกแล้ว

จ.ศ. ๑๒๐๘ เลขที่ ๕๒ บัญชีเรื่องทรงบริจาครีเครื่องแก้วเจียรไนกับสิ่งของต่าง ๆ ตั้งโต๊ะกระทำสักการบูชาพระพุทธรูปปฏิมากรแก้วมรกต

จ.ศ. ๑๒๐๘ เลขที่ ๕๘ ไปบอกพระศักดิ์ดาเรื่องฤทธิ ฯ เมืองตาก ส่งไม้ขนสักและไม้ใช้สำหรับทำวัด

จ.ศ. ๑๒๐๘ เลขที่ ๑๐๘ ตอน ๒

ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรีถึงราชบุตรผู้ว่าที่อุปราชเมืองร้อยเอ็ด

ตอบรับผลเร็วส่วนน้ำรัก และบอกถวายพระราชกุศลในการทอดพระกฐิน

จ.ศ. ๑๒๐๘ เลขที่ ๑๑๐ ตอน ๒ บัญชีร่างหนังสือพระราชเสนาถึงพระยาสระบุรีความเรื่อง สมิเรือยนต์อริกรรม

จ.ศ. ๑๒๐๘ เลขที่ ๑๒๒ ตอน ๒ คัดบอกเมืองสุโขทัย พิจิตร เรื่องความทาส และปาราชิก

จ.ศ. ๑๒๐๘ เลขที่ ๒๔ ตอน ๔ ร่างจดหมายร่างสารตราถึงเจ้าเมืองกรมการเกณฑ์ดอกไม้ต่าง ๆ ในงานมีพระธรรมเทศนาที่พระนั่งอมรินทร์ ฯ

จ.ศ. ๑๒๑๐ เลขที่ ๒๕ ตอน ๑ ร่างจดหมายพระยามหาอำมาตย์ถึงพระยาไชยวิชิต

ผู้รักษากรุงเก่าให้หมอนวดหมอยาขึ้นไปรักษาพระสุวรรณเจดีย์วัดสุวรรณาราม

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

- จ.ศ. ๑๒๑๑ เลขที่ ๒ ตอน ๑
 ร่างตราสารพระยาราชนิภูณินตยภักดีถึงพระหริรัักษ์เจ้าเมืองกัมพูชา ๓
 ฉบับฉบับที่๑ เรื่องขอคัมภีร์พระไตรปิฎกกฎหมายไปไว้สำหรับบ้านเมือง
- จ.ศ. ๑๒๑๑ เลขที่ ๒ ตอน ๕ บัญชีคัมภีร์พระไตรปิฎกและกฎหมายซึ่งส่งไปเมืองเขมร
- จ.ศ. ๑๒๑๑ เลขที่ ๒๘ ร่างตราสารเจ้าพระยาจักรีถึงหัวเมืองต่าง ๆ เกณฑ์เสนาโรงละคร
 วัดสระเกษ ในงานฉลองพระเจดีย์และซ่อมแซมรางปืน
- จ.ศ. ๑๒๑๒ เลขที่ ๓๓ เมืองมุกดาหาร เรื่องถวายพระราชกุศลในการสร้างพระวิหารและซ่อม
 กำแพงล้อมฐานพระเจดีย์ธาตุพนม
- จ.ศ. ๑๒๑๒ เลขที่ ๓๔/ข ตอน 3
 บัญชีพระราชดำรัสสั่งพระยาพิพัฒน์โกษาหมื่นสรรเพชรภักดี
 ว่าถ้าสวรรคตแล้วให้นำพระธรรมรงค์ถวายพระพุทธรูป
- จ.ศ. ๑๒๑๒ เลขที่ ๓๔/๒ ตอน ๓ บัญชีทรงขมาโทษแก่พระสงฆ์ราชาคณะ

ไม่ปรากฏศักราช เลขที่ ๓๕ จดหมายเหตุว่าด้วยการปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพน

ไม่ปรากฏศักราช เลขที่ ๕๐ ข. สำเนาคำแนะนำในการเทศนาเรื่องปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพน

ข. หมายรับสั่งรัชกาลที่ ๓

- จ.ศ. ๑๑๘๗ เลขที่ ๑ หมายกำหนดการ จ.ศ. ๑๑๘๗ มีเทศน์พระปฐมสมโพธิกถา
- จ.ศ. ๑๑๘๘ เลขที่ ๑ ตอน ๓
 มีพระธรรมเทศนาแจกบนพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาทให้แต่งสถานที่
- จ.ศ. ๑๑๘๙ เลขที่ ๑ ตอน ๒-๕ เกณฑ์เรือขึ้นไปรับพระบรมธาตุ พระบาง พระแทกรคำ
 พระฉันทสมอ ที่อาราธนามาจากเมืองเวียงจันทน์ที่กรุงเก่ามาพักไว้ที่วัด
 เขียนตรงกับวัดเขมา ณ วัน แรม ๑๒ ค่ำ เดือน ๑๑ และการเกณฑ์แห่
- จ.ศ. ๑๑๙๓ เลขที่ ๑ ตอน ๒ ทรงพระราชศรัทธาเสด็จไปปิดทองพระพุทธรูปวัดราชโอรส
- จ.ศ. ๑๑๙๓ เลขที่ ๑ ตอน ๓ ทรงพนวขลุ่ยเชอ หลานเชอในกรมพระราชวัง ณ วัน ขึ้น ๘ ค่ำ
 เดือน ๘ ปีเถาะ ตรีศก
- จ.ศ. ๑๑๙๖ เลขที่ ๑ โปรดเกล้าฯ พระราชทานส่งของขึ้นไปทำศพพระครูเมธังกร
 เมืองชัยนาท

- จ.ศ. ๑๑๕๖ เลขที่ ๒ หมายกำหนดการแห่พระปรางกรม (ดี)
วัดสุวรรณารามไปอยู่วัดสังข์-กระจายชนบุรี
- จ.ศ. ๑๑๕๘ เลขที่ ๑ ตอน ๑ เรื่องเชิญประชุมพระราชอาคณเฑาะ ๑๕ รูปพร้อมกัน ณ
พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ในการสอบไล่พระไตรปิฎก พระสงฆ์
สามเณร
- จ.ศ. ๑๑๕๘ เลขที่ ๑ ตอน ๒ มีประกาศให้ท่านบดีเจ้าของพระอารามต่าง ๆ เอาใจใส่ปฏิบัติ
พระสงฆ์สามเณร
- จ.ศ. ๑๑๕๘ เลขที่ ๑ ตอน ๓
ทรงมีพระราชศรัทธาบริจาคพระราชทรัพย์ถวายเป็นนิตยภัตประจ
ำเดือนแก่พระราชอาคณเฑาะ พระสงฆ์ สามเณร เปรียญ มีจิ๋ว
บิณฑบาตเสนาสนะ และคิลานเภสัช
- จ.ศ. ๑๒๐๔ เลขที่ ๑ ตอน ๕ พระราชทานเพลิงศพพระปัญญาคัมภีร์เถระวัดเทพธิดาราม
ณ เมรุที่มวัดสระเกศ พระนคร
- จ.ศ. ๑๒๐๕ เลขที่ ๑ ตอน ๑๔
ทรงมีพระราชศรัทธาให้ทำวอขึ้นใหม่หลังหนึ่งเพื่อถวายสมเด็จพระวันรัต
- จ.ศ. ๑๒๐๕ เลขที่ ๓ ตอน ๑๕ ให้จ่ายทองคำเปลวปิดเรือญวนแก่งเพื่อถวายพระพิมพ์ธรรม
(อยู่) วัดสุทัศน์ฯ
- จ.ศ. ๑๒๐๕ เลขที่ ๖ ตอน ๓๓ พระธรรมมุนี วัดมหาธาตุเมืองเพชรบุรี
ขอรับพระราชทานเลิกสม ๖ คน
- จ.ศ. ๑๒๐๕ เลขที่ ๘ ตอน ๑๒ ทรงมีพระราชศรัทธาให้จารึกตำรายาและสรรพอักษรต่าง ๆ
ลงในแผ่นศิลาจารึกติดวัดพระเชตุพน
- จ.ศ. ๑๒๐๕ เลขที่ ๑๐ ตอน ๑๓
ให้จ่ายน้ำตาลทรายไปช่วยพระยาแพร์ทำบุญให้ทานในการฉลองวัด
- จ.ศ. ๑๒๐๕ เลขที่ ๑๐ ตอน ๑๘ ทรงพระราชทานสุพรรณภักดิ์ กระจดา
ลวดทองเหลืองขึ้นไปถวายทำบุญในงานฉลองวัดของพระยาพิชัยโลก
- จ.ศ. ๑๒๐๕ เลขที่ ๑๐ ตอน
๔๑ ให้จัดสำหรับถวายพระสงฆ์ที่ประดับกระจฐานพระพุทธรูปไสยาสน์
- จ.ศ. ๑๒๐๕ เลขที่ ๑๑ ตอน ๖ เจ้าจอมข้างในจะเสด็จไปฉลองทำบุญพระพุทธรูปทอง ณ
บ้านพระนรินทรเสนี
- จ.ศ. ๑๒๐๕ เลขที่ ๑๒ ตอน ๑๒ ให้ตั้งในทานในงานพระราชพิธีตรุษ

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

จ.ศ. ๑๒๐๖ เลขที่ ๔/ก ช่วยคนที่มีทุกข์ยากจนบวชเป็นนาคหลวง

จ.ศ. ๑๒๐๖ เลขที่ ๔/ก ตอน ๒๑ ถวายของขึ้นกุฏิสร้างใหม่แก่พระสงฆ์ ณ วัดสมอราย

วัดคอกกระบือ วัดโมลีโลก

จ.ศ. ๑๒๐๖ เลขที่ ๑๓ หมายกำหนดการเกณฑ์ทำนั้ตรราชวัตร

จ.ศ. ๑๒๐๖ เลขที่ ๔ ตอน ๔ พระญาณรักจิต (สุข) วัดบรมนิวาสขอรับพระราชทานไพร่หลวง

๒ คน

จ.ศ. ๑๒๐๖ เลขที่ ๖ ตอน ๑ พระราชกุศลมีพระธรรมเทศนาปฐมสมโพธิ

ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

- จ.ศ. ๑๒๐๖ เลขที่ ๖ ตอน ๑๒ มีคาถาเป็นเทศน์มหาชาติในโรงทาน
- จ.ศ. ๑๒๐๖ เลขที่ ๖ ตอน ๑๗ ให้ทำเศวตฉัตร ๕ ชั้น
ถวายพระพุทธรูปวัดสุทัศน์เทพวราราม
- จ.ศ. ๑๒๐๖ เลขที่ ๖ ตอน ๑๘ คัมภีร์ร้อนถวายพระสงฆ์ที่มาเรียนพระปริยัติธรรม
บนพระที่นั่งดุสิต ฯ
- จ.ศ. ๑๒๐๖ เลขที่ ๖ ตอน ๒๔
พระราชกฤษฎีกานานุสักรับผ้าไตรปีที่พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย
- จ.ศ. ๑๒๐๖ เลขที่ ๗ ตอน ๑ ถวายเทียนเพิ่มเติมแก่พระสงฆ์ที่นันทอุทยานรักษาอารามณ์
ในพระอารามหลวง 53 พระอารามตลอดไตรมาส
- จ.ศ. ๑๒๐๖ เลขที่ ๗ ตอน ๔ สวดพระอภิธรรมศพพระมหาเพิ่มวัดเทพธิดาราม
- จ.ศ. ๑๒๐๖ เลขที่ ๘ ตอน ๕ อสุนีบาตตกถูกหน้ามูขพระมหามณเฑียรธรรมด้านตะวันตก
มีพิธีสงฆ์สวดพระพุทธรูป
- จ.ศ. ๑๒๐๖ เลขที่ ๑๑/ก ตอน ๕ มีเทศน์มหาชาติชาดก
- จ.ศ. ๑๒๐๖ เลขที่ ๑๘ ตอน ๒ หม่อมอยู่งานข้างในจะไปมีเทศน์ที่บ้าน พระยาสุรเสนาให้
จัดวอหลังหนึ่ง
- จ.ศ. ๑๒๐๖ เลขที่ ๔๕ ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรีถึงเจ้าเมืองกรมการเรื่องนิมนต์พระสงฆ์
ลงมารับไทยทานในการฉลองวัดพระเชตุพน
- จ.ศ. ๑๒๐๗ เลขที่ ๑/ก ตอน ๗ เพิ่มวัดสมอราย คอกกระบือ ให้มีเทศนาประจำวัดอีก
- จ.ศ. ๑๒๐๗ เลขที่ ๗ ตอน ๒ ให้หล่อรูปพระเจ้าตัดเศศ พระมัลลย์ พระศรีอารียเมตไตร
พระอินทร์ ใส่พระไว้ในพระวิหารวัดอรุณราชวราราม
- จ.ศ. ๑๒๐๘ เลขที่ ๒ ตอน ๖ วัดกระเจาถวายพระสวดพระปาฏิโมกข์
- จ.ศ. ๑๒๐๘ เลขที่ ๒ ตอน ๖ จัดนิศยภัตถวายพระที่จักขุบอดทั้ง ๒
ข้างสวดพระปาฏิโมกข์ได้ ณ วัดอรุณราชวราราม
- จ.ศ. ๑๒๐๘ เลขที่ ๒ ตอน ๘ เลี้ยงพระสงฆ์สามเณรที่เรียนพระปริยัติธรรม
- จ.ศ. ๑๒๐๘ เลขที่ ๒ ตอน ๒๐
พระราชทานเงินเดือนให้พระอาจารย์บอกพระไตรปิฎกตามวัด
- จ.ศ. ๑๒๐๘ เลขที่ ๖ ตอน ๑๖
ทรงให้หาอาจารย์ผู้รู้พระไตรปิฎกประจำอารามหลวงเพื่อบอก
สั่งสอนพระภิกษุสามเณร
- จ.ศ. ๑๒๐๘ เลขที่ ๕ ตอน ๖ ให้หาอั้งกลับไปแต่งกุฏิวัดสุวรรณ กรุงเทพฯ

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

จ.ศ. ๑๒๐๕ เลขที่ ๕/ก จ่ายน้ำมันมะพร้าวถวายพระธรรมราชาเดือนละ ๖ ทะนาน และขึ้น
พระสวดปาฏิโมกข์วัดอภัยธารามอีกรูปหนึ่ง

จ.ศ. ๑๒๐๕ เลขที่ ๑๒ ตอน ๒ ถวายพระพุทธรูปศิลาที่วังพระองค์จินดา

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

จ.ศ. ๑๒๐๕ เลขที่ ๑๘๓ บัญชีรายชื่อพระภิกษุ สามเณร
สอบพระปริยัติธรรม เป็นรายชื่อ

พระภิกษุสามเณรผู้เรียนพระปริยัติธรรม และชื่ออาจารย์ผู้สอนทั้งคฤหัสถ์และ
บรรพชิต วัดบวรนิเวศ

- จ.ศ. ๑๒๑๐ เลขที่ ๑ ตอน ๗ จ่ายเงิน ๑๐ ซึ่ง ช่วยคนบวชเป็นนาคหลวง
- จ.ศ. ๑๒๑๐ เลขที่ ๘ หมายถึงกำหนดการกำหนดพระภุชงค์อราก ผนัง ยกเครื่องบนกุฏิ
วัดมหาธาตุซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นใหม่เพื่อถวายพระสงฆ์
- จ.ศ. ๑๒๑๑ เลขที่ ๑/ข ตอน ๕ เทศนาว่าด้วยศีล สุกสูตร สิงคาโลวาทสูตร จัดตามนพสูตร
- จ.ศ. ๑๒๑๑ เลขที่ ๖ ตอน ๒
พระราชทานเพลิงศพพระสังฆราชาและพระมหาพิชัยคชดักขณที่
เมืองนครราชสีมา
- จ.ศ. ๑๒๑๒ เลขที่ ๓ ตอน ๒ กรมหมื่นนิเบศรบวชข้าราชการในกรม
- จ.ศ. ๑๒๑๒ เลขที่ ๕ ตอน ๑๑ ทำเสวตฉัตร ๗ ชั้น สำหรับพระประธานวัดสระเกษ
- จ.ศ. ๑๒๑๒ เลขที่ ๗ ตอน ๓ ปิดทองห่อพระในพระราชวัง
- จ.ศ. ๑๒๑๒ เลขที่ ๕ ตอน ๑๐ ให้นิมนต์พระสงฆ์ สามเณร เปรียญ
ในพิธีฉลองพระไตรปิฎกเพิ่มขึ้นอีก
- จ.ศ. ๑๒๑๒ เลขที่ ๘ ตอน ๕ ถวายกัปปิยมูลแก่พระสงฆ์ที่ป่วยอยู่วัดชนะสงคราม ๖ รูป
- จ.ศ. ๑๒๑๒ เลขที่ ๑๒ ตอน ๓ เสด็จยังพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามเพื่ออุปสมบท
คุณโชติ ผู้เป็นบุตรสมเด็จเจ้าพระยาองค์น้อยกับมหาดเล็ก
- จ.ศ. ๑๒๑๒ เลขที่ ๑๘๕ ตอน ๑ บัญชีรายชื่อพระภิกษุสามเณรสอบเปรียญธรรม
มีพระนามและนามพระเถระผู้ใหญ่ที่เป็นประธานในการสอบ
และพระเถระผู้ใหญ่ที่เป็นแม่กองด้านเหนือและด้านใต้
นอกจากนี้มีรายชื่อพระเปรียญเก่าและใหม่ที่สอบได้ ๒๐ วัด ในปี จ.ศ.
๑๒๑๒

หมู่ประวัติต่าง ๆ เลขที่ ๐๐๓.๑/๕๑ ผู้ ๑๒๑. คำพูดของคนเก่า ๆ

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

๑.๒ ข้อมูลทุติยภูมิ :

ก. หนังสือ :

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. **แนวพระราชดำริแก้รัชกาล.** กรุงเทพมหานคร : อรุณสภา,
๒๕๒๘.

กรมศิลปากร, กระทรวงศึกษาธิการ. **เฉลิมพระเกียรติ ๒๐๐ ปี**

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

กรมศิลปากร. **“ทูตฝรั่งสมัยกรุงรัตนโกสินทร์.”** ประชุมพงสาวดารภาคที่ ๖๒. กรุงเทพมหานคร
: โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๕.

_____. **ประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑-๓.** เนื่องในการสมโภช
กรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี, (พิมพ์ครั้งที่แรก๒๐,๐๐๐เล่ม, กรุงเทพมหานคร :
อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๕.

_____. **สัมพันธภาพไทยจีน.** กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร, ๒๕๒๑.

_____. **บันทึกรายวันของเทาเซนต์ แฮร์ริส แบลโดยันันทนา วรเนติวงศ์.**

พระนคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๑๕.

_____. **เอกสารของครอว์ฟอร์ด.** แบลโดย ไพโรจน์ เกษแม่นกิจ. นครหลวงกรุงเทพธนบุรี :
โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๑๕.

_____. **เอกสารของเฮนรี เบอร์นี. ๒ เล่ม.** กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร, ๒๕๒๐.

กุสุมา รัชมณี. **ลักษณะเฉพาะของวรรณคดีพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว.**

เอกสารการประกอบการบรรยายเนื่องในวาระ ๒๐๐ ปี

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ๓๑ มีนาคม ๒๕๓๐ ณ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วังท่าพระ. (เอกสารอัดสำเนา)

ไฉแสง สุขะวัฒน์. **วัดพุทธศาสนาที่ได้รับอิทธิพลศิลปะจีนในสมัยต้นรัตนโกสินทร์.**

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๖.

คู่มือนิทรรศการพิเศษเฉลิมพระเกียรติ ๒๐๐ ปี พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ๒๕๓๐.

จดหมายเหตุเรื่องปฏิสังขรณ์วัดพระศรีรัตนศาสดารามในรัชกาลที่ ๓. พระนคร : โสภณพิพรรฒ

ธนากร, ๒๔๖๕. (พิมพ์แจกในงานกฐินพระราชทานมหาอำมาตย์ตรี

พระยาจรรยาอุฎถักฤษ์ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ข้าหลวงพิเศษ).

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ชัย เรื่องศิลป์. ประวัติศาสตร์ไทยสมัย พ.ศ. ๒๓๒๕ – ๒๔๕๓ : ด้านเศรษฐกิจ,

กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์,
๒๕๒๒.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์ กรมพระยา. ตำนานเครื่องโต๊ะและถ้วยปั้น. พิมพ์ครั้งที่

๑๖. กรุงเทพมหานคร : รุ่งศิลป์การพิมพ์, ๒๕๓๖.

_____. ปาฐกถาเรื่องสงวนของโบราณ. พิมพ์ครั้งที่ ๒๑. กรุงเทพมหานคร : บริษัทประเสริฐ
ธนกิจ, ๒๕๑๓.

_____. พระราชพงศาวดารรัชกาลที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : สยามบรรณาการ, ๒๔๘๒.

_____. วัตถุสถานต่าง ๆ ที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้าง.

_____. ศาสน์สมเด็จพระ. เล่ม ๑๕. กรุงเทพมหานคร : ศึกษาภัณฑ์พาณิชย์, ๒๕๐๕.

_____. ลัทธิธรรมเนียมต่าง ๆ ๒ เล่ม. “ตำนานอาคารน้ำ”. พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา
, ๒๕๐๔.

แถมสุข นุ่มนนท์, ดร. หลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร
: อักษรเจริญทัศน์ ๒๕๓๓.

ทิพากรวงศ์, เจ้าพระยา. พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๒. กรุงเทพมหานคร :

คุรุสภา, ๒๕๐๔.

_____. พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๓. ๒ เล่ม. กรุงเทพมหานคร :

คุรุสภา, ๒๕๐๔.

_____. พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ ๑ – รัชกาลที่ ๓. พระนคร:

โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๐๓.

ธิดา สาระยา และคณะ. สมบัติวัดโพธิ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, ๒๕๓๓.

นั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ ๒๓๓๐ – ๒๓๕๔.

มูลนิธิเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว. ในพระอุปถัมภ์ ฯ .

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, ๒๕๔๕

นายมี มหาเดเล็ก. “กลอนเพลงยาวเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว.” ใน

ประชุมเพลงยาวฉบับหอสมุดแห่งชาติ. พระนคร : โรงพิมพ์อักษรบริการ, ๒๕๐๗.

นิจ ทองโสภิต (แปล). แผ่นดินพระนั่งเกล้าฯ. กรุงเทพมหานคร :

สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๔.

นิธิ เอียวศรีวงศ์, ดร., อากม พัตติยะ, ศจ. หลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย.

กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจเทรดดิ้ง. ๒๕๒๕.

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

นิธิ เอียวศรีวงศ์. “ทำไมคนไทยจึงกินข้าว” ศิลปวัฒนธรรม (มกราคม ๒๕๖๖).

นิราศเมืองสุพรรณฉบับสมบูรณ์ของสุนทรภู่. พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๐๕.

บรรเจิด อินทุจันทร์ยง. “พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว.” สตูดิโอคุณล่ำค้า. เล่ม

๑๑สำนักงานส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติ. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, ๒๕๓๔.

บุญนาค พัทธมเดช. ประวัติเจ้าพระยาบดินทร์เดชา (สิงห์ สิงหเสนี). พิมพ์ครั้งที่ ๓

อนุสรณ์ในงานฉลองอนุสาวรีย์รูปหล่อเจ้าพระยาบดินทร์เดชา, ๒๔ มิถุนายน

๒๕๒๑.

ปรมาณูชิตชินโนรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า. พระปฐมสมโพธิกถา. พิมพ์ครั้งที่ ๔. พระนคร

: โรงพิมพ์เลียงเชียง, ๒๔๘๒.

ประกายทอง ศิริสุข, ม.ร.ว. และ พรรณี สรวงบุญมี. สังคมไทยสมัยต้นรัตนโกสินทร์

(๒๓๒๕-๒๔๑๖). กรุงเทพมหานคร : พิษณุ. ๒๕๑๘.

ประทุม ชุมเพ็งพันธ์. รัชกาลที่ ๓ กับการสร้างวัดสำคัญกำหนดตุ๊กตาทอง, (พิมพ์ครั้งที่

๑, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ชมรมเด็ก, ๒๕๔๔.

ประไพ เทพรานนท์. สิ่งสำคัญในเมืองไทย เล่ม ๑ โบราณสถานและโบราณวัตถุ

(ประวัติศาสตร์) กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด,

๒๕๓๑.

ประมวญมารค. พ.ณ. นิทานคำกลอนสุนทรภู่ เล่ม ๑. กรุงเทพมหานคร : สื่อการค้า, ๒๕๑๖.

_____ . พระธรรมเทศนาพระราชพงศาวดารสังเขป. พระนคร :

โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช ๒๕๑๕.

ประยูทธ สิทธิพันธ์. “ประวัติการทำหนังสือพิมพ์ในเมืองไทย.” สยามจดหมายเหตุ. ๓๘

(๑๓-๒๓ กันยายน ๒๕๒๕) : ๑๐๖๒-๑๐๖๔.

ประวัติวัดราชโอรสาราม. ๒๕๔๕. (พิมพ์เนื่องในงานวันเกิดพระธรรมกิตติวงศ์เจ้าอาวาส ๑๕

กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕).

ปวเรศวรียาลงกรณ์, สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาและคนอื่น ๆ .

เทศนาพระราชประวัติและพงศาวดารกรุงเทพฯ. พระนคร : โรงพิมพ์พระจันทร์,

๒๔๘๓.

ผอบ โปษะกฤษณะ, ศ. พันตรีหญิง. “พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว.” สตูดิโอคุณล่ำค้า.

เล่ม ๑๐. สำนักงานส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี,

๒๕๓๓.

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

พระธรรมปิฎก (ประยูร ญฺ ปยุตโต). พระพุทธศาสนาในเอเชีย. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา,
๒๕๔๐.

พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว.

ประหม่อมพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพมหานคร :
กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, ๒๕๓๐.

พระราชปจฉาในชั้นกรุงรัตนโกสินทร์ตั้งแต่วันที่ ๑- รัชกาลที่ ๕. ๒ เล่ม. พระนคร :
โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๓.

พระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา. พระนคร : โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์, ๒๕๐๕.
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว. พระราชพิธีสิบสองเดือน. พิมพ์ครั้งที่ 14.
กรุงเทพมหานคร : ศิลปบรรณาการ, ๒๕๕๒.

พิสิฐ เจริญวงศ์. “การอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุ.” สารกรมศิลปากร. ๕(๒๕๓๗):
๑๘-๑๓

โพลด์ส, จอร์จ ฮาวส์. หมอเข้าสู่วันที่ ๔. พระนคร : โรงพิมพ์ร่วมมิตรไทย, ๒๕๐๔.

มณี พุทธกิจโต, พระ. รูปโครงสร้างพระพุทธศาสนา. พัทยา : โรงพิมพ์จิตตภาวันวิทยาลัย,
๒๕๒๒. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพนายเจียน โมสิกะ ณ เมรุวัดธาตุทอง
30 กรกฎาคม 2522).

มี มหาเด็ก. กลอนเพลงยาวสรรเสริญพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ :
อมรินทร์พริ้นติ้ง กรุ๊ป, ๒๕๓๐.

ระยับศรี กาญจนวงศ์. การศึกษาเอกสารและหลักฐานทางประวัติศาสตร์.

ภาควิชาประวัติศาสตร์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา.

ศุภวัฒน์ เกษมศรี. พ.อ.ม.ร.ว., (บรรณาธิการ) มหาเจษฎาบดินทรานุสรณ์. กรุงเทพมหานคร
:อักษรสัมพันธ์, ๒๕๓๑.

สมเกียรติ วันทะนะ. “วิวัฒนาการกรรมกรไทยในรอบ ๒๐๐ ปี.” สยามจดหมายเหตุ. ๔๕ (๕-๑๑
พฤศจิกายน ๑๔๑๔) : ๑๒๕๗-๑๔๐๐.

สมมตอมรพันธุ์, กรม และกรมดำรงราชานุภาพ. เรื่องตั้งพระราชอาชญาผู้ใหญ่ในกรุงรัตนโกสินทร์,
พระนคร : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๖.

สัมพันธ์ ก้องสมุทร. วีระบุรุษ-วีรสตรี. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๗.

สัมฤทธิ์ มีวงศ์อุโฆษ. “กรุงรัตนโกสินทร์ ๒๓๒๕-๑๕๒๕” สยามจดหมายเหตุ. ๑ (๑-๓

มกราคม ๒๕๒๕) : ๒๗-๒๘.

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

สิริวัฒน์ คำวันสา. ประวัติพระพุทธศาสนาในประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร :

บริษัทสหธรรมิก, ๒๕๑๗.

สิริวัฒน์ คำวันสา และ ทองพรรษ์ ราชศักดิ์. สงฆ์ไทยใน ๒๐๐ ปี. กรุงเทพมหานคร : ศรีอนันต์,

๒๕๒๕.

สืบแสง พรหมบุญ, ดร. ณรงค์ พ่วงพิศ และสัจชัย สุวังบุตร. หนังสือเรียนสังคมศึกษา รายวิชาส.

พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์จำกัด, ๒๕๓๑.

สุจิตต์ วงษ์เทศ, ศรีศักร วัลลิโภคม และ พิเศษ เจียจันทร์พงศ์.

หนังสือคู่มือครูสังคมศึกษารายวิชา ส.๐๒๑ หลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย.

กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด ๒๕๓๖.

สุชีพ ปุญญานุภาพ. หลักพระพุทธศาสนา. พระนคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๐.

สุภรณ์ สภาพงศ์. “ท้าวสุรนารี คนดีเมืองโคราช.” นารีผู้มีคุณ. เล่ม ๒ กรุงเทพมหานคร

:สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ, ๒๕๓๕.

สุภัทรดิศ ดิศกุล. ศาสตราจารย์ หม่อมเจ้า. “นโยบายการรักษาโรคทางสถาปัตยกรรมภายใน

ประเทศไทย.” ศิลปวัฒนธรรม (มกราคม ๒๕๓๕) : ๑๐๖-๑๐๙.

สุวิน สุขสมกิจ. พุทธศาสนากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์,

๒๕๑๕.

เสถียร โพรหมันทะ. ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาฉบับมุขปาฐะ ภาค ๒. นครหลวงฯ :

โรงพิมพ์พุทธอุปถัมภ์การพิมพ์, ๒๕๑๕. (สภาการศึกษาามหาวิทยาลัย

พิมพ์โดยเสด็จพระราชกุศลในงานพระเมรุพระศพพระอริยวงศาตญาณ

สมเด็จพระสังฆราชจวน อุฏฐายี มหาเถร ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส ๑๗ มิถุนายน

๒๕๑๕).

เสถียร ศุภโสภณ. พระพุทธศาสนากับพระมหากษัตริย์ไทย. พระนคร : โรงพิมพ์อักษรบริการ,

๒๕๐๕.

पालเลกัวซ์. เล่าเรื่องเมืองไทย. แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร. พระนคร : สำนักพิมพ์ก้าวหน้า,

๒๕๑๖.

พลายสิงห์. กำเนิดธรรมยุคิและมหานิกาย. พระนคร : โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๕๕๕

สิทธิา พิณภูวดล และ นิตยา กาญจนวรรณ. ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย. กรุงเทพมหานคร :

กรุงสยามการพิมพ์, ๒๕๒๐.

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

ข. วิทยานิพนธ์

ธีรศักดิ์ ทำบุญ. กำเนิดอาณาจักรล้านนาไทย. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต.

ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๗.

นฤมล ธีรวัฒน์. พระราชดำริทางการเมืองของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.

วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต. ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๕.

นันทนา วัฒนสุข. บทบาทของสมเด็จพระมหาสมณเจ้าฯ

สมัยรัตนโกสินทร์ในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา.

วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต. ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๕.

นิตยา วงศ์วิวัฒน์.

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการทำนุบำรุงพระ
พุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๒๔.

บัณฑิต ลิวชัยชาญ.

บทบาทของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวในการวางรากฐานทางเศรษฐกิจ สังคม
และวัฒนธรรมไทยในยุคเปลี่ยนผ่าน. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต.

ภาควิชาประวัติศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖

พระมหาเกษม หาสจิตโต (พยุง). อิทธิพลพระพุทธศาสนาเถรวาทต่อศิลปวัฒนธรรมสมัยสุโขทัย.

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

พระมานะ ธมมกุสโล (ศรีสุทธี).

การศึกษาวิเคราะห์บทบาทของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
กับการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต.

สาขาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ.

ความสัมพันธ์ทางพุทธศาสนาระหว่างไทยกับลังกาดังแต่รัชกาล

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศจนถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอ

มเกล้าเจ้าอยู่หัว. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต. ภาควิชาประวัติศาสตร์

Buy Now

\$29.95

(Word Converter - Unregistered)

บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๕.

ศรีสุพร ช่วงสกุล. ความเปลี่ยนแปลงของคณะสงฆ์ : ศึกษากรณีธรรมยุติกนิกาย (พ.ศ.

๒๓๖๘-๒๔๖๔). วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. ภาควิชาประวัติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๐.

ศิริพร สุเมธรัตน์. แนวพระราชดำริทางพุทธศาสนาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

กับการเมืองการปกครอง. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๘.

อัญญา กาญจโนมัย. การฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (๒๓๒๕ - ๒๓๕๔).

วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๓.

อุษา ไชยโชติชัย. การจัดการศึกษาของสงฆ์ในระยะปี พ.ศ. ๒๓๔๒ - ๒๔๕๐.

วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๖.

๒. ภาษาอังกฤษ

Benja Yoddumnern. "The Role of Thai Traditional Doctors". Research Report Institute for Population and social Research. Mahidol University. 1974.

Ingram, James C. **Economic Change in Thailand 1850 – 1970**. London : Oxford University Press. 1979.

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : พระอริการเกียรติศักดิ์ กิตติเมโธ (กุนตี)
- วัน เดือน ปีเกิด : ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๕
- สถานที่เกิด : ๖๔ หมู่ ๗ บ้านดอนไชยพระบาท ตำบลนาเกลือ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดน่าน
- การศึกษา : สามัญ
- ๒๕๓๖ ประถมศึกษา โรงเรียนนาเกลือไชยราม
 - ๒๕๓๙-๒๕๔๒ มัธยมศึกษาตอนต้น /ตอนปลาย โรงเรียนตาลชุมพิทยาคม
 - ๒๕๔๖ ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
 - ๒๕๕๒ ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
- : นักรธรรม
- ๒๕๔๘ นักรธรรมชั้นตรี วัดราชโอรสารามราชวรวิหาร
 - ๒๕๕๐ นักรธรรมชั้นโท จังหวัดน่าน
 - ๒๕๕๑ นักรธรรมชั้นเอก จังหวัดน่าน
- อุปสมบท : วันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดดอนไชยพระบาท ตำบลนาเกลือ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดน่าน ๕๕๑๐๐
- ตำแหน่ง : เจ้าอาวาสวัดดอนไชยพระบาท ตำบลนาเกลือ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดน่าน

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>

: ครูสอนโรงเรียนพระปริยัติศาสนากิพัฒนวัดเมืองราม
ในโครงการตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี(แผนกสามัญศึกษา) หัวหน้าฝ่ายวิชาการ

  \$29.95 (Word Converter - Unregistered)

<http://www.word-pdf-converter.com>